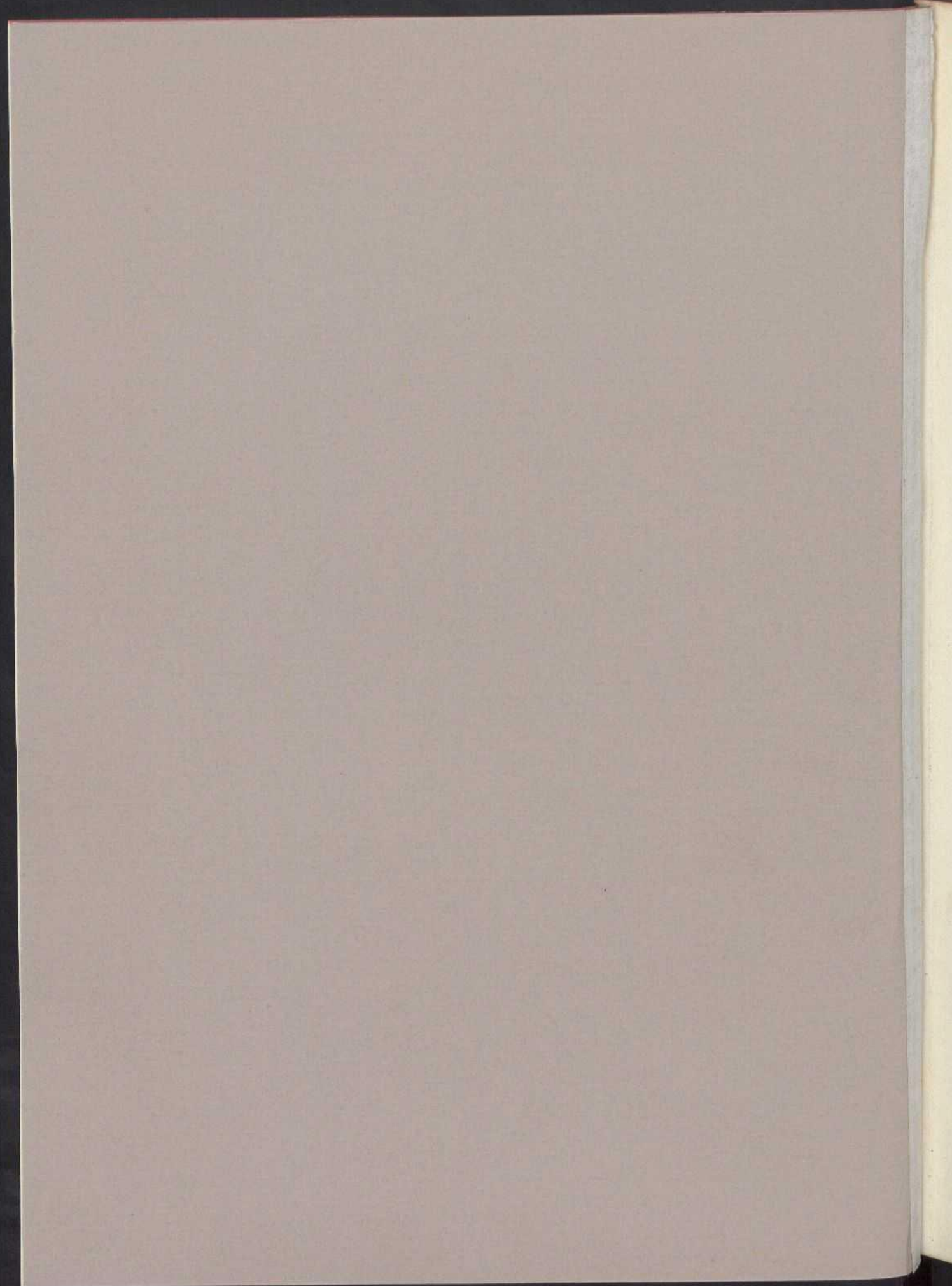

Butlletí
de la
Biblioteca de Catalunya

VOLUM NOVÈ
1981

BARCELONA
BIBLIOTECA DE CATALUNYA
1985

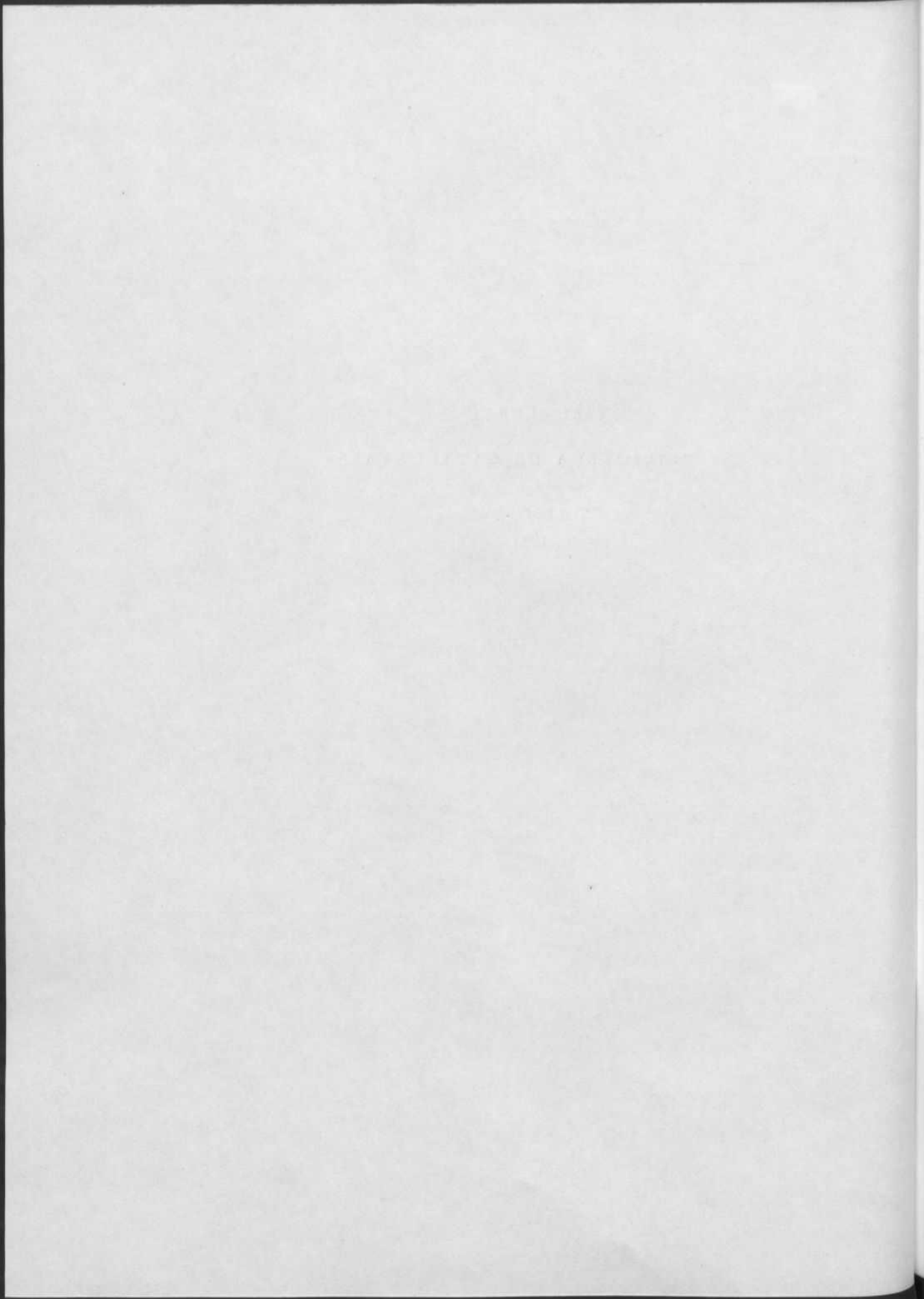
Butlletí
de la
Biblioteca de Catalunya

BUTLLETÍ
DE LA
BIBLIOTECA DE CATALUNYA

VOLUM NOVÈ
1981

BARCELONA
BIBLIOTECA DE CATALUNYA
1981

Butlletí

de la

Biblioteca de Catalunya

VOLUM NOVÈ

1981

BARCELONA
BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1985

Bulleti
de la
Biblioteca de Catalunya

VOLUM NOU
1981

BARCELONA
BIBLIOTECA DE CATALUNYA

DIPÒSIT LEGAL, B. 22182-1985

13837 Fundació Pública C. de C. Impremta Escola

QUARANTA-CINC ANYS DESPRÉS

L'any 1939, per bé que amb data del 1934, apareixia el volum vuitè, corresponent al període 1928-1932, del «Butlletí de la Biblioteca de Catalunya». Ara, quaranta-cinc anys després, en reprenem la publicació.

A tanta distància del darrer, aquest número té un caràcter especial. Tot ell vol ser un homenatge a la memòria del seu fundador, el Dr. Jordi Rubió i Balaguer, que ara fa dos anys va traspasar. El gra és mort, la planta rebrota.

Amb el volum vinent el «Butlletí de la Biblioteca de Catalunya» reprendrà les seccions que li eren pròpies i les noves que li escaiguin. Ja des d'ara la crònica anual de la Biblioteca se segrega de l'antic *Anuari de la Biblioteca de Catalunya, de les Populars i especials de Barcelona* i es torna a publicar aquí. Novament el «Butlletí» aplegarà articles emanats de les diverses conservaduries, així com la publicació de catàlegs dels seus fons especials i col·laboracions dels investigadors que treballen sobre fons de la Biblioteca de Catalunya, i en general, sobre temes bibliogràfico-històrics relacionats amb tota la nostra àrea lingüístico-cultural en el sentit més ampli.

Al llindar d'aquesta represa, el record de la figura i de l'obra del Dr. Jordi Rubió i Balaguer és un estímul poderós que infon esperances d'arribar al bon terme que ell, sens dubte, hauria desitjat.

QUARANTA-CINC ANYS DESPRÉS

L'any 1939, per bé que amb data del 1934, s'apareixia el volum vuitè, corresponent al període 1928-1932, del «Bul·letí de la Biblioteca de Catalunya».

Ara, quaranta-cinc anys després, es reprenen la publicació.

A tanta distància del temps, aquest número té un caràcter especial. Tot ell vol ser un homenatge a la memòria del seu fundador, el Dr. Jordi Rubió i Balaguer, que ara fa dos anys va desaparèixer. El que és més, la planta rectoral.

Amb el volum s'hi manté el «Bul·letí de la Biblioteca de Catalunya» representant les seccions que li són pròpies i les noves que li s'hi afegeixen. Ja des d'ara la crònica anual de la Biblioteca se regirà de l'«Anuari de la Biblioteca de Catalunya», de les «Publicacions i expedients de la Biblioteca» i es tornen a publicar aquí. Moviment el «Bul·letí» s'afegirà aplegant articles manats de les diverses universitats, així com la publicació de catàlegs dels seus fons especials i col·leccions dels investigadors que treballen sobre fons de la Biblioteca de Catalunya, i en general, sobre temes bibliogràfic-bibliotecaris relacionats amb tota la nostra àrea hispano-cultural en el segle XXI.

Al llindar d'aquesta represa, el record de la figura i de l'obra del Dr. Jordi Rubió i Balaguer és un certívol poderós que indica capment d'arribar al port com ara ell, sense dubtar, hauria desitjat.

JORDI RUBIÓ I BALAGUER

(1887 - 1982)

JORDI RUBIO I BALAGUER

(1987-1992)

L'OBRA IMPRESA DE JORDI RUBIÓ

per Pere BOHIGAS

La bibliografia de Jordi Rubió, que a continuació es publica, dona idea de l'extensió de la temàtica de la seva obra impresa, però no del conjunt de la seva activitat. La reflecteix, però no en dona la mesura. Jordi Rubió ha estat un erudit, però també ha estat home d'acció, ha estat el creador i organitzador d'una xarxa de biblioteques estesa per tot el país i de la Biblioteca de Catalunya, que, amb tot i les èpoques crítiques que ha passat, encara avui és la nostra primera biblioteca, tant com a eina de treball, com pels fons catalans que conté. Jordi Rubió també ha estat el mestre indiscutible de la major part de persones que a Catalunya conreen actualment la història literària, des dels més vells entre els vivents, com el qui escriu aquestes ratlles, fins a promocions encara joves que es troben en la plenitud del seu treball.

Jordi Rubió nasqué el 1887 i fou fill d'Antoni Rubió i Lluch. Començà la seva carrera fent de secretari redactor a la Secció històrico-arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans. De 1911 al 1913 fou lector de Filologia hispànica a la Universitat d'Hamburg; el 1914 fou encarregat de la direcció de la Biblioteca de Catalunya i el 1915 del servei tècnic de biblioteques populars de la Mancomunitat. Aquest mateix any fou nomenat professor de bibliografia i biblioteconomia de l'Escola de Bibliotecàries que la Mancomunitat acabava de crear. Des de molt jove col·laborà en les tasques del seu pare a la Universitat i als Estudis Universitaris Catalans. El 1919 li foren encarregades les càtedres de bibliologia i el curs d'investigació de literatura espanyola a la Universitat de Barcelona i el 1925 succeí el seu pare en la càtedra de literatura catalana dels Estudis Universitaris. En sobrevenir la dictadura del general Primo de Rivera, fou suspès com a professor de l'Escola de Bibliotecàries. El 1930 fou restablert en el càrrec i, a més, li fou confiada la direcció de l'Escola. A la Universitat autònoma de Barcelona ocupà la càtedra d'història de la literatura catalana.

El 1939, a l'entrada de les tropes del general Franco a Barcelona, fou separat de totes les seves funcions oficials. Poc després entrà a l'Editorial Salvat, on treballà com a director de l'Enciclopèdia fins a la seva jubilació. Quan els Estudis Universitaris Catalans reprengueren la seva activitat en la clandestinitat, cap a l'any 1942, tornà a fer-se càrrec del curs de literatura catalana, que dirigí fins al 1959. El 1942 ingressà a l'Institut d'Estudis Catalans com a membre de la Secció històrico-arqueològica, i durant els cursos 1968-1969 i 1969-1970 ocupà la presidència d'aquesta institució. La seva vida ha finit ben recentment: a Barcelona, el 25 de juliol de 1982.

Per aquest esquema biogràfic i per la bibliografia que es publica a continuació hom pot veure que l'activitat de Jordi Rubió s'ha desenrotllat en dos camps diferents: el de la investigació i l'ensenyament de la història literària i en particular de la història de la literatura catalana d'una banda, i de l'altra, el de la direcció i organització de les biblioteques a Catalunya i la docència a l'Escola de Bibliotecàries i a la Universitat de Barcelona de matèries relacionades amb la tècnica de les biblioteques i amb les ciències del llibre. En un país políticament normal i amb una organització administrativament desenrotllada aquestes diverses activitats no haurien estat concentrades en una sola persona; però, quan Jordi Rubió començà a actuar, Catalunya, guiada per Prat de la Riba, entrava en una etapa de grans realitzacions; es comptava amb pocs mitjans i per dur les coses endavant calia comptar amb gent jove. El sacrifici i l'esforç personals suplien la manca de recursos i la manca de personal format. Jordi Rubió és la demostració més palesa d'aquest fet. És sorprenent que ell tot sol hagi pogut atendre tantes funcions amb una intensitat i una eficàcia que han estat unànimement reconegudes. I és més sorprenent si tenim en compte que Rubió ha dut a terme les seves tasques de manera molt personal, que ha estat molt refractari a delegar funcions per un sentit de la pròpia responsabilitat portada a l'extrem.

Ara bé: aquesta bibliografia ordenada cronològicament reflecteix bastant les circumstàncies de la vida de Jordi Rubió. En primer lloc s'hi veu la forta empremta del mestratge del seu pare. Ell degué desvetllar-li l'afecció al treball d'arxiu, que ha estat potser la passió intel·lectual més forta de Rubió. En la seva obra dels primers anys trobem diversos treballs que són petites aportacions documentals sobre temes relacionats amb la literatura i amb la cultura catalanes. Més endavant, en els anys de maduresa, separat dels seus càrrecs oficials, però obligat per les circumstàncies a fer una jornada completa de treball en una editorial, Jordi Rubió reprengué amb continuïtat el treball d'arxiu, i no solament a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, com el seu pare, sinó també a l'Arxiu notarial de protocols i a l'Arxiu diocesà de Barcelona. La col·laboració de Josep M. Mardurell a l'Arxiu notarial li ha estat preciosa i gràcies a aquesta ampliació de

la recerca arxivística ha pogut elaborar diplomataris tan rics com els *Documentos para la Historia de la Imprenta y Librería en Barcelona (1474-1553)* (número 337) i el primer volum de *Documentos para la Historia de la Universidad de Barcelona* (núm. 438), que inicià el catedràtic Antonio de la Torre amb una cinquantena de documents de l'Arxiu Reial i Jordi Rubió enriquí amb un centenar de nous documents trets d'altres arxius. Rubió també ha treballat molt amb els registres de cancelleria a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, a partir de la instauració de la dinastia dels Trastàmara. Aquestes recerques han estat utilitzades en algunes de les seves monografies, però creiem que no ha tingut temps d'acabar el buidat de tots els registres del període comprès entre Ferran I i la unió amb el regne de Castella, la qual cosa li hauria permès de publicar una segona part del diplomatarí del seu pare sobre la cultura catalana medieval, obra única en la historiografia moderna. Esperem que els materials que el doctor Rubió no ha pogut utilitzar no cauran en l'oblit. Ell ha pensat sempre que les generacions que vindran darrere nostre acabaran el que nosaltres hem deixat penjat. La seva obra, tan plena de suggeriments, pot ésser un estímul per a les generacions futures.

Resseguint aquesta bibliografia, hom veu el doble caràcter de l'obra de Rubió com a professor de literatura i com a bibliotecari i professor de disciplines relacionades amb el llibre i les biblioteques. Figuren en la bibliografia algunes obretes d'ordenació i classificació de les biblioteques i una adaptació de la classificació decimal de Brussel·les a les biblioteques catalanes; però el que més hi abunda són treballs de bibliografia i d'història del llibre i de les biblioteques. La professió de bibliotecari ha pogut estimular els treballs sobre aquests temes, que, d'altra banda, encaixen molt bé amb l'orientació historicista de tota l'obra de Jordi Rubió, que fou també la de l'obra del seu pare. La història de la cultura l'ha interessat sempre de manera molt especial; els valors humans l'han interessat més que els estètics, i fins en els seus treballs literaris ha anat més a la recerca de l'home que a la recerca de l'artista.

Els temes sobre els quals més ha treballat Jordi Rubió són la *Crònica de Desclot*, Ramon Llull, els secretaris reials i l'humanisme a Catalunya, el llatí de la cancelleria; la cultura catalana en els regnats d'Alfons el Magnànim, Ferran el Catòlic i el segle XVI, i la literatura catalana en totes les seves èpoques. Tota aquesta producció es distingeix pel seu rigor i es fonamenta en una base documental solidíssima. És obra acabada, feta sense improvisacions i rica en aportacions originals. Jordi Rubió en la seva producció no ha fet diferència entre treballs importants i treballs que no ho són. En tots ha posat la mateixa cura i tots han estat tractats amb el mateix rigor. Això converteix escrits que en aparença poden semblar d'abast limitat en treballs de gran interès, perquè han estat

fets amb documentació nova i han portat a resultats nous. Hom ho pot comprovar en les diverses monografies sobre les lletres del segle passat que ha publicat a partir de 1959 (núm. 363 i passim), i per això és de doldre que en la història de la *Literatura catalana* no hagi arribat a la restauració dels Jocs Florals, com sembla que havia estat el primer propòsit. La sòlida base documental de les monografies publicades sobre el segle XIX fa creure que aquesta part que no ha estat feta de la *Literatura catalana* hauria estat tan renovadora com els capítols sobre les lletres catalanes dels segles XVI al XVIII, ben estructurats i tractats a fons en tots llurs aspectes.

D'això que hem dit es dedueix que es fa difícil fer una selecció dins el conjunt de l'obra de Jordi Rubió. Pel seu valor com a obra de síntesi creiem que mereix especial esment *De l'Edat mitjana al Renaixement. Figures literàries de Catalunya i València* (núms. 306 i 457), que presta particular atenció a la condició social de l'escriptor del final de l'Edat Mitjana i al concepte que tenia de la seva obra. En *Documentos para la Historia de la Imprenta y Librería en Barcelona (1474-1553)* (núm. 337), en col·laboració amb Josep M. Madurell publica en forma completa o abreujada 511 documents, alguns dels quals han obligat a fer radicals rectificacions a la història de la nostra tipografia primitiva; així mateix, els inventaris de llibreries i biblioteques que conté aquesta obra reflecteixen l'ambient cultural del nostre país en el Renaixement, més elevat del que creien els historiadors anteriors a Jordi Rubió, als quals la idea poc matisada de decadència llevà l'interès per aquest període. Aquesta obra i el volum primer dels *Documentos para la Historia de la Universidad de Barcelona* (núm. 438) porten introduccions exhaustives. Els extensos pròlegs de l'edició d'*Obres essencials* de Ramon Llull (1957-1960) versen sobre *L'expressió literària en l'obra lul·liana* (núm. 352) i *l'Arbre de Filosofia d'Amor* (núm. 376) i hem de comptar-los entre les més valuoses aportacions a l'estudi de la tècnica literària de Llull. *La cultura catalana del Renaixement a la Decadència* (número 404) recull alguns articles sobre l'Humanisme al nostre país, l'ambient cultural i literari a la Catalunya del segle XVI, el primer teatre valencià, i les causes de la decadència. Esmentem en darrer lloc la *Literatura catalana* ja citada (núms. 311, 330, 343 i 358), obra malauradament truncada, que va des dels orígens fins a la fi del segle XVIII, i conté més que cap altra obra d'aquesta mena gran riquesa de dades i moltes aportacions de primera mà, exposades amb una prosa que és model de claredat i precisió.

L'activitat de Jordi Rubió restaria incompleta si no recordéssim que dirigí el «Butlletí de la Biblioteca de Catalunya» des de la seva fundació el 1914, publicació que, en opinió de Conrad Haebler, obrí una nova època en la bibliografia espanyola, i que també fou director de la revista «Estudios Universitarios

Catalans» en la seva segona època, que va de 1926 al 1935, i el principal redactor de la «Revista dels Llibres», que publicà l'editorial Barcino entre els anys 1925 i 1926. De l'activa col·laboració de Jordi Rubió en aquestes revistes, en són testimoni les nombroses recensions que figuren en aquesta bibliografia. Tot això és el treball visible de Jordi Rubió. Però en la seva bibliografia no hi consten les llargues hores que desinteressadament esmerçà en la revisió i esmenes dels treballs d'altri.

Com que les meves paraules són motivades per la *Bibliografia* que l'amic Amadeu-J. Soberanas ara presenta, m'ha semblat que havien de referir-se a aquesta. Per això no he parlat de l'actuació de Jordi Rubió com a bibliotecari. Si ho fes, hauria de repetir coses que altres i jo mateix hem dit, però no em puc estar de fer remarcar que els fonaments que Jordi Rubió i els seus col·laboradors més pròxims posaren a la Biblioteca de Catalunya foren molt sòlids, i que les esperances que durant el règim autonòmic passat teníem en la seva expansió quedaren frustrades a conseqüència de la guerra civil i del seu final. Avui, a l'alba del nou règim autonòmic, els problemes que té plantejats la Biblioteca de Catalunya són ingents i els mitjans per resoldre'ls, migrats. No hem d'esperar miracles en una situació difícil com la d'ara, però tampoc no hem de perdre la confiança en un futur més o menys llunyà. Per portar les nostres biblioteques i moltíssimes altres coses endavant, necessitem una joventut amb fe i amb preparació. Les coses no se solucionen amb cridòria i radicalismes sinó amb treball serè i continuat. Jordi Rubió va pertànyer a una generació exemplar, a la qual es deuen moltes de les realitzacions que es feren en l'època de la Mancomunitat de Catalunya. La missió de la joventut d'avui potser és més difícil. Aquella partia de molt poc o de no res, però no portava el llast dels darrers quaranta anys, en els quals la consciència del nostre país ha anat molt avall. La figura de Jordi Rubió, que treballà amb fe i amb tenacitat, tant quan les coses anaven bé com quan no hi anaven, i que ha suportat la injustícia amb una dignitat exemplar, ha de servir de model. Les seves qualitats intel·lectuals van acompanyades d'un gran caràcter i d'un desinterès total. Exigia als altres i ningú no es queixava, perquè amb qui era més exigent era amb ell mateix.

BIBLIOGRAFIA DE JORDI RUBIÓ I BALAGUER

per Amadeu-J. SOBERANAS

Aplego la bibliografia del doctor Jordi Rubió i Balaguer seguint l'ordre cronològic (i respectant rigorosament l'ortografia original dels títols). Dintre de cada any, presento les referències bibliogràfiques ordenades per l'alfabet de llurs encapçalaments. En un segon apartat, recullo les recensions. He procurat d'inclore-les totes, àdhuc aquelles que ocupen poques ratlles, per tal d'inventariar les seves inquietuds o preferències a l'hora de llegir i de comentar en públic. També he acollit aquells pocs treballs (conservats a l'arxiu familiar) que foren divulgats per conducte de la ràdio, un altre mitjà de comunicació que ell utilitzà i que no podem oblidar en una bibliografia que pretén de ser completa. Per contra, he exclòs els resums de diverses conferències donades per Rubió fets per periodistes, com també els extrets o els tiratges a part d'alguns dels seus treballs, a fi de no engrossir, potser artificialment, la seva bibliografia.

Quan els volums d'una publicació periòdica abracen més d'un any, he cregut que seria més adient d'ordenar-los segons el primer any consignat. Alguna vegada el lector podrà observar, tanmateix, que la no coincidència entre la data bibliogràfica i l'any real d'aparició, consignat, aqueix, entre claudàtors, pot oferir algun cas sorprenent, com és ara el primer títol enregistrat a la bibliografia, *Del manuscrit 129 de Ripoll*, aparegut al volum V de la «Revista de Bibliografia Catalana», que porta data «oficial» de 1905, però que s'imprimí — i pel context també es redactà — el 1911.

Quant a les recensions, presentades així mateix d'acord amb l'ordre alfabètic dels encapçalaments, he unificat les dades bibliogràfiques dels treballs ressenyats tot i que m'atinc, tant com m'ha estat possible, a les que donà el propi Rubió.

Em plau de remerciar el gran ajut que, en confeccionar aquesta bibliografia, he rebut dels familiars del doctor Rubió, en especial de la senyora Rosalia Guilleumas, vídua de Rubió, i del professor Jordi Rubió i Lois. També em complau de fer constar el mateix agraïment al professor Joaquim Molas, per les diverses referències bibliogràfiques que em facilità. Gràcies a la generositat de tots ells, puc presentar ací una *Bibliografia de Jordi Rubió i Balaguer* molt més completa i acurada.

ABREVIATURES DE LES REVISTES ESMENTADES MÉS SOVINT:

<i>AMont</i> . . .	Analecta Montserratensia. Montserrat.
<i>AST</i>	Analecta Sacra Tarraconensia. Barcelona.
<i>BBC</i>	Butlletí de la Biblioteca de Catalunya. Barcelona.
<i>BHS</i>	Bulletin of Hispanic Studies. Liverpool.
<i>BRABLB</i> . .	Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. Barcelona.
<i>BSCC</i>	Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura. Castelló de la Plana.
<i>EF</i>	Estudis Franciscans. Barcelona.
<i>ELu</i>	Estudios Lulianos. Palma de Mallorca.
<i>ER</i>	Estudis Romànics. Barcelona.
<i>EUC</i>	Estudis Universitaris Catalans. Barcelona.
<i>GJ</i>	Gutenberg-Jahrbuch. Mainz.
<i>IECAn</i> . . .	Institut d'Estudis Catalans. Anuari. Barcelona.
<i>IHE</i>	Índice Histórico Español. Barcelona.
<i>LRdL</i>	La Revista dels Llibres. Barcelona.
<i>LRev</i>	La Revista. Barcelona.
<i>QIA</i>	Quaderni Ibero-Americani. Torino.
<i>RBC</i>	Revista de Bibliografia Catalana. Barcelona.
<i>RdC</i>	Revista de Catalunya. Barcelona.
<i>RFE</i>	Revista de Filología Española. Madrid.
<i>SdO</i>	Serra d'Or. Montserrat.
<i>SFG</i>	Spanische Forschungen der Görresgesellschaft. Münster.

1905

1. *Del manuscrit 129 de Ripoll del segle XIV^a. Regles de trobar. Tractat poetic. Collecció de poesies*, «RBC» V, núm. 8 (1905) [1911], 285-378 [Redactat el 1911].

1907

2. [En col·laboració amb Ramon d'Alòs i Francesc MARTORELL] *Inventaris inèdits de l'Orde del Temple a Catalunya*, «IECAN» MCMVII [1907], 385-407.

1908

3. *Nous documents sobre la Crònica del rey En Jaume*, «EUC» II (1908), 9-12.

[Recensió:]

4. *Les Faules d'Isop. Text català y gravats reproduhits de dues edicions gòtiques de segle XVI (Barcelona, 1550 y 1576), afegida una noticia preliminar per R. Miquel y Planas*, Barcelona, Fidel Giró, impressor MCMVIII, dins «EUC» II (1908), 191.

1909

5. *Metges i cirurgians juheus*, «EUC» III (1909), 489-497.

[Recensions:]

6. DIEPGEN, Paul, *Arnald von Villanova als Politiker und Laientheologe*, Berlin und Leipzig, Walther Rothschild, 1909, dins «EUC» III (1909), 184-186.
7. GIMÉNEZ SOLER, A., *Itinerario del rey Don Alonso de Aragón, el que ganó Nápoles*, Zaragoza, Tip. de Mariano Escar 1909, dins «EUC» III (1909), 560-561.

1910

8. FINKE, Heinrich, *Relacions dels Reys d'Aragó ab la literatura, la ciencia y l'art en els segles XIII y XIV*. [Traducció de Jordi Rubió d'un treball en alemany publicat dins «Archiv für Kulturgeschichte» (Leipzig) VIII Band, 1 Heft], dins «EUC» IV (1910), 66-80.

9. *Fragment d'un manuscrit Luliá*, «EUC» IV (1910), 124-128.
 10. *Huch de St. Victor. De arrha animae. Traducció de fra Antoni Canals*, «EUC» IV (1910), 450-475. [Se'n féu un tiratge a part amb el següent títol: HUCH DE SANT VICTOR. «De arrha animae». Traducció catalana de Fra Antoni Canals. Ara per primera volta estampada segons un manuscrit del segle XV, ab una nota preliminar de J. R. y B., Barcelona 1910, 28 ps.]
 11. *Inventari dels bens que foren de la marmesoria del rey Martí II de Sicília (†25 juliol 1409)*, «EUC» IV (1910), 399-400.
 12. [En col·laboració amb Ramon d'ABADAL I DE VINYALS] *Notes sobre la formació de les Compilacions de «Constitucions i altres Drets de Catalunya» y de «Capítols de Corts referents al General»*, dins «EUC» IV (1910), 409-445.
- [Recensions:]
13. KEICHER, Otto, *Raymundus Lullus und seine Stellung zur arabischen Philosophie*. Münster 1909, dins «EUC» IV (1910), 270-271.
 14. *Regiment de preservació a epidemia o pestilència e mortaldats. Epístola de Mestre Jacme d'Agramont...* [Edició] de Enrich ARDERIU y Joseph M. ROCA, Lleida, Estampa de Joseph A. Pagès 1910, dins «EUC» IV (1910), 510.

1911

15. *Consideraciones generales acerca de la historiografía catalana medio-eval y en particular de la Crónica de Desclot* [Tesis doctoral], Barcelona, Henrich y C.^a 1911. 70 pàgs. + 1 f. s. n. [Fou llegida el 14 de novembre de 1907 davant un tribunal format pels professors Vicente Vignau, president; Ramón Menéndez Pidal, Elías Tormo, Miguel Asín Palacios i Juan Hurtado, vocals.]

[Recensió:]

16. GOTTRON, A., *Ramon Lulls Kreuzzugsideen*. Berlin u. Leipzig, Rothschild 1912, dins «IECAN» MCMXI-XII [1913], 725-727.

1912

17. *Algunes interpolacions en els manuscrits de la Crònica d'en Desclot*, «EUC» VI (1912), 1-12; 129-158.
18. *La crítica històrica y literària en l'Espanya contemporània*. [Programa d'un cicle de conferències donades al Hamburgisches Kolonialinstitut, Seminar für Romanische Sprachen, 25 abril-11 juliol de 1912], dins «EUC» VI (1912), 124.
19. *Sobre Bibliografia Luliana*. [Comunicació a l'IEC feta des de Hamburg el 22 agost 1912], dins «EUC» VI (1912), 378-383.

[Recensions:]

20. *Una antiga traducció catalana dels Quatre Evangelis (Còdex del Palau). Transcripció precedida d'una introducció per Mn. Joseph Gudiol y Cunill*, Vic 1910, dins «EUC» VI (1912), 112-113.

21. ARNALDUS DE VILANOVA, *De improbatione maleficiorum*, per Paul DIEPGEN, («Archiv für Kulturgeschichte» (Leipzig) IX, 385-403), dins «EUC» VI (1912), 250-251.
22. GONZÁLEZ HURTEBISE, E., *Libros de Tesorería de la Casa Real de Aragón... Tomo I. Reinado de Jaime II. Libros de cuentas de Pedro Boyl...* Barcelona, Benaiges 1911, dins «EUC» VI (1912), 373-376.

1913

23. *La Biblioteca del Capítol Catedral de Tortosa*, «IECAN» MCMXIII-XIV, [1915], 745-757.
24. *La Lògica del Gazzali, posada en rims per En Ramon Lull*, «IECAN» MCMXIII-XIV [1915], 311-354.
25. *Memòria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans als Excel·lentíssims Senyors President de la Diputació i Alcalde de Barcelona, sobre la celebració del VI^è Centenari de la mort de Ramon Lull*, [signada per Jordi Rubió i Balaguer i Ramon d'Alòs], «IECAN» MCMXIII-XIV [1915], XXX-XXXIV.
26. *VI^è Centenari de la mort de R. Lull. Investigacions bibliogràfiques lulianes a Palma de Mallorca. Investigacions lulianes en la Biblioteca de Innichen*, «IECAN» MCMXIII-XIV [1915], 741-745.
27. *Un text català de «La Profecia de l'Ase», de Fra Anselm Turmeda*, «EUC» VII (1913), 9-24.

[Recensions:]

28. *Obres originals del il·luminat Doctor mestre Ramon Lull. — Libre de contemplació en Deu...* Palma de Mallorca, Comissió Editora Luliana 1906-1914, dins «IECAN» MCMXIII-XIV [1915], 768-769.
29. PROBST, J. H., *La mystique de Ramon Lull et l'Art de Contemplació*, Münster 1914, dins «IECAN» MCMXIII-XIV [1915], 770-771.
30. Revistes: *Annales du Midi* (Toulouse) (1913; 58-64), BERTONI: «Arondeta, de ton chantar m'azir»... *Archivio Storico per la Sicilia orientale* (Catania) (XI; 231-258), RAIMONDI, A.: *Relazioni fra Sicilia e Catalogna. Un'antologia di rime catalane in un ms. ventimiliano...*, dins «IECAN» MCMXIII-XIV [1915], 771-772.
31. SCHEVILL, R., *Ovid and the Renaissance in Spain*, Berkeley 1913, dins «IECAN» MCMXIII-XIV [1915], 764-765.

1914

32. [En col·laboració amb Jaume MASSÓ i TORRENTS] *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*, «BBC» I (1914), 22-29; 49-121; 156-162 [Manuscrits núms. 1-17].

33. *Katalanische Literatur. 1904-1907*, «Kritischer Jahresbericht über die Fortschritte der Romanischen Philologie» (Erlangen) XIII (1914), 423-436.
34. *Memoria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans als Excel·lentíssims Srs. President de la Diputació i Alcalde de Barcelona, sobre la celebració del VIe centenari de la mort de Ramon Lull* [signada per Jordi Rubió Balaguer i Ramon d'Alòs], Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1914, 14 ps.
- 34 bis. *Ressenya de la formació de la Biblioteca*, «BBC» I (1914), 5-12 [sense signar].

[Recensions:]

35. ACADEMIA PROVINCIAL DE BELLAS ARTES. *Catálogo de la Biblioteca*, S. p. i., dins «BBC» I (1914), 167.
36. AGUILÓ, A., *Notas sobre algunos códices de la Biblioteca provincial y Universitaria de Barcelona*, («Anuari de la Universidad de Barcelona» 1908-1909, ps. 511-566; 1909-1910, ps. 515-596), dins «BBC» I (1914), 122-123.
37. BURGER, Konrad, *Die Drucker und Verleger in Spanien und Portugal von 1501-1536*, Leipzig, Hiersemann, 1913, dins «BBC» I (1914), 123.
38. *Catálogo de la Biblioteca de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*, Barcelona, López Robert, 1913, dins «BBC» I (1914), 124.
39. *Exposició bibliogràfica de la Premsa Olotina...* Catàleg, Olot, Imp. de Ramon Bonet 1914, dins «BBC» I (1914), 166-167.
40. ROSENT, E., i DURAN, E., *Les edicions lulianes de la Biblioteca Universitaria de Barcelona*. Barcelona, L'Avenç 1913, dins «BBC» I (1914), 123-124.

1915

41. [En col·laboració amb Jaume MASSÓ i TORRENTS] *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*, «BBC» II (1915), 107-113; 158-178 [Manuscrits núms. 18-35].
42. *Dr. Hans E. Rohde* [Necrologia], «IECAN» MCMXV-XX [1923], 855.
43. *Informe dels senyors Director i Inspector de la Biblioteca de Catalunya respecte de la manera de funcionar de les biblioteques populars* [signat per Jordi Rubió i J. Massó i Torrents], «BBC» II (1915), 188-190.
44. *Societat de Geografia Comercial (Barcelona)*, «BBC» II (1915), 193.

[Recensions:]

45. BATISTA I ROCA, J. M., *Catalech de les obres lulianes d'Oxford* («BRABLB» VIII (1915) 204-228), dins «BBC» II (1915), 181.
46. *Corona d'Aragó y sos antichs dominis...* *Catalech de llibres en venda en la Llibreria Antiquaria d'Antoni Palau*, Barcelona, Jepús 1915, dins «BBC» II (1915), 179-180.

47. *The «Gloria d'amor» of fra Rocaberti. A catalan Vision-poem of the 15th century. Edited with Introduction, Notes and Glossary by H. C. Heaton*, New York, Columbia University Press 1916, dins «IECAn» MCMXV-XX [1923], 897.
48. MAS, J., *Notes documentals de llibres antics a Barcelona* («BRABLB» VIII (1915) 155-167), dins «BBC» II (1915), 180-181.
49. MIRET I SANS, J., *Escolars catalans al Estudi de Bolonia* («BRABLB» VIII (1915) 137-155), dins «BBC» II (1915), 180.
50. PALMIERI, J. B., *El Códice «Summa Institutionum Placentini» del Museo Episcopal de Vich* («Butlletí del Centre Excursionista de Vich» I [1914] 129-135), dins «BBC» II (1915), 182.
51. SOLER PALET, J., *Notícies biogràfiques inèdites d'En Bartomeu Mates, autor de la cèlebre Gramàtica Llatina Incunable* («BRABLB» VIII (1915) 33-42), dins «BBC» II (1915), 180.
52. VOSSLER, Karl, *Minnesang des Bernhard von Ventadorn* («Sitzungsberichte der K. bayerischen Akademie der Wissenschaften», Februar 1918), dins «IECAn» MCMXV-XX [1923], 900-901.
53. VOSSLER, Karl, *Peire Cardinal, ein Satiriker aus dem Zeitalter der Albigen-serkriege* («Sitzungsberichte der K. bayerischen Akademie der Wissenschaften», Dezember 1916), dins «IECAn» MCMXV-XX [1923], 901.

1916

54. *El Breviculus i les miniatures de la vida d'en Ramon Lull de la Biblioteca de Karlsruhe*, «BBC» III (1916), 73-88, amb 12 làms.
55. [En col·laboració amb Jaume MASSÓ I TORRENTS] *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*, «BBC» III (1916), 93-122. [Manuscrits números 36-57].
56. *L'edició maguntina de Ramon Llull per A. Gottron...*, «LRev» II, núm. 13 (1916), 10-12.

[Recensions:]

57. *Bibliofilia. Recull d'estudis, observacions, comentaris y notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de llengua y literatura catalanes en particular* publicat per R. MIQUEL Y PLANAS, vol. II, Barcelona 1915, dins «BBC» III (1916), 129-130.
58. BROCA, G. M. de, *Un códice del Libro del Consulado de Mar, desconocido* («BRABLB» VIII (1916) 409-414), dins «BBC» III (1916), 128.
59. MAS, J., *Notes documentals de llibres antics a Barcelona (continuació)* («BRABLB» VIII (1916) 330-345; 400-406; 444-463), dins «BBC» III (1916), 128.

1917

60. Artur Farinelli, «LRev» III (1917), 214-215.
61. [En col·laboració amb Jaume MASSÓ I TORRENTS] *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*, «BBC» IV (1917), 78-119 [Manuscrits núms. 58-79].
62. *Los códices lulianos de la Biblioteca de Innichen (Tirol)*, «RFE» IV (1917), 303-340.
63. *Com s'ordena i cataloga una biblioteca*, Barcelona [La Neotípi], s. a. [1917], 32 ps. [Minerva, XX. Cf. núm. 240].
64. *De literatura catalana. A propòsit de Lluís Nicolau*, «Literatura Catalana. Perspectiva general», Barcelona 1917, «LRev» III (1917), 326-329.

[Recensions:]

65. *Anuario Eclesiástico, 1917. Año III*, Barcelona, E. Subirana, dins «BBC» IV (1917), 154.
66. ARCO, Àngel del, *La imprenta en Tarragona. Apuntes para su historia y bibliografía*, Tarragona, Imprenta de José Pijoán 1916, dins «BBC» IV (1917), 158-159.
67. FERRERES, J. B., *El misal y las nuevas rúbricas* («Razón y Fe» (Madrid) XLV (1916) 239-243; 367-372), dins «BBC» IV (1917), 143-144.
68. GUDIOL I CUNILL, Josep, *De bibliografia del Canonge Ripoll* («Butlletí del Centre Excursionista de Vich» II (1915-1917), 177-179), dins «BBC» IV (1917), 142.
69. HOMS, Eladi, *Ordenació de petites biblioteques* («Quaderns d'Estudi» (Barcelona) I, 106-117), dins «BBC» IV (1917), 158.
70. IVARS, Andreu, *Inventario de los libros de D. Martín de Overna. Año 1416* («Archivo Ibero-Americano» (Madrid) VII, 446-459), dins «BBC» IV (1917), 144-145.
71. MARCH, J. M., *Miniaturas españolas antiguas. Biblioteca Capitular de Tortosa, Códice núm. 20* («Razón y Fe» (Madrid) XLV (1916) 351-354), dins «BBC» IV (1917), 143.
72. *Martín Juan de Galba coautor de Tirant lo Blanch*, por Francisco MARTÍNEZ Y MARTÍNEZ, València, Imp. Hijos de Francisco Vives Mora 1916, dins «BBC» IV (1917), 142.
73. PUJOL I TUBAU, Pere, *Els dos missals mixtes de la Seu d'Urgell. Les seues donacions* («Butlletí del Centre Excursionista de Vich» II (1915-1917) 49-55), dins «BBC» IV (1917), 141-142.
74. SAMPOL I RIPOLL, P., *Algunas noticias bibliográficas de S. Alonso Rodríguez* («Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana» (Palma de Mallorca) XVI, 363 bis - 371), dins «BBC» IV (1917), 143.

75. SARRET I ARBÓS, J., *El Cantoral de St. Joan de Vilatorrada* («Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages» (Manresa) XII (1916) 193-197), dins «BBC» IV (1917), 141.
76. T[RAMOYERES] B[LASCO], [Luis], *La ilustración del libro en Valencia durante los siglos XV y XVI* («Archivo de Arte Valenciano» (València) I (1915) 59-76), dins «BBC» IV (1917), 154-155.
77. VALLS TABERNER, F. *Una carta de Vicente Salvá a Libri* («Filosofía y Letras» (Madrid) 1917, 15-17), dins «BBC» IV (1917), 141.

1918

78. *Biblioteques Populares de la Mancomunitat de Catalunya*, «BBC» V (1918-1919) [1920], 269-270.
79. *La Carta de Gabriel de Vallseca de Mallorca*, «BBC» V (1918-1919) [1920], 207-208, amb un fac. plegat.
80. [En col·laboració amb Jaume MASSÓ I TORRENTS] *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*, «BBC» V (1918-1919) [1920], 149-185 [Manuscrits núms. 80-99].
81. *Organització de la Biblioteca de la Universitat*, «BBC» V (1918-1919) [1920], 276-278 [Ponència presentada al II Congrés Universitari Català (abril 1918), sobre el mal funcionament de la Biblioteca Universitària de Barcelona i conclusions que proposa per a posar-hi remei].
82. *Tres impressions litúrgiques de Saragossa desconegudes*, «BBC» V (1918-1919) [1920], 45-51.
83. *Viatges d'investigació a l'Arxiu i Biblioteca Capitular de Tortosa. II. La Biblioteca Capitular de Tortosa*, «BBC» V (1918-1919) [1920], 119-131 [De l'Arxiu, se n'ocupà Ramon d'Alòs-Moner].

[Recensions:]

84. AGUILÓ, E. K., *Libreros, 1521-22* («Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana» (Palma de Mallorca) XVII (1918-1919) 247-248), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 235.
85. BATLLE, J., *Lo ram de llibreria a Barcelona en lo segle XV* (Instituto Catalán de las Artes del Libro. *Almanaque para 1918*. (Barcelona), 103-109), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 234.
86. *Bibliofilia. Recull d'estudis, observacions, comentaris y noticies sobre llibres en general y sobre qüestions de llengua y literatura catalanes en particular publicat per R. Miquel y Planas. Vol. II* (fasc. XXII-XXIV), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 231.
87. *Bibliografía valenciana. Obras publicadas en Valencia durante el año 1916 [i 1917-1918]* (*Almanaque de las Provincias*, València, 1917-1919), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 236.

88. *Bücher-Verzeichnis deutscher Verein Germania* [Barcelona, 1918], dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 237.
89. CANIBELL, E., *La patria del insigne tipógrafo Jorge Coci. ¿Cuál fué?* («Revista Gráfica» (Barcelona) XVII (1917) 71-72), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 231-232.
90. *Catálogo de la Biblioteca de la Cámara Oficial de la Propiedad Urbana de Barcelona*, Barcelona, Imp. de Modesto Berdós Coll 1918, dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 237.
91. ESCAR, Mariano, *El grabado xilográfico (Instituto Catalán de las Artes del Libro. Almanaque para 1918.* (Barcelona), 91-101), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 232.
92. ESCAR, M., *La patria del insigne tipógrafo Jorge Coci. ¿Cuál fue?* («Revista Gráfica» (Barcelona) XVII (1917) 87-89), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 231-232.
93. ESCAR, M., *La tipografía litúrgica más importante de España durante el siglo XVI. Jorge Coci (Zaragoza, 1500-1540)...* («Revista Gráfica» (Barcelona) XVII (1917) 30-36), dins BBC V (1918-1919) [1920], 231-232.
94. GARCÍA VILLADA, Z., *Material inédito del Viage literario a las Iglesias de España por Jaime Villanueva («Razón y Fe» (Madrid) XLVII (1917) 48-55),* dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 225.
95. GUDIOL, J., *Notes d'Arxiu. Cambis introduhits per l'impremta* («Catalana. Revista Setmanal» (Barcelona) 1918, 69), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 231.
96. HAEBLER, C., *Bibliografía ibérica del siglo XV. Segunda parte*, Leipzig, Hierse-mann 1917, dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 227-230.
97. KRUITWAGEN, B., *Spaansch-portugeesche en engelsche Incunabelen* («Het Boek» (La Haia) VIII (1919) 97-107; 305-314; 345-356), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 226-227.
98. LÓPEZ, Atanasio, *Datos para la biografía de Fr. Francisco Eximenis, Patriarca de Jerusalén* («Archivo Ibero-Americano» (Madrid) II (1914) 229-240), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 223-224.
99. MASSÓ TORRENTS, J., *Discurs llegit en la sessió inaugural [Centre Excursionista de Catalunya. Viatges i descripcions de Catalunya ilustrats]* («Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya» (Barcelona) XXVII (1917) 265-274), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 232.
100. MIQUEL I PLANAS, R., *El renaixement de l'enquadrernació d'art a Barcelona (Instituto Catalán de las Artes del Libro. Almanaque para 1918* (Barcelona), 119-122), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 235.
101. MOLINÉ BRASÉS, E., *LlibreTERS barcelonins del segle XVI. Cabrit. Trinxer*, Barcelona 1918, dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 234-235.

102. PASCUAL BELTRÁN, V., *Bibliografía simoniana. Dos manuscritos desconocidos de los padres Teixidor i Maluenda* (*Almanaque de las Provincias* (València) [1918], 143-146), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 236.
103. *La prensa periódica en Valencia en el año 1916* [i 1917-1918] (*Almanaque de las Provincias* (València) 1917-1919), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 236.
104. SABBADINI, Remigio, *Il codice vergiliano F* («Rivista di filologia e di istruzione classica» (Torino) XLVI (1918), 397-410), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 221.
105. SAMPOL I RIPOLL, P., *Algunos datos para la bibliografía del Obispo Nadal* («Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana» (Palma de Mallorca) XVII (1918-1919) 267-271), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 237.
106. SANCHIS SIVERA, J., *Una obra inédita del Venerable Agnesio* (*Almanaque de las Provincias* (València) [1918], 131-134), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 236.
107. TORRE, Antonio de la, *Una noticia bibliográfica de Fray Francesch Eximénez* (*Almanaque de las Provincias* (València) [1917], 227-233), dins «BBC» V (1918-1919) [1920], 236.

1919

108. *Les Biblioteques Populares a Barcelona*, «Almanac de la Revista», Barcelona 1919, ps. 256-261.
109. *Un gran llegat a l'Institut d'Estudis Catalans. El donatiu Sagarra a la Biblioteca de Catalunya*. «D'ací d'allà. Magazine mensual» (Barcelona), IV, 11 (1919), 1015-1018, amb il·lustr. [Llegat de Ferran de Sagarra].

1920

110. *Butlles incunables de Montserrat*, «AMont» IV (1920-1921), 263-277, amb 5 làms.
111. [En col·laboració amb Jaume MASSÓ I TORRENTS] *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*, «BBC» VI (1920-1922) [1923], 238-312 [Manuscrits núms. 100-146].
112. *Classificació decimal de Bruxelles. Adaptació per a les Biblioteques Populares de la Mancomunitat de Catalunya*. Extret dels «Quaderns d'Estudi», Barcelona, Impremta Casa de Caritat 1920, 278 ps. + 1 f. s. n. [Al colofó es fa constar que el llibre fou acabat d'estampar «el dia 28 de maig de 1921, setè aniversari de la inauguració de la nostra Biblioteca Nacional». Cf. núms. 288, 448 i 459].
113. *Noves Butlles Catalanes incunables*, «BBC» VI (1920-1922) [1923], 5-23, amb 17 reproduccions.

[Recensions:]

114. CHURMAN, Ph. H., i PEERS, E. Allison, *A survey of the influence of Sir Walter Scott in Spain*, New York-Paris 1922 (Extret de la «Revue Hispanique» LV), dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 390.
115. DOMÍNGUEZ BORDONA, J., *Libros miniados en Aviñón para D. Juan Fernández de Heredia* («Museum. Revista mensual de arte español» (Barcelona) VI (1920) 319-327), dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 382-383.
116. GARAU, Jaume L., *Sobre la primera imprenta en Mallorca. Documentos relacionados con ella* («Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana» (Palma de Mallorca) XVIII (1920) 65-67; 81-82; 126-127), dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 388.
117. GASELEE, Stephen, *An unrecorded Spanish incunable* («The Library», fourth series, III (1923) 304-306), dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 387-388.
118. PALAU, Antoni, *Les noces d'argent de la Librairie Palau* (Text català i francès en el Catàleg 20 d'aquella llibreria, publicat el juny de 1922), dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 392.
119. RUBIÓ I LLUCH, A., *Documents per l'història de la cultura catalana mig-aval*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans 1908-1921, 2 vols., dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 383-387.
120. SAMPOL I RIPOLL, Pere, *Notas para una bibliografía de D. Estandislo de K. Aguiló* («Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana» (Palma de Mallorca) XVI (1916-1917) 280-302), dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 392.
121. SCHULTE, Aloys, *Die deutschen Kaufleute und die Anfänge des Buchdrucks in Spanien*, Bonn, Schroeder 1921 (Sonderabdruck aus *Festgabe Friedrich von Bezold*, ps. 165-180), dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 389.
122. VIDIER, August, *La mappemonde de Théodulfe et la mappemonde de Ripoll (IXe - XIe siècle)* («Bulletin de Géographie historique et descriptive» (Paris) (1911) 285-313), dins «BBC» VI (1920-1922) [1923], 382.

1922

123. *Anuari de les Biblioteques Populares. 1922* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona, Consell de Pedagogia. Direcció Tècnica de Biblioteques Populares. Mancomunitat de Catalunya, Barcelona s. a., p. [5].
124. [Arturo Farinelli] *L'hoste cordial*, «LRev» VIII (1922), 32-33.
125. *Las Bibliotecas de la Mancomunidad*, dins *El Libro Español. Ciclo de Conferencias organizado por la Cámara Oficial del Libro*, Barcelona, Cámara Oficial del Libro 1922, ps. 127-141.
126. Ferrer de BLANES, *Sentències Cathòliques del diví poeta Dant Florentí. Barcelona, 1554* [Nota editorial sobre l'edició facsímil publicada per la Biblioteca de Catalunya a despeses de la Fundació Concepció Rabell i Cíbils, Viuda de Romaguera], Barcelona, Casa de Caritat 1922, ps. 65-66.

1923

127. *Anuari de les Biblioteques Populars i de les Biblioteques Tècniques de la Universitat Industrial*, 1923 [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Consell de Pedagogia. Direcció Tècnica de Biblioteques Populars. Mancomunitat de Catalunya. Barcelona s. a., ps. 5-8.
128. [En col·laboració amb Jaume MASSÓ i TORRENTS] *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*, «BBC» VII (1923-1927) [1932], 339-346 [Manuscrits núms. 147-154].
129. Lluís d'ALCANYIZ, *Regiment preservatiu e curatiu de la pestilència. Edició facsímil* [Introducció de Jordi Rubió], «BBC» VII (1923-1927) [1932], 25-30.
130. Ramón Lull (Beato), dins *Enciclopedia Universal Ilustrada Europeo-Americana*, vol. XLIX, Barcelona, Espasa-Calpe, S. A., [1923], ps. 551-559 [text modificat per Lluís Carles Viada i Lluch].
131. *Una bula xilogràfica y cuatro incunables desconocidos, existentes en la Biblioteca de Cataluña*, «BBC» VII (1923-1927) [1932], 5-24.

1925

132. *Anuario de las Bibliotecas Populares. 1924-1925* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Direcció Tècnica de Bibliotecas. Diputación Provincial de Barcelona. Barcelona s. a., ps. 5-7.
133. *La Biblioteca de Lluís Plandiura*, «LRdL» I, 3 (1925), 41-42 [sense signar, com la majoria de les seves col·laboracions en aquesta revista, creada per Josep Maria de Casacuberta].
134. *Les biblioteques de Barcelona. La «Biblioteca de Catalunya»*, «LRdL» I, 4-5 (1925), 47-65 [Aquest treball el completen els articles d'Higini ANGLÈS, *La Secció Musical de la Biblioteca de Catalunya* (ps. 65-67); Ramon d'ALÒS-MONER, *L'Arxiu de la Biblioteca de Catalunya* (ps. 68-70); Francesc MARTORELL i TRABAL, *El Corpus documental català* (ps. 71-72); Joan GIVANEL i MAS, *La Col·lecció Cervantina de N'Isidre Bonsoms* (ps. 72-75), i Jaume MASSÓ i TORRENTS, *Quin hauria d'ésser l'esdevenidor de la Biblioteca* (ps. 75-77)].
135. *Una carta inèdita catalana de l'impressor Joan Rosenbach de Heidelberg*, dins *Gutenberg Festschrift*, Mainz 1925, ps. 408-411.
136. *Un catàleg d'edicions Bodoni*, «LRdL» I, 2 (1925), 30.
137. *Colección Labor. Biblioteca de Iniciación cultural*, «LRdL» I, 6-7 (1925), 108-109.
138. *Conferència sobre les biblioteques catalanes* [per H. Praesent], «LRdL» I, 3 (1925), 41.
139. *Les edicions de «Els Nostres Clàssics»*, «LRdL» I, 1 (1925), 7-8.
140. *Edicions microscòpiques catalanes*, «LRdL» I, 3 (1925), 35-37.
141. *El que costa tenir bones biblioteques*, «LRdL» I, 1 (1925), 8-9.

142. *El que deien a En Marian Aguiló els que li dedicaven llibres*, «LRdL» I, 2 (1925), 19-23.
143. *El que es paga pels llibres catalans a l'estranger*, «LRdL» I, 1 (1925), 10-11.
144. *Les enciclopèdies*, «LRdL» I, 6-7 (1925), 83-88.
145. *Enquestes de la «Revista de Catalunya». Els cants de gesta catalans* [Resposta] De Jordi Rubió i Balaguer, «RdC» III, 18 (1925), 592-597.
146. *L'Exposició oriental de la Biblioteca Nacional de París*, «LRdL» I, 3 (1925), 39.
147. *L'incendi de la biblioteca de Birmingham* [Alabama], «LRdL» I, 3 (1925), 38-39.
148. *Les llibreries d'altres temps i les d'ara*, «LRdL», I, 1 (1925), 4-7.
149. *Els llibres per a infants*, «LRdL» I, 8 (1925), 115-127.
150. *Monuments de la cartografia*, «LRdL» I, 1 (1925), 9-10.
151. *Mort del bibliotecari Guido Biagi*, «LRdL» I, 3 (1925), 42.
152. *Nous catàlegs de llibreters*, «LRdL» I, 3 (1925), 39-41.
153. *Noves publicacions sobre l'art asiàtica*, «LRdL» I, 2 (1925), 24-25.
154. *El primer llibre d'art de sastreria publicat en català*, «LRdL» I, 3 (1925), 37-38.
155. *Quins són els països més rics en llibres i biblioteques*, «LRdL» I, 2 (1925), 23-24.
156. *Reimpressió del Catàleg de la Biblioteca Nacional de París*, «LRdL» I, 2 (1925), 26.
157. *Subhasta d'una col·lecció Goethiana*, «LRdL» I, 2 (1925), 26.

[Recensions:]

158. [GUDIOL, Josep] *Catàlech dels vidres de la Col·lecció Amatller*, Barcelona, Imp. Giró 1925, dins «LRdL» I, 2 (1925), 30.
159. HADLEY, Chalmers, *Library Buildings. Notes and Plans*, Chicago, American Library Association 1924, dins «LRdL» I, 2 (1925), 29-30.
160. HIERSEMANN, K. W., *Catálogo 547. España y Portugal con sus antiguas posesiones de Ultramar*, Leipzig, marzo 1925, dins «LRdL» I, 2 (1925), 27.
161. KURZ, Martin, *Bibliophilie in Spanien (Katalonien)* («Archiv für Buchgewerbe und Gebrauchsgraphik» 62 (1925) 13-17), dins «LRdL» I, 3 (1925), 42.
162. *Llibreters barcelonins del segle XV. La Casa Corró-Cortey. 1440-1590* (Catàleg de març de la llibreria L'Arxiu de Joan Bta. Batlle), «LRdL» I, 2 (1925), 30.
163. LLULL, Ramon, *Poesies*. Text, notes i glossari de Ramon d'ALÒS-MONER. Barcelona, «Els Nostres Clàssics» 1925, dins «LRdL» I, 2 (1925), 29.
164. SOCIÉTÉ DES NATIONS. Commission de Coopération intellectuelle, *Index bibliographicus. Répertoire international des sources de bibliographie courante...*

Publié sous la direction de Marcel GODET, Genève 1925, dins «LRdL» I, 2 (1925), 27.

165. VINDEL, Pedro, *Repertorio de libros raros, curiosos y antiguos...* Madrid 1925, dins «LRdL» I, 2 (1925), 27.

1926

166. *Anuario de las Bibliotecas Populares. 1926* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Dirección Técnica de Bibliotecas. Diputación Provincial de Barcelona. Barcelona s. a., ps. 7-10.
167. Arnau de Vilanova, «LRdL» II, 9 (1926), 7-9.
- 167 bis. *L'Assemblea general de la Görres-Gesellschaft a Coblença*, «EUC» XI (1926), 227-229.
168. *Un bibliòfil català del segle XV: En Pere Miquel Carbonell*, «RdC» IV (1926), 136-142. [Cf. núm. 404].
169. *La Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès*, «LRdL» II, 10 (1926), 19-24.
170. *Les biblioteques populars*, «LRdL» II, 18 (1926), 123-135.
171. *El bon exemple de Mossèn Betí*, «BSCC» VII (1926), 85-88.
172. *D'autors i editors*, «LRdL» II, 16-17 (1926), 99-109 [Sobre l'editor Joan Frederic Cotta i les seves relacions amb Schiller, Goethe i Hölderlin].
173. *Llibres vells de Medicina*, «LRdL» II, 9 (1926), 3-7.
174. *La producció religiosa en català*, «LRdL» II, 11 (1926), 35-42.
175. *Els pròlegs dels llibres lullians*, «LRdL» II, 14-15 (1926), 94 [La tria i la transcripció dels pròlegs editats són de Josep M. de Casacuberta].
176. Ramon Llull, «LRdL» II, 14-15 (1926), 83-93.
177. *El renaixement del llibre religiós en català*, «LRdL» II, 11 (1926), 42-44.
178. *Els textos de gramàtica a les escoles catalanes medievals*, «LRdL» II, 13 (1926), 67-71.
179. *Vells llibres tècnics en català*, «LRdL» II, 12 (1926), 51-55.
180. WILLEMSEN, C. A., *El cardenal Napoleó Orsini i Jaume II d'Aragó* [Traducció de Jordi Rubió], dins «EUC» XI (1926), 89-109.

[Recensions:]

181. CASTAÑEDA Y ALCOVER, V., *Contribución para el estudio de las bibliotecas públicas en España*, Madrid 1926, dins «EUC» XI (1926), 211.
182. CHILDS, James Bennett, *Sixteenth Century Books: a Bibliography of Literature describing Books printed between 1501 and 1601. (Papers of the Bibliographical Society of America (Chicago) XVIII, 73-152)*, dins «LRdL» II, 10 (1926), 30.

183. KEHR, Paul, *Papsturkunden in Spanien. Vorarbeiten zur Hispania Pontificia. I. Katalonien* (Abhandlungen der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, Berlin 1926), dins «EUC» XI (1926), 182-189.
184. THOMAS, Henry, *Periods of Typography. Typography of the Spanish XVI Century*. London, Benn 1926. — J. P. R. LYELL, *Early Book Illustration in Spain*. With an introduction by Dr. Konrad HAEBLER, London, Grafton 1926, dins «LRdL» II, 13 (1926), 74-77.
185. TODA I GÜELL, E., *Estudis Pobletans*, Tarragona, Reial Societat Arqueològica 1925, dins «LRdL» II, 13 (1926), 78.

1927

186. *Anuario de las Bibliotecas Populares. 1927* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Dirección Técnica de Bibliotecas. Diputación Provincial de Barcelona. Barcelona s. a., ps. 5-8.
187. *Regles pràctiques per a l'edició d'antics textos francesos i provençals*, «EUC» XII (1927), 309-312.
188. *La Reial Ordre sobre les fotocòpies*, «EUC» XII (1927), 304-309.

[Recensions:]

189. *The Book of the Ordre of Chivalry translated and printed by William Caxton from a French version of Ramon Llull's «Le libre del Orde de Cavayleria»...* edited by Alfred T. P. BYLES, London, The early English Text Society 1926, dins «EUC» XII (1927), 481-482.
190. FINKE, H., *Acta Aragonensia*, Bd. III., Berlin, Rothschild 1922, dins «EUC» XII (1927), 277-283.
191. FINKE, H., *Aragonisch-sizilische Beziehungen zum bayerisch-pfälzischen Hause* («Zeitschrift für Geschichte des Oberrheins» XXXIX (1926) 499-514), dins «EUC» XII (1927), 298.
192. HAEBLER, K., *Die Wiegendrucksammlung von Klemperer insbesondere deren Ablassbriefe* [Catàleg de la col·lecció d'incunables de Víctor von Klemperer], Dresden 1927, dins «EUC» XII (1927), 488-489.
193. LONGPRÉ, E., «Lulle, Raymond», *Dictionnaire de théologie catholique de VACANT, MANGENOT I AMANN*, vol. IX, Paris, Letouzey 1926, cols. 1072-1141, dins «EUC» XII (1927), 299-300.
194. LULL, R., *The Book of Beasts translated from the Catalan...* by E. Allison PEERS, London, Burns, Oates and Washbourne Ltd., 1927, dins «EUC» XII (1927), 478.
195. LULL, R., *Liber de acquisitione Terrae Sanctae*, editat per E. LONGPRÉ («Criterion. Revista trimestral de Filosofia» (Barcelona) III (1927) 266-278), dins «EUC» XII (1927), 478-481.

196. MONTESINOS, J. F., *Algunos romances de Lope en el «Romancero de Barcelona»* («RFE» XIII (1926) 141-157), dins «EUC» XII (1927), 298.
197. PEERS, E. Allison, *A life of Ramon Lull*, London, Burns, Oates and Washbourne Ltd., 1927, dins «EUC» XII (1927), 476-478.
198. TODESCO, V., *A proposito d'una oscura lezione in un testo catalano* (Atti del R. Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti, LXXXV/2. 1926), dins «EUC» XII (1927), 301.

1928

199. *Anuario de las Bibliotecas Populares. 1928* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Dirección Técnica de Bibliotecas. Diputación Provincial de Barcelona. Barcelona s. a., ps. 5-8.
200. *Catalogación y ordenación de bibliotecas. Instrucciones elementales*, Barcelona, Ed. Taber Ltda. 1928, 52 ps. [Cf. núm. 295].
201. *Notes sobre la transmissió manuscrita de l'opus lul·lià*, dins *Franciscàlia. En la convergència centenària del trànsit del «Poverello» (1226), de la seva canonització (1228) i de l'autocronia de l'orde caputxí (1528)*, Barcelona 1928, ps. 335-348.

[Recensions:]

202. ALBAREDA, Anselm M., *Bibliografia dels Monjos de Montserrat (segle XVI)*, Montserrat 1928, dins «EUC» XIII (1928), 546-547.
203. CASADEVALL, R., *La Capilla de Santa Eulalia de Vich*, Vic, Imp. y Librería Ausetana 1926, dins «EUC» XIII (1928), 259.
204. CROUS, E., i KIRCHNER, J., *Die gotischen Schriftarten*, Leipzig, Klinkhardt und Biermann 1928, dins «EUC» XIII (1928), 262-263.
205. *Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens*, Münster, Aschendorff 1928 («Spanische Forschungen der Görresgesellschaft» I Band, I Reihe), dins «EUC» XIII (1928), 540-542.
206. GIESE, W., *Anthologie der geistigen Kultur auf der Pyrenäenhalbinsel (Mittelalter)*, Hamburg und Berlin, Hanseatische Verlagsanstalt 1927, dins «EUC» XIII (1928), 250-252.
207. GIESE, W., *Waffen nach den katalanischen Chroniken des XIII Jahrhunderts* («Volkstum und Kultur der Romanen» (Hamburg) I, 140-182), dins «EUC» XIII (1928), 542-544.
208. JORBA, D. J., *Descripción de las excelencias de la muy insigne ciudad de Barcelona. Barcelona, Hubert Gotard, 1589...* Edició facsímil amb nota final d'E. MOLINÉ I BRASÉS, Barcelona 1928, dins «EUC» XIII (1928), 263-264.
209. NICOLAU D'OLWER, L., *Resum de literatura catalana*, Barcelona 1927 (Col·lecció Popular Barcino, XXXIII), dins «EUC» XIII (1928), 258-259.

1929

210. *Anuario de las Bibliotecas Populares. 1929* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Direcció Tècnica de Biblioteques. Diputació Provincial de Barcelona, Barcelona s. a., ps. 5-8.
211. *Els autors clàssics a la biblioteca de Pere Miquel Carbonell, fins a l'any 1484*, dins *Miscel·lània Crexells*, Barcelona, Fundació Bernat Metge 1929, ps. 205-222.

[Recensions:]

212. CASTAÑEDA, V., *Por su amor a los libros... (Cuento para bibliófilos)* («Boletín Real de la Academia de la Historia» (Madrid) XCIII (1928) 325-432), dins «EUC» XIV (1929), 201.
213. *Chronicle of the Reign of King Pedro III of Aragon. A. D. 1276-1285 by Bernat Desclot. Translated... by F. L. CRITCHLOW*, Princeton, University Press 1928, dins «EUC» XIV (1929), 376-378.
214. IVARS, Andreu, *Estage de Juanot Martorell en Londres (1438-1439)* («Anales del Centro de Cultura Valenciana» II (1929) 54-62), dins «EUC» XIV (1929), 381.
215. LANGLOIS, Ch. V., *La vie en France au Moyen Âge. IV: La vie spirituelle*, Paris, Hachette 1928, dins «EUC» XIV (1929), 375-376.
216. LULL, R., *El libro del ascenso y descenso del Entendimiento* [editat per Eduardo OVEJERO Y MAURY], Madrid, Imp. La Rafa 1928, dins «EUC» XIV (1929), 197.
217. OLIVER, Bernat, *Excitatori de la pensa a Déu. Text i anotació de Pere Bohigas*, Barcelona, «Els Nostres Clàssics» 1929, dins «EUC» XIV (1929), 198-199.
218. SOLBERG, Th., *Some notes on the Balearic Islands with special Reference to their Bibliography* («The Papers of the Bibliographical Society of America» 22 (1928) 69-146), dins «EUC» XIV (1929), 381.

1930

219. *Anuari de les Biblioteques Populares. 1930* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Direcció Tècnica de Biblioteques. Diputació Provincial de Barcelona, Barcelona s. a., ps. 5-7.
220. *Bibliografia* [de Narcís Oller], dins Narcís OLLER, *Obres Completes*, vol. XII, Barcelona, G. Gili 1930, ps. 387-428.
221. *Les biblioteques a Barcelona: camí fet i camí encara a fer*, «RdC» XIII (1930), 113-128.
222. *Notes diverses* [Necrologia de Joseph Anglade], «EUC» XV (1930), 401-402.
223. *Notes diverses* [Necrologia de R. Foulché-Delbosc], «EUC» XV (1930), 399-400.
224. *Notes diverses* [Sobre l'arxiu de Francesco Datini, a Prato], «EUC» XV (1930), 400-401.

[Recensions:]

225. *Der Buchdruck des 15. Jahrhunderts. Eine bibliographische Übersicht herausgegeben von der Wiegendruck-Gesellschaft*, 2 vols., Berlin 1929, dins «EUC» XV (1930), 376.
226. GAIFFIER, B. de, *Vita beati Raimundi Lullii* («Analecta Bollandiana» XLVIII (1930) 130-178), dins «EUC» XV (1930), 176-178.
227. *Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens*, Münster, Aschendorff 1930 («SFG» II Band, Erste Reihe), dins «EUC» XV (1930), 384-385.
228. PEERS, E. Allison, *Ramon Lull. A biography*, London, Society for Promoting Christian knowledge 1929, dins «EUC» XV (1930), 178-180.
229. REVEST I CORZO, L., *La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu*, Castelló de la Plana, Sociedad Castellonense de Cultura 1930, dins «EUC» XV (1930), 388-389.

1931

230. *Anuari de les Biblioteques Populars. 1931* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Direcció Tècnica de Biblioteques. Generalitat de Catalunya, Barcelona s. a., ps. V-XI.
231. *Les Bibliothèques Populaires en Catalogne*, dins *La Lecture Publique. Mémoires et vœux du Congrès International d'Alger*, Paris, Droz 1931, ps. 292-297.
232. *Per la cultura nacional. La Gran Biblioteca de demà*, «La Publicitat» (Barcelona), 31 març 1931, p. 6. [El que ha d'ésser la Biblioteca de Catalunya en el seu nou estatge, a l'Hospital de la Santa Creu.]
233. *Notes diverses* [Necrologia de Mn. Josep Gudiol], «EUC» XVI (1931), 209.
234. *Notícies diverses* [Sobre les activitats del Dr. E. Anspach i necrologia de Louis Barrau-Dihigo], «EUC» XVI (1931), 392-393.

[Recensions:]

235. CORBATÓ, H., *Some outstanding and recurring themes in Valencian literature* («Hispania. A Journal devoted to the interests of Teachers of Spanish» XIV (1931) 167-182), dins «EUC» XVI (1931), 207.
236. GONZÁLEZ PALENCIA, A., *Influencia de la civilización árabe*, Madrid 1931, dins «EUC» XVI (1931), 382.

1932

237. *Anuari de les Biblioteques Populars. 1932* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Direcció Tècnica de Biblioteques. Generalitat de Catalunya, Barcelona s. a., ps. V-X.
238. *Las Bibliotecas de Cataluña*, «Mundo Gráfico» (Madrid), desembre de 1932 [número especial dedicat a Catalunya].

239. [Carta de felicitació amb motiu del desè aniversari de la inauguració de la Biblioteca Popular circulant de Castropol] «El Aldeano» (Castropol), 15 març 1932.
240. *Cómo se organiza y cataloga una biblioteca*, Barcelona, Vda. de Luis Tasso 1932, 32 ps. [Edición de la Cámara Oficial del Libro de Barcelona. Cf. núm. 63.]
241. *El Estatuto y las bibliotecas de Cataluña*, «Euzkadi» (Bilbao), 8 novembre 1932.
242. *Necrologia* [de Mn. Antoni M.ª Alcover], «EUC» XVII (1932), 355-357.
243. *Les versions catalanes de la llegenda del bon Comte de Barcelona i l'emperadriu d'Alemanya*, «EUC» XVII (1932), 250-287.

[Recensions:]

244. AVINYÓ, Joan, *VII Centenari de la naixença de Ramon Llull. Les seves obres autèntiques* («EF» (Barcelona) (1932) 48-75; 170-184), dins «EUC» (1932) 314-315.
245. CARRERAS ARTAU, J., *Una versió grega de nou escrits d'Arnau de Vilanova* («AST» VIII (1932) 127-134), dins «EUC» XVII (1932), 309.
246. GARCIA SILVESTRE, A., *Història sumària de la Literatura catalana. Pròleg i bibliografia de Manuel de Montoliu*, Barcelona, Edit. Balmes 1932, dins «EUC» XVII (1932), 316-317.
247. GIESE, W., *Grundzüge der Entwicklung der älteren katalanischen Literatur* («Archiv für das Studium der neueren Sprachen», 161 (1932) 52-68), dins «EUC» XVII (1932), 317-319.
248. KURZ, M., *Handbuch der iberischen Bilddrucke des XV. Jahrhunderts*, Leipzig, Hiersemann 1931, dins «EUC» XVII (1932), 335-337.
249. *Il libro dell'amico e dell'amato di Ramon Lull. Trad. con introd. e note di Eugenio Mele*, Lanciano, Carabba editore 1932, dins «EUC» XVII (1932), 315-316.
250. OLEZA, Francesc de, *Obra del menyspreu del Món en cobles. Nova edició a cura d'Antoni Pons*, Ciutat de Mallorca, La Nostra Terra 1931, dins «EUC» XVII (1932), 328.
251. OTTAVIANO, C., *L'Ars Compendiosa de R. Lulle avec une étude sur la bibliographie et le fond ambrosien de Lulle*, Paris 1930 («Études de Philosophie Médiévale», XII), dins «EUC» XVII (1932), 311-314.
252. *T. Livii de Frulovisiis de Ferraria opera hactenus inedita. Recognovit C. W. Previtè-Orton*, Cambridge University Press 1932, dins «EUC» XVII (1932), 328-329.
253. WOHLHAUPTER, Eugen, *Ramon Lull und die Rechtswissenschaft* («AST» VIII (1932) 127-134), dins «EUC» XVII (1932), 309-311.
254. *The Year's Book in Modern Language Studies. Edited for the Modern Humanities Research Association by W. J. Entwistle*, vol. I, Oxford University Press 1931, dins «EUC» XVII (1932), 307-308.

1933

255. *Anuari de les Biblioteques Populares. 1933* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Direcció Tècnica de Biblioteques. Generalitat de Catalunya, Barcelona s. a., ps. V-XII.
256. BORI, Rafael, *Métodos de organización comercial* [Pròleg de Jordi Rubió], Barcelona 1933, ps. IX-X.
257. *Informacions de «La Revista». Qüestionari. Respostes rebudes* [De Jordi Rubió], «LRev» XIX, 1 (1933), 179-180. [Records de la seva iniciació en el moviment espiritual de Catalunya.]
258. PFANDL, Ludwig, *Historia de la literatura nacional española en la Edad de Oro*. Traducción del alemán por el Dr. Jorge RUBIÓ BALAGUER, Profesor de la Universidad de Barcelona, Barcelona, Suc. de Juan Gili [1933], XVI + 692 ps. [Cf. núm. 321].
259. *Popular Libraries of the World. Catalonia*, dins *Popular Libraries of the World*. Edited by A. E. BOSTWICK, Chicago, American Library Association 1933, ps. 258-265.

1934

260. *Anuari de les Biblioteques Populares. 1934* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Direcció Tècnica de Biblioteques. Generalitat de Catalunya, Barcelona s. a., ps. V-XIII.
261. *La Biblioteca de Catalunya*, dins *Agenda Escolar Bastinos; edició per a 1935*, Barcelona, Llibreria Bastinos-Llibreria Bosch [1934], ps. 129-130.
262. *Humanisme i Decadència?*, «RdC» XV, núm. 81 (1934), 469-483 [Rèplica a Martí de Riquer].
263. *Notícies* [Sobre llibres i conferències], «EUC» XIX (1934), 393-394.
264. *L'obra depuradora* [de Pompeu Fabra], dins *Associació de la premsa de Badalona. Homenatge a Pompeu Fabra. Dia 28 de gener de 1934*, Badalona, Gràfiques Harlem [1934], p. [15], s. n.
265. *Els «Quaderns de Treball» de la nostra Escola* [Presentació per Jordi Rubió], dins *Les Biblioteques d'Hospital a Catalunya*, per Maria MIRALDA..., Escola de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya. Barcelona 1934, p. 2 [Quaderns de Treball, 1].

[Recensions:]

266. ALCOATÍ, *Libre de la figura del uyl. Text català traduït de l'àrab per Mestre Joan Jacme i conservat, en un manuscrit del XIV^a segle, a la Biblioteca Capítular de la Seu de Saragossa. Ara exhumat i presentat per Lluís Destany... amb una notícia històrico-medical del doctor Josep M. Simon de Guilleuma*, Barcelona 1933, dins «EUC» XIX (1934), 341-342.

267. *Autors Catalans antics. I. Historiografia*, a cura de R. d'ALÒS-MONER. Barcelona, Ed. Barcino 1932 («Crestomaties Barcino», I), dins «EUC» XIX (1934), 340-341.
268. *Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens*, Münster in Westfalen 1931 («SFG» III Band, Erste Reihe), dins «EUC» XIX (1934), 342-343.
269. *Historia de la Invenció de Nostra Señora del Thoro en forma de comedia. Obra inèdita... donada a l'estampa per Francesc Hernández i Sanz*, Maó 1931 (Extret de la «Revista de Menorca»), dins «EUC» XIX (1934), 344.
270. LLULL, Ramon, *Art breu. Versió catalana explicada i adaptada al lector modern per Mn. Joan Avinyó*, Barcelona 1934, dins «EUC» XIX (1934), 343-344.
271. VENDRELL GALLOSTRA, F., *La corte literaria de Alfonso V de Aragón y tres poetas de la misma*, Madrid 1933 (Extret del «Boletín de la Real Academia de la Historia»), dins «EUC» XIX (1934), 368-371.

1935

272. *Anuari de les Biblioteques Populares. 1935* [Direcció i nota preliminar de Jordi Rubió], Barcelona. Direcció Tècnica de Biblioteques. Generalitat de Catalunya, Barcelona s. a., ps. V-XII.
273. *Les Bibliothèques de Catalogne (1934-35)*, dins *Fédération Internationale des Associations de Bibliothécaires. Publications*, vol. VII, La Haia, Nihoff 1935, ps. 69-71.
274. *Centenari de la llibreria Verdaguer MDCCCXXXV-MCMXXXV* [Pròleg de Jordi Rubió], Barcelona 1935, ps. 7-10.
275. *Interrogacions sobre una vella versió llatina del «Llibre de contemplació» (lat. paris. 3348A)*, «EF» XLVII (1935), 111-119 [= *Miscel·lània Lulliana. Homenatge al beat Ramon Lull en el VII Centenari de la seva naixença*].
276. *Llegir amb la ploma a la mà*, «Claror. Publicació de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona» (Barcelona) 6 (1935), 163-164.
277. *Necrologia. Francesc Martorell i Trabal (gener 1887-novembre 1935)*, «EUC» XX (1935), 203-205.

[Recensions:]

278. AVINYÓ, Joan, *Les obres autèntiques del Beat Ramon Llull. Repertori bibliogràfic*, Barcelona, Horta, S. A. 1935, dins «EUC» XX (1935), 164-165.
279. HERRERA, Juan de, *Discurso de la figura cúbica. Prólogo de Julio Rey Pastor*, Madrid, Ed. Plutarco 1935, dins «EUC» XX (1935), 163-164.
280. VINCKE, J., *Staat und Kirche in Katalonien und Aragon während des Mittelalters*, I Teil, Münster 1931 («SFG» Reihe 2, Band I), dins «EUC» XX (1935), 162-163.

1936

281. *Anuari de les Biblioteques Populars. 1936* [Proves d'impremta. Direcció de Jordi Rubió. No hi ha nota preliminar].
282. *Unes paraules*, «A.E.B. Publicació de l'Agrupació Escola de Bibliotecàries» (Barcelona) VI, núm. 3, juliol de 1936, p. 2.
283. *La versió llatina de la Crònica General de Catalunya i Aragó*, «EUC» XXI (1936), 343-355 [= *Homenatge a Antoni Rubió i Lluch. Miscel·lània d'estudis literaris, històrics i lingüístics*, I].

1937

284. *Bibliotecas para obreros en Cataluña*, dins *Actas y Trabajos del II Congreso Internacional de Bibliotecas. Madrid-Barcelona 1935*, vol. III, Madrid 1937, ps. 318-320.
285. *Catalunya no oblida als seus fills d'Amèrica*, «Ressorgiment» (Buenos Aires) XXII, núm. 264 (1937), 3977 [El Govern de la Generalitat prengué sota el seu patronatge les biblioteques del Casal Català de Buenos Aires, del Centre Català de Mendoza i les dels centres de Santiago de Xile i L'Havana.]

1938

286. *Les biblioteques i la ràdio*, Gaseta Radiada de la Institució de les Lletres Catalanes, Ràdio Barcelona i Ràdio Associació de Catalunya, març de 1938.
287. *Les biblioteques sota les bombes*, Gaseta Radiada de la Institució de les Lletres Catalanes, 24 agost de 1938.
288. [Classificació Decimal. Nova adaptació catalana] Barcelona, Escola de Bibliotecàries, 1938, 2 f. + 34 f. mecanografiats + 234 ps. [Les taules foren impreses a finals de 1938 i, clàndestinament, a començament de 1939. El pròleg no arribà a estampar-se; ha circulat en còpies mecanogràfiques i en fotocòpies. Cf. núms. 112, 448 i 459].

1939

289. *Commemoració del 1839*, Gaseta Radiada de la Institució de les Lletres Catalanes, 15 gener de 1939.
290. *Normes de catalogació. Notes per a tractar al Curs de Tècnica de Biblioteques (1938-1939)*, Barcelona 1939, 4 f. s. n. + 42 f. + 1 f. s. n. + 6 f. mecanografiats.

1941

291. *Cárcel de Amor. Novela compuesta por el Bachiller Diego de San Pedro, alcaide de Peñafiel*. Introducció de Jorge RUBIÓ BALAGUER..., Barcelona, Ediciones Armiño [1941], ps. 5-13.
292. *Ein in Barcelona Gedruckter kaiserlicher Brief von 1538*, «GJ» 1941, ps. 155-157.

1943

293. *Vida española en la época gótica. Ensayo de interpretación de textos y documentos literarios*, Barcelona, Alberto Martín [1943], 294 ps. + 1 f. s. n. + 52 làmines [El Mundo y los Hombres, Biblioteca Española de Cultura General, 1].

1945

294. *Las Églogas de Garcilaso de la Vega*. Prólogo de Jorge RUBIÓ Y BALAGUER..., Barcelona, Amphion [Sabadell, Juan Sallent] [1945], ps. I-XXIII.

1946

295. *Catalogación y ordenación de bibliotecas. Instrucciones elementales*, Barcelona, Wa-l-imp, [C. Casacuberta, imp.], 1946, 142 ps. [Cf. núm. 200].
296. *Onze de setembre*, «Orientacions. Front Universitari de Catalunya. Grups Nacionals de Resistència» (Barcelona), núm. XXII (1946), 3 [article sense signar. N'hi va publicar un altre, ara difícil d'identificar].
297. VALLS I MARTÍ, Magí, *Moments* [Pòrtic de Jordi Rubió], Barcelona, s. i., 1946, 2 ps. s. n. [amb algunes notes autobiogràfiques de la seva joventut].

1947

298. *Alfons el Magnànim, rei de Nàpols, i Daniel Florentino, Leonardo da Bisuccio i Donatello*, dins *Miscel·lània Puig i Cadafalch. Recull d'estudis d'arqueologia, d'història de l'art i d'història*, vol. I, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans 1947-1951, ps. 25-35.
299. *Bergnes de las Casas, helenista y editor 1801-1879*, por Santiago OLIVES CANALS, con un prólogo de Jorge RUBIÓ Y BALAGUER, Barcelona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas 1947, ps. VII-XLI.
300. CERVANTES SAAVEDRA, Miguel de, *Rinconete y Cortadillo*. Nota preliminar de Jorge RUBIÓ, Barcelona, Editorial Seix Barral, S. A. 1947, ps. 7-15.
301. *Eclipsi i decadència en la història de les lletres catalanes*, «BHS» XXIV (1947), 186-187 [Cf. núm. 404].
302. LLULL, Ramon, *El Llibre de les Bèsties*. Il·lustrat amb aiguaforts en color per Josep Granyer. Pròleg de Jordi RUBIÓ, Barcelona, Rosa Vera 1947, 114 pàgines + 4 f. s. n.
303. *Sobre els orígens de l'Humanisme a Catalunya*, «BHS» XXIV (1947), 88-99 [Cf. núm. 404].
304. *La veu del Montserrat són les ermites*, dins *Antologia Lírica de Montserrat*, Barcelona, Editorial Estel 1947, ps. 141-146 [Segona edició: mateix any, ps. 138-142. Tercera edició: mateix any, ps. 231-241].

[Recensió:]

305. *Historia de la Filosofía española: Filosofía Cristiana de los siglos XIII al XV*, por Tomás CARRERAS Y ARTAU [i] Joaquín CARRERAS Y ARTAU, tomos I-II (Asociación Española para el Progreso de las Ciencias, 1939-1943), dins «ER» I (1947-1948), 274-282.

1948

306. *De l'Edat Mitjana al Renaixement. Figures literàries de Catalunya i València*, Barcelona, Aymà [1948], 176 ps. + 3 f. s. n. + 15 làms. [Guió d'Or, 6. Cf. núm. 457].
307. *L'irlandès William Casey († 1857), professor d'anglès a Espanya i traductor de Th. Moore*, dins *Ensayos Hispano-Ingleses. Homenaje a Walter Starkie*, Barcelona, José Janés, editor [1948], ps. 315-323.
308. *El Lunari de Bernat de Granollachs. Edició de 1513*. Reproducció facsímil de l'exemplar existent a la Biblioteca de Catalunya. Precedida d'un estudi de Jordi RUBIÓ, Barcelona, Les Belles Edicions 1948, ps. 9-42.
309. *L'obra de Mn. Costa en la crítica del seu temps*, «Mediterráneo» (València), núms. 21-22 (1948), 57-66.
310. *Sobre les causes d'una decadència*, «Ariel, revista de les Arts» (Barcelona) III, núm. 15 (1948), 2-5 [Cf. núm. 404].

1949

311. *Literatura catalana*, dins *Historia General de las Literaturas Hispánicas*. Publicada bajo la dirección de D. Guillermo DÍAZ-PLAJA..., vol. I, Barcelona, Editorial Barna, S. A., 1949, ps. 643-746 [Des dels orígens fins a Bernat Metge. Hi ha una reimpressió anastàtica feta per Editorial Vergara, Barcelona 1969. Cf. núms. 330, 343 i 358].
312. *Sobre el primer teatre valencià*, «BSCC» XXV (1949), 367-377 [Cf. núm. 404].

1951

313. EIXIMENIS, Francesc, *El naixement de l'Infant Jesús*. Transcripció i pròleg de Jordi RUBIÓ. Il·lustracions xilogràfiques de Jaume Pla, Barcelona, Rosa Vera [Tallers de la S. A. Horta] 1951, 40 ps. + 2 ps. s. n.
314. *Hacia una ciencia de la Literatura europea. Dante, Lope de Vega y Calderón enjuiciados por un gran libro de Literatura Medieval*, «EF» LII (1951), 225-241 [Comentaris sobre l'obra d'E. R. CURTIUS, *Europäische Literatur und Lateinisches Mittelalter*, Berna, Francke Verlag 1948].
315. *Mirem el futur*, dins *Biblioteca Popular. San Baudilio de Llobregat. Balance. 1926-1951*, S. i. t. [Sant Boi de Llobregat 1951], p. [9]. [Commemoració del vint-i-cinquè aniversari de la Biblioteca Popular.]

1952

316. *Fernando Valls-Taberner visto por un compañero de estudios*, dins *Obras selectas de Fernando Valls-Taberner*, vol. I, 1.ª part, Barcelona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas 1952, ps. 25-105. [Signat: *Jorge Rubió Balaguer / Barcelona, verano de 1943*. Traducció del català feta per l'autor. Cf. núms. 317, 405 i 419].
317. *Ferran Valls-Taberner vist per un company d'estudis*, dins *Obres selectes de Ferran Valls-Taberner*, vol. I, 1.ª part [Barcelona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas 1952], ps. 25-106. [Signat: *Jordi Rubió i Balaguer / Barcelona, estiu del 1943*.]
318. *Josep Ribelles i Comín *1872 - † 1951* [Necrologia], «IECAN» (1952), 89-90.
319. *Libros y bibliotecas. Una cartilla para su ordenación*, Barcelona, Gremios de Editores y Libreros [Artes Gráficas Solivellas] 1952, 36 ps. + 1 f. s. n.
320. MARTÍ I VILÀ, Carles, *Notes històriques de la vila de Sant Boi de Llobregat*. Amb un pròleg del Dr. Jordi RUBIÓ i BALAGUER, Sant Boi de Llobregat, Biblioteca Popular 1952, ps. V-X.
321. PFANDL, Ludwig, *Historia de la literatura nacional española en la Edad de Oro*. Traducció del alemany per el Dr. Jorge RUBIÓ BALAGUER, professor de la Universitat de Barcelona. Segunda edició, Barcelona, Editorial Gustavo Gili 1952, 740 ps. [A les pàgines 711-740, en col·laboració amb Joan Ruiz i Calonja, afegí un *Suplemento al Apéndice Bibliográfico* (1933-1951). Cf. número 258.]
322. *Salvador Galmés *1878 - † 1951* [Necrologia], «IECAN» (1952), 75-77.
323. *Segovia*, «Revista. Semanario de información, artes y letras» (Barcelona), núm. 15, 24 juliol 1952, p. 3. [Sobre la reunió de poetes a Segòvia.]
324. *¿Vale la pena?*, «Revista. Semanario de información, artes y letras» (Barcelona), núm. 6, 22 maig 1952, p. 1. [Reflexions al voltant de la creació d'una nova revista.]

1953

325. *Amadeu Pagès *1865 - † 1952* [Necrologia], «IECAN» (1953), 87-90.
326. *Amic de Catalunya, en els bons temps i també en els dolents*, «BHS» XXX (1953), 9-10 [Necrologia d'Edgar Allison Peers].
327. «Azorín», *el escritor que sabe leer*, «Revista. Semanario de información, artes y letras» (Barcelona), núm. 68, 30 juliol 1953, p. 9.
328. *Edgar Allison Peers *1891 - † 1952* [Necrologia], «IECAN» (1953), 108-112.
329. *Elvira Zimmer i Rodríguez *1894 - † 1952* [Necrologia], «IECAN» (1953), 136.
330. *Literatura catalana*, dins *Historia General de las Literaturas Hispánicas*, vol. III, Barcelona, Editorial Barna S. A. 1953, ps. 727-930. [Segles XV i XVI. Hi ha

una reimpressió anastàtica feta per Editorial Vergara, Barcelona 1968. Cf. núms. 311, 343 i 358.]

331. *Sobre l'humanisme a Catalunya en temps de Joan II* [Resum], «Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics» (Barcelona) II (1953), 56-57.

1954

332. *La juventud sin revistas*. «Revista. Semanario de información, artes y letras» (Barcelona), núm. 100, 11-17 març 1954; p. 3.
333. RUIZ I CALONJA, Joan, *Història de la literatura catalana*. Pròleg de Jordi RUBIÓ, Barcelona, Editorial Teide 1954, ps. XI-XVI.
334. *Sobre la prosa rimada en Ramón Llull*, dins *Estudios dedicados a Menéndez Pidal*, vol. V, Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas 1954, ps. 307-318.

1955

335. *El b. fra Mateu d'Agrigento a Catalunya i València. Notes sobre la vida religiosa a una cort del Renaixement*, «SFG» XI (1955), 109-121. [= *Zur Erinnerung an den 100. Geburtstag Heinrich Finkes*, I. Cf. núm. 404.]
336. *Carta de privilegis de Juli II als confreres de la Mercè (1505)*, «AST» XXVIII (1955) [1956], 425-441. [= *Collectanea E. Serra Buixó*.]
337. *Documentos para la historia de la imprenta y librería en Barcelona (1474-1553)*. Recogidos y transcritos por José M.ª MADURELL MARIMÓN. Anotados por Jorge RUBIÓ Y BALAGUER, Barcelona, Gremios de Libreros y de Maestros Impresores [Talleres Gráficos Mariano Galve] 1955, 120* + 1014 ps. + 1 f. s. n.
338. *Influència de la sintaxi llatina en la cancelleria catalana del segle XV*, dins *VII Congreso Internacional de Lingüística Románica. Universidad de Barcelona, 7-10 abril de 1953. Tomo II: Actas y Memorias*, Barcelona 1955, pàgines 357-364.
339. *Sobre la cultura en la Corona de Aragón en la primera mitad del siglo XV*, Palma de Mallorca, Gráficas Miramar 1955, 16 ps. [= *IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Ponencia 7*.]

[Recensió:]

340. Bernat DESCLOT: *Crònica*. A cura de M. COLL I ALENTORN, vols. I-V, Barcelona, Editorial Barcino 1949-1951, dins «ER» V (1955-1956) [1959], 211-225.

1956

341. *L'ambient literari de la Catalunya del segle XVI*, «RdC» (São Paulo) XXI (1956), 7-11. [Cf. núm. 404.]
342. *¿El coro de la Catedral?* [de Barcelona], «Revista. Semanario de información, artes y letras» (Barcelona), núm. 201, 16-22 febrer 1956, p. 5.

343. *Literatura catalana*, dins *Historia General de las Literaturas Hispánicas*, volumen IV/1, Barcelona, Editorial Barna S. A. 1956, ps. 493-597. [Segle XVII. Hi ha una reimpressió anastàtica feta per Editorial Vergara, Barcelona 1968. Cf. núms. 311, 330 i 358.]
344. *Menéndez y Pelayo y Ramón Llull*, dins *Universidad de Barcelona. Facultad de Filosofía y Letras. Cátedra Ciudad de Barcelona... Conferencias pronunciadas con motivo del Centenario de Marcelino Menéndez y Pelayo*, vol. I, Barcelona 1956, ps. 85-104.
345. *El nostre mite*, «Vida Samboyana» (Sant Boi de Llobregat), núm. 6, maig 1956, p. 3. [Sant Boi de Llobregat, ciutat mil·lenària.]
346. *Notas sobre los libros de lectura espiritual en Barcelona entre 1500 y 1530*. Traducido del catalán por M[iguel] B[atllori], «Archivum Historicum Societatis Jesu» (Roma) XXV (1956), 317-327. [= *Commentarii Ignatiani 1556-1956*. Cf. núm. 404.]
347. «*Torcimany*» de *Lluís de Averçó*. *Tratado retórico gramatical y diccionario de rimas. Siglos XIV-XV*. Transcripción, introducción e índices por José María CASAS HOMS. Nota preliminar por Jorge RUBÍO BALAGUER, vol. I, Barcelona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Sección de Literatura Catalana 1956, ps. IX-XVI.

[Recensió:]

348. SORIA, Andrés, *Los humanistas de la corte de Alfonso el Magnánimo (según los epistolarios)*, Granada, Universidad de Granada 1956, dins «IHE» II (1956), 709, núm. 13351.

1957

349. *Els abats de Montserrat, bibliotecaris majors dels reis d'Aragó*, dins *Corona literària oferta a la Mare de Déu de Montserrat*, Abadia de Montserrat 1957, ps. 95-101.
350. *Antologia de la prosa catalana (De Llull a Josep Pla)*. A cura de Lluís NONELL. Pròleg del Dr. Jordi RUBÍO, vol. I, Barcelona, Editorial Selecta 1957, ps. 5-13. [Biblioteca Selecta, 223-224.]
351. *Els Cardona i les lletres*, dins *Discurso leído el día 7 de abril de 1957 en la recepción pública de D. Jorge Rubió y Balaguer en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. Contestación del académico numerario D. Agustín Durán Sanpere*, Barcelona, Imp. Hispano-Americana 1957, ps. 1-42.
352. *L'expressió literària en l'obra lul·liana*, dins Ramon LLULL, *Obres essencials*, vol. I, Barcelona, Editorial Selecta 1957, ps. 85-110. [Biblioteca Perenne, 16. Cf. núm. 391.]
353. *Un poema sobre Carnestoltes l'any 1720 al carrer de Montcada*, «BRABLB» XXVII (1957-1958), 430-431.

[Recensió:]

354. MARTÍNEZ FERRANDO, Jesús Ernesto, *Aportación de datos acerca del Archivo Real de Barcelona y sus archiveros durante los reinados de Juan II y Fernando el Católico* («Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos» (Madrid), LXIII, 1 (1957), 111-156), dins «IHE» III (1957), 720, núm. 22677.

1958

355. BATLLORI, Miquel, *Vuit segles de cultura catalana a Europa. Assaigs dispersos*. Pròleg del Dr. Jordi RUBIÓ, Barcelona, Editorial Selecta 1958, ps. 7-13. [Biblioteca Selecta, 252. Segona edició, 1959, ps. 7-15. Primera edició dins «Llibres a l'abast», Barcelona, Editorial 62 1983, ps. 5-11.]
356. *Com intuï un poeta la història del Convent de Blanes*, dins Josep MAURÍ SERRA, *Història del Convent de Blanes (el de «Les coses benignes»)*. Pròleg del Rnd. P. Basili de RUBÍ, O. F. M., Cap. Epíleg del Dr. Jordi RUBIÓ BALAGUER..., Barcelona, Gráficas Marina S. A. 1958, ps. 249-252.
357. *Entorn d'un llibre sobre la cultura catalana a Europa*, «QIA» III, 22 (1958), 450-453. [Reedició del pròleg a l'obra de Miquel BATLLORI, *Vuit segles de cultura catalana a Europa*. Cf. núm. 355.]
358. *Literatura catalana*, dins *Historia General de las Literaturas Hispánicas*, vol. V, Barcelona, Editorial Barna S. A. 1958, ps. 213-337, amb 6 làms. [Segle XVIII. Hi ha una reimpressió anastàtica feta per Editorial Vergara, Barcelona 1969. Cf. núms. 308, 311, 330 i 343.]
359. *La música del Paradís a l'«Escala de Contemplació» de Fra Antoni Canals*, dins *Miscelánea en Homenaje a Mons. Higinio Anglés*, vol. II, Barcelona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1958-1961, ps. 771-774.
360. *El problema del coro de la Catedral* [de Barcelona], «Diario de Barcelona» (Barcelona) 1 maig 1958, p. 5.

[Recensions:]

361. CUATRECASES, Juan, *Arnaldo de Vilanova, precursor del Renacimiento* («Cuadernos Americanos» (Mèxic), XVII, 5 (1958), 317-338), dins «IHE» IV (1958), 409, núm. 27413.
362. LABOA, José Sebastián, *Doctrina canónica del Dr. [Lorenzo] Villanueva. Su actuación en el conflicto entre la Santa Sede y el Gobierno de España (1820-1823)*, Vitòria 1957, dins «IHE» IV (1958), 479, núm. 28024.

1959

363. *La commemoració del 1859*, «Germinabit» (Montserrat) núm. 60 (1959), 2-3. [Sobre la restauració dels Jocs Florals de Barcelona el 1859.]
364. *Confluencias de culturas en Barcelona en los días de Carlos V, Emperador*, dins *Cuarto Centenario del emperador Carlos V. Estudios Carolinos. Curso de*

Conferencias (octubre-diciembre 1958), Universidad de Barcelona 1959, ps. 81-93. [Cf. núm. 404.]

365. *Miquel May, vicecanceller de Carles V* [Resum d'una comunicació], «BRABLB» XXVIII (1959-1960), 360.
366. *La «Rhetorica Nova» de Ramon Llull*, «ELu» III (1959), 5-20, 263-274.
367. *Sobre el cas Puigblanch*, dins *Hispanic Studies in Honour of I. Gonzalez Llubera*, Oxford, The Dolphin Book 1959, ps. 309-317.
368. *Testimoni i evocació* [Textos de Josep CARNER, Jordi RUBIÓ, J. V. FOIX i Joan OLIVER en homenatge pòstum a Carles Riba], «Germinabit» (Montserrat) núm. 65 (1959), 3-4.

[Recensions:]

369. *Tercera floresta de incunables*. Edición dirigida por Antonio Pérez Gómez, València 1958, dins «IHE» V (1959), 204, núm. 30692.
370. WITTEN, Laurence, *The Earliest Books Printed in Spain* («The Papers of the Bibliographical Society of America» (Chicago) LIII, 2 (1959), 91-113), dins «IHE» V (1959), 411-412, núm. 32413.

1960

371. *Carles Riba i el nostre humanisme*, «Critèrion» (Barcelona-Sarrià) 6 (1960), 126-129.
372. *Las Cortes de Alfonso el Magnánimo y la espiritualidad del Renacimiento*, dins *Estudios sobre Alfonso el Magnánimo con motivo del quinto centenario de su muerte. Curso de conferencias (mayo de 1959)*, Universidad de Barcelona 1960, ps. 153-172. [Cf. núm. 404.]
373. DÍAZ PLAJA, Aurora, *Com es forma i com funciona una biblioteca. Biblioteques populars. Biblioteques particulars*. Pròleg de Jordi RUBIÓ, Barcelona, Editorial Barcino 1960, ps. 7-10. [Col·lecció Popular Barcino, 184.]
374. JARDÍ, Enric, *Antoni Puigblanch. Els precedents de la Renaixença*. Pròleg de Jordi RUBIÓ i BALAGUER, Barcelona, Editorial Aedos 1960, ps. VII-XXIX. [Biblioteca Biogràfica Catalana, 22.]
375. *La lliçó de «Vida Samboyana»*, «Vida Samboyana» (Sant Boi de Llobregat) núm. 61 (1960), 3.
376. LLULL, Ramon, *Arbre de Filosofia d'Amor* [Introducció i notes de Jordi Rubió], dins Ramon LLULL, *Obres essencials*, vol. II, Barcelona, Editorial Selecta 1960, ps. 11-84. [Biblioteca Perenne, 17.]
377. *El mestre enemic dels succedanis* [Jaume Vicens i Vives], «SdO» II, 11 (1960), 4.
378. *L'obra de Pierre Deffontaines a Barcelona*, dins *La Catalogne vue par un géographe. Hommage à Pierre Deffontaines*, Barcelona 1960, ps. VII-XIII.

379. *Wurden die Ersten Pressen in Barcelona und Zaragoza von einem Mann geleitet?*, «GJ» 1960, ps. 96-100.

[Recensions:]

380. CASTRO, Manuel de, *Un incunable de fr. Francisco Eximenis O. F. M., en la Biblioteca Universitaria de Santiago* («GJ» 1960, ps. 127-131), dins «IHE» VI (1960), 285, núm. 36163.
381. CUESTA GUTIÉRREZ, Luisa, *La imprenta en las islas Baleares* («GJ» 1960, ps. 101-109), dins «IHE» VI (1960), 253-254, núm. 35913.
382. DE FREDE, Carlo, *Bibliothèque e cultura di giuristi napoletani del'400* («GJ» 1960, ps. 68-72), dins «IHE» VI (1960), 287, núm. 36178.
383. GOFF, Frederick R., *An Undescribed Edition of Johannes de Capua's «Exemplario contra los engaños y peligros del mundo»* («GJ» 1960, ps. 153-155), dins «IHE» VI (1960), 293, núm. 36218.
384. MUNTANER BUJOSA, Juan, *La primera imprenta mallorquina. Los impresores Caldentey y Calafat* («Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana» (Palma de Mallorca), XXX (1960), 37 ps. [Extret]), dins «IHE» VI (1960), 293, núm. 36216.
385. ODRIÓZOLA, Antonio, *Un incunable más y un incunable menos* («GJ» 1960, ps. 156-164), dins «IHE» VI (1960), 254, núm. 35914.
386. RHODES, Dennis E., *The First Use of Greek Types in Spain* («GJ» 1960, ps. 93-95), dins «IHE» VI (1960), 293, núm. 36217.
387. SCHLEICHER, Wolfgang, *Ramon Lulls Libre de Evast e Blanquerna. Eine Untersuchung über den Einfluss der Franziskanisch-Dominikanischen Predigt auf die Prosawerke des katalanischen Dichters*, Ginebra 1958, dins «IHE» VI (1960), 84-85, núm. 34572.

1961

388. *Cultura de la época fernandina*, dins *Fernando el Católico y la cultura de su tiempo. V Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Zaragoza 4-12 de octubre de 1952*, vol. V, Zaragoza, Institución «Fernando el Católico» 1961 [1962], ps. 7-25.
389. DÍAZ-PLAJA, Guillermo, *Una Càtedra de Retòrica (1822-1935)*. Discursó leído el día 12 de marzo de 1961 en la recepción pública de D. — en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona y contestación del académico numerario D. Jordi RUBIÓ BALAGUER, Barcelona, Gráficas Marina 1961, ps. 39-47.
390. *Documents sobre els terratrèmols de 1427-28 a terres de Girona*, dins *Miscel·lània Fontserè*, Barcelona, Editorial Gustavo Gili 1961, ps. 357-375.
391. *L'expressió literària en l'obra luliana*, «ELu» V (1961), 133-144. [Reelaboració del núm. 352.]

392. *Guillem Ponç, secretari del rei Martí, contemporani de Bernat Metge*, «ER» IX (1961) [1966], 67-84. [= *Estudis de llatí medieval i de filologia romànica dedicats a la memòria de Lluís Nicolau d'Olwer*, 2.]

1962

393. *A nuestros lectores* [pròleg, no signat, al] *Diccionario enciclopédico Salvat. Apéndice 1962*, Barcelona, Salvat Editores S. A. 1962, ps. V-VIII.
394. *XVI Congreso Internacional de Editores. Barcelona, 1962*, s. i. t. 8 ps. [Text en castellà, francès, anglès i alemany. Si bé va signat per «Salvat Editores», fou redactat per Jordi Rubió. Aquest fullet acompanyava l'exemplar dels *Documentos* de Madurell-Rubió ofert als congressistes.]
395. *Drei unbekannte Drucke von Joan Jofre (Valencia, 1505)*, «GJ» 1962, ps. 207-211.
396. *Fra B. de Canals i la seva desconeguda crònica llatina (segle XIV)*, dins *Homenaje a Johannes Vincke*, Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas y Goerres-Gesellschaft zur Pflege der Wissenschaft 1962-1963, ps. 221-241.
397. *Integración de los impresores alemanes en la vida social y económica de Cataluña y Valencia en los siglos XV-XVI*, «SFG» XX (1962), 103-122.
398. *Els llibres de l'abat Savarés a la biblioteca de Ripoll*, «AMont» IX (1962), 227-237. [= *Miscel·lània Anselm M. Albareda*, I.]
399. *La Renaixença*, dins *Moments crucials de la Història de Catalunya* per Ramon d'ABADAL, Jordi RUBIÓ, Ferran SOLDEVILA, Miquel TARRADELL, Jaume VICENS I VIVES. Amb una introducció de Ramon d'ABADAL, Barcelona, Editorial Vicens-Vives 1962, ps. 287-327.

[Recensions:]

400. FALKE, Rita, *Die Staatsidee bei Ramon Llull* («ER» V (1955-1956), 77-93), dins «IHE» VIII (1962), 46, núm. 43443.
401. PÉREZ MARTÍNEZ, Lorenzo, *Los fondos lulianos existentes en las bibliotecas de Roma*, Roma 1961, dins «IHE» VIII (1962), 232, núm. 44887.

1963

402. *Sobre Sallusti a la cancelleria catalana (segles XIV-XV)*, «SFG» XXI (1963), 233-249.

1964

403. *Carta gòtica mallorquina d'indulgències estampada a Barcelona (1527)*, dins *Studi di bibliografia e di storia in onore di Tammaro de Marinis*, vol. IV, Verona 1964, ps. 43-48.

404. *La cultura catalana del Renaixement a la Decadència*, Barcelona, Edicions 62, 1964, 174 ps. [Col·lecció a l'abast, 17. Reedició dels següents números de la present bibliografia: 303 (amb lleus modificacions d'estil); 335 (amb lleus modificacions); 372 (traduït al català; amb un nou títol: *Alfons el Magnànim i la reina Maria. L'espiritualitat, la voluntat i el caràcter en dos reis del Renaixement*; amb correccions i afegitons); 168 (amb supressions); 364 (traduït al català); 341, 346 (traduït al català); 310, 312 i 301 (amb un nou títol: *Un acte de fe com a epíleg*). El 1973 se'n féu una reimpressió anastàtica, amb cobertes diferents.]
405. *Fernando Valls Taberner visto por un compañero de estudios*, dins *A Fernando Valls Taberner (1888-1942)*, Barcelona, Diputació Provincial de Barcelona 1964, ps. 41-110. [Reedició del text publicat a *Obras selectas de Fernando Valls-Taberner*. Cf. núms. 316 i 419.]
406. [Fulls d'àlbum], dins *Josep M.ª Cruzet i la seva obra* [Homenatge], Barcelona, Editorial Selecta 1964, p. 95.
407. *Jaume Massó i Torrents*, «Montaña» (Barcelona) XVII, núm. 91 (1964), 118-120.
408. *Die katalanische Literatur*, dins *Die Literaturen der Welt*, Zürich, Kindler Verlag AG. 1964, ps. 337-351.
409. *¿Preparant el cinquantenari de la Biblioteca de Catalunya?*, «SdO» VI (1964), 165-166. [Denúncia l'ocupació d'una part de la Biblioteca de Catalunya pel Capítol de Cavallers del Sant Sepulcre.]

1965

410. *Ein katalanischer Gelegenheitsdruck aus dem ersten Viertel des 16. Jahrhunderts*, «GJ» 1965, ps. 161-164.
411. *Sobre la pervivencia de la nota popular en la poesía amorosa cortesana*, dins *La Música en la Corte de los Reyes Católicos*, IV/1. *Cancionero Musical de Palacio (siglos XV-XVI)*, vol. 3-A. Introducción y estudio de los textos por José ROMEU FIGUERAS, Barcelona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Instituto Español de Musicología 1965, ps. VII-XVII.

1966

412. *El Cardenal de Montserrat* [Anselm M. Albareda], «SdO» VIII (1966), 758-760.
413. DRAWS-TYCHSEN, Hellmut, *Gesammelte kleine Studien zur neuen Spanischen Kulturkunde*, München, Verlag Jos. C. Huber, s. a. [1966], ps. 8-14. [Edició d'unes cartes privades de Jordi Rubió, escrites els anys 1936-1939, a l'autor: «Deutschsprachige Karten und Briefe aus dem jüngsten spanischen Bürgerkriege, gleichsam eine überzeugende Einführung.»]
414. *Das Privatleben der deutschen Frühdrucker in Spanien*. Vortrag gehalten in der Festsitzung der Gutenberg-Gesellschaft in Mainz am 27. juni 1965, Mainz, Verlag der Gutenberggesellschaft 1966, 16 ps. + 2 f. s. n.

415. *Sobre la poesia romàntica. Un llibre de Joaquim Molas*, «SdO» VIII (1966), 411-412.
416. [Valls i Taberner, fidel sempre a la llei de la tenacitat], dins *A Fernando Valls Taberner. Discursos y artículos en homenaje a su memoria*. Discursos pronunciados en el Ateneo Barcelonés el día 31 de enero de 1964, Barcelona, Diputación Provincial de Barcelona 1966, ps. 25-31.

1967

417. *Contribució als escrits de Manuel Milà i Fontanals anteriors a 1844*, dins *Homenaje a Jaime Vicens Vives*. Universidad de Barcelona. Facultad de Filosofía y Letras, vol. II, Barcelona, 1967, ps. 575-612.
418. *Los dos equipos de Prat de la Riba*, «Destino» (Barcelona) núm. 1564, 29 juliol 1967, ps. 26-29.
419. *Fernando Valls Taberner*, Barcelona, Casa Provincial de Caridad 1967. 76 ps. [Reedició del text publicat a *Obras selectas de Fernando Valls-Taberner*. Cf. núms. 316 i 405.]
420. *La Generación de Prat de la Riba. La preocupación por la juventud*, «El Correo Catalán» (Barcelona), 2 agost 1967, p. 20.
421. *Prat de la Riba, als cinquanta anys de la seva mort* [Enquesta de Josep FAULÍ. Resposta de Jordi Rubió], «Tele Estel» (Barcelona) núm. 56, 11 agost de 1967, p. 19.

1968

422. *L'arxiver Diego Garcia*, «Cuadernos de Arqueología e Historia de la Ciudad» (Barcelona) XII (1968), 133-151. [= *Estudios dedicados a Agustín Durán y Sanpere*, II.]
423. *Fabra: una obra en progrès. Des d'abans de les normes fins a les normes*, «SdO» X (1968), 277-279.
424. *Intentant veure d'aprop Alfons el Magnànim*, dins *Martínez Ferrando, archivero. Miscelánea de estudios dedicados a su memoria*, Asociación Nacional de Bibliotecarios, Archiveros y Arqueólogos [Barcelona] 1968, ps. 439-450.

1969

425. *1969 y 1970 vistos por quienes han sido reciente noticia. Once barceloneses enjuician*, «Tele/eXprés» (Barcelona) núm. 1648, 31 desembre 1969, p. 7. [Text de Jordi Rubió.]
426. *Poesia neoclàssica i pre-romàntica*, «SdO» XI (1969), 111-113. [Sobre el llibre de Joaquim Molas del mateix títol.]
427. *Rafael Tasis i Marca, poc conegut però endevinat*, «El Pont» (Barcelona) núm. 30 (1969), 3-4.

1970

428. *Breve contribución a la obra literaria de Manuel Milà y Fontanals*. Discurso leído en la Sala de Actos de la Delegación en Barcelona del Consejo Superior de Investigaciones Científicas, el día 7 de abril, en la sesión solemne dedicada a San Isidoro, Barcelona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas 1970, 40 ps.
429. *Una edició lulliana falsificada*, dins *Homenaje a Elías Serra Ràfols*, vol. III, Universidad de La Laguna, La Laguna 1970, ps. 237-244.
430. *El ejemplo de Abadal*, «Destino» (Barcelona) núm. 1686, 24 gener 1970, p. 8. [Sobre Ramon d'Abadal i de Vinyals.]
431. PEY ESTRANY, Santiago, *Diccionari de sinònims, idees afins i antònims*. Pròleg de Jordi RUBIÓ i BALAGUER, Barcelona, Teide-Lavinia [1970], 2 ps. s. n. [N'han aparegut diverses edicions més.]
432. *Ramon d'Abadal i de Vinyals* [Necrologia], «Ausa» (Vic) VI, 66-67 (1970), 206-209.
433. *Sobre Laureà Figuerola als anys de la nostra Renaixença*, «Recerques» (Barcelona) 1 (1970), 133-144.
434. *El triomf d'Abadal sobre la circumstància*, «SdO» XII (1970), 109-111. [Necrologia de Ramon d'Abadal i de Vinyals.]

1971

435. COLL I ALENTORN, Miquel, *Els successors de Vititza en la zona nord-est del domini visigòtic*. Discurs llegit el dia 24 d'octubre de 1971 en l'acte de recepció pública de — a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i contestació de l'acadèmic numerari Jordi RUBIÓ i BALAGUER, Barcelona 1971, ps. 39-46.
436. *En la muerte de Ferran Soldevila*, «Tele/eXprés» (Barcelona) núm. 2069, 10 maig 1971, p. 22. [Vegeu també «Destino», núm. 1754, 15 maig 1971, p. 7.]
437. *Premi d'honor de les lletres catalanes. Jordi Rubió*, «Cavall Fort» (Barcelona) núm. 203, juny 1971, p. 3. [Facsimil d'un text autògraf de Jordi Rubió datat el 13 de maig 1971.]
438. TORRE Y DEL CERRO, Antonio de la, *Documentos para la Historia de la Universidad de Barcelona. I. Preliminares (1289-1451)*. Introducción, notas y comentarios por JORGE RUBIÓ BALAGUER, Universidad de Barcelona. Facultad de Filosofía y Letras, Barcelona 1971, 72* + 304 ps.

1972

439. *La paraula i el llibre*, dins *Commemoració dels 500 anys del primer llibre imprès en català, 1474-1974. L'aventura editorial a Catalunya* [Nadala de 1972 de Lluís Carulla], Barcelona 1972, ps. 1-4.

440. ROMEU I FIGUERAS, Josep, Joan Timoneda i la «Flor de Enamorados», cançon bilingüe. Un estudi i una aportació bibliogràfica. Discurs llegit el dia 20 de febrer de 1972 en l'acte de recepció pública de — a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i contestació de l'acadèmic numerari Jordi RUBIÓ I BALAGUER, Barcelona 1972, ps. 89-99.

1973

441. Dr. Adam Gottron, maguntí i lul·lista, en la història i en la musicografia, «ELu» XVII (1973), 5-17.
442. Humanisme i Renaixement, dins VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Valencia, 1 a 8 de octubre de 1967. III. La Corona de Aragón en el siglo XVI, vol. II, València 1973, ps. 9-36.
443. Nicolau d'Olwer, avui, dins Lluís NICOLAU D'OLWER, Caliu. Records de mestres i amics [segona edició], Barcelona, Editorial Selecta 1973, ps. 5-11. [Biblioteca Selecta, 464.]
444. Rubén Darío i Rubió i Lluch a Barcelona, «QIA» VI, 42-44 (1973-1974), 154-157.

1974

445. Prat de la Riba, propulsor de la llengua i la cultura (Articles i parlaments). Pròleg de Jordi RUBIÓ I BALAGUER. Apèndix d'Enric JARDÍ i Jordi GALÍ, Barcelona, Editorial Selecta 1974, ps. 5-19. [Biblioteca Selecta, 476.]

1975

446. Barcelona [Universitat], dins Diccionario de Historia Eclesiástica de España, vol. IV, Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Instituto Enrique Flórez 1975, ps. 2617-2619. [Resum històric.]
447. PINYOL I BALASCH, Ramon, Occit enyor [Pròleg de Jordi Rubió], Barcelona, Edicions Proa 1975, ps. 7-9 [Óssa menor, 84.]

1976

448. Classificació decimal. Adaptació per a les biblioteques catalanes. Dirigida per Jordi RUBIÓ I BALAGUER, bibliotecari [tercera edició], Barcelona, Editorial Teide 1976, XXIV + 236 ps. [A les pàgines VII-XVI s'imprimeix per primera vegada el pròleg de l'edició de 1938. Cf. núms. 112, 288 i 459.]
449. Llull, Ramon, dins Gran Enciclopèdia Catalana, vol. 9, Barcelona 1976, ps. 322-325.
450. Lul·lisme, dins Gran Enciclopèdia Catalana, vol. 9, Barcelona, 1976, ps. 377-381.
451. El sintagme «si altres», «mi terç», «si quart», etc., als segles XIII al XV, dins Actes del Tercer Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes ce-

lebrat a Cambridge del 9 al 14 d'abril de 1973, Oxford, The Dolphin Book Co. Ltd. 1976, ps. 201-205.

452. *La tasca que cal retre diàriament*, «Avui» (Barcelona), núm. 1, 23 abril 1976, p. 3.

1977

453. *La Butlla de Saintes (Barcelona, Spindeler) retrobada*, «Estudios históricos y documentos de los Archivos de Protocolos» (Barcelona) V (1977), 15-17, amb 1 làm. [= *Miscelánea en honor de Josep Maria Madurell i Marimon*, I.]

1978

454. *Rubió i Ors, Joaquim*, dins *Gran Enciclopèdia Catalana*, vol. 12, Barcelona 1978, p. 798.
455. «*Si no pensem en la foscor...*», dins *Miró vist per cinc personalitats*, «Avui» (Barcelona), núm. 612, 20 abril 1978, p. 13.
456. [Tingueu fe, tingueu confiança!], dins Josep M. COLOMER i CALSINA, *Els estudiants de Barcelona sota el franquisme*, vol. I, Barcelona, Curial 1978, ps. 233-234. [Transcripció de les paraules pronunciades a l'assemblea constituent del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona, al Convent dels PP. Caputxins de Sarrià, el 9 de març de 1966.]

1979

457. *De l'Edat Mitjana al Renaixement. Figures literàries de Catalunya i València* [segona edició]. Presentació de Pere BOHIGAS de l'Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, Editorial Teide 1979, XVI + 154 ps. [Cf. núm. 306.]
458. [Facsimil de l'anvers i revers de la carta de Jordi Rubió, datada el 24 d'octubre de 1969, en resposta a una altra de Ramon Bastardas adherint-se, en nom d'Edicions 62, a l'homenatge que hom li tributà a la Universitat de Barcelona el maig del mateix any], dins *Edicions 62. Mil llibres en català (1962-1979)*, Barcelona, Gràfiques Instar 1979, ps. XII-XIII.

1982

459. *Classificació decimal. Adaptació per a les biblioteques catalanes*. Dirigida per Jordi RUBIÓ i BALAGUER, bibliotecari [quarta edició], Barcelona, Editorial Teide 1982, XXXIV + 526 ps. [Reedició dels pròlegs de les edicions de 1920, 1938 i 1976, ps. VII-XXVII. Edició preparada per Jordi Rubió i Lois, el qual hi afegeix un pròleg (ps. XXIX-XXXIII) i un *Apèndix* (ps. 163-430). Cf. números 112, 288 i 448. N'hi ha un tiratge a part editat per la Fundació Salvador Vives Casajuana.]
460. [Facsimil i transcripció del fragment final del parlament, inèdit, de Jordi Rubió, fet a l'Institut d'Estudis Catalans el 3 d'abril de 1948, per commemorar el centenari de la mort de Fèlix Torres Amat], «*Revista de Llibreria Antiquària*» (Barcelona) 4 (1982), 8.

ADDENDA

461. *Organització de biblioteques populars*, «Butlletí dels Mestres» (Barcelona), III, núm. 55 (1931), 166-167. [Sobre biblioteques infantils, escolars i el projecte de crear a la Biblioteca de Catalunya un «museu bibliogràfic dels llibres per a infants que han corregut i corren per Catalunya». El present article ha estat reproduït a «Perspectiva Escolar» (Barcelona), núm. 68 (1982), 25-26. (Nota bibliogràfica facilitada per Marta Rubió.)]
462. *En la muerte de Ferran Soldevila. Ante la presencia y la añoranza*. «Destino» (Barcelona), núm. 1754, 15 maig 1971, p. 7.
463. *Noces d'Or de la Biblioteca Popular de Sant Boi de Llobregat. 1926-1976*. S. i. t. [Sant Boi de Llobregat, Imp. El Llobregat, de Sant Boi, 1976], 1 f.

ESTUDIS I NOTES SOBRE JORDI RUBIÓ I BALAGUER

per Amadeu-J. SOBERANAS

D'aquesta relació bibliogràfica, que no és exhaustiva, resten excloses les ressenyes de les conferències donades per Jordi Rubió.

AINAUD DE LASARTE, Joan, *L'historiador de la cultura*, «SdO» IX (1967), 267-269.

AINAUD DE LASARTE, Josep Maria, *El director de la «Biblioteca de Catalunya»*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 30 gener 1977, p. 29.

Ajuntament de Barcelona. *La medalla d'or, al doctor Rubió*, «Avui» (Barcelona), 9 novembre 1978, p. 6.

ALSINA I BOFILL, Josep, *Jordi Rubió i Balaguer, figura estel·lar de la nostra cultura*, dins *La recerca als Països Catalans. Llibre d'homenatge a Jordi Rubió i Balaguer*, Barcelona, F. & P. Institut Gràfic 1978, ps. 9-12.

ALSÍUS, Salvador, *La «Capuchinada», diez años después*, «Diario de Barcelona» (Barcelona), 9 març 1976, p. 16; 10 març 1976, p. 16, i 11 març 1976, p. 18. [Amb una transcripció del parlament *Tingueu fe, tingueu confiança!* de Rubió, en alguns punts més fidel a la cinta magnètica conservada que la donada per Josep M. Colomer; cf. núm. 456 de la *Bibliografia*.]

A[RAMON] I S[ERRA], R[amon], *Prefaci a Estudis de literatura catalana oferts a Jordi Rubió i Balaguer en el seu setanta-cinquè aniversari*, «ER» X (1962) [1967], IX-XIV.

ARTÍS-GENER, Avel·lí, *Jordi Rubió, testimoni vivent de gairebé un segle d'història de Catalunya*, «Tele/eXprés» (Barcelona), 29 gener 1977, p. 11.

BADIA, Lola, *Professor, bibliotecari, investigador, historiador i ciutadà exemplar. Nans i gegants*, «Avui» (Barcelona), 27 juliol 1982, p. 24.

BADIA, Lola, *Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982). Per una semblança intel·lectual*, «L'Avenç» (Barcelona), núm. 62, juliol-agost 1983, ps. 41-45.

BADIA MARGARIT, A. M., *El justo homenaje al Doctor Jordi Rubió*, «Cuadernos para el Diálogo» (Madrid), núm. 43 (1967), 19-20. [Crònica de l'homenatge realitzat el 3 de març de 1967 a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.]

- BATLLORI, Miquel, *Documentos para la historia de la imprenta y librería en Barcelona (1474-1553). Recogidos y transcritos por José M.ª Madurell Marimón, anotados por Jorge Rubió y Balaguer. Barcelona (Gremios de editores, de libreros y de maestros impresores) 1955* [Recensió], «Archivum Historicum Societatis Iesu» (Roma), XXV (1956), 628-629.
- Biografia del Dr. Jordi Rubió. Breu història de la Universitat de Barcelona. La Universitat Autònoma [...] La Universitat actual*, Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona. Departament de Publicacions de la Facultat de Filosofia i Lletres, Barcelona, 3 de març del 1967, 32 fulls s. n. ciclosilats.
- BOCK, Hans-Joachim, *Früher Buchdruck u. Buchhandel in Spanien*, «Börsenblatt f. den deutschen Buchhandel» (Frankfurt), XII (1956), 1530-1532. [Recensió de l'obra de Madurell-Rubió, *Documentos para la historia de la imprenta y librería en Barcelona*.]
- BOHIGAS, Pere, «El Lunari» de Bernat de Granollachs. Edició de 1513. Reproducció facsimil de l'exemplar existent a la Biblioteca de Catalunya. Precedida d'un estudi de Jordi Rubió. Barcelona, Les Belles Edicions, 1948 [Recensió], «Biblioteconomía» (Barcelona), VI (1949), 107-108.
- BOHIGAS, Pere, *Jordi Rubió i Balaguer: De l'Edat Mitjana al Renaixement. (Figures literàries de Catalunya i València.)* Barcelona, Aymà, 1948 [Recensió], «ER» III (1951-1952) [1954], 309-311.
- BOHIGAS, Pere, *Documentos para la Historia de la Imprenta y Librería en Barcelona (1474-1553). Recogidos y transcritos por José M.ª Madurell Marimón. Anotados por Jorge Rubió y Balaguer. Barcelona, Gremios de Editores, de Libreros y de Maestros Impresores, 1955* [Recensió], «Biblioteconomía» (Barcelona), XIII (1956), 96-101.
- BOHIGAS, Pere, *El nou President de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans*, «QIA» III, núm. 24 (1959), 636 [Jordi Rubió].
- BOHIGAS, Pere, *Una etapa de l'Escola de Bibliotecàries*, «SdO» IX (1967), 281-283 [Jordi Rubió, director de l'Escola els anys 1930-1939].
- BOHIGAS, Pere, *Su amor por los libros*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 30 gener 1977, p. 28.
- BOHIGAS, Pere, *Al voltant de Jordi Rubió*, dins *La recerca als Països Catalans. Llibre d'homenatge a Jordi Rubió i Balaguer*, Barcelona, F. & P. Institut Gràfic, 1978, ps. 13-20.
- BOHIGAS, Pere, *Els Rubió i els llibres, una dinastia d'homes de lletres*, «Butlletí interior informatiu d'Òmnium Cultural» (Barcelona), 3.ª època, núms. 25-26, octubre 1978, ps. 11-18. Reproduït a Pere BOHIGAS, *Aportació a l'estudi de la literatura catalana*, Abadia de Montserrat 1982, ps. 408-437.

- BOHIGAS, Pere, *Presentació a Jordi RUBIÓ i BALAGUER, De l'Edat Mitjana al Renaixement. Figures literàries de Catalunya i València* [segona edició], Barcelona, Editorial Teide 1979, ps. VII-XVI.
- BOHIGAS, Pere, *Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982). Adéu al professor i bibliotecari*, «Avui» (Barcelona), 1 agost 1982, p. 18.
- BOHIGAS, Pere, *L'obra escrita de Jordi Rubió*, «Butlletí de la Biblioteca de Catalunya» IX (1985), 9-13.
- BOIX ANGELAT, Jaume, *L'exemple de Jordi Rubió. El pare de la Biblioteca de Catalunya ha fet ahir noranta anys*, «Catalunya Express» (Barcelona), 31 gener 1977.
- BOSCH-GIMPERA, P., i OLIVAR-BERTRAND, R., *Correspondència 1969-1974*, Barcelona, Edicions Proa 1978, 358 ps. [Vegeu l'índex de noms].
- CAHNER, Max, *Tot un símbol de la cultura catalana*, «Tele/eXprés» (Barcelona), 29 gener 1977, p. 11.
- CAPMANY, Maria Aurèlia, *El doctor Rubió en el record*, «Avui» (Barcelona), 1 agost 1982, p. 17.
- [CARANDELL, Josep M.], *Història gràfica de Catalunya dia a dia. 1978*, Barcelona, Edicions 62, 1979, p. 152 [Lliurament del títol de Director Honorari de la Biblioteca de Catalunya i de l'Escola de Bibliotecàries].
- CARBONELL, Jordi, *Jordi Rubió i l'Institut d'Estudis Catalans*, «SdO» IX (1967), 271-272.
- CARDONA, Osvald, *Jordi Rubió i Balaguer, mestre d'humanitat*, «Catalunya Cristiana» (Barcelona), 5-11 setembre 1982, p. 14.
- CARRERES i PERA, Joan, *Jordi Rubió, una llarga vida per Catalunya. Un treballador de la cultura*, «Punt Diari. Suplement del Diumenge» (Girona), núm. 1067, 1 agost 1982.
- CHARLUS, *Vida literaria. Cambios*. «Destino» (Barcelona), núm. 2134, 31 agost - 6 setembre 1978, p. 36 [Sobre la concessió de la Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona a Jordi Rubió].
- COLL I ALENTORN, Miquel, *Jordi Rubió, universitari*, «SdO» IX (1967), 277-279.
- COLL I ALENTORN, Miquel, *Homenatge a Jordi Rubió i Balaguer*, «Butlletí interior informatiu d'Òmnium Cultural» (Barcelona), 3.ª època, núm. 44, segon trimestre 1983, ps. 4-8 [Visió biogràfica. Transcripció del discurs llegit el 16 de febrer de 1983 a la sessió acadèmica organitzada per la Junta Consultiva d'Òmnium Cultural en memòria de Jordi Rubió].
- COLOMINES, Joan, *A propòsit d'una opinió del doctor Rubió*, «SdO» XI (1969), 429-430 [El bilingüisme literari a Catalunya. Vegeu encara, del mateix autor, *Sobre les justificacions del bilingüisme*, «SdO» XII (1970), 436-437].

- COMAS, Antoni, *Jordi Rubió i Balaguer*, dins *Vint-i-cinc anys de la Lletre d'Or*, a cura de Josep FAULÍ, Barcelona, Edicions 62 1980, ps. 131-133 [Li fou atorgada el 1965].
- CORTIELLA I MARTRET, Aureli, *Recordant Jordi Rubió i Balaguer*, «Avui» (Barcelona), 3 octubre 1982, p. 4.
- COSTA I LLOBERA, Miquel, *Epistolari*, dins *Obres completes*. Barcelona, Editorial Selecta 1947, ps. 977-1142 [Nombroses referències a Jordi Rubió a les cartes de Costa i Llobera a Antoni Rubió i Lluch].
- DÍAZ PLAJA, Aurora, *Jordi Rubió, bibliotecari*, «Hoja del Lunes» (Barcelona), 31 gener 1977.
- DÍAZ PLAJA, Aurora, *Hem perdut al mestre*, «La Vanguardia» (Barcelona), 27 juliol 1982, p. 15.
- DÍAZ PLAJA, Guillermo, *Los retornos. Rubió i Balaguer*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 16 febrer 1977, p. 5.
- Dos amigos de Costa fallecidos en Barcelona*, «Full Informatiu sobre la vida i fama de santedat del Servent de Déu Miquel Costa i Llobera» (Palma de Mallorca), núm. 2, setembre 1982, ps. 3-4 [Són: Octavi Saltor i Jordi Rubió. Transcripció d'uns fragments d'una carta de Rubió sobre mossèn Costa i Llobera. Sobre aquesta amistat vegeu també: *La conmemoración de Costa y Llobera. La conferencia del Dr. Rubió y Balaguer*, «La Almudaina» (Palma de Mallorca), 18 maig 1947, p. 10].
- DURÁN SANPERE, Agustín, *Discurso de contestación del Sr. D. —*, dins *Els Cardona i les lletres. Discurso leído el día 7 de abril de 1957 en la recepción pública de D. Jorge Rubió y Balaguer en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, Barcelona, Imp. Hispano-Americana, S. A., 1957, ps. 43-56 [Sobre l'obra científica de Jordi Rubió].
- DURAN DE VALÈNCIA, Miquel, *Les nostres institucions de cultura. La Biblioteca de Catalunya*, «La Veu de Catalunya» (Barcelona), 11 i 15 gener 1930 [Entrevista amb Jordi Rubió].
- E. V. [Ferran SOLDEVILA?], *Cartas de España. II. Des de Barcelona*, «BHS» XXVI (1949), 114-115; XXVII (1950), 240 [Comentaris sobre l'obra *De l'Edat Mitjana al Renaixement* de Jordi Rubió].
- En els seus vuitanta anys: Mestre Rubió, gràcies*, «Recull» (Blanes), núm. 1067, 25 març 1967, p. 5.
- Epistolario de Miguel Antonio Caro y otros colombianos con Joaquín Rubió y Ors y Antonio Rubió y Lluch*. Edición, presentación y notas de Mario Germán ROMERO. Prólogo de Eduardo GUZMÁN ESPONDA, Publicaciones del Instituto Caro y Cuervo, Bogotá 1982, LXXIV + 444 ps. + 2 f. s. n., amb làms. [Referències a Jordi Rubió. Al·lusions al període en què fou vice-cònsol de Colòmbia a Barcelona].

- ESPINÀS, Josep M., *Una història d'avis*, «Avui» (Barcelona), 28 juliol 1982, p. 32 [Necrologia].
- ESPRIU, Salvador, *Indesinenter. Homenatge a Jordi Rubió*, «SdO» IX (1967), 265. Poema datat a Barcelona el 21 gener 1967. Inclòs a Salvador ESPRIU, *Obres completes*, vol. I, Barcelona, Edicions 62, 1968, ps. 523-524.
- FAULÍ, Josep, *Sobre y para Rubió*, «Diario de Barcelona» (Barcelona), 29 abril 1967, p. 13.
- FAULÍ, Josep, *En la muerte del patriarca de nuestras letras. Todos, un poco huérfanos*, «Hoja del Lunes» (Barcelona), 26 juliol 1982, p. 3.
- FOLCH I RECASENS, Xavier, *En el 90 aniversario de Jordi Rubió*, «El País» (Madrid), 30 gener 1977, p. 26.
- FOLCH I RECASENS, Xavier, *90 anys. Jordi Rubió, al servei d'aquest poble*, «Arreu» (Barcelona), 31 gener 1977, ps. 28-29 [Reproducció del parlament de Jordi Rubió a l'Assemblea Constituent del Sindicat Democràtic d'Estudiants. Cf. número 456 de la *Bibliografia*].
- FONT PUIG, Pedro, *Los patriarcas de nuestro Renacimiento*, «Diario de Barcelona» (Barcelona), 3 gener 1948, p. 3.
- FONT PUIG, Pedro, *La cátedra «Milá y Fontanals». La docta stirpe*, «Diario de Barcelona» (Barcelona), 18 desembre 1954, p. 5 [Jordi Rubió és l'hereu de «la docta stirpe, que arranca de Milá y Fontanals y de Rubió y Ors»].
- FUSTER, Joan, *Un vacío de «sabio». Lauda para Jordi Rubió*, «La Vanguardia» (Barcelona), 19 agost 1982, p. 5.
- GARCÍA BALLESTER, Luis, *Jordi Rubió, científico universal*, «Diario de Granada» (Granada), 24 agost 1982, p. 11.
- GARCIA-SOLER, Jordi, *Jordi Rubió i Balaguer, voluntad de futuro*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 20 abril 1969, p. 52. Reproduït, amb el títol *Rubió y Balaguer, premio de Honor de las letras catalanas*, a «Boletín. Dirección General de Archivos y Bibliotecas» (Madrid), núm. CVII, maig-juny 1969, p. 44.
- GIESE, WILHELM, *Estudis de literatura catalana oferts a Jordi Rubió i Balaguer en el seu setanta-cinquè aniversari. 2 Bde. Barcelona 1962-1967* [Recensió], «Romanistisches Jahrbuch» (Hamburg), XIX (1968), 382-385 [A la introducció, Giese recorda l'estada de Rubió al Kolonialinstitut de Hamburg].
- GOMIS, Lorenzo, *Toda una tradición*, «La Vanguardia» (Barcelona), 27 juliol 1982, pàgina 15.
- GRASES, Pedro, *Jordi Rubió, maestro*, «El Noticiero Universal» (Barcelona), 1 febrer 1977. Reproduït a Pedro GRASES, *Maestros y amigos*, Barcelona, Editorial Seix Barral 1981, ps. 229-231.
- GUIJARRO, Fernando, *Cuando Jordi Rubió ha dejado de trabajar*, «Diario de Granada» (Granada), 29 juliol 1982, p. 10.

- GUTIÉRREZ RÍOS, Enrique, *José María Albareda. Una época de la cultura española*, Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1970, p. 156 [Confidència de Rubió a Hans Juretschke sobre la manera de ser de J. M. Albareda Herrera].
- [IBÁÑEZ ESCOFET, Manuel], *La importancia de llamarse Rubió*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 30 gener 1977, p. 8.
- IGLESIAS DEL MARQUET, J., *Jordi Rubió*, «Medalla d'Or» de la Generalitat, «Diario de Barcelona» (Barcelona), 3 juliol 1980, p. 19.
- In memoriam, Jordi Rubió i Balaguer*, «Muntanya» (Barcelona), LXXXIX, núm. 723 (1982), 238-239 [Referència a l'atorgament a Jordi Rubió, el 1966, de la Medalla d'Or del Centre Excursionista de Catalunya].
- I[ZQUIERDO], L[UIS], *Rubió i Balaguer (Jordi)*, dins *Enciclopedia Universal Espasa-Calpe. Suplemento 1975-1976*, Madrid, Editorial Espasa-Calpe, S. A., 1981, pàgina 271.
- J. F. V., *El patriarca de las letras catalanas contra manipulaciones. Rubió: no al «honoris causa» de las tres universidades*, «El Correo Catalán» (Barcelona), 20 febrer 1977, p. 9.
- JARDÍ, Enric, *1.000 famílies catalanes. La cultura*, Barcelona, Dopesa 1977, ps. 171-172.
- JERONI DE CASTELLDEFELS [Miquel FERRER], *La impremta i el primer llibre a Catalunya (segle XV^a)*, «Pont Blau» (Mèxic), gener 1959, ps. 10-13 [Recensió de l'obra de Madurell-Rubió, *Documentos para la historia de la imprenta y librería en Barcelona*].
- J[ORBA], M[anuel], *Rubió i Balaguer, Jordi*, dins *Diccionari de la literatura catalana*. Sota la direcció de Joaquim MOLAS i Josep MASSOT i MUNTANER, Barcelona, Edicions 62, 1979, ps. 638-639.
- Jorge Rubió y Balaguer*, «La Noche» (Barcelona), 3 febrer 1926.
- LEVERONI, Rosa, *El que va ésser l'Escola de Bibliotecàries (1930-1939)*, «L'Avenç» (Barcelona), núm. 61, juny 1983; ps. 10-11 [Reprodueix *Unes paraules*, article de Jordi Rubió que encapçala el butlletí de l'Agrupació Escola de Bibliotecàries de juliol de 1936. Cf. núm. 282 de la *Bibliografia*].
- LLOMPART, Gabriel, *Un último adiós a Jordi Rubió Balaguer*, «Diario de Mallorca» (Palma de Mallorca), 5 agost 1982. Reproduït, parcialment, a «Cala Murta. Bolletí de la Fundació Rotger-Villalonga» (Pollença), núm. 3, octubre 1982, pàgines 28-29.
- LÓPEZ ESTRADA, Francisco, *Rubió y Balaguer, J. - Vida española en la época gótica. Ensayo de interpretación de textos y documentos literarios. Barcelona, 1943* [Recensió], «RFE» XXVIII (1944), 85-88.

- MANENT, Albert, *Cien clásicos catalanes. Conversación con el Doctor Jordi Rubió i Balaguer*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 22 abril 1971, p. 52 [Sobre l'aparició dels volums 100-101 d'«Els Nostres Clàssics»].
- MANENT, Albert, *En record de Jordi Rubió i Balaguer. Una promoció excepcional*, «La Vanguardia» (Barcelona), 3 agost 1982, p. 25.
- MANZANO, Rafael, *He aquí el personaje: Jorge Rubió*, «Revista de actualidades, artes y letras» (Barcelona), V, núm. 210, 19-25 abril 1956, p. 4.
- MARAGALL, Joan, *Epistolari. Volum tercer. Cartes a Josep Pijoan, Miguel de Unamuno, Eugeni d'Ors i Francesc Pujols. Amb un pròleg d'Eugeni d'Ors*, Obres Completes de Joan Maragall. Edició definitiva, vol. XXIII, Barcelona, Sala Parés Llibreria 1936, ps. 108 i 118. [Al·lusions a Jordi Rubió en dues cartes de Maragall a Josep Pijoan dels anys 1906 i 1910].
- MARCO, Joaquín, *Jordi Rubió i Balaguer, un magisterio ejemplar*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 2 març 1967, p. 55.
- MARCO, Joaquín, *El recuerdo de Jordi Rubió*, «Diario de Barcelona» (Barcelona), 28 abril 1976, p. 15.
- MARCO, Joaquín, *Jordi Rubió i Balaguer, una vida dedicada a la cultura catalana*, «Diario de Barcelona» (Barcelona), 29 gener 1977, p. 15.
- MARCO, Joaquim, *Jordi Rubió i Balaguer: in memoriam*, «El Periódico» (Barcelona), 27 juliol 1982.
- MARFANY, Joan Lluís, *Els «Estudis oferts a Jordi Rubió i Balaguer»*. [Recensió], «SdO» IX (1967), 285-287.
- MAS I VIVES, Joan, *El meu homenatge a Jordi Rubió*, «Latitud 39. Revista de literatura, llengua i arts» (Palma de Mallorca), núms. 10-11, juliol-octubre 1982, p. 14. [Transcripció, i facsímil parcial, d'una carta de Jordi Rubió adreçada a l'autor el 5 d'agost del 1973. Li parla, en especial, de Pere d'Alcàntara Peña].
- MASOLIVER, Juan Ramón, *Homenaje a un venerable y venerado maestro. Jordi, nuestro hermano mayor*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 2 març 1967, p. 55.
- MASOLIVER, Juan Ramón, *Nuestro hermano mayor*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 30 gener 1977, p. 28.
- MASSOT I MUNTANER, Josep, *Historiador de la cultura catalana*, «La Vanguardia Española» (Barcelona), 30 gener 1977, p. 28.
- MASSOT I MUNTANER, Josep, *Jordi Rubió i Balaguer. De l'edat mitjana al Renaixement. Figures literàries de Catalunya i València. Presentació de Pere Bohigas*, Barcelona, Editorial Teide, 1979. 154 ps. [Recensió], «Els Marges» (Barcelona), núm. 17, setembre 1979, p. 111.
- MASSOT I MUNTANER, Josep, *Trenta anys d'estudis sobre la llengua i la literatura catalanes (1950-1980). II. La literatura. De l'Edat Mitjana a la Renaixença*, Abadía de Montserrat 1980, 244 ps. [Vegeu l'índex de noms.]

- MESTRE I REXACH, Lluís, *Ha mort Jordi Rubió*, «La Voz del Bajo Ebro» (Tortosa), 6 agost 1982, p. 9 [Facsimil de la carta de Jordi Rubió adreçada a Francesc Mestre i Noè el 28 d'abril del 1940].
- MIRAVALL, Ramon, *Epistolari de Francesc Mestre i Noè*, «La Veu del Baix Ebre» (Tortosa), 12, 19, 26 novembre; 3, 10, 17, 24 desembre 1982, i 7, 14, 21 i 28 gener 1983 [Edició, amb comentaris, d'una carta d'Antoni Rubió i Lluch (21 de març de 1926) i d'onze de Jordi Rubió adreçades a Mestre i Noè els anys 1915-1940].
- MOLAS, Joaquim, *Jordi Rubió. Un investigador honest i eficient*, «SdO» IX (1967), 263-265. Reproduït, amb el títol *Jordi Rubió: actitud i mètode*, a Joaquim MOLAS, *Lectures crítiques*, Barcelona, Edicions 62, 1975, ps. 78-82.
- MOLAS, Joaquim, *Justificació i rèplica al doctor Rubió*, «SdO» XI (1969), 789-792. Reproduït, amb el títol *Una qüestió de mètode. Justificació i rèplica al Dr. Jordi Rubió*, a Joaquim MOLAS, *Lectures crítiques*, Barcelona, Edicions 62, 1975, ps. 22-32.
- MOLAS, Joaquim, *Historiador de la literatura catalana*, «Avui» (Barcelona), 30 gener 1977, p. 19.
- MOLAS, Joaquim, *Els estudis de literatura: L'escola històrica*, dins *L'aportació de la Universitat catalana a la ciència i a la cultura*, Barcelona, L'Avenç Estudis 1981, ps. 155-159.
- MOLAS, Joaquim, *Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982). L'historiador general de la literatura catalana*, «Avui» (Barcelona), 1 agost 1982, p. 19.
- MONTIS, *El portulano o carta de Vallseca*, «Destino» (Barcelona), núm. 805, 10 gener 1953, p. 13 [Sobre la participació de Jordi Rubió en la seva adquisició].
- ORS, Eugeni d', *La Vall de Josafat*, dins *Obra catalana completa. Glosari 1906-1910*, Barcelona, Editorial Selecta 1950, ps. 272-273 [Glossa de 1906: «Un jove i eixerit noucentista, que es diu Jordi Rubió...»].
- PÀMIES, Teresa, *Ni vell ni vençut*, «Avui» (Barcelona), 8 agost 1982, p. 3. Reproduït a Teresa PÀMIES, *Opinió de dona*, Barcelona, Edicions 62, 1983, ps. 229-231.
- PERARNAU, Josep, *La dinastia Rubió o el valor del document*, «Tele/eXprés» (Barcelona), 29 gener 1977, p. 11.
- PÉREZ-RIOJA, José Antonio, *Documentos para la historia de la imprenta y librería en Barcelona (1474-1553). Recogidos y transcritos por José María Madurell Marimón. Anotados por Jorge Rubió y Balaguer. Barcelona, 1955.* [Recensió.] «Hispania. Revista española de historia» (Madrid), XVI (1956), 311-314.
- PEY I ESTRANY, Santiago, *El bricolaje en la Clasificación Decimal para libros*. «Tele/eXprés» (Barcelona), 28 maig 1976, p. 19. [Sobre la tercera edició de la *Clasificación Decimal* de Jordi Rubió.]

- Piden el nombre de Rubió para una calle de St. Boi, «El Correo Catalán» (Barcelona), 23 febrer 1977, p. 9.
- PLAULT, Michel, *Les bibliothèques de Catalogne*, París, Les Presses Modernes 1935, 178 ps. [Vegeu l'índex de noms.]
- PORCEL, Baltasar, *Jordi Rubió, entre l'erudició i la vida*, «SdO» XI (1969), 335-342, amb fotografies. Entrevista reproduïda a Baltasar PORCEL, *Grans catalans d'ara*, Barcelona, Ediciones Destino 1972, ps. 54-70. Traducció castellana al llibre del mateix autor, *Los catalanes de hoy*, Barcelona, Editorial Seix Barral 1971, ps. 405-430.
- PRATS, Modest, *Jordi Rubió, una llarga vida per Catalunya. Rigor i perspicàcia*, «Punt Diari. Suplement del Diumenge» (Girona), núm. 1067, 1 agost 1982.
- PRIM, Josep Maria, *Jordi Rubió i Balaguer*, dins *Els 14 catalans d'or*, pròlegs de Josep Tarradellas [i] Jordi Pujol, Barcelona, Edicions de Nou Art Thor 1983, ps. 51-58, amb fotografies.
- PUIG I OLIVER, Jaume de, *En record de Jordi Rubió i Balaguer. Un forjador de Catalunya*, «La Vanguardia» (Barcelona), 3 agost 1982, p. 25.
- PUIG I OLIVER, Jaume de, *Jordi Rubió, un vencedor i un mestre*, «El Món» (Barcelona), núm. 33, 30 juliol 1982, p. 18.
- RICART I RIBERA, Rosa, *Jordi Rubió i Balaguer: bibliotecari, mestre i director de l'Escola de Bibliotecaris de Barcelona*, «Butlletí de l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya» (Barcelona), núm. 3, gener-juny 1983, ps. 38-42 [Text de la conferència llegida el 20 de desembre de 1982 a l'auditori de la Biblioteca de Catalunya en record de Jordi Rubió].
- RIDRUEJO, Dionisio, *Con fuego y con raíces. Casi unas memorias*. Edición al cuidado de César Armando GÓMEZ. Prólogo de Salvador de Madariaga, Barcelona, Editorial Planeta 1976, p. 271 [Capteniment de Rubió a la postguerra].
- RIQUER, Martín de, *Rubió i Balaguer, J. - De l'Edat Mitjana al Renaixement. Figures literàries de Catalunya i València. Barcelona, 1948* [Recensió], «RFE» XXXIV (1950), 306-308.
- RIQUER, Martí de, *Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982). L'acadèmic*, «Avui» (Barcelona), 1 agost 1982, p. 19.
- RIUS I VILA, Joan, *L'epistolari del mestre Jordi Rubió i Balaguer*, «Avui» (Barcelona), 19 agost 1982, p. 3.
- ROMEU I FIGUERAS, Josep, *Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982). L'investigador i el mestre*, «Avui» (Barcelona), 1 agost 1982, p. 20.
- Rubió i Balaguer, Jordi*, dins *Diccionari biogràfic*, vol. IV, Barcelona, Albertí Editor 1970, ps. 164-166.

- RUBIÓ I LOIS, Jordi, *Un segle de classificació bibliotecària*, «Biblioteconomia» (Barcelona), núm. 80 (1976), 123-136 [Jordi Rubió i la Classificació Decimal a Catalunya].
- SAGARRA, Joan de, *El doctor Rubió*, «El Noticiero Universal» (Barcelona), 31 gener 1977.
- SALTOR I SOLER, Octavi, *Jordi Rubió, nonagenari*, «Mundo Diario» (Barcelona), 29 gener 1977.
- SERRAHIMA, Maurici, *El libro homenaje al doctor Rubió. Jordi Rubió i Balaguer cumple ochenta años*, «Revista de Occidente» (Madrid), 59 (1968), 223-229 [Dades i judicis sobre la vida i obra de Jordi Rubió, i presentació dels dos volums d'*Estudis de literatura catalana oferts a Jordi Rubió i Balaguer* per l'Institut d'Estudis Catalans].
- SOBERANAS, Amadeu-J., *Jordi Rubió i la història de la Renaixença*, «SdO» XXV, núms. 286-287 (1983), 459-462.
- SOLDEVILA, Carlos, *La vida literaria. Jorge Rubió Balaguer: De l'Edat Mitjana al Renaixement (Figures literàries de Catalunya i València)* [Recensió], «Diario de Barcelona» (Barcelona), 9 abril 1949, p. 13.
- SOLDEVILA, Ferran, *Vida española en la época gótica. Ensayo de interpretación de textos y documentos literarios, per J. Rubió y Balaguer*, Barcelona, Editorial A. Martín, [1943] [Recensió], «ER» I (1947-1948) [1949], 308-309.
- SOLDEVILA, Ferran, *Jordi Rubió i la Biblioteca de Catalunya*, «SdO» IX (1967), 273-276.
- TEIXIDOR, Joan, *El maestro*, «Destino» (Barcelona), núm. 1439, 6 març 1965, p. 42.
- TRIADÚ, Joan, *Cent anys de cultura catalana. El llinatge dels Rubió*, «SdO» IX (1967), 266-267.
- TRIADÚ, Joan, «Alguns aspectes actuals de la relació entre la llengua i la cultura», dins *Reflexions crítiques sobre la cultura catalana*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona 1983, ps. 63-66. [Anàlisi dels estudis de Jordi Rubió sobre les causes de la decadència de les lletres catalanes iniciada el segle XVI.]
- VALLVERDÚ, Francesc, *Algunes consideracions sociolingüístiques sobre l'obra de Jordi Rubió*, «Taula de Canvi» (Barcelona), 11 (1978), 126-133.
- VICENS I VIVES, Jaume, *La cultura catalana del cuatrocientos*, «Destino» (Barcelona), núm. 610, 16 abril 1949, p. 16. Reproduït a Jaume VICENS I VIVES, *Obra dispersa. Catalunya ahir i avui*, Barcelona, Editorial Vicens-Vives 1967, ps. 390-391 [Recensió de l'obra *De l'Edat Mitjana al Renaixement* de Jordi Rubió. Vegeu també, ibíd., ps. 485-486, on Vicens explica que al V Congrés d'Història de la Corona d'Aragó (Saragossa 1952) s'aprovà, per unanimitat, a proposta de Manuel Ballesteros, demanar la creació d'una càtedra per a Rubió d'«Historia de la cultura renacentista en la Corona de Aragón»].

VIGIL Y VÁZQUEZ, Manuel, *En Barcelona también hay hombres para el «medio millón»*, «Ya» (Madrid), 19 gener 1956 [Sobre la institució dels premis March i els mèrits de Jordi Rubió].

VILANOVA, Antonio, *La «Historia General de las Literaturas Hispánicas»*, «Destino» (Barcelona), núm. 1016, 26 gener 1956, p. 23. [Valoració del capítol sobre la «Decadencia de la literatura catalana», de Jordi Rubió.]

VIVES, Josep, *Documentos para la Historia de la imprenta y librería en Barcelona (1474-1553), recogidos y transcritos por José M.ª Madurell Marimón; anotados por Jorge Rubió Balaguer*. Barcelona, 1955 [Recensió], «AST» XXVII (1954), 142-144.

YÁNIZ, Juan Pedro, *Aquel trágico homenaje a Jordi Rubió*, «El Noticiero Universal» (Barcelona), 26 juliol 1982, p. 15 [Celebrat el 9 de març de 1966 al Convent de PP. Caputxins de Sarrià].

ADDENDA

CAHNER, Max, *Jordi Rubió, sobretot un mestre*, «El País. Quadern de Cultura» (Barcelona), 16 desembre 1984.

RIUS I VILA, Joan, *Petita història sentimental del carrilet d'Igualada. En el carrilet d'Igualada amb el mestre Dr. Jordi Rubió i Balaguer*, «Igualada, Periòdic de l'Anoia» (Igualada), 6 novembre 1982.

Second International Conference of the International Guild of Hospital Librarians. Berne, 7-11th. June 1938, «The Book Trolley» (Londres), II, núm. 20, juliol 1938, p. 26. [Afusió a una carta de Jordi Rubió, enviada a aquella Conferència, on tracta de les biblioteques del Front. (Nota bibliogràfica facilitada per Vicenç Allué).]

1. The first part of the report is devoted to a general survey of the situation in the country.

2. The second part of the report is devoted to a detailed analysis of the economic situation.

3. The third part of the report is devoted to a detailed analysis of the social situation.

4. The fourth part of the report is devoted to a detailed analysis of the political situation.

5. The fifth part of the report is devoted to a detailed analysis of the cultural situation.

6. The sixth part of the report is devoted to a detailed analysis of the international situation.

7. The seventh part of the report is devoted to a detailed analysis of the future prospects.

8. The eighth part of the report is devoted to a detailed analysis of the conclusions.

9. The ninth part of the report is devoted to a detailed analysis of the recommendations.

10. The tenth part of the report is devoted to a detailed analysis of the annexes.

11. The eleventh part of the report is devoted to a detailed analysis of the bibliography.

12. The twelfth part of the report is devoted to a detailed analysis of the index.

13. The thirteenth part of the report is devoted to a detailed analysis of the appendices.

14. The fourteenth part of the report is devoted to a detailed analysis of the conclusions.

15. The fifteenth part of the report is devoted to a detailed analysis of the recommendations.

16. The sixteenth part of the report is devoted to a detailed analysis of the annexes.

17. The seventeenth part of the report is devoted to a detailed analysis of the bibliography.

Bibliografia Nacional de Catalunya. Institut Català de Bibliografia, 1962, volums I-V. Barcelona. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1963.

II

BIBLIOGRAFIA

No se pot parlar pràcticament de la bibliografia catalana sense referir-se a la producció editorial. En aquest sentit, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa.

En els últims anys, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa.

En els últims anys, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa.

En els últims anys, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa.

En els últims anys, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa. En la dècada dels anys cinquanta, la producció editorial ha estat molt activa i diversa.

II
BIBLIOGRAPHIA

Bibliografia Nacional de Catalunya. Institut Català de Bibliografia, 1982, números 1-2, Barcelona. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983.

No és pas per primera vegada que a Catalunya s'intenta de recopilar i difondre, en un butlletí periòdic i d'una manera exhaustiva, la producció editorial. Recordem, per exemple, el «Butlletí bibliogràfic de la Revista de Catalunya» (1856-1857), la «Revista de bibliografia catalana» (1901-1907), el «Butlletí bibliogràfic català» (1924), continuant amb «Revista de Llibres» (1925-1926), a més del «Butlletí de la Biblioteca de Catalunya» (1914-1922).

Tots ells, tal com diu el subtítol del «Butlletí bibliogràfic català», nasqueren amb l'intent de recopilar les «darreres aparicions de llibres i fulletons en català i de llibres, fulletons i articles de revista en qualsevol llengua relatiu a Catalunya, València i Balears».

Com Catalunya, a les darreries del segle XIX i al llarg del segle XX, diversos països, amb el mateix afany de recopilar i difondre la seva producció editorial, han projectat les seves bibliografies nacionals.

Per tal de coordinar aquests esforços individuals, i de cara a obtenir la informació bibliogràfica de la manera més universal possible, la Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i la UNESCO han adoptat i promogut el programa a llarg termini anomenat C.B.U. (Control Bibliogràfic Universal). El C.B.U. té com a objectiu prioritari desenvolupar un sistema mundial per al control i l'intercanvi d'informació bibliogràfica que faci ràpidament i universalment disponibles, amb una forma internacionalment acceptada, la informació bibliogràfica sobre les publicacions editades a tots els països.

El mitjà que el C.B.U. proposa per arribar a obtenir la bibliografia universal és la confecció per part de cada país de la bibliografia nacional normalitzada.

Si cada país — màxima autoritat per identificar i registrar la pròpia producció editorial — confecciona i dona a conèixer la seva bibliografia — la bibliografia nacional — d'una manera normalitzada i compatible en conseqüència amb totes les altres, es fa realitat una vella aspiració de la humanitat i ara objectiu prioritari del programa C.B.U.: saber què es publica arreu del món.

L'Institut Català de Bibliografia, amb els mateixos objectius que els butlletins abans esmentats, però ara amb la categoria d'organisme oficial, confecciona la *Bibliografia Nacional de Catalunya* seguint els principis del C.B.U., integrant-se així en aquest programa d'abast universal com un element més de la xarxa de bibliografies nacionals que han de constituir la Bibliografia Universal.

Les bibliografies nacionals han de donar notícia dels registres autoritzats i exhaustius de la producció editorial d'un país. D'altra banda les bibliografies nacionals s'han de redactar, evidentment, a partir de l'examen directe de les publicacions. És, doncs, imprescindible que l'organisme responsable de la confecció de la Bibliografia Nacional disposi de la totalitat dels documents que ha de repertoriar.

La *B.N.C.*, que per definició hauria d'incloure, a més de totes les publicacions editades al país, les de llengua catalana, les d'autors catalans i les de temes referents a Catalunya, es veu limitada ara com ara per la font d'aprovisionament.

L'I.C.B. es nodreix, només, en virtut del R. D. 2210/79, de 7 de setembre, i de l'Ordre del Departament de Cultura, de 27 de juliol de 1981, de les publicacions impreses a Catalunya, en qualsevol llengua i editades per qualsevol país, que tenen l'obligació d'efectuar el dipòsit legal, i de les gravacions sonores de tot l'Estat espanyol.

L'I.C.B. s'ha proposat en una primera fase compilar els registres bibliogràfics de les publicacions impreses que rep amb garantia oficial (les provinents de les quatre oficines del Dipòsit Legal a Catalunya), d'una extensió superior a les 15 pàgines impreses i excloent-ne les de valor efímer: publicitat, calendaris, llibres per pintar, etc.

Més endavant, es diu a la *Presentació* de la *B.N.C.*, aquesta inclourà també els primers números i els canvis de títol de revistes, material cartogràfic, música impresa, enregistraments sonors, etc. Tothom qui utilitzi d'ara endavant la *B.N.C.* com a eina usual de treball, amb els més diversos objectius, és molt possible que no s'adoni de l'enorme esforç que ha comportat (i continuarà comportant) la seva redacció i la seva continuïtat, i de la importància que aquest treball significa per a la identitat cultural i fins i tot nacional de Catalunya.

Calia en primer lloc optimitzar el funcionament de les quatre oficines del

Dipòsit Legal i generalitzar entre els impressors el compliment de la legislació en aquesta matèria per tal d'aconseguir que l'objectiu d'exhaustivitat en la recepció de les publicacions, que condiciona la de la Bibliografia Nacional, fos real.

L'ús internacional que ha de tenir la informació que conté i els mètodes informàtics utilitzats per a la seva confecció reclamaven l'adopció d'unes normes bibliogràfiques i de catalogació que la fessin intel·ligible universalment. Malgrat la tradició bibliotecària del nostre país, la normativa que tots els països bibliotecàriament desenvolupats han acceptat no s'havia adoptat encara a Catalunya en un grau significatiu. Partint d'aquest condicionament, l'I.C.B. ha emprès la traducció i homologació — previ el consens i l'assessorament de les institucions bibliotecàries catalanes — de les normes ISBD, de les quals ja han aparegut les *ISBD(G)* (generals), les *ISBD(M)* (monografies), i les *ISBD(S)* (publicacions en sèrie). Cal confiar que no trigaran a aparèixer les *ISBD(A)* (llibres antics), *ISBD(NBM)* (documents no impresos), *ISBD(CM)* (mapes) i *ISBD(PM)* (partitures musicals).

Com a codi catalogràfic, la *B.N.C.* utilitza les *Anglo-american cataloguing rules*, 2.ª ed., atès que aquest codi multinacional és el que més s'adequa a la tradició catalogràfica catalana i és el més acceptat internacionalment.

L'I.C.B. ha confeccionat el seu propi llistat d'encapçalaments alfabètics de matèries, seguint les directrius i recomanacions de la *Lista de encabezamientos de materias para bibliotecas* compilada per Carmen Rovira i Jorge Aguayo, atès que per a aquest tipus d'indexació no existeix una normativa institucional universal. Esperem que en un futur immediat l'I.C.B. farà conèixer oficialment aquesta llista amb el corpus d'encapçalaments lligats, estructurats i jerarquititzats que constituïrien una inestimable eina de treball i de cohesió per a les biblioteques catalanes.

Els encapçalaments sistemàtics utilitzats són els de l'edició abreujada en llengua castellana de la Classificació Decimal Universal.

La *Bibliografia Nacional de Catalunya* — es diu a la *Presentació* — té una periodicitat trimestral i recollirà en una publicació acumulativa anual el contingut dels quatre butlletins trimestrals.

L'ordenació de les notícies en el butlletí segueix l'esquema de la CDU i compta amb els índexs d'autors (i col·laboradors, prologuistes, il·lustradors, traductors, etc.) i títols, així com alfabètic de matèries.

Des del punt de vista formal, malgrat les no gens encertades cobertes que difícilment deixen endevinar el rigor i la seriositat del contingut, la *B.N.C.*, a més de respondre rigorosament a les normes per a la publicació impresa de bibliografies nacionals, demostra la voluntat de l'I.C.B. d'oferir una obra ben feta en tots els aspectes.

La seva elaboració a través d'un sistema informatitzat permet de posar a disposició del públic la informació en cinta magnètica i microfiches, amb la qual cosa Catalunya se situa al nivell dels països més avançats bibliogràficament.

El fet d'haver assumit la confecció i la publicació de la *B.N.C.* suposa per al govern de Catalunya el compromís de no defraudar les expectatives que aquesta decisió ha creat, i que depassen el fet de la pròpia bibliografia. L'existència d'un organisme com l'I.C.B. que normalitzi, cohesioni i doni suport al sistema bibliotecari de Catalunya, entès aquest com la totalitat dels serveis bibliotecaris del país, és una obra d'Estat la continuïtat de la qual no pot condicionar-se a avatars polítics i administratius.

Les accions de govern que perduren no són les més rendibles políticament a curt termini sinó les que, creades amb visió de futur, es mantenen al llarg del temps. La fundació de l'Escola de Bibliotecàries per la Mancomunitat de Catalunya fou una inversió de la qual es beneficia avui encara la biblioteconomia catalana. De la mateixa manera, ara l'Institut Català de Bibliografia pot acomplir una funció que assegurí d'una manera definitiva el relleu i la modernització de les biblioteques de Catalunya.

DOLORS LAMARCA

FEDERACIÓ INTERNACIONAL D'ASSOCIACIONS DE BIBLIOTECARIS I DE BIBLIOTEQUES. *ISBD(G): descripció bibliogràfica normalitzada internacional general*. Traducció catalana de l'Institut Català de Bibliografia, revisada per l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Institut Català de Bibliografia, 1983. 36 p.

FEDERACIÓ INTERNACIONAL D'ASSOCIACIONS DE BIBLIOTECARIS I DE BIBLIOTEQUES. *ISBD(M): descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a publicacions monogràfiques*. Traducció catalana per l'Institut Català de Bibliotecaris de Catalunya. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, Institut Català de Bibliografia, 1982. 55 p.

FEDERACIÓ INTERNACIONAL D'ASSOCIACIONS DE BIBLIOTECARIS I DE BIBLIOTEQUES. *ISBD(S): descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a publicacions en sèrie*. Traducció catalana per Assumpció Estivill Rius, revisada per l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Institut Català de Bibliografia, 1982. 61 p.

1. Història

Un dels trets característics de la societat actual és la necessitat de comunicació internacional a tots nivells. Dins del camp bibliogràfic aquesta necessitat fa temps que es respirava arreu i es concretà quasi al mateix temps en diversos llocs i organismes.

El 1967 l'American Library Association (ALA) i la British Library Association emprenen la tasca de revisar conjuntament les *Anglo-American Cataloguing Rules* (AACR) publicades com a resultat dels esforços d'un gran nombre de professionals. El 1969 tingué lloc a Copenhague una reunió internacional d'experts en catalogació que confeccionà un programa de Descripció Bibliogràfica Internacional Normalitzada (ISBD). Aquest programa donava normes per a la descripció de monografies (ISBD(M)) i era avalat per la Federació Internacional de Federacions de Bibliotecaris i de Biblioteques (FIAB). El 1974 en sortí la primera edició normalitzada.

Per altra banda, el 1972, el Sistema Internacional de Dades per a Sèries (ISDS) creà un centre mundial amb el propòsit de redactar un registre internacional de publicacions en sèrie. També la ISBD es proposà de redactar unes normes per tal de descriure les publicacions en sèrie (ISBD(S)).

Donades les diferències fonamentals entre les monografies i les publicacions en sèrie, calia trobar una fórmula que satisfés la necessitat d'unificació, requisit indispensable per a l'intercanvi de la informació bibliogràfica.

El 1975 el Joint Steering Committee for the Revision of the Anglo American Cataloguing Rules (JSCRAACR) va proposar a la comissió de catalogació de la FIAB que s'establís una estructura general normalitzada conjunta per tal d'assegurar una descripció uniforme entre les ISBD i les AACR. Aquest acord donà lloc a la realització d'una estructura general designada com ISBD(G), que posava els fonaments d'una descripció uniforme, tant per a les monografies com per a les publicacions en sèrie, i tant per a les AACR com per a les ISBD i les ISDS. S'havia donat el primer pas per treballar en la confecció de descripcions de documents altres que les monografies i les publicacions en sèrie.

2. Estructura i objectius

La ISBD és una normativa bibliogràfica internacional capaç de descriure els diversos tipus de documents susceptibles de trobar-se en una biblioteca, així com els citats en bibliografies nacionals i internacionals. D'aquí la seva ràpida adopció i difusió arreu del món, fins i tot en països d'escriptures en caràcters no llatins.

És extraordinàriament flexible i, per tant, s'adapta amb facilitat a les necessitats dels diversos països, i alhora té una estructura prou travada per no perdre la seva unitat.

És aplicable únicament a la descripció de documents i no intervé, en canvi, en la tria dels encapçalaments, en la designació dels elements de classificació, ni en el «tracing». Això fa que pugui ésser introduïda en catàlegs ja existents sense massa trasbals per part de bibliotecaris i de lectors. En general, utilitza els mateixos elements que ja es feien servir en les descripcions tradicionals, ordenant-los i estructurant-los d'una forma molt més precisa.

Consta de vuit zones diferenciades i incideix especialment en l'ordre dels elements que s'han de consignar i en la puntuació específica que cal respectar estrictament, si pensem que en un futur no molt llunyà la informació bibliogràfica es donarà en forma automatitzada.

Es revisa periòdicament, cada cinc anys,* i la FIAB és l'organisme principalment responsable d'aquestes revisions. Això no obstant, les modificacions introduïdes fins ara han estat mínimes.

Les ISBD presenten diversos avantatges:

1. L'aplicació a diversos tipus de documents fàcilment integrables en catàlegs o bibliografies d'altres països.
2. Un llenguatge internacional que fa possible l'intercanvi d'informació entre diferents països a través de barreres lingüístiques.
3. La fàcil transcripció de les notícies bibliogràfiques a un llenguatge llegible per màquina.

3. Traduccions al català

A Catalunya, la tradició bibliotecària ha estat sempre molt forta; no és per casualitat que l'Escola Superior de Bibliotecàries de Barcelona fos la primera d'Europa. Aquest fet respon a una realitat cultural i social, i és natural que en uns moments de recuperació d'identitat el camp bibliològic sigui un dels pioners en aquest camí de recuperació. La traducció al català de les normes internacionals de descripció bibliogràfica en són una mostra i una conseqüència lògica.

La llengua catalana, com tota llengua viva, deixa d'utilitzar uns mots que s'aplicaven a eines i tècniques obsoletes i accedeix, en canvi, a noves tècniques

* Amb data d'agost de 1983 la FIAB va demanar als països reconeguts per ella com a usuaris de les ISBD els suggeriments que creguessin convenients per tal de redactar les noves edicions revisades de les ISBD.

a les quals cal cercar una denominació adequada i específica. Aquesta tria i fixació referida a termes bibliogràfics ha estat des del primer moment una de les preocupacions tant dels traductors com de l'equip de revisió de les ISBD a casa nostra.

Les traduccions catalanes publicades fins ara són les primeres i, de moment, les úniques, publicades a l'estat espanyol. Totes elles han estat fetes a partir de l'original anglès i tenint en compte les traduccions franceses. En el cas de les ISBD(M) s'ha tingut també present la traducció castellana mecanografiada — i no enviada a la FIAB per al seu reconeixement — elaborada per Isabel Fonseca, cap de catalogació de la Biblioteca Nacional de Madrid. Per a la ISBD(S) es consultà, també, la traducció al castellà feta per l'«Instituto Colombiano», sense que aquesta versió aportés cap ajuda especial.

S'ha discutit llargament i s'ha escollit en cada cas el mot que ha semblat més específic o més adequat per designar cada idea concreta. Així, s'ha adoptat la paraula «zona» seguint la traducció francesa i no el mot «àrea» utilitzat en la redacció anglesa original, a pesar d'ésser aquest últim el text base per a la traducció catalana. Es va creure que el mot «zona» designava amb més precisió el concepte que calia expressar en català.

El llenguatge utilitzat en les traduccions catalanes és àrid — com acostumen a ser-ho la majoria de llenguatges específics d'un camp determinat del coneixement humà —, i també repetitiu. Aquest últim aspecte és degut a la seva extraordinària fidelitat al text original anglès, fidelitat que crec excessiva quan és en detriment de la claredat del text i en dificulta la comprensió. Les traduccions franceses, en canvi, són més lleugeres de lectura i s'adapten millor a la mentalitat llatina, a la qual són adreçades.

L'Associació de Bibliotecaris de Catalunya s'ha responsabilitzat de la seva revisió, tasca que ha portat a terme atenent no tan sols la norma de la FIAB segons la qual tota traducció de normativa que es vulgui admesa internacionalment i avalada per ella cal que sigui revisada i presentada per un organisme professional, sinó també tenint en compte els seus propis interessos de vetllar per un llenguatge tècnic específic i unificat.

El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya és responsable de la publicació de les ISBD en la seva traducció catalana. Ha respectat, naturalment, el format, però, en canvi, els ha donat una personalitat pròpia publicant-les amb les seves ja típiques tapes de color butà amb lletres vermelles, així com imprimint-les sobre paper de color blanc trencat, mat, i amb una impressió clara i acurada.

3.1. *ISBD(M)*

La *ISBD(M)* ha estat la primera normativa donada per la FIAB i també la primera traduïda al català; la raó d'aquesta prioritat es deu al fet que les monografies són, encara ara, els documents més abundants a les biblioteques.

La traducció ha estat feta sobre la primera edició anglesa normalitzada i revisada. Amb aquesta traducció al català són ja 18 les llengües a les quals s'ha traduït.

A casa nostra va acompanyada d'un fullet explicatiu que conté diverses recomanacions per a l'aplicació de la *ISBD(M)* a les biblioteques catalanes:

1) Abreviatures que cal utilitzar en descripcions bibliogràfiques, tant les prescrites per la *ISBD(M)* com les no prescrites però utilitzades per ella, així com les d'ús recomanat a les nostres biblioteques.

2) Concrecions d'algunes normes opcionals com: ús de majúscules, nombre de persones i/o entitats que cal anotar, transcripció de llocs de publicació, puntualitzacions sobre la collació física del document que s'ha de descriure, etcètera.

3) Elements mínims que cal que tingui una descripció bibliogràfica destinada a una biblioteca catalana; la fitxa resultant de l'aplicació d'aquests mínims equival al segon nivell recomanat per les AACR,² amb lleugeres modificacions.

Tots aquests punts afecten zones i elements en els quals cada país té opció de tria dins les diverses alternatives presentades per les normes *ISBD*.

A Catalunya aquestes recomanacions han estat preses de comú acord per l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya, la Biblioteca de Catalunya, la Biblioteca Pública i Universitària de Barcelona, l'Escola Universitària de Bibliologia i Documentació de Barcelona, l'Institut Català de Bibliografia, la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

El text català ha mantingut els exemples anglesos donats per la FIAB als quals ha afegit una selecció d'exemples catalans agrupats per zones.

3.2. *ISBD(S)*

La traducció catalana de la *ISBD(S)* —segona normativa editada per la FIAB i també segona traduïda al català— ha estat feta sobre la primera edició anglesa normalitzada i s'ha tingut en compte la traducció francesa de la Biblioteca Nacional de Québec.

Ha estat realitzada per Assumpció Estivill, revisada per l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya i editada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

És fidel i respecta en tot moment el llenguatge utilitzat en la traducció catalana de la ISBD(M), vetllant perquè els textos de les dues normatives mantinguin una unitat. Tant la traductora com l'equip de revisió han tingut un especial interès en aquest punt. Ha estat necessari d'introduir nous termes, especialment en la zona 3 — anomenada «zona de la numeració» — inexistent en l'estructura de la ISBD(M). També en la zona del títol i menció de responsabilitat s'estudiaren i adoptaren nous termes, ja que conceptes com «títol de secció» no són contemplats en la ISBD(M).

La seva estructura dóna una idea molt completa del document que cal descriure, però dubto que sigui pràctica en biblioteques altres que les de conservació de documents. Caldrà, potser, que el grup de professionals que donà en el seu moment unes «Normes per a ús de la ISBD(M) a les biblioteques catalanes» es reunixi de nou i fixi quins han d'ésser els criteris que s'han de seguir en les nostres biblioteques en matèria de publicacions en sèrie.

3.3. *ISBD(G)*

Les diverses normes existents fins al 1975 afectaven monografies i publicacions periòdiques, però àdhuc dins aquest camp limitat sorgien constantment problemes de comptabilitat i calia cercar unes bases comunes abans que la diferenciació no fos irreversible.

La ISBD(G), doncs, va sorgir d'aquesta necessitat d'una base d'unificació d'abast mundial per al control i l'intercanvi de la informació bibliogràfica.

És una normativa base i, per tant, no afecta instruccions sobre normes de catalogació ni tracta directament de dades descriptives llegibles per màquina. Deixa aquests punts en mans dels redactors de les diverses ISBD especialitzades. Per això, la JSCAACR, junt amb la FIAB i la UNESCO, acordaren d'incloure en cada text publicat l'estructura de la ISBD(G) paral·lelament a la de la ISBD especialitzada. La ISBD(G) únicament especifica l'ordre i la puntuació dels elements per a la descripció i la identificació de tot tipus de document susceptible d'ésser en una biblioteca. Posa els fonaments a una normativa internacional no tan sols a nivell geogràfic sinó també tècnic, és a dir, afecta tot tipus de document que calgui descriure. Cada centre bibliogràfic nacional decidirà quina cal que sigui la descripció base per a tot document publicat en el seu territori.

La traducció catalana és feta sobre la primera edició anglesa normalitzada, tenint en compte la traducció francesa de la Biblioteca Nacional de Québec. Igual com de la ISBD(M) i de la ISBD(S), del text català n'és responsable l'Institut Català de Bibliografia, de la seva revisió ho és l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya, i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya n'és l'organisme editor.

Utilitza la terminologia fixada per les dues traduccions anteriors i són poques les paraules que hi són introduïdes de nou.

En el text de la ISBD(G) no es donen exemples complets al final de l'obra — i tampoc en la versió catalana — pel fet de no ser destinada a l'ús dels catalogadors. Sols en les zones 5, 7 i 8 — igual que en les ISBD especialitzades — els exemples són traduïts a la llengua corresponent, en aquest cas el català. Crec que facilitaria molt la seva lectura i comprensió si s'afegissin exemples catalans a cada una de les diverses zones contingudes en el text.

CONCEPCIÓ CARRERAS

The British Library General Catalogue of Printed Books to 1975. London, Clive Bingley, 1979, 360 v. en curs de publicació.

La història d'aquest important catàleg de llibres impresos de la British Library comença l'any 1787 amb la publicació del *Librorum impressorum qui in Museo Britannico adservantur Catalogus*, en dos volums, el qual recollia els fons de la British Museum Library d'aquell temps, format sobretot per la col·lecció cedida el 1753 pel físic, botànic i metge reial Hans Sloane (1660-1753), que comprenia uns 40.000 llibres i 3.500, manuscrits gairebé tots d'història natural. A les «Sloane Collections» s'afegiren el 1759 les col·leccions reials, començades per Enric VII († 1509) i llegades a la Corona per Jordi II († 1760) — *The old Royal* —. A partir del 1761 es multipliquen les donacions. Al començament del segle XIX fou incorporat el llegat Cracherode i altres donatius importants. Entre 1813 i 1819 es va publicar un nou catàleg en set volums. A partir del 1820, amb l'adquisició de la Banksian Library, i del 1823, amb la cessió de Jordi IV de la biblioteca de Jordi III († 1820), de cap a 66.000 volums — *The King's Library* — decisiva pels seus fons de literatura anglesa, i també a partir del 1846, amb la incorporació de la Grenville Library, però sobretot gràcies a les Copyright Actes de 1842, es va produir un tal increment de material bibliogràfic que va posar tot seguit en evidència la necessitat d'un nou catàleg. Val a dir que el privilegi de copyright era vigent des de l'any 1757 a favor de la Royal Library,

la qual ja rebia un exemplar de cada llibre publicat des de 1662; però fins a mitjans del segle XIX, i a causa principalment de les pressions de sir Antonio Panizzi (1797-1879), bibliotecari de la British Museum Library, la llei no es va començar d'aplicar d'una manera sistemàtica.

El problema del nou catàleg topava amb la dificultat que moltes de les colleccions incorporades havien estat catalogades separadament. La incomoditat que això suposava va fer sentir la necessitat d'anar cap a la constitució d'un catàleg únic, i ja des del 1834 es van donar els primers passos per preparar-lo.

L'any 1841 se n'imprimí el primer volum, el qual seguia unes «Rules for the compilation of the Catalogue» elaborades en la seva major part per Antonio Panizzi. En algunes d'aquestes normes (noranta-una en total) es contemplava la possibilitat de fer encapçalaments per noms de lloc; l'autor encara no havia arribat a formular un plantejament clar sobre els encapçalaments per autors corporatius. El fet és que la publicació d'aquest primer volum provocà una allau de protestes. Com a resultat, per una banda, de les controvèrsies sobre els encapçalaments emprats i, per l'altra, de les pressions d'Antonio Panizzi als dirigents del British Museum perquè abans de continuar la publicació del catàleg aquest fos compilat enterament, la publicació es va interrompre i la resta del catàleg de la biblioteca restà manuscrita. En aquells moments el fons bibliogràfic no arribava encara als cinc-cents mil volums, i per això semblava possible la idea de fer una compilació general de tots els fons, integrant-hi aquells que havien estat catalogats separadament. Aquest fou el camí que es va emprendre.

Catalogat, doncs, de nou tot el fons, l'any 1881 es va reprendre la publicació del catàleg, i s'acabà l'any 1900. Més tard se n'imprimí un suplement que abastava les entrades a la biblioteca des del 1900 al 1905. L'any 1931 es va emprendre una nova edició posada al dia i revisada, la qual acabà de publicar-se el 1966; consta de 263 volums. L'any 1968 aparegué un catàleg de cinquanta volums dels fons incorporats des del 1959 al 1966.

El catàleg que recensionem avui i que encara és en curs de publicació va començar d'aparèixer l'any 1979. És ordenat alfabèticament i comprèn les sèries complexes dels catàlegs publicats amb anterioritat: el *General Catalogue* de 1881, l'edició revisada del 1931, la qual, l'any 1959, a partir del volum 52, esdevingué fotolitogràfica, amb moltes addicions i correccions de les edicions anteriors, i també l'edició del 1968. El primitiu catàleg manual en dos volums de mil pàgines cadascun que hi havia a la sala de lectura de la British Museum Library, esdevé ara una publicació en 360 volums, de 500 a 700 pàgines cada un, i amb una freqüència d'aparició de 6/7 volums cada mes.

El 1973 la British Museum Library esdevé la biblioteca nacional de la

Gran Bretanya, British Library. El seu fons ultrapassa els vuit milions i mig de llibres impresos de tota classe de matèries. A través del catàleg es veu que les publicacions alemanyes i franceses hi són molt nombroses. El catàleg és organitzat segons les normes desenvolupades per la British Museum Library, utilitzades durant molts anys. Les entrades alfabètiques inclouen referències creuades de gran utilitat. Com en d'altres catàlegs de biblioteques nacionals, hi ha índexs interns de les entrades més complexes. A mesura que els volums van sortint, són revisats, corregits, i se'n preparen les addicions. Es preveu que aquest procés acabarà abans de la publicació dels darrers volums, prevista per al 1984.

Les entrades per títol d'obra són molt escasses, car la British Library empra gairebé exclusivament l'encapçalament d'autor, ja sigui personal o corporatiu. Molts autors corporatius (sobretot acadèmics, museus, universitats, associacions, etcètera) van encapçalats pel nom de la ciutat o país on són localitzats; hi ha sempre entrades de referència de l'autor corporatiu al lloc pel qual ha estat encapçalat. Algunes publicacions periòdiques catalogades a partir de l'any 1971 són entrades directament pel títol, i no sota l'encapçalament «Periodical Publications» com tota la resta. Els encapçalaments s'ordenen paraula per paraula, llevat d'alguns casos en què es fa lletra per lletra. Sota d'un únic encapçalament d'autor personal o corporatiu hi ha l'entrada de totes les obres que en posseeix la biblioteca.

L'any 1982 van aparèixer dos suplementos: un índex d'autors corporatius usats com a subencapçalament del mot *Anglaterra*, i un índex de títols de totes les monografies i publicacions que van també sota l'encapçalament *Anglaterra*. Ordenats alfabèticament, faciliten al lector la consulta de la bibliografia referent a Anglaterra.

A causa de la producció aplegada per la British Library, ja des dels seus inicis llunyans, el catàleg que ara se'n publica esdevé una bibliografia universal i és una font d'informació i recerca indispensable en el camp de la documentació i de la bibliografia. Per aquesta causa, no és gens estrany que la bibliografia catalana s'hi trobi també ben representada.

ADORACIÓ PÉREZ I ALARCÓN

The British Library General Catalogue of Printed Books 1976 to 1982. London, K. G. Saur, 1983, 50 v.

Aquest catàleg és la continuació de *The British Library General Catalogue of Printed Books to 1975*. Comprèn els fons que han entrat a la biblioteca des del 1976 al 1982. Els cinquanta volums de què consta han aparegut tots aquest any 1983.

La descripció bibliogràfica del fons segueix les normatives ISBD (International Standard Bibliographic Description), d'acord amb el sistema de descripció llegible a màquina MARC (Machine Readable Cataloguing). Com el catàleg anterior, és ordenat per ordre alfabètic d'autors i obres anònimes. No té índexs ni publicacions paral·leles per matèries com el *Subjet Catalog* de la Library of Congress de Washington, però inclou referències creuades d'obres que tracten d'autors. Per exemple, sota l'encapçalament «Espriu» són donats els estudis monogràfics sobre l'autor i després les seves obres; els estudis espriuans recollits en aquesta entrada remeten també a l'encapçalament de llurs autors.

L'ordre alfabètic dels encapçalaments es diferencia una mica del catàleg anterior. El nou catàleg ordena els encapçalaments paraula per paraula sense excepcions. En cap dels dos catàlegs no s'inclou el «tracing» en la descripció de l'obra, com fan d'altres catàlegs de grans biblioteques, com és ara el *National Union Catalog*, de la Library of Congress de Washington.

Hi ha moltes referències de les possibles formes d'entrada d'un autor personal o corporatiu que envien a la forma adoptada com a principal, seguint les normes pròpies de catalogació de la biblioteca. La major part dels organismes de govern s'entren sota el nom de la ciutat o país on tenen jurisdicció. Sempre hi ha una referència de l'organisme al nom de lloc pel qual ha estat entrat l'encapçalament.

A diferència dels catàlegs anteriors, en les entrades d'autor personal el nom de pila de l'autor ja no es fa constar entre parèntesis. Les obres escrites conjuntament per dos o tres autors s'encapçalen separatament per cadascun d'ells.

D'aquest al catàleg anterior, doncs, s'observa la tendència a introduir petites simplificacions formals. El mateix fet d'haver constituït dos catàlegs, als quals en seguiran d'altres periòdicament, és un mitjà d'agilitar les consultes bibliogràfiques i de mantenir el públic internacional informat en terminis raonables de les noves adquisicions d'una de les primeres biblioteques del món.

ADORACIÓ PÉREZ I ALARCÓN

The Catalogue of Printed Music in the British Library to 1980. Editor Laureen Baillie... London, etc.; K. G. Saur, 1981, 62 v. en curs de publicació.

Els fons de música impresa descrits en aquest catàleg pertanyen al Department of Printed Books de la British Library Reference Division. S'hi descriuen obres musicals de tota mena. No hi ha estat recollida la literatura sobre música (teoria, història, biografia, etc.), la qual es troba incorporada als catàlegs generals de llibres impresos.

El primer catàleg de col·leccions musicals a l'abast dels lectors de la British Library fou el *Catalogue of Printed Music published between 1497 and 1800 in the British Museum*, publicat el 1912. Juntament amb el *Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikon*, de Robert Eitner, fou un instrument indispensable per a la recerca. Després d'aquest primer catàleg, el British Museum només havia publicat catàlegs addicionals, que feien referència a col·leccions especials. El catàleg dels fons de música impresa de la Royal Music Library, que eren en dipòsit al British Museum fins que l'any 1957 foren formalment donats per Isabel II, va veure la llum l'any 1929. El catàleg de la «Hirsch Collection», adquirida el 1946, aparegué el 1951.

El nou catàleg, la publicació del qual s'inicia el 1981, uneix en un sol lloc els diferents catàlegs de música confeccionats per a l'ús dels lectors de la British Library Reading i dona a conèixer per primera vegada la totalitat de les col·leccions musicals. Es basa en els dos catàlegs principals d'ús corrent a la Music Library, dividits en dos cossos: material publicat fins al 1800 i material publicat des del 1801 fins al 1980. No cal dir que hi han estat incorporades col·leccions importants i llistes de materials que fins ara calia conèixer *in situ*. A causa de la diversitat de criteris de catalogació emprats en aquest embalum de materials, unificar era difícil. Fou creat un equip de bibliotecaris i musicòlegs qualificats que durant mesos van estudiar els volums dels catàlegs existents per tal de conèixer i resoldre els diversos problemes. Per salvar la dificultat de l'organització de la forma de les entrades, es va treballar amb un ordinador sistema Mills 33. La solució adoptada fou la següent:

a) Per a les entrades d'autor, després del nom de cada compositor i al començament de l'epígraf, hi ha un índex de distribució de les obres que en general segueix aquest ordre: catàlegs temàtics; col·leccions d'obres completes per ordre alfabètic i de publicació cronològica; obres d'altres músics inspirades en alguna peça de l'autor; obres singulars de l'autor per ordre alfabètic; obres agrupades per gèneres, publicades separatament; obres dubtoses i/o atribuïdes; un apèndix de referències creuades.

b) Es mantenen les entrades per pseudònim.

c) Els anònims s'entren per la primera paraula del títol, amb poques excepcions, que s'expliquen al començament de l'obra.

d) Els diaris publicats per societats o autors corporatius s'entren pel nom d'aquests; els altres s'entren sota l'encapçalament *Periodical Publications* segons l'ordre alfabètic de les ciutats on es publiquen. En ambdós casos es fan referències creuades.

Les grans bibliografies dels darrers anys, sobretot *The British Union Catalogue of Early Music* i el *Repertoire International de Sources Musicales*, encara

no han ultrapassat el període cobert per la gran obra d'Eitner. La catalogació de la producció total d'obres musicals dels segles XIX i XX trigarà temps a ésser completada. El catàleg del qual avui donem notícia és un pas endavant decisiu cap a aquesta meta.

JOANA CRESPI I GONZÁLEZ

LESURE, François. *Catalogue de la musique imprimée avant 1800 conservée dans les bibliothèques publiques de Paris*. Paris, Bibliothèque Nationale, 1981. XI, 708 p.

Amb motiu de la participació francesa al *Repertoire International des Sources Musicales (RISM)*, va sorgir la idea de fer el catàleg de les antigues col·leccions musicals de la Bibliothèque Nationale de París i dels fons menys importants, però complementaris, d'altres biblioteques públiques de la capital de França. La història d'aquests fons ha estat redactada per François Lesure en la introducció de l'obra que comentem.

Els fons musicals més antics de la Bibliothèque Nationale provenen dels temps de Carles V. A partir del segle XVIII l'interès per les col·leccions musicals esdevé a França molt més intens que abans. Per això el 1753 l'abbé Martin va elaborar una primera catalogació del fons de música de la Bibliothèque Royale, en la qual repertoriava 1.119 títols. Refeta i ampliada posteriorment, aquesta obra fou la base del treball de Jules Écorcheville, alumne de Cèsar Frank i H. Riemann, el qual gràcies a una subvenció de l'Académie des Beaux-Arts, va poder publicar entre 1910 i 1914 el *Catalogue de la musique ancienne de la Bibliothèque Nationale*, en el qual es descriuen els fons anteriors a 1750. Mort Écorcheville durant la primera guerra mundial, els continuadors de la seva obra van catalogar els fons musicals de la Bibliothèque Nationale fins al 1800.

Arran de la creació del Conservatori de París (1795) va néixer la Bibliothèque du Conservatoire National de Musique, on van anar a parar els fons musicals procedents del Palais des Tuileries i de Versailles. Eren fons de l'època de Lluís XIV, Lluís XV i Lluís XVI, pertanyents a la família reial i a algunes famílies de la noblesa francesa, rics en exemplars amb relligadures precioses i les armes respectives.

L'acumulació d'aquests tresors i d'altres de posteriors en locals insuficients, poc segurs i amb personal tècnic poc nombrós, va motivar que l'any 1932 s'iniciés una catalogació sistemàtica a cura d'un equip especial de musicòlegs dirigits per un conservador de la Bibliothèque Nationale. Aquesta tasca s'acabà l'any 1964, just quan tot el fons de la biblioteca del Conservatori passà al Departament de Música de la Bibliothèque Nationale.

Per a la realització del catàleg present es va formar un equip de quatre persones, que ha rebut suport del CNRS. Aquest equip confeccionà un tipus de fitxa adaptable a les necessitats de la comunicació informàtica internacional, i que servís també per normalitzar la descripció dels fons, tenint en compte que s'hi anaren afegint les darreres adquisicions del Departament. Per establir la data de certes edicions sense any van ésser buidats una desena de diaris francesos del segle XVIII, les sigles dels quals són donades en cita bibliogràfica.

No han estat resolts tots els problemes relatius a les diferents tirades de cada edició, ja que, com és sabut, els bibliògrafs i els musicòlegs han d'establir criteris de diferenciació examinant amb tota cura la modificació de detalls que es puguin constatar per comparació entre les diferents planxes.

Al final de cada notícia bibliogràfica hi ha el nom de la biblioteca o les biblioteques on es conserva el document, amb la signatura que li correspon i, si es dóna el cas, el nom de la publicació on havia estat repertoriat anteriorment, així com les parts de l'obra, si aquesta no és completa.

Les notícies de cada descripció són més riques que les del *RISM*, perquè la metodologia emprada en aquest catàleg depassa els límits que s'ha auto-imposat el repertori internacional.

JOANA CRESPI I GONZÁLEZ

PERARNAU I ESPELT, Josep. *Els manuscrits lul·lians medievals de la «Bayerische Staatsbibliothek» de Munic. I. Volum amb textos catalans. Apèndix: Inventari d'obres lul·lianes en català.* [Barcelona], Facultat de Teologia de Barcelona, Secció de Sant Pacià, 1982, 228 p.

La primera cosa que hom pensa després d'haver llegit atentament aquesta obra és que el seu contingut respon al títol, i això és digne d'ésser subratllat, perquè no és del tot habitual ni en el nostre ni en d'altres països, i encara menys tractant-se d'una obra d'aquesta temàtica i d'una publicació que no ha estat encarregada per cap institució docent o acadèmica ni per cap poder públic que mantingui o vulgui mantenir una política cultural, ans respon a una pregonia i personal inquietud científica per un problema que Mateu Obrador va posar sobre la taula, desvetllà l'atenció i un treball de Jordi Rubió i Balaguer que malauradament no ha pogut veure la llum pública, i que ara, finalment, sembla resolt per Josep Perarnau. Només farem un retret a l'autor: Ha estat massa modest en no titular el seu llibre *Catàleg dels manuscrits lul·lians medievals*, etc., perquè justament és això. En el volum que ha aparegut són catalogats els còdexs lul·lians de la «Bayerische Staatsbibliothek» de Munic amb textos en català i

s'anuncia un segon volum amb el catàleg dels còdexs amb textos en llatí. La Facultat de Teologia de Barcelona, Secció de Sant Pacià, que ha inclòs la publicació en la seva col·lecció «Studia, Subsidia, Textus», s'ha lluit posant a l'abast dels investigadors una obra bibliogràfica essencial per a Catalunya, executada de la manera que tot seguit mirarem de ponderar.

En un apartat de la *Introducció*, Perarnau explica quins han estat els criteris que han presidit la seva metodologia en la descripció dels manuscrits: «Les descripcions dels manuscrits, objecte d'aquesta obra, són estructurades en quatre apartats: Enquadernació, cos del volum, contingut literari i escriptura» (p. 10). Com que allí mateix i en les pàgines següents es troba detallat tot —i no és poc— el que Perarnau fa entrar en cadascuna d'aquestes quatre grans divisions, ens permetem de remetre-hi directament el lector, car ens interessa sobretot de subratllar que aquesta metodologia i l'aplicació que se'ns fa és un esdeveniment en la panoràmica catalogràfica catalana.

Compromís entre el simple inventari i l'estudi codicològic exhaustiu d'un o d'una sèrie de manuscrits, el catàleg de manuscrits, com a instrument descriptiu, presenta una problemàtica complexa. A mesura que s'ha anat avançant en els coneixements codicològics i a mesura que el progrés tècnic i les màquines han obert més i més increïbles possibilitats a l'investigador d'aquests materials preciosos, les exigències mínimes del que pot o ha d'ésser un catàleg de manuscrits s'han amplificat. En el cas de les col·leccions manuscrites lul·lianes escampades pel món, a més de la problemàtica general esmentada, s'hi afegeix el fet fonamental de l'essencialitat de Llull en la història de la nostra llengua, de la nostra literatura i del pensament català i àdhuc universal. És evident que aquest fet no havia passat desapercebut a l'enyorat doctor Jordi Rubió, i qui sap si els nombrosos dubtes que se li plantejaven no van influir en l'ajornament, del seu projecte de descripció dels manuscrits lul·lians muniquesos. Com sigui, Perarnau és ben conscient d'haver escomès una problemàtica de màxim compromís i, gosa-riem dir, de compromís nacional. El llegidor atent de les pàgines introductòries, que són justament una explicació de la metodologia descriptiva dels manuscrits, hi descobrirà més d'un efecte de la consciència aguda amb què Perarnau ha assumit aquest compromís. I comprendrà també com ha hagut de ser treballós el procés de destriament del que havia de ser informació pròpiament catalogràfica del fons de manuscrits lul·lians de Munic, per distingir-ho d'una altra mena d'informació que l'anàlisi completa de la col·lecció muniquesa anava acumulant en l'esperit del catalogador. Més tard, aquest n'ha fet objecte d'un llarg i decisiu estudi, que acaba d'aparèixer en l'*Arxiu de Textos Catalans Antics* II (1983), 123-169.

De fet, ens trobem davant una obra molt sedimentada, filtrada amb tota cautela. L'experiència anterior de Perarnau en la descripció i edició de manus-

crits medievals sembla que hagi arribat en un punt de depuració madura. Res no hi ha de gratuït en aquest catàleg i res no s'ha deixat de dir sense una causa justificada. Som a les antípodes d'aquella manera de catalogar que consistia a fer dependre l'exactitud en la descripció d'una peça de l'erudició més o menys gran del catalogador. En l'esquema que utilitza Perarnau hi ha tots els elements bàsics que han d'integrar una bona descripció de manuscrits i, a més, aquests elements són organitzats de manera que l'exploració detallada de la peça individual resti completa. Això permet de deduir la història externa i interna dels manuscrits i recollir totes aquelles dades que constituïran el punt de partida tant del codicòleg com de l'historiador dels continguts.

El present volum descriu els 32 manuscrits d'obres lul·lianes amb textos en català conservats a la «Bayerische Staatsbibliothek» de Munic. No tots els tractats continguts en aquests manuscrits són de Lull. Al costat d'obres autèntiques, n'hi ha d'atribuïdes a Lull, unes d'autor identificat i d'altres d'autors o escola desconeguts. En algun còdex les obres lul·lianes en català alternen amb obres en llatí, que l'autor del catàleg descriu igualment, com anuncia en el subtítol d'aquest volum primer. Elements d'importància cabdal són les comparacions, sempre posades en nota, que Perarnau fa entre característiques dels textos que ell troba en els manuscrits muniquesos i els mateixos textos tal com els havien donats per bons editors d'altres moments que, o bé no havien pogut tenir en compte els fons de Munic o bé havien preferit lectures que una atenció més rigorosa a la realitat dels diversos manuscrits potser no hauria deixat prosperar. Igualment són importants totes les referències que Josep Perarnau sap extreure dels manuscrits estudiats en relació a l'escola lul·liana de Barcelona (d'on molts d'ells procedeixen), a la integritat dels textos transmesos, la identitat a establir entre copistes de diversos manuscrits lul·lians, i fins les correspondències que hi pot haver entre textos aparentment distints, però que són obres unitàries descompartides i transmeses fragmentàriament per còdexs diferents. Aquest apartat de notes ha aportat resultats excel·lents per als estudis lul·lians.

Després d'aquestes trenta-dues descripcions portades fins a l'últim detall, hom es veu obligat a concloure que la història del text lul·lià i de la seva transmissió és impossible de tancar sense aplicar el mateix sistema d'estudi previ a la resta de manuscrits lul·lians que no han estat encara objecte d'una catalogació tan penetrant. Només recorrent aquest camí, l'oceà lul·lià començarà d'ésser discretament abordable sobre bases sòlides, i només aquestes bases aclariran les pistes bones que en el futur hauran de servir tant a l'historiador de la llengua, com de la literatura, com del pensament.

En apèndix Josep Perarnau dona encara una altra primícia: un *Inventari d'obres lul·lianes en català*, amb l'incipit de cada text, els manuscrits on és con-

tingut totalment i parcialment, i les edicions completes i les fragmentàries. En aquest apèndix són ressenyades primer les obres autèntiques (82), després les obres alquímiques atribuïdes a Ramon Llull (12) i finalment les obres d'escola lul·liana medieval (15). En tots tres apartats hi ha obres els textos de les quals, per ara, cal considerar perduts. La utilitat d'aquest inventari s'anuncia tota sola.

El volum es clou amb un índex de tots els íncipits donats en el curs de l'obra, un índex de títols, un índex de biblioteques amb expressió dels manuscrits que se'n citen, un índex de filigranes identificades i un índex de noms i de conceptes. Amb aquest volum i la necessària i esperada publicació del segon, es marca una fita en els estudis lul·lians. Creiem que el nostre bon amic Josep Perarnau és avui un dels especialistes en qüestions lul·lianes que més ha contribuït a renovar aquests estudis i que un dia, sens dubte, ajudarà a esclarir definitivament alguns dels problemes per ara més foscos del lul·lisme català i el seu desenvolupament històric.

JAUME DE PUIG I OLIVER

VÀZQUEZ I ESTÉVEZ, Anna. *Catàleg de manuscrits de teatre en català de l'Institut del Teatre*. Barcelona, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 1981. 420 p.

Vet aquí una obra important i un instrument de treball indispensable per als estudiosos del fet teatral i de la literatura catalana. Per primera vegada es publica un inventari dels 2.351 manuscrits catalans custodiats a la Biblioteca i Museu de l'Institut del Teatre, que depèn de la Diputació de Barcelona. L'obra ha estat editada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

En una breu introducció l'autora explica que aquests manuscrits procedeixen de la col·lecció Artur Sedó (la qual, al seu torn, havia aplegat les col·leccions de l'arxiu Romea i de l'arxiu Canals), de l'arxiu d'Adrià Gual i de l'arxiu de Josep Santpere. El miler de manuscrits del fons Sedó en constitueixen el bloc principal. En aquesta introducció hem trobat a faltar almenys algunes notes sobre el medi originari d'on sorgien aquests manuscrits teatrals i les influències que aquell hi determina, no tant en la direcció d'una història del teatre català, sinó com a textos que acomplien una missió dins l'espectacle per al qual eren elaborats.

El treball de l'autora ha consistit a descriure cada manuscrit tot donant-ne el nom de l'autor quan és conegut, el títol, el subtítol i la data de l'obra expressada en l'any, si consta, o en el segle, si cal deduir-la del tipus de lletra o d'algun altre element. Indica també si es tracta d'un manuscrit o de l'original

d'una còpia mecanografiada, si l'obra és autògrafa, original o còpia, si presenta acotacions o esmenes, si són autògrafes i la manera d'introduir-se en el text, la procedència anterior del manuscrit i la cota actual. Quan l'obra és versificada, s'indica entre claudàtors i cometes el primer vers. De vegades l'autora assenyala la presència d'anotacions, estudis, dedicatòries, documents de propietat intel·lectual, cançons, postilles marginals, signatures d'autors, notes sobre l'estrena, etc. L'inventari es clou amb tres índexs: onomàstic, de títols i de primers versos.

Cal dir que el pulcre treball de la Sra. Vázquez hauria millorat molt amb un índex cronològic i un altre de matèries, posat que en la introducció no dóna cap informació global sobre els gèneres a què pertanyen les obres tractades ni tampoc sobre la seva distribució cronològica. També ens ha semblat constatar que, prenent els termes en la seva exacta propietat, no ens trobem davant un catàleg, com diu el títol, ans davant un inventari. Com a instrument últim per a la descripció d'una unitat escrita individualitzada, el catàleg ha de donar sempre els elements descriptius bàsics que han de permetre la ràpida identificació d'una peça en tota eventualitat, la qual cosa, com és sabut, imposa tasques laborioses de recerca, sobretot quan hom intenta de suggerir, almenys, possibles solucions als dubtes que tot manuscrit immancablement suscita. En aquest sentit, l'obra d'Anna Vázquez ha quedat incompleta i els estudiosos d'aquest preciós fons de manuscrits hauran d'investigar-ne encara molts aspectes que per ara no han estat esbrinats.

JAUME DE PUIG I OLIVER

MARTÍ BONET, Josep M.^a et al. *Catàleg monumental de l'Arquebisbat de Barcelona*. Barcelona, Arxiu Diocesà de Barcelona, 1981. I, 1: «Vallès oriental». 323 p.: il. col. I, 2: «Vallès oriental». 331-717 p.: il. col.

Amb aquest tom repartit entre dos volums s'inicia una obra de base de la màxima importància per a la història de l'art català. La catalogació sistemàtica del patrimoni monumental és una tasca imprescindible per al coneixement complet de la totalitat de les peces artístiques d'una comunitat, coneixement sense el qual tot intent de síntesi serà sempre infonamentat.

L'abast d'aquest catàleg és forçosament limitat; en l'espai, a l'àrea de l'Arquebisbat de Barcelona, i, en el concepte, als monuments de tipus religiós. Tanmateix és un plantejament coherent i realista ja que se circumscriu a uns límits molt àmplis, però alhora no desmesurats, com ho foren els d'intents anteriors que per la seva pròpia ambició no podien pretendre raonablement — al marge

de la gran solvència dels seus redactors — l'exhaustivitat (és el cas del *Catálogo manumetal de Barcelona*, 1947, de Gudiol, Ainaud i Verrié), qualitat essencial en tot catàleg d'aquest tipus.

El present *Catàleg monumental...* persegueix, doncs, una finalitat exhaustiva, encara que més selectiva que no pas la perseguida per l'*Inventari d'esglésies* (des del 1977) de Josep M.ª Gavín, obra que vol incloure fins i tot les capelles més irrelevantes. L'obra de Gavín i aquest catàleg, per tant, són de característiques diferents: mentre la primera — enormement meritòria i útil — és la publicació d'una ingent sèrie fotogràfica sense cap acotació erudita, el catàleg de l'Arquebisbat es base precisament en una important aportació documental sobre cada monument recollit, sense descurar per això el complement gràfic, normalment prou complet.

Si el plantejament teòric de l'obra és realista i coherent, la realització pràctica topa amb esculls no sempre salvats amb el cent per cent d'èxit. És evident que abans de redactar els volums hi ha hagut una amplíssima feina de base, de gran volada per a preparar-los, consistent a sintetitzar informació inèdita de l'Arxiu Diocesà. Els registres de Visites Pastorals han estat àmpliament buidats i utilitzats, així com la important obra documental *Speculum Titulorum Ecclesiasticorum* de l'arxiver Antoni Campillo (segle XVIII), entre altres fonts. Tanmateix normalment la profunditat de la recerca en aquest sentit no es correspon amb un igual grau d'intensitat en l'ús de les possibilitats bibliogràfiques. Això produeix la sensació que els capítols sobre cada monument són redactats «en sèrie», emprant, això sí, una excellent matèria primera — les sèries documentals esmentades i menys freqüentment altres —, però menystenint els «acabats». Al pròleg es parla de consultes als treballs dels «estilistes de l'art» — denominació, per cert, ben pintoresca —, però aquestes han estat massa esporàdiques; així, per exemple, les obres de referència bàsiques haurien d'haver estat esmentades més sovint, ni que fos per constatar-hi l'absència de les peces recollides (*Ars Hispaniae*, *Monumenta Cataloniae*, *L'Art Català*, etc.).

Aquest menysteniment de l'aspecte històrico-artístic dels monuments és ben patent en un altre punt: l'absència freqüent de qualificació estilística de les peces. Així, el lector que consulti l'obra sabrà, posem per cas, que una capella és del segle XVI, però sovint no se li dirà si és encara gòtica enlloc de renaixentista, com es podria deduir de la seva cronologia.

Encara apuntaré un tercer retret imputable a l'obra: és un desinterès mal dissimulat pels elements sobreafegits el segle passat o l'actual als temples ressenyats. Molt sovint, després de llegir minuciosament documentada una peça medieval, ens trobem amb el vague qualificatiu de «modern» com a única explicació d'una altra peça més recent. Això quan no es dóna una data aproximada d'una

escultura o de qualsevol element realitzat només fa uns anys. Si se segueix aquest criteri en volums successius — criteri que, d'altra banda té una llarga tradició en la bibliografia erudita nostra —, es pot produir el contrasentit que en el futur calgui buscar als arxius actuals, el que els arxivers d'avui mateix no han volgut recollir per mor d'un desequilibrat arqueologisme.

Amb tot, l'obra ofereix un resultat excel·lent i, si encara s'hi és a temps, l'esmena dels punts fluixos que he apuntat podria arrodonir aquesta empresa extraordinària que seria bo que desencadenés actituds imitadores en altres bisbats del país i en institucions civils, per tal que l'obra de tots junts, prèvia coordinació i racionalització d'esforços, completés la catalogació definitiva de la riquesa monumental de Catalunya, a partir de la qual tot estudi posterior, total o parcial, del tema tindria finalment una base sòlida i completa on fonamentar-se.

FRANCESC FONTBONA I DE VALLESCAR

Inventari de revistes de les Universitats catalanes [Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Politècnica de Barcelona; presentació: Ramon Pascual]. [Barcelona]: [Generalitat de Catalunya]. Departament d'Ensenyament. Secretaria General Tècnica, 1983. [1] f., 306 p.

Aquesta obra és fruit del treball coordinat de les diverses biblioteques de les tres universitats catalanes, i ha estat promoguda pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Cal valorar d'entrada i ben positivament l'aspecte de la coordinació interbibliotecària, car molt sovint s'esmerça temps i esforç a fer la mateixa feina per separat, amb la conseqüència de malversació d'energies i resultats parcials. Cal dir també que l'*Inventari* que ara surt a la llum és «un tast del Catàleg de Revistes que es publicarà pròximament». Tant de bo aquest catàleg aquí promés es pugui configurar com el repertori de revistes que Barcelona i tot Catalunya necessiten. Val a dir també que sense el Centre de Càlcul de les universitats, coordinats pel Sr. Lluís Cucurulla, no hauria estat possible la realització del present inventari.

En una presentació breu, Ramon Pasqual, Director General d'Ensenyament Universitari, assenyala els objectius que es van fixar en iniciar l'inventari i els resultats assolits en aquesta primera edició, on no han pogut ésser inclosos alguns fons de revistes que s'incorporaran en edicions futures. Després, sota el títol de *Pautas*, s'assenyalen les característiques internes de l'inventari, amb la intenció de fer-ne àgil la consulta. Tot seguit vénen les sigles corresponents a les diverses biblioteques de les tres universitats que se citen en l'inventari, i les seves

adreces i telèfons. Acabat, ve el llistat de les revistes, ordenades per ordre alfabètic, «caràcter per caràcter», amb indicació de la o les universitats on es rep cada títol, la biblioteca, el departament, la secció, càtedra, etc.

Una primera observació que cal fer és que l'IRUC seria una eina molt més útil per informar els seus usuaris si portés indicats els anys i els volums de les revistes que hi ha en cada biblioteca, mancança constatable ja a l'*Inventari de les publicacions periòdiques que es reben a les biblioteques de Barcelona*, publicat per la Biblioteca de Catalunya, el qual era pensat, com s'hi deia, per recollir aquelles revistes que s'hi rebien en el moment de l'edició. És d'esperar que en el futur tant l'IRUC com l'*Inventari* esmentat subsanin aquest defecte i que ho puguin fer coordinant-se i àdhuc potser, ja que fóra la solució millor, fonent-se.

Altres observacions de detall són que a voltes després del títol de la revista no consta el lloc de publicació ni l'editor i algunes revistes porten un any després del títol i no se sap el perquè d'aquesta dada, car no se'n diu res a les pautes.

En el futur, tant si l'IRUC subsisteix com un inventari de revistes de biblioteques universitàries, com si pren una volada diferent, seria interessant de fer índex per matèries de les revistes ressenyades, ja que és una de les informacions que se solliciten habitualment a les biblioteques.

Tant per la manca d'aquests tipus de material bibliogràfic, com per la vàlua del material recollit i el nombre de biblioteques que l'aporten, l'*Inventari de revistes de les universitats catalanes* és una obra que els estudiosos acolliran amb interès i que facilitarà les tasques de documentació i recerca.

MONTSERRAT FONOLL I VALLS

Els Arxius històrics municipals: normes bàsiques de classificació, per Ramon Alberch i Fugueras, Francesc Barriach i Molas, Vinyet Panyella. Barcelona, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 1982, 68 p., [4] f. de làm.; 24 cm.

Vet aquí una obra cridada a tenir una gran importància per a la conservació i la consulta profitosa d'una part essencial de la documentació històrica de Catalunya. Com diu el títol de l'obra, les normes que hi són donades són aplicadores als arxius municipals, «els més mancats dels serveis més bàsics». Queden fora de normativa els altres tipus d'arxius, alguns de problemàtica específica. S'anuncia, però, que la Generalitat elabora les normes adients a d'altres menes de fons arxivístics, les quals seran publicades oportunament.

És la primera vegada que les institucions catalanes proposen una norma-

tiva per a arxius. Hom ha tingut el bon encert d'encomanar aquest treball a tres titulars d'arxius municipals en servei actiu. Així l'eficàcia buscada se sustenta sobre una base realista. A partir d'aquí, imaginem que la tasca del Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya i la del seu Consell Assessor deu haver estat relativament fàcil a l'hora de resoldre els problemes que eren en joc.

L'obra consta de tres parts. En la primera s'explica la normativa i la seva utilització. Es parteix del principi d'oferir una eina de treball útil als secretaris i arxivers municipals, i que estructuri una metodologia descriptiva unificada per als ajuntaments catalans. La classificació documental obeeix a dos criteris: un de continguts, on el material és classificat d'acord amb una divisió sistemàtica en matèries, que correspon a referències orgàniques i institucionals (administració municipal, administració de justícia, agricultura, ramaderia i pesca, associacions, beneficència, cultura, defensa, demografia, eleccions, església i convents, indústria i comerç, instrucció pública, obres públiques i urbanisme, sanitat, documentació notarial, llegats i arxius patrimonials) i un altre criteri més formal corresponent a documents diversos que es troben o poden trobar-se als arxius municipals (pergamins, còdexs, cartorals, privilegis i consuetuds, cartografia, segells, llibres manuscrits, biblioteca auxiliar, hemeroteca, arxiu fotogràfic). Hom insisteix d'una manera sumària, però clara i eficaç, en la necessitat i les finalitats de la classificació i l'ordenació dels documents. Pel que fa a l'ordenació, s'estableix el criteri cronològic. Per tal de promoure el coneixement més indispensable dels fons arxivístics municipals, els autors proposen tres possibles instruments: la *guia*, que ha de donar una primera informació general i ràpida sobre les seccions de l'arxiu; l'*inventari*, que ha de descriure les sèries documentals un cop ja són organitzades; i el *catàleg*, que descriu les peces documentals o unitats arxivístiques individualitzades. Els autors proposen als arxivers municipals que hom comenci a treballar en l'elaboració de guies abans d'endinsar-se en la publicació de catàlegs. El criteri no pot ser més encertat en el nostre país, on tants i tants fons arxivístics municipals han estat durant segles en el més pregon abandó, el qual genera la necessitat urgent que deixin de ser desconeeguts com més aviat millor. Una sèrie de consells pràctics sobre els locals idonis per a encabir-hi l'arxiu, la seva climatització i il·luminació, els materials que cal emprar per a la salvaguarda dels documents i les mesures de seguretat mínimes que cal prendre clouen la primera part de l'obra.

Abans d'arribar a l'àmbit de la segona part, un plec de quatre fulls ofereix diverses mostres fotogràfiques de materials dels arxius municipals de Girona, Arenys de Mar, Igualada, Terrassa, Tarragona i Sitges. Degudament treballat i desenvolupat, la segona part ofereix l'esquema de la classificació documental que els autors proposen per als ajuntaments de Catalunya. Són els vint-i-quatre

epígrafs de les divisions de contingut i forma, despleats en subdivisions i amb una petita introducció on es justifica la constitució de l'epígraf per raons històriques, administratives o jurídiques. D'una forma breu i esquemàtica s'hi donen aclariments sobre les diverses institucions municipals medievals i modernes, la nomenclatura dels càrrecs antics i les denominacions de la documentació més específica. Així s'ofereix als ajuntaments una valuosa orientació de cara a organitzar mínimament l'arxiu, de manera que un professional dotat amb un mínim de curiositat i de responsabilitat, mitjançant aquestes *Normes*, pot desempallegar-se bé d'un primer treball arxivístic de classificació i ordenació.

La tercera part conté els dos índexs sistemàtics que s'han afegit a la classificació per tal d'ajudar els arxivers a utilitzar-la amb profit: el primer és l'índex alfabètic de la classificació i el segon l'índex alfabètic de la classificació temàtica de l'arxiu fotogràfic, per a la redacció del qual s'ha seguit el model emprat a l'Institut Municipal d'Història de Barcelona (Casa de l'Ardiaca).

Ens trobem davant una tasca ben feta, duta a terme amb criteris de simplicitat i eficiència. Augurem una influència saludable a aquestes normes i felicitem els seus autors i el Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya per la seva tasca, bo i esperant altres instruments de treball, no menys urgents i indispensables que aquest.

JAUME DE PUIG I OLIVER

Guia dels Arxius Històrics de Catalunya, 1. Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1982, 192 p.; Josep M. Pons i Guri, Josep M. Llobet i Portella, Pau Llacuna i Ortínez... [et al.]

La publicació d'una guia dels arxius històrics de Catalunya era una aspiració llargament sentida pels investigadors. Mancats d'una informació elemental, la pèrdua de temps venia essent consubstancial en la tasca de recerca i d'estudi quan calia consultar materials d'arxiu. Pal·liar aquest defecte greu en el panorama de la nostra cultura sembla que és el motiu de la *Guia dels Arxius històrics de Catalunya* que ha iniciat el Departament de Cultura de la Generalitat.

Aquest primer volum conté la notícia de sis arxius històrics corresponents a altres tantes poblacions: Arenys de Mar, Cervera, Igualada, Sitges, Terrassa i Valls. Totes elles, per motius diferents, lligades a capítols importants de la nostra història. El format, disposició dels textos, així com també el tipus de lletra i el paper donen a l'obra una certa qualitat formal que la fa manejable, transportable, de fàcil consulta i, per tant, mereixedora de ser agraïda d'antuvi. Afirmat això, cal fer algunes remarques sobre el contingut, en alguns aspectes no pas en consonància amb la bondat de la forma.

En primer lloc, cal lamentar la manca d'una presentació o introducció que hauria pogut ajudar el lector, tot informant-lo del propòsit perseguit i la metodologia adoptada en aquest i en els possibles volums successius. El lector es troba de sobte davant la ressenya del primer dels arxius, ordenats per ordre alfabètic, sense disposar de cap mena d'advertiment ni orientació, com hauria d'ésser habitual en publicacions d'aquesta mena.

En segon lloc, i com a conseqüència de la mancança esmentada, el lector es troba desconcertat pel tractament irregular donat a cada un dels sis arxius. Les col·laboracions són obra del responsable de cada arxiu i han estat redactades amb una independència excessiva. Així, es dona el cas que cada treball segueix un criteri distint a l'hora d'exposar la informació arxivística, sistema que no respon pas al títol de l'obra. És evident que en aquestes condicions la paraula «Guia» esdevé presumptuosa. Amb més propietat, hauria estat menys desorientador dir-ne simplement «panorama», «notícia», «avanç»..., qualsevol expressió que indiqués un intent, un camí i mai — vist el resultat de conjunt de l'obra — una arribada.

En tercer lloc, havent publicat el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat l'obra *Els Arxius històrics municipals. Normes bàsiques de classificació* (Barcelona 1982), amb la finalitat «d'oferir unes normes que, adoptades pels esmentats arxius, possibilitin la utilització d'un criteri uniforme d'ordenació i classificació que permeti, així mateix, una conservació i consulta millor» — segons s'afirma en la presentació —, sembla que en aquesta «Guia» els seus autors s'havien d'haver subjectat al criteri de classificació establert en les «Normes» esmentades. No ha estat així i, en conseqüència, la «Guia» pateix d'un desgavell de sistematització que dificulta, i no poc, la seva utilització profitosa.

Passem al seu contingut.

La notícia de l'Arxiu Històric «Fidel Fita», d'Arenys de Mar, es veu tot seguit que és l'obra d'un historiador i jurista (descripció preferent del fons notarial) i precisament de la categoria indiscutible de Josep M. Pons i Guri, que ha estat el creador, organitzador i director d'aquest arxiu i que se'l coneix pam a pam. El conjunt de dades i notícies que aplega sobre els orígens i procedència d'alguns materials aplegats és un bon quadre per a suggerir nous camins d'investigació als estudiosos. Potser aquest caràcter, tot i essent remarcable, deixa una mica de banda la visió esquemàtica i sistematitzada dels fons aplegats.

El capítol referent a l'Arxiu Històric Municipal d'Igualada segueix un criteri més descriptiu del contingut, malgrat que en el sumari hi hagi anunciades tres referències a la història de cada un dels tres arxius que esmenta i que veritablement no són tals, sinó tres seccions (fotogràfic, municipal i parroquial) d'un sol

conjunt. Del text se'n pot seguir una visió completa del contingut total i una orientació de base per a l'investigador. La pretesa triple «història» no passa de ser una pinzellada breu, ben donada en cada cas.

L'autora de la notícia de l'Arxiu Històric Municipal de Sitges ha preferit destriar ben bé els camps i donar al lector una informació estructurada amb la major subjecció possible a les *Normes bàsiques de classificació*, de les quals acabem de fer esment. No podia ser d'altra manera. Vinyet Panyella, autora del treball, col·laborà en la redacció del text d'aquelles *Normes bàsiques* i si aquestes han de regir per a tots els arxius de Catalunya — decisió lloable i assenyada — han de començar els responsables de cada un dels arxius catalans constituïts en centre d'investigació donant exemple als qui es puguin formar i obrir al públic en un futur pròxim. Llàstima que aquest bon exemple de Vinyet Panyella no hagi estat seguit pels seus companys amb la mateixa i estricta fidelitat a les *Normes bàsiques*.

Pel que fa a l'Arxiu Històric de Terrassa, l'autor es perd en una munió de precisions històriques, per altra banda molt interessants i aprofitables, però que aparten el lector de la precisió i concisió d'allò que ha d'ésser una guia. Si aquest primer volum hagués estat presentat sota el títol d'Història dels Arxius Històrics de Catalunya, o altre denominació similar, la notícia de l'Arxiu Històric de Terrassa hi hauria encaixat molt bé, i fins i tot podia haver estat considerada modèlica. Però al lector se li anuncia una guia i això és una altra cosa.

La descripció de l'Arxiu Històric Municipal de Valls se situa, en bona mesura, com hem dit del de Sitges, en l'estructura assenyalada per les *Normes bàsiques* esmentades. El lector rep una informació esquemàtica, però completa, dels fons existents en aquest arxiu i una brevíssima referència, com cal, a llur procedència.

Pel que fa a l'Arxiu de Cervera, cal advertir que la notícia dels fons que hi ha aplegats és tan sumària que no dona al lector ni una idea de la seva importància i volum. L'autor sembla voler repetir la trista aventura de la seva desgraciada *Bibliografia Cerverina* (Cervera 1982), en el pròleg de la qual es diu que hi han estat recollides «les dades de totes les publicacions d'interès local i comarcal que han vist la llum al llarg de la dilatada història de Cervera», i després resulta que no en cita ni una sola de tema comarcal i, pel que fa a les de Cervera, les deixa reduïdes a la mínima expressió, amb oblits i absències que, d'entrada, desqualificarien qualsevol obra.

Ara sembla voler tornar sobre semblants passos. El notable Arxiu de Cervera, atesa la descripció donada, resta minvat, esquifit, empetitit. Hi ha el decidit propòsit de no ressaltar la realitat, d'amagar intencionadament alguns fets? En parlar de la secció de Còdexs i Manuscrits, per exemple, en cita com a principals

només tres, i oblida una obra tan curiosa, repetidament citada i que roman encara inèdita com és l'*Estado antiguo i moderno de la ciudad de Cervera*, manuscrit del segle XVIII, obra de l'apotecari Josep Corts i Huguet — personatge clau en tot el procés de l'adhesió de Cervera a la causa de Felip V i en la creació de la Universitat —, en el qual dóna la seva versió personal i directa d'uns esdeveniments, moltes vegades dramàtics, i que potser encara ara necessiten estudis aprofundits. Tampoc no cita, i és tant o més greu, el manuscrit de Mn. Pinós amb notes d'història local, i tampoc els de Mn. Josep Arqués sobre l'església de Sant Cristòfol i altres aspectes de la vida religiosa i de les esglésies i convents de la ciutat. La que anomena secció d'Incunables no és tal. Els tres llibres incunables que cita, que no tenen cap relació amb la història de Cervera, no són peces de l'Arxiu sinó del Museu «Duran i Sanpere» i, en tot cas, ho serien de la Biblioteca Popular veïna. Un d'aquest incunables, el *Liber Elegantiarum*, de Joan Esteve, és mostrat en una vitrina de l'esmentat Museu i fou trobat entre llibres de diversa procedència i no pas entre els lligalls de l'Arxiu (cf. *Notícia d'un incunable*, dins «Biblioteconomia», XXXIII [1976] 59-62). Desconeix, i, per tant, ni esmenta una de les peces més notables que conserva aquest Arxiu, com és la grafia musical de la famosa dansa «egipciana», exemplar gairebé únic per la seva antigor i curiositat i que ha estat estudiada repetidament. No fa ni la més petita referència al fons documental del Patronat de la Passió, ingressat en la dècada dels setanta i que constitueix la base per a tot estudi seriós de la represa de les representacions d'aquest sacre misteri, d'origen medieval i de tradició sempre viva en la història cultural-religiosa de la ciutat. En donar la bibliografia relativa a l'Arxiu no troba, segurament perquè ho desconeix, res més que l'enunciat dels seus propis treballs, articles i col·laboracions sobre numismàtica, que és el seu tema. Posat a silenciar, ni esmenta el primer volum publicat sobre el fons Dalmases (*Catálogo del Legado Dalmases. I Parte. Libros: Folletos*, Lleida 1973), ni l'obra *Bibliografía Cervariense de Don Agustín Duran i Sanpere*, Lleida 1976, en el qual, curiosament, ell mateix col·laborà en treballs de catalogació i d'ordenació. No cita les diverses obres de Mn. Antoni Bach i Riu, especialment *Bellpuig d'Urgell: la seva antiga baronia al Pla d'Urgell*, en bona part nodrida amb els fons de l'Arxiu Dalmases, com aquest mateix autor precisa i reconeix en el pròleg. De les XV exposicions bibliogràfiques sobre temes cervecers, no cita les que han tingut per objecte materials de l'Arxiu. Aquesta pretesa guia de l'Arxiu de Cervera no arriba ni a donar una notícia llunyana del seu contingut ni tampoc a fer-li el lloc que li correspon en el panorama variat dels arxius històrics de Catalunya.

D'altra banda, encara que això no sigui potser un problema de la *Guia* que ressenyem, sí que fora raonable i útil per als usuaris dels arxius que les autoritats

que hi tenen competència arribessin a unificar-ne els horaris de manera que fossin practicables i centrats en aquelles hores del dia que permeten més còmodament la consulta, àdhuc tenint en compte possibles desplaçaments. Alguns horaris són generosos: Arenys de Mar, Valls; altres, els habituals en establiments públics: Igualada, Sitges; i el de Terrassa, només de tarda, inclosos dissabtes, fa pensar que respon a les conveniències dels estudiosos locals. Cas sorprenent torna a ser el de Cervera, que només roman obert dues hores al dia, de 6 a 8 de la tarda, però, això sí, se'ns adverteix que només en «dies feiners». Justament a propòsit de l'arxiu cerverí, l'autor de la *Guia* afirma que «amb el nomenament, l'any 1980, d'un arxiver per part de l'Ajuntament s'ha normalitzat la funció de l'Arxiu pel que fa al control del fons i a la facilitat de les consultes». Això no és pas cert: les consultes són impracticables. Deixant de banda la inoportunitat de l'horari, que converteix l'Arxiu en inaccessible per a l'investigador forani, el testimoni dels seus aventurats usuaris no constata pas que s'hagi normalitzat en cap sentit. Vegi's en el llibre *Guissona* (Barcelona 1982) la patètica expressió del seu autor, Joan Santaulària i Pujol, el qual, cercant de comprovar el text d'uns pergamins, cosa ben elemental, confessa «no haver-ho pogut comprovar, malgrat la seva demanda».

JOSEP M.ª RAZQUIN I JENÉ

Guia-catàleg / Institut Municipal d'Història: Casa de l'Arxibisbe: arxiu històric, hemeroteca, biblioteca; dirigida per Jaume Sobrequés i Callicó...; [pòrtic: Pasqual Maragall i Mira; presentació: Rafael Pradas i Camps; pròleg: Jaume Sobrequés i Callicó]. Barcelona, Ajuntament de Barcelona. Serveis de Cultura, 1983, 292 p. il., [8] f. de lám. col.; 24 cm.

D'acord amb el títol, aquest llibre és una guia, perquè conté una explicació precisa tant del que ha estat en l'època moderna l'Institut Municipal d'Història — obra d'Agustí Duran i Sanpere — com de l'edifici que li fa de seu, un dels més bells i més carregats d'història de la Barcelona vella. Pròpiament parlant, però, no és un catàleg, ans més aviat un inventari. Com sigui, tenim l'inventari d'una de les institucions de bibliografia i documentació més importants de Barcelona i, per tant, de Catalunya.

El llibre s'obre amb tres presentacions. Un pòrtic, a càrrec del batlle de la ciutat; una presentació, a càrrec del conseller-regidor de l'Àrea de Cultura, i un pròleg signat pel director de l'Institut Municipal d'Història, que és també qui ha dirigit la confecció de la *Guia-Catàleg*, Jaume Sobrequés i Callicó. Dos treballs previs ens introdueixen a l'inventari pròpiament dit. El primer, d'Enric

Jardí, resumeix la història de la institució; el segon, de Joan Ainaud, resumeix la història de la casa. Sigui'ns permès de dir que ha estat un bon encert d'obrir la *Guia* amb aquests dos treballs i d'encomanar-los a tals autors. No solament perquè s'han desempallegat molt bé de l'encàrrec, ans sobretot perquè així han tingut ocasió de transmetre a les noves generacions un seguit de dades referents a persones i institucions que van tenir actuacions de gran mèrit i que, tal volta oblidades, haurien de ser tothora presents en la memòria col·lectiva per les seves aportacions fonamentals.

El triple pòrtic ens endinsa de seguida en l'inventari, que es presenta amb l'ordre següent: Arxiu històric, biblioteca, hemeroteca, arxiu fotogràfic, gràfics, plànols i cartografia, premsa i documentació política, numismàtica, cinema documental, reprografia i restauració. Potser els qui s'han responsabilitzat de la redacció de cadascun dels apartats de l'inventari han treballat massa separatament, perquè de secció a secció es constaten criteris diferents en la manera de formular-lo. L'apartat dedicat a la numismàtica ofereix el detall de les 2.372 classes de moneda que es guarden a l'Institut Municipal d'Història, anotant-ne la procedència, el nom tècnic i el material suport al llarg de 64 pàgines. En canvi la col·lecció de 698 manuscrits de l'Arxiu històric és descrita de forma molt general en menys d'una pàgina. És veritat que es promet l'edició d'un «catàleg extens» dels manuscrits de Ca l'Ardiaca. Però com que, si ha de ser catàleg i extens, trigarà molts anys a ser acabat, potser hauria anat bé de disposar, ja des d'ara d'un modest inventari, extret del cedulari corresponent. Si s'ha fet amb les monedes, perquè no fer-ho amb els manuscrits? D'altra banda, com a instrument de treball manual, el present inventari potser ha simplificat massa la informació cronològica. En la part de l'arxiu històric és donada la cronologia de les sèries, no la dels lligalls o volums, amb la qual cosa no hi ha manera de veure'n les llacunes documentals i s'obliga l'investigador a haver de recórrer la totalitat de cada sèrie per a tenir idea del seu abast. Certament que era un treball enutjós en un arxiu tan important com el barceloní, però potser per això mateix calia fer-ho. Els fons de la importantíssima hemeroteca barcelonina de Ca l'Ardiaca (333 títols de publicacions diàries) són descrits sense especificar si les col·leccions són o no són completes. En la secció de premsa i documentació política les indicacions cronològiques desapareixen del tot. No és propi que un inventari baixi a detalls que afectin peces documentals individualitzades, però sí que descrigui les sèries amb un mínim d'indicacions bàsiques. Si més no, en l'apartat dedicat a l'hemeroteca local sorprèn la mancança que comentem i, a més, contrasta amb el fet que en l'apartat dedicat a la premsa de fora de Barcelona la selecció de periòdics que s'hi assenyalen portin data.

En canvi, cal dir que les llistes de materials corresponents a l'arxiu foto-

gràfic i a gràfics, plànols i cartografia són suficientment complets i donen una idea concreta del contingut i de la importància d'aquells fons. El mateix es pot dir de les seccions de cinema documental i de reprografia.

En general l'obra com a guia és molt reeixida; les introduccions que precedeixen l'inventari de cada secció són ràpides i eficaces. I cal lloar les magnífiques i ben triades il·lustracions que l'animen d'un cap a l'altre i la converteixen en un llibre de maneig agradable.

JAUME DE PUIG I OLIVER

ALBERCH I FUGUERAS, Ramon. *Guía Inventari de l'Arxiu Històric de l'Ajuntament de Girona*. Girona, Ajuntament de Girona. Servei Municipal de Publicacions, 1983, 274 p. il.

Seguint la normativa d'*Els arxius històrics municipals: Normes bàsiques de classificació*, Barcelona 1982, de la qual és coautor, Ramon Alberch publica un inventari complet de l'Arxiu Històric Municipal de Girona. Aquest inventari és, a més, una guia. Encapçalada amb un pròleg intencionat de l'alcalde de Girona, l'historiador Joaquim Nadal, l'obra conté en primer lloc una introducció de Ramon Alberch on raona per què ha triat el model d'inventari «d'entre les distintes menes d'instruments de descripció aplicables a un arxiu», i diu que «la raó bàsica obeeix a la finalitat de donar la màxima informació sobre el fons municipal de caire històric, sense endinsar-nos en projectes massa ambiciosos que tot sovint resten a les beceroles». Ressenya després els diversos instruments elaborats en altre temps per a la descripció de l'arxiu municipal gironí: l'índex de matèries començat per Julián de Chía, una desgavellada relació-inventari feta el segle passat i ara dipositada a l'Archivo Nacional de Madrid i la relació de les sèries principals de l'arxiu elaborada pel Dr. Lluís Batlle i Prats. En un altre capítol, Alberch exposa una panoràmica històrica breu sobre els orígens, estructuracions i reorganitzacions de l'arxiu, els seus arxivers — a partir de 1789 —, el local i equipament tècnic; s'hi dona també una relació d'erudits del segle XVII que hi van treballar i una estadística resumida dels investigadors que hi han acudit des del 1975 fins al 1981.

Després d'un apèndix que reproduïx el text de Narcís Ferrer i Cos sobre l'agencament de l'arxiu, tret del *Manual d'Acords* de 1782, ff. 9-12, comença l'inventari de la documentació municipal, organitzada segons els vint-i-cinc epígrafs proposats en les *Normes* ja esmentades. Mèrit d'aquest inventari és que Ramon Alberch dona la cronologia de cada lligall, amb esment dels anys que abasta la documentació que hi és continguda i, en defecte d'aquesta dada fona-

mental, amb esment del o dels segles als quals la documentació correspon. Essent com és complet i precís, aquest inventari és un instrument de treball apte per suscitar la satisfacció dels qui l'hauran d'emprar.

No ens ha passat per alt que la descripció dels llibres de la biblioteca auxiliar de l'arxiu és redactada segons el criteri establert en les *Normes*. Comprenem que aquestes volen oferir un instrument aplicador a la generalitat dels arxius municipals catalans i per això no proposen un mètode de descripció bibliogràfica massa sofisticat. Però en el cas de l'Arxiu Municipal de Girona potser la norma general havia de modular-se d'acord amb la importància intrínseca dels fons que s'hi conserven, i, així, l'inventari dels 28 manuscrits i dels 210 llibres anteriors a l'any 1800 ens hauria plagut de veure'l confeccionat amb una tècnica descriptiva més desenvolupada.

Cal fer també algunes remarques a la secció d'hemeroteca. No s'hi expressen sempre ni els subtítols dels periòdics, ni tampoc llur periodicitat, ni la població on s'editen. I la decisió d'oferir-ne un inventari cronològic sense establir el corresponent índex alfabètic no en facilita la consulta.

En resum, l'Arxiu Històric Municipal de Girona té, finalment, un inventari complet. Estem segurs que la seva publicació es traduirà en un augment de la quantitat i de la qualitat dels estudis sobre Girona.

JAUME DE PUIG I OLIVER

REVISTES

Arxiu de Textos Catalans Antics, I (1982), 518 p.; II (1983), 674 p.; Barcelona, Publicacions de la Fundació Jaume Bofill.

Mentre no havia arribat a la llum pública el segon volum d'aquest *Arxiu*, era lícit de plantejar-se si l'empresa començada amb el primer tindria continuïtat. A hores d'ara, la consolidació de la nova publicació periòdica sembla prou acreditada.

En aparèixer, l'*ATCA* manifestava el seu propòsit de dedicar-se a edicions i estudis entorn d'obres d'autors catalans anteriors al segle XIX, «qualsevol que sigui la llengua en la qual foren escrites». A més a més, en la presentació de la nova revista es declarava que aquesta s'interessaria també per «descripcions de manuscrits, d'incunables i de llibres antics, notícies sobre obres o llurs fonts, sobre copistes o els seus obradors, sobre la lletra i la seva evolució, i sobre impressors, bibliògrafs, llibreters, marxants de llibres i biblioteques». En l'àmbit

geogràfic de llengua catalana no existia fins ara una publicació monogràfica sobre aquests temes i, per això, la present es justificava de bell antuvi per la seva sola necessitat.

Ara, però, cal dir que es justifica també pels resultats assolits. Dos textos de Ramon Llull, un de Nicolau Eimeric i un del seu cercle, un de Felip Ribot i uns fragments hebreus de jueus catalans són una collita remarcable per a la recerca de dos anys. L'edició, amb triple anotació — aparat crític, aparat de fonts i comentari del text —, es presenta al nivell exigit normalment per al treball acadèmic i que encara no es troba prou introduït a casa nostra. Hi trobem dos bons estudis sobre biblioteques: la del monestir de Vilabertran el 1587 i la de la Seu de Girona en els seus orígens (1397-1411). Ometent, per mor de la brevetat, la ressenya d'altres col·laboracions, hem de remarcar que cada volum conté un butlletí bibliogràfic, consagrats a Ramon Sibiuda i a Arnau de Vilanova.

Probablement les recensions de l'*ATCA* arribaran a marcar un estil. Es caracteritzen per una descripció acurada del contingut de les obres analitzades, tant pel que es refereix a la seva estructura general com per allò que hi constitueix una aportació al millor coneixement dels temes pels quals l'*ATCA* s'interessa d'una manera especial. Les apreciacions sobre el valor d'edicions i estudis són rigoroses i exigents, com s'escau a una publicació que procura, ella mateixa, mantenir un culte continuat a la metodologia del treball científic i històric.

Atribuïm un interès màxim a les notícies bibliogràfiques que publica l'*ATCA*. En dos anys s'hi han analitzat, en descripció concisa, 1.195 estudis relacionats amb els temes d'autors i textos. La descripció és suficient perquè el lector sàpiga si una publicació concreta conté dades sobre un tema o una persona, amb indicació de les pàgines precises. D'ara endavant, bibliotecaris, professors i recercadors hauran d'acudir a aquesta bibliografia, perquè creiem que, tant per la seva amplitud com pel mètode que segueix, no té parió a Catalunya. En principi s'estructurà en dues parts: una sobre autors i textos catalans, ordenats cronològicament, i una altra sobre arxius, biblioteques i museus, agrupats per ordre alfabètic de localitats. Ja al segon volum de l'*ATCA* s'hi avantposa una secció que hi feia falta, i que recull referències aparegudes en obres i bibliografies generals.

Tant les notícies bibliogràfiques com l'índex de fonts manuscrites i similars, que ocupa nou pàgines al primer volum i catorze al segon, ens fan adonar que la publicació, catalana en el seu tema, és europea en el seu àmbit d'investigació. Completada amb un índex de persones i obres anònimes, funciona com un repertori i com una eina de recerca precisa, eficaç i, en la mesura en què ho hem pogut comprovar, lliure d'errors.

L'ATCA es presenta al públic amb una tipografia excel·lent, bon paper i composició o disseny gràfic notable. Els lectors l'apreciaran per la seva dignitat material. Naturalment, això és car. Es d'agrair, doncs, que hagi pogut beneficiar-se del patrocini decisiu de la Fundació Jaume Bofill i que el Servei del Llibre del Departament de Cultura de la Generalitat l'hagi subvencionada parcialment. En un país on és comú que molts projectes morin abans d'haver vista la llum, aquesta publicació està destinada a convertir-se en un dels repertoris de consulta més freqüent i indispensable, raó per la qual li augurem una llarga i ben necessària continuïtat.

JOSEP M. MARQUÈS I PLANAGUMÀ

III

MEMÒRIA 1981

L'AFEC es presenta al públic amb una Biografia-cronològica, ben paper i compenetrada a través gràfica accessible. Els lectors s'apropiaran per la seva dignitat material. Necessàriament, això és car. De d'agost, doncs, que hagi pogut beneficiar d'una dot personal d'obra de la Fundació, la nostra Fundació i que el Servei del Llibre del Departament de Cultura de la Generalitat hagi subvencionat la publicació. Així no pot sinó es creia que amb la presentació d'aquesta obra d'haver vist la seva, aquesta obra hauria estat destinada a un col·leccionista o un dels representants de cultura més importants i indispensables, no per la qual el nostre paper hauria i ben assumida condició.

Jordi M. Marqués i Prat

III

BIBLIOTECAS DE CATALUNYA

Memòria 1981

I

CRÒNICA

Durant l'any 1981 hi ha hagut a la Biblioteca de Catalunya 164.950 entrades de lectors. S'han fet 6.269 noves inscripcions. Al servei de préstec de llibres les inscripcions han estat 1.393. Comparades amb les dels darrers anys, aquestes dades indiquen que continua descendint el nombre de noves inscripcions i el de lectors que fan servir el servei de préstec. Les entrades de lectors, que l'any passat havien tingut un redreç important, cauen enguany al nivell assolit l'any 1979, un dels més baixos dels darrers temps.

Després de les oportunes deliberacions i de sospesar opinions diverses, durant l'any 1981 s'ha pres la decisió i s'ha encomanat a totes les seccions afectades de procedir al tancament del catàleg alfabètic de matèries iniciat després de la guerra civil i a l'obertura d'un nou catàleg alfabètic de matèries redactat en català.

Durant aquest any han prosseguit les obres de condicionament de l'antiga Casa de Convalescència, novament cedida a l'Institut d'Estudis Catalans. A la planta baixa de l'edifici, al local contigu a l'escala principal de la Biblioteca i amb accés directe pel pati de la casa de Convalescència, s'ha instal·lat un guarda-roba nou per als lectors, amb dependències annexes per a vestuari de subalterns i emplaçament de la centraleta telefònica. Aquest guarda-roba substitueix el local del primer pis que la Biblioteca havia utilitzat per a aquesta finalitat i que ara forma part del complex de l'Institut.

A la mateixa planta baixa i sota de l'escala principal s'han aprofitat unes dependències, no utilitzades momentàniament per l'Institut, per tal d'instal·lar-hi el servei de xerocòpies. Aquesta nova instal·lació, que ha originat fortes despeses, ja que ha calgut practicar obertures en murs de gran gruixa, ha permès de retirar les màquines xerocopiadores de l'indret on des de fa molts anys es trobaven al primer pis, les quals obstaculitzaven el pas al que havia de ser nou

despatx de Direcció, el qual, per aquest motiu, no va poder ésser ocupat fins al mes d'octubre.

S'ha instal·lat calefacció a la segona planta de l'edifici on hi ha actualment la sala de música, la sala Torres Amat i l'Arxiu, és a dir, els locals que temps enrera havien ocupat els cavallers del Sant Sepulcre.

Al llarg de l'any la Biblioteca de Catalunya ha publicat les obres que tot seguit es detallen:

José Elías. Obras Completas. Vol. IIA: Versos para órgano, por José M.ª Llorens, con la colaboración de Julián Sagasta y Montserrat Torrent. Barcelona [Imp. E. Climent] (Publicacions de la Secció de Música, XXVI), 18 p + 2 fulls + 67 p. música.

Nebrija a Catalunya. Exposició commemorativa en el Cinquè Centenari de les Introducciones Latinae, organitzada per la Biblioteca de Catalunya i la Universitat Autònoma de Barcelona amb la col·laboració de la Biblioteca Provincial i Universitària. A cura de Francisco Rico i Amadeu-J. Soberanas [Esplugues, Delfos, I.G.], 68 p. il·lustr.

Nebrija a Catalunya. Exposició commemorativa en el Cinquè Centenari de les Introducciones Latinae ... 1481/1981 ... [Catàleg] [Esplugues, Delfos, I.G.], 8 p.

Santiago Rusiñol (1861-1931). Catàleg de l'exposició organitzada amb motiu del cinquantenari de la seva mort, per Joana Escobedo. Barcelona [Casa de Caritat, Imp.-Escola], 52 p.

Catàleg de la producció editorial barcelonesa 1979-1980, Barcelona, Diputació de Barcelona 1981, 72 p.

II

PERSONAL

Directora: Rosalia Guilleumas i Brosa.

Sots-director: Josep M.ª Razquin i Gené.

Conservadors

- a) Manuscrits i Arxiu: Amadeu-J. Soberanas i Lleó.
- b) Reserva impresa: Joana Escobedo i Abraham.
- c) Estampes, gravats i mapes: Francesc Fontbona i de Vallescar.

Bibliotecàries titulades de l'Escola de Bibliologia:

Secretaria:

Mercè Rossell i Rosal.

Adquisicions i Registre:

M.ª Rosa Planas i Banús.
Carme Ribé i Ferré (fins al 19 de novembre de 1981).

Catalogació:

Pilar Boleda i Issarre.
Mercè Bonay i Albaigès (jubilada el primer de febrer de 1981).
Anna Carrasco i Robles.
M.ª Dolors Dorca i Pujol (inici el primer de maig de 1981).

Núria Rossell i Rosal.

M.ª Dolors Solé i Ribas.

Montserrat Solé i Puntonet.

Publicacions periòdiques:

M.ª Rosa Martínez i Ascaso.
Montserrat Mussons i Artigas (jubilada el primer de juny de 1982).
Rosa M.ª Olivella i Prats.
Pilar Portella i Llevària.
M.ª Lluïsa Solà i Llopis.

Magatzem general:

Carme Bastardas i Parera.

Informació als lectors i catàlegs:

Marta Algueró i Puigdemívol.
M.ª Rosa Bellostas i Ymbert.
Teresa Boada i Vilallonga (jubilada el primer d'abril del 1981).
M.ª Dolors Dorca i Pujol (fins al 30 de maig del 1981).
Montserrat Fonoll i Valls.
Montserrat Girbau i Vilaret.
M.ª Dolors Guerau de Arellano i Tur (inici el primer de novembre de 1981).
Elisabeth Hernández i Rojo.
Isabel Lladó i Mora (inici el 5 de maig del 1981).
Montserrat Marmer i Amagat (inici el primer d'octubre de 1981).

Rosa Rahola i Lleal.
Ariadna Ruiz i Parés.
Otilia Sarragua i Fernández.

Préstec:

Assumpta Armengol i Solé.
M.ª Dolors Badias i Llavall.

Manuscrits i Arxiu:

Montserrat Bech i Camps.
M.ª Dolors Vives i Roca.

Reserva d'impresos:

Assumpció Estivill i Rius.
Modesta Oñate i Camps.
Margarida Tura i Soteras (fins al 30
d'octubre de 1981).

Estampes, gravats i mapes:

Antònia Montmany i Torrella.

Música

Josepa Martorell i Jordà (jubilada el
primer d'agost de 1981).
M.ª Jaurés i Grau.

Publicacions i intercanvi:

Núria Cot i Miralpeix (jubilada el pri-
mer de juliol de 1981).
Margarida Tura i Soteras (inici el
primer de novembre de 1981).

Reprografia:

Francesca Güell i Riberas.

III

ESTADÍSTIQUES

Cal advertir que les dades incloses en aquest epígraf reflecteixen només una part de les tasques desenvolupades pel personal de la Biblioteca de Catalunya —la part reductible a xifres—, i, per tant, no poden donar idea total del treball realitzat per les diverses seccions en la seva amplitud i complexitat.

A) FONS GENERALS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1. ADQUISICIONS I REGISTRE

Obres registrades: 6.502.

Distribució segons procedència:

Compra	3.368
Canvi	442
Donatiu	2.692
Total	6.502

Volums registrats: 9.050.

Distribució segons procedència:

	Llibres	Fulletes	Total
Compra	4.909	116	5.025
Canvi	525	157	682
Donatiu	2.072	1.271	3.343
Total	7.506	1.544	9.050

Classificació per idiomes dels volums registrats:

Castellà	4.901	Búlgar	2
Català	1.717	Flamenc	2
Francès	923	Holandès	2
Anglès	818	Polonès	2
Alemanys	241	Bable	1
Italià	176	Bretó	1
Portuguès	87	Danès	1
Romanès	46	Eslovè	1
Llatí	44	Esperanto	1
Gallec	25	Estonià	1
Suec	22	Finès	1
Provençal	9	Irlandès	1
Grec	6	Lituà	1
Èuscar	5	Noruec	1
Hongarès	6	Romanx	1
Rus	5	Total	9.050

2. CATALOGACIÓ

<i>Obres catalogades</i>	5.138
<i>Volums d'obres en curs de publicació afegides al catàleg</i>	2.464
<i>Fitxes redactades</i>	19.156

Distribució de les obres catalogades per matèries:

	Obres
Obres generals i història	1.094
Filosofia, religió i art	161
Ciències socials	846
Filologia i literatura	413
Ciències pures i aplicades	748
Continuacions i Biblioteca Matons	1.248
Diversos i supervisió de la Catalogació	628
Total	5.138

Durant l'any 1981 s'ha acabat la catalogació del llegat August Matons. Han estat redactades més de 14.000 cèdules d'autor amb les fitxes corresponents per als altres catàlegs, les quals encara no han estat intercalades als catàlegs de la biblioteca.

3. PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

Publicacions consultades:

Generals	14.029
Filosofia	714
Religió	599
Ciències socials	14.736
Filologia	1.047
Ciències pures	3.862
Ciències aplicades	3.714
Belles Arts	1.337
Literatura	3.071
Història i Geografia	2.743
Total	45.852

Total de lectors a la sala de Revistes: 24.405.

Publicacions que es reben regularment: 912.

Han deixat de rebre's 43 publicacions, la major part per tal com han suspès la seva publicació.

Noves revistes ingressades durant l'any:

Subscripció	16
Intercanvi	5
Donatiu	80
Total	101

<i>Entrades d'articles de revistes catalogats</i>	5.652
<i>Fitxes redactades per als diferents catàlegs de sala general i sala de Revistes</i>	8.136
<i>Revistes catalogades per primera vegada</i>	421
<i>Volums o números solts ingressats al catàleg com a continuació</i>	2.484
<i>Volums relligats</i>	1.440
<i>Quantitat invertida en l'adquisició de revistes</i>	4.692.139

A finals d'any els fons de la Biblioteca s'han vist incrementats amb l'aportació del «Fons de Publicacions Comarcals existents al Servei de Premsa Comarcal» de la Diputació de Barcelona, consistent en un total de 232 publicacions periòdiques, de les quals 119 ja es rebien com a donatiu dels editors. Per tant, la diferència és de 113 títols nous que, afegits als 80 rebuts com a

donatiu, fan un total de 193 noves publicacions periòdiques ingressades a la Secció de Revistes.

Es preveu de passar a Reserva de Revistes Catalanes prop de noranta títols de publicacions fetes a l'exili. Moltes d'elles es completen gràcies a diversos donatius (alguns de l'estranger) que arriben amb regularitat, entre ells els del Sr. Víctor Castells, donador il·lustre de la Biblioteca de Catalunya.

La Secció de Duplicats s'ha vist incrementada amb un total de 1.573 entrades.

Com és costum, s'ha tramès notícia bibliogràfica de les publicacions rebudes, perquè s'incloguin al *Catálogo colectivo de publicaciones periódicas en bibliotecas españolas*.

S'ha redactat el material per a la 3.ª edició de l'*Inventari de Publicacions Periòdiques que es reben a les Biblioteques de Barcelona*.

4. MAGATZEM GENERAL

Volums servits a les sales i en préstec:

Torn de matí	52.288
Torn de tarda	59.498
Total	111.786

Obres entrades i incorporades al Magatzem procedents de Catalogació . . . 3.039

Fulletts entrats i incorporats al Magatzem procedents de Catalogació . . . 360

Total 3.399

Fulletts incorporats al Magatzem 1.194

Volums enviats al Servei d'Enquadernació 2.454

Obres donades de baixa al Magatzem per tal de passar-les a:

<i>Reserva Impresa</i>	55
<i>Gravats i Mapes</i>	28

Total 83

Volums que s'han donat de baixa per pèrdua o altra circumstància 59

Aquest any ha estat possible d'incorporar al magatzem un nombre considerable de fullets provinents d'ingressos d'anys passats. També s'ha començat la relació dels llibres mutilats i desapareguts del magatzem des de l'any 1968 fins al juny de 1980 per causes que un dia seran degudament detallades.

5. INFORMACIÓ ALS LECTORS I CATÀLEGS

a) Obres consultades

Sala General

Mesos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totals llegidors
Gener	1.468	736	214	2.099	110	29	57	1.880	58	1.981	8.632
Febrer	1.282	751	186	2.028	99	21	25	1.739	82	1.915	8.128
Març	1.382	701	287	2.096	62	19	42	1.542	50	2.041	8.222
Abril	1.330	784	170	2.186	61	21	26	1.968	53	2.018	8.617
Maig	1.412	545	216	1.882	78	33	40	1.725	75	1.773	7.779
Juny	916	333	108	1.274	47	8	29	1.065	46	1.179	5.005
Juliol	549	254	167	1.110	43	23	34	683	81	1.075	4.019
Agost	643	403	163	997	63	18	32	717	47	1.131	4.214
Setembre	1.460	454	187	1.550	109	27	49	1.219	77	1.505	6.637
Octubre	1.119	611	135	1.535	83	28	17	875	58	1.570	6.031
Novembre	1.197	711	164	1.629	68	32	41	1.184	76	1.649	6.671
Desembre	1.022	775	227	1.731	86	20	44	1.304	140	1.710	7.059
Total	13.700	7.058	2.224	20.117	909	279	436	15.901	843	19.547	81.014

Sala d'Humanitats

Mesos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totals	llegidors
Gener	628	45	21	17	1.096	—	—	12	3.037	71	4.927	3.378
Febrer	643	54	34	51	966	1	—	2	3.028	113	4.892	3.404
Març	714	20	35	84	1.271	—	3	27	3.373	105	5.632	3.755
Abril	681	49	43	103	1.004	—	—	33	2.593	109	4.675	3.043
Maig	930	62	29	83	1.187	—	—	19	2.620	133	5.063	3.437
Juny	676	7	44	91	949	—	—	4	1.753	111	3.635	2.639
Juliol	288	42	16	28	511	—	—	1	1.013	70	1.969	1.497
Agost	267	3	—	28	669	16	20	8	946	74	2.031	1.150
Setembre	256	9	28	71	507	—	—	74	1.362	56	2.363	1.951
Octubre	351	43	32	61	538	—	—	—	1.377	53	2.135	1.934
Novembre	533	45	31	46	820	—	6	8	2.245	90	3.844	2.706
Desembre	550	32	26	81	834	—	—	12	2.897	105	4.537	3.245
Total	6.517	411	339	744	10.352	17	29	200	26.244	1.090	46.043	32.139

Sala de Ciències

Mesos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totals	llegidors
Gener	113	1	—	52	111	2.469	3.062	8	2	13	5.831	4.430
Febrer	134	8	—	40	114	2.583	3.148	24	3	8	6.062	4.203
Març	103	6	1	52	121	3.078	3.759	17	7	26	7.170	5.216
Abril	133	1	—	26	106	2.670	3.453	21	—	21	6.431	4.656
Maig	149	5	—	57	104	3.606	4.135	33	4	35	8.128	5.890
Juny	86	4	2	30	77	2.315	2.762	16	5	30	5.327	4.912
Juliol	26	12	—	24	29	665	1.086	5	1	12	1.860	1.771
Agost	35	18	—	7	23	849	1.131	18	2	5	2.088	1.870
Setembre	34	2	1	17	31	862	1.170	11	1	13	2.142	1.791
Octubre	146	3	—	65	56	1.646	2.292	14	7	20	4.249	3.050
Novembre	211	15	4	90	103	2.952	3.539	25	2	18	6.959	4.324
Desembre	225	9	—	62	27	2.214	2.691	40	11	22	5.301	4.488
Total	1.395	84	8	522	902	25.909	31.828	232	45	223	65.790	46.601

b) *Fitxes intercalades als Catàlegs*

Mesos	Alfabètic Autors	Alfabètic Matèries	Sistemàtic Decimal	Total
Gener	693	355	515	1.563
Febrer	639	458	454	1.551
Març	1.429	1.007	925	3.361
Abril	493	176	343	1.012
Maig	878	459	642	1.979
Juny	1.245	856	721	2.822
Juliol	476	362	345	1.183
Agost	—	—	—	—
Setembre	1.441	522	893	2.856
Octubre	715	347	308	1.370
Novembre	738	537	386	1.661
Desembre	492	314	321	1.127
Total	9.239	5.393	5.853	20.485

Aquest any s'han retirat dels catàlegs gairebé totes les fitxes dels llibres mutilats i desapareguts del magatzem des de l'any 1968 fins al juny del 1980.

S'ha canviat la signatura de les fitxes corresponents a les obres que han passat a les Seccions de Reserva Impresa i Gravats i Mapes.

S'ha modificat la signatura dels fullets que han passat a llibres, així com de les obres retirades de la Sala General.

6. PRÉSTEC

Lectors inscrits al servei de préstec 1.393

a) *Préstec als lectors de llibres del fons general de la Biblioteca*

1) *Llibres servits al llarg de l'any:*

Gener	2.341
Febrer	2.175
Març	2.547
Abril	2.753
Maig	2.058
Juny	1.480
Juliol	1.364
Agost	1.205
Setembre	1.304
Octubre	1.672
Novembre	1.988
Desembre	2.309
Total	23.196

2) *Llibres servits, classificats per matèries:*

Generals	3.015
Filosofia	1.917
Religió	428
Ciències socials	3.576
Filologia	791
Ciències pures	1.925
Ciències aplicades	1.750
Belles Arts	1.295
Literatura	5.909
Història i Geografia	2.590

b) *Préstec als lectors de la Biblioteca de Catalunya d'obres d'altres biblioteques*

Biblioteques	Obres	No consta	Enviades	Excloses	No con- testen
B. Ateneu Barcelonès . . .	2	—	—	2	—
B. Universitat Barcelona . .	2	2	—	—	—
B. Nacional Madrid . . .	21	8	7	4	2
B. Pública d'Ourense . . .	1	1	—	—	—
B. Universitat Pamplona . .	3	2	1	—	—
B. Pública Tarragona . . .	2	2	—	—	—
B. Universitat València . .	3	3	—	—	—
B. Pública Vitòria . . .	1	1	—	—	—
Total	35	19	8	6	2
Universitäts-Bibliothek Berlin	10	2	7	—	1
B. Comunale Firenze . . .	1	—	—	1	—
B. Comunale Imola . . .	1	—	1	—	—
Liechtensteinische Landesbi- bliothek	1	1	—	—	—
British Library	26	1	23	—	2
B. Ateneo México	1	—	—	—	1
B. Nazionale Braidense (Mi- lano)	2	1	—	—	1
B. Comunale Palermo . . .	1	1	—	—	—
B. Nationale Paris	27	6	16	2	3
B. Università Parma . . .	1	—	—	—	1
B. Universitaire Perpinyà . .	1	1	—	—	—
Library of Congress (Wash- ington)	12	4	3	—	5
Zentral B. Zürich	3	—	3	—	—
Total	87	17	53	3	14

c) *Préstec a d'altres biblioteques de llibres de fons general
de la Biblioteca de Catalunya*

Biblioteques	N.º obres	No consta	Enviades	Excloses
B. P. Cervera	4	1	3	—
B. Pública Girona	7	1	6	—
B. Universitat Granada	4	1	3	—
B. Abadia de Montserrat	6	—	6	—
B. Universitat Navarra	9	6	2	1
B. Universitat Oviedo	1	—	1	—
B. P. Palafrugell	2	—	2	—
B. Universitat Santander	1	—	1	—
B. Universitat Saragossa	6	5	—	1
B. Pública Tarragona	5	1	4	—
B. Universitat Valladolid	3	—	3	—
B. Pública Vigo	1	—	1	—
Total	49	15	32	2
B. Municipale Aix-en-Provence	1	—	1	—
Staatsbibliothek Bamberg	2	1	1	—
B. Universitària Bologna	2	2	—	—
B. Nacional Budapest	4	1	—	—
B. Municipale Bordeus	1	1	—	—
B. Université Caen	1	1	—	—
B. Universitaria Cagliari	2	2	—	—
Det Kongelige B. Copenhagen	6	5	1	—
Deutsche B. Frankfurt/Main	4	4	—	—
Lenin State Library	9	3	4	2
British Library	4	2	2	—
Universitäts - B. Mannheim	2	1	1	—
B. Nazionale Braidense (Milano).	3	1	—	2
Bayerische Staatsbibliothek München	2	1	—	1
B. Comunale Palermo	1	—	1	—
B. Nationale Paris	6	5	1	—
B. Universitaire Perpinyà	12	2	7	3
B. Centrale Univ. Perugia	3	1	2	—
Universitäts - B. Saarbrücken	5	4	—	1
B. Universitaire Saint-Étienne	4	2	2	—
Staats - Bibliothek Sofia	1	1	—	—
B. Municipale Toulouse	3	3	—	—
B. Municipale Tours	9	3	6	—
Universitäts - B. Wien	1	—	1	—
Zentral B. Zürich	1	—	—	1
Total	89	46	30	13

B) FONS ESPECIALS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1. MANUSCRITS I ARXIU

a) *Manuscrits*

Registre: 2626 - 2657, inclusivament.

S'ha començat d'incorporar, entre d'altres, els manuscrits de Pere Coromines, donats pels seus fills.

Fitxes redactades:

Fitxes d'autògrafs: 237.

Buidat dels volums de l'Epistolari Torres-Amat, mss. olim 5430 a 5433, 5440, 5442 i 5444.

b) *Arxiu*

Registre: 9170 a 9571, inclusivament: Documents dels segles x al xix.

Fitxes redactades:

Pergamins: 369.

c) *Sala de Lectura*

Fitxes redactades:

Fitxes d'autors: 18.

Fitxes de referència: 76.

Fitxes de sèries: 5.

Total: 99.

d) Obres consultades

	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost.	Set.	Oct.	Nov.	Des.	Total
<i>Manuscrits</i>	111	121	119	96	59	65	142	89	148	118	108	68	1.244
<i>Manuscrits de música.</i>	110	105	43	115	99	126	111	119	98	37	67	—	1.030
<i>Arxiu:</i>													
<i>Llibres</i>	2	1	8	24	13	6	12	1	2	32	20	30	151
<i>Pergamins</i>	27	37	24	22	20	19	14	4	13	26	9	19	234
<i>Lligalls</i>	13	34	19	26	36	13	77	25	11	53	25	30	362
Total	263	298	213	283	227	229	356	238	272	266	229	147	3.021

El taller d'enquadració ha relligat 38 manuscrits, alguns dels quals eren epistolaris solts.

El taller de restauració ha treballat en la restauració de 9 manuscrits.

Durant el mes de desembre, el Conservador de la Secció ha organitzat una exposició commemorativa del cinquè centenari de la primera edició de les *Introductiones Latinae* (Salamanca 1481). Amb aquest motiu, ha exposat diverses edicions nebrissenses de la nostra Biblioteca, de la Biblioteca Provincial i Universitària de Barcelona, i d'alguns particulars. Se n'ha editat el catàleg corresponent, més amunt esmentat.

INVENTARI DE MANUSCRITS INGRESSATS

Tal com s'anuncià oportunament* són ressenyats tot seguit els manuscrits ingressats a la Biblioteca de Catalunya des de l'any 1973.

Any 1973

- 2246. [Córdoba, Francisco de, Abad de Rute] [*Examen del Antídoto o Apología por las Soledades de Don Luís de Góngora contra el autor de El Antídoto*]. Text incomplet. Luís de Góngora y Argote, *Cartas... al Señor Dⁿ. Francisco del Corral y Guzmán... sacadas de sus originales* (hi ha cartes a altres destinataris). Luís de Góngora y Argote, *Poesías*. Any 1771. (Llegat de Francesc de Bofarull.)
- 2247. [Defensor de Ligugé], *Liber scintillarum*. [Sant Agustí], *Sermo ad contemplativos de paupertate*. [Huc de Sant Víctor], *Allegoriae in Evangelia*. [Huc de Sant Víctor], *Allegoriae in Vetus Testamentum*. [S. XIII (primera meitat).]
- 2248. J. Berger, *El problema de ajedrez y su exposición artística-técnica. Guía para los aficionados al problema...* Traducció de l'alemany. S. XIX. (Llegat de Josep Paluzie i Lucena.)
- 2249. Samuel Loyd, *Chess Strategy. A treatise upon the art of Problem Composition*. Charles A. Gilberg, *The fifth American Chess Congress* (extrets). Còpia feta el 1884. (Llegat de Josep Paluzie i Lucena.)
- 2250. M. Màrtir, *Summa Doctrinae Christianae, in tres partes distributa, principium Fidei Misteriorum precipuas difficultates continens*. Any 1763.
- 2251. Jaume I, rei de Catalunya-Aragó, *Llibre dels feits*. Amb un pròleg de Jaume Ramon Vila. S. XVIII. (Llegat de Baldiri Carreres.)
- 2252. *Destierro de ignorancia*. Text incomplet. Segueix un recull de dites d'autors antics i pares de l'Església sobre vicis i virtuts. Any 1603.
- 2253. Guerres Carlines. Documents i fotografies de la primera guerra carlina (1833-1839), segona (1848) i tercera (1872-1876). S. XIX. (Llegat de G. J. de Guillén García.)

* Cf. *Anuario de la Biblioteca de Cataluña y de las Populares y Especiales de Barcelona* 1974, Barcelona 1975, p. 38.

2254. Josep Taverner i d'Ardena, *Historia de los condes de Empurias y Peralada. — Tratado histórico de los vizcondes de Rosellón. — Árbol genealógico de la casa de los condes de Rosellón, Perelada y Empurias. — ... S. S. P., Descripción de la villa de Peralada.* Còpia de la carta de les llibertats de Torroella de Montgrí (any 1268). Paper sobre els comtats de Peralada, Empúries i vescomtat de Rocaberti. S. XIX. (Llegat de Josep Pella i Forgas.)
2255. *Resumen y nota de lo que conté lo «Llibre de la Cadena» que guarda lo Comú de Peralada en la Casa de la Villa.* 23 març 1882. (Llegat de Josep Pella i Forgas.)
2256. Anton Bandineli, *Experiències y remeys de pobres. Medicinals secrets fàcils, naturals y ben experimentats.* Traducció de l'italià. S. XVIII. (Donatiu d'Agustí Pedro i Pons.)
2257. Pedro de la Paz, *Relaciones del Estado de Génova considerado en lo natural, industrial, mercantil y económico.* Any 1801.
2258. Melchor de Macanaz, *Memorial... acompañando las proposiciones... sobre negocios de Roma y en los que era mui interesante la Monarchía Española.* Any 1713.
2259. *Alegres voces que los cathalanes vezinos de la ciudad de Goathemala dieron en el día de la Real Proclamación de Ntro. Cathólico Monarca el S. D. Carlos III.* Any 1760.
2260. Miguel de la Gándara, *Apuntes sobre el Bien y el Mal de España, dimanados de sus puertas abiertas y puertas cerradas.* Any 1759.
2261. Ramon Llull, *Liber de aequalitate potentiarum animae in beatitudine. — Ars compendiosa. — Ars infusa.* S. XV.
2262. Domingo Dulce, *Memoria relativa al estado del Ejército de la Isla de Cuba.* Habana, 28 de mayo de 1866. S. XIX.
2263. Miguel García y Argarate, *Discurso que una Dama Filósofa hace a todos los Pueblos de la Europa sobre el Imperio Universal que pretendían establecer los demócratas franceses; el plan y cálculos que meditaban para fundarlo y sus ideas lisongeras de igualdad y libertad en que querían apoyarlo. Dividido en quatro partes.* Any 1794.
2264. *Reparos historiales apologéticos ... propuestos de parte de los Misioneros Apostólicos de el Ymperio de la China presentando los descuydos que se cometen en un libro que se ha publicado en Madrid, en grave perjuizio de aquella Missión. Contiene las noticias más puntuales y hasta aora no publicadas de la última persecución contra la Fe, con una breve Chronología de aquel Imperio y otras curiosidades históricas hasta el año de 1677.* S. XVII.
2265. Benjamín Montblanc, *Pensamientos políticos..., traducidos del francés al castellano por el Doctor D. Juan Pablo Tretes.* Any 1803.
2266. Catàleg dels llibres de la Biblioteca del Vilar de Sant Boi de Lluçanès. Segles XIX i XX.

2267. Joan Colom, *Oratiunculae variae elegantissimae. Dicatae...* Bernardo Nadalio, *episcopo Majoris Balearium*. S. xix, abans de 1820. (Llegat de Llorenç Riber.)
2268. Autògrafs Segura. Músics espanyols. (147 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2269. [Bartomeu Palau], *Devota representació anomenada Victòria de Christo*. Josep Canellas, *Sacrifici de Isaac*. Segles xviii i xix.
2270. Antonio Agustín, *Tratado de armas y linages de mucha parte de la nobleza de España...* Dividido en diálogos. Any 1619.
2271. Josep Blanch, *Matelàs de tota llana*. Segles xviii-xix.
2272. Autògrafs Segura. Literats castellans. 2 vols. (592 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2273. Cayetano Barraquer, *Discurso inaugural de 1893 á 1894*. Curs acadèmic del Seminari Diocesà de Barcelona. En llatí. Sobre l'eloqüència en els sants pares.
2274. Melchor de Macanaz, *Representación hecha al Rey en justificación del Escrito de cincuenta y cinco §§, que prohibió el Cardenal Judice, Inquisidor Genaral, por edicto de 30 de julio de 1714...* S. xviii, després de 1721.
2275. Francisco Xavier Godó, *Lo cor y l'ànima. Drama català en tres actes y en vers*. Any 1893.
2276. Autògrafs Segura. Poetes catalans. (174 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2277. Mariano Cubí y Soler, *Libro de recuerdos morales*. Anys 1836-1874. (Donatiu de Manuel Torrente Baleato.)
2278. Petrus Joannes Olivi (Pèire Joan Olieu), *Exposicio in Evangelium Iohannis*. Segles xiii-xiv.
2279. Guillelmus [Peraldus] Lugdunensis, *Sermones super epistolas*. S. xiii, segona meitat.
2280. *Reales ordenanzas del gremio de corredores de coll*. Any 1817.
2281. Jacint Verdaguer, Carta a Santiago Rusiñol. Datada el 18 de novembre de 1895.
2282. Autògrafs Segura. Pintors, escultors i gravadors estrangers. (153 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2283. Autògrafs Segura. Pintors, escultors i gravadors espanyols. (122 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2284. Autògrafs Segura. Toreros. (63 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2285. Eduard Toda, *Suplement a la «Bibliografia Espanyola d'Itàlia»*. S. xx.
2286. *Pantheron Castalido*. Nàpols, 1703. S. xviii.

2287. Autògrafs Segura. Pintors, músics, clergat. (116 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2288. Autògrafs Segura. Polítics catalans. (215 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2289. Jacint Verdaguer, *Dalt de la hermita*. Autògraf. S. xix.
2290. Autògrafs Segura. Literats estrangers. (243 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2291. Autògrafs Segura. Poetes catalans. (176 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2292. Establiments de Morella i Castellfort. S. xiv. Incomplet.
2293. Autògrafs Segura. Poetes castellans. (167 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2294. Autògrafs Segura. Músics estrangers. (93 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2295. Autògrafs Segura. Militars espanyols. (224 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2296. Autògrafs Segura. Militars i mariners espanyols. (178 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2297. *Flor del Saltiri*. S. xiv. Procedent del ms. 2292.
2298. Ignasi Ferreres, *Apologia del ydioma cathalà*. S. xviii.
2299. Jacint Verdaguer, Dues cartes a Benjamín Fernández y Medina. Anys 1896 i 1899.
2300. Pedro de Rivadeneyra, *Diálogos ... de algunos casos terribles que han sucedido a algunos que han salido de la Compañía*. S. xvii.
2301. *Levador o translat en romanç dels censos... los quals... en Johan Berenguer de Cartayllà, senyor de la Torra de Cartayllà, reeb en les parròquias de Maçanet e de Vidreres [e] de Sent Pere de Martorell*. S. xv.
2302. Josep Barberà i Humbert, Epistolari. Lletres rebudes. S. xx. (Donatiu, com tots els altres manuscrits del mestre Barberà que s'inventarien a continuació, de Claudi Barberà i Gayoso.)
2303. R. Massip i Tarragó, *Poesies*. Autògraf. S. xx.
2304. *República Christiana per corretgir y esmenar los errors antichs y moderns de Barcelona. 1741*. S. xviii.
2305. José de Sigüenza, *Historia del Rey de los Reyes y Señor de los Señores Jesucristo*. Segles xvii-xviii. (Llegat de Llorenç Riber.)
2306. Honoré Bonet, *Libre de les batalles*. Còpia del ms. 83 de la Biblioteca Universitària de Barcelona, feta per Ignasi de Janer l'any 1906.
2307. Fernando Vez y Prellezo, *Memoria de la visita efectuada a los Archivos de la provincia de Tarragona*. Any 1926. Mecnografiat.

2308. *Sucesos de Cataluña desde el año 1640 hazta el de 1693*. S. xvii.
2309. Autògrafs Segura. Polítics espanyols. (255 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2310. *Comedias biejias de los mejores ingenios de España, recojidas por el Prior de San Jerónimo. Año de 1666*. — *La gran Comedia de la torre de Babel y confussa Babilonia que se representa en Madrid, reduzida a papeles, en títulos de comedias. Año de 1698*. — *Terzera parte de títulos de comedias aplicados al jenio de los señores y a lo que está suzediendo en España año de 1714*.
2311. Autògrafs Segura. Científics, industrials, etc. (157 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2312. Autògrafs Segura. Personalitats polítiques, religioses i administratives espanyols. (135 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2313. Manuel Milà i Fontanals, Autògrafs literaris. S. xix. (Donatiu de Jordi Rubió i Balaguer.)
2314. Autògrafs Segura. Personalitats polítiques a Espanya i a Catalunya. (136 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2315. Autògrafs Segura. Mariscals de França. (136 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)

Any 1974

2316. Sor María de Jesús de Ágreda, Carta autògrafa a l'infant D. Juan de Austria, escrita al convent d'Ágreda el 30 de març de 1662.
2317. [Miguel Suriá], *Fabricación de algodón en Alemania*. S. xix, darreries.
2318. [Jacinto de Castañeda], *Sueño político*. En vers. S. xviii.
2319. Jaume Ramon Vila. *De Armoria*. 4 vols. Segles xvii-xviii. (Donatiu de Josep Maria Batista i Roca.)
2320. Matutinari dominical. (Primera part: *De Tempore*). Segles xiv-xv.
2321. Saltiri. Va precedit de calendari. S. xv.
2322. Antifonari del propi dels sants. Segles xiv-xvi.
2323. Fragments litúrgics musicals. Segles xi-xiii.
2324. Autògrafs Segura. Noblesa espanyola i francesa. (89 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2325. Autògrafs Segura. Personalitats de la República Espanyola i de la Generalitat de Catalunya. Noblesa. (134 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2326. Autògrafs Segura. Milícia hispana. (227 autògrafs més 5 fulls de fotografies de militars dels anys 30. S'ha fet fitxa de cadascun.)

2327. Autògrafs Segura. Artistes femenines del món de l'espectacle. (261 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2328. Autògrafs Segura. Artistes masculins del món de l'espectacle. (198 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2329. Autògrafs Segura. Esportistes. (143 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2330. Autògrafs Segura. Generals francesos. (203 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2331. Autògrafs Segura. Caps d'Estat, reis. (34 autògrafs. S'ha fet fitxa de cadascun.)
2332. Nicolás Azara, *Papel privado y cuyo autor se cree a Dn. ..., Ministro plenipotenciario de España en Roma*. S. xix.
2333. Voltaire (François-Marie Arouet), Traduccions al català, incompletes, de *Zadig* i *Micrómegas*. S. xx.
2334. Andreu Sabat, *Fragmentos históricos de un libro titulado «Libre de la Verge Reyna y Martir Santa Catherina alexandrina; y de sa santa Casa en la Montanya de Montgrí, y en la vall de aquella dit Font Aribosa construhida»*. Compost per ..., notari real de la villa de Torroella de Montgrí. Any 1672. Segles xix-xx. (Llegat de Josep Pella i Forgas.)
2335. Receptari de cuina. En català i castellà. Segles xix-xx. (Donatiu de Pere Borràs.)
2336. *Alcorà*. Fragment (des de la sura 2,199 a 3,85). En àrab mogrebí.
2337. Fragments en àrab mogrebí: Biografies dels califes Rāšidūn (Abū Bakr, 'Omar, 'Utmān i 'Alī). Al foli 48 es llegeix el nom del copista: Muḥammad al-Tammām b. Aḥmad b. Muḥammad al-Tūnisī al-Andalusī; datat a la caiguda del sol del dimecres del ŷumādā darrer de l'any 1177 (7 desembre 1763). — Fragment d'una obra sobre els Atributs de Déu, en especial sobre el Tawḥīd. — Fragment d'un tractat de dret titulat Doctrina del Mestre 'Abdallah b. Sa'id b. 'Abd-al-Na'im al-Sūsī (en àrab: 'Aqīda al-Ṣayj al-Ṣāliḥ al-Wālī al-'Arif bi-l-Lahi sayyid b. 'Abdallah b. Sa'id b. 'Abd-al-Na'im al-Sūsī).
2338. *Kanz al-Durar al-musamma al-Mujtasar* (El tresor de les perles, conegut per «El Compendi»; títol al fol. 38. — Tractat acèfal de dret musulmà, en àrab mogrebí. Al foli 38 es llegeix la data: dimarts de la meitat de Rabī'a de l'any 1028 (15 abril 1618) a la ciutat d'Alcázarquivir.
2339. Fragments en àrab mogrebí: Fragment acèfal sobre els Pilars de l'Islam, dividit en 10 capítols. Al foli 60v es llegeix la datació: dilluns, a la sortida del sol del 28 del Ramaḍān de l'any 1118 (3 gener 1707). — Fragment d'un tractat sobre l'oració del Ṣayj Muḥammad ibn Sulayman al-Yazūlī. Al foli 145v duu la datació: any 1105 (1689).
2340. *Alcorà*, en àrab mogrebí. Al foli 53 duu la datació: 7 del Ramaḍān de l'any 1041 (7 setembre 1631). Als folis 53v-58 hi ha unes 'Agīdas.

2341. Josep Barberà i Humbert, *Les variants de la cançó popular*. Text I. (Conferència a l'Ateneu Barcelonès de l'any 1925; amb exemples musicals.) Mecanografiat. (Donatiu de Claudi Barberà i Gayoso.)
2342. Josep Barberà i Humbert, *Les variants de la cançó popular*. Text II. (Text inacabat; amb exemplificació musical.) Mecanografiat.
2343. Josep Barberà i Humbert, *Les variants de la cançó popular*. Text III. (Les variants melòdiques en la cançó popular.) Mecanografiat.
2344. Josep Barberà i Humbert, *Les variants de la cançó popular*. Materials (amb un «Índex de les cançons que serveixen de base per a l'estudi de *Les variants melòdiques en la cançó popular*. Any 1923-1924»).
2345. Josep Barberà i Humbert, *Musicalitat i Lirisme*. Conferència inèdita. Any 1926. Mecanografiat.
2346. Josep Barberà i Humbert, *Universalisme del cant gregorià*. (Text de la conferència donada als Amics de l'Art Litúrgic, el dia 11 de desembre de 1928.) Mecanografiat.
2347. Josep Barberà i Humbert, *Concomitàncies de la cançó popular catalana amb la d'altres països*. (Conferència donada a l'Orfeó Gracienc el 15 d'abril de 1923.) Text i exemples. Mecanografiat.
2348. Josep Barberà i Humbert, *El virtuosisme en la cançó popular*. (Conferència donada a l'Orfeó Gracienc el 5 d'octubre de 1924; inèdita.) Text i exemples musicals. Mecanografiat.

Any 1975

2349. Higiní Anglès, *Recull de cançons populars i melodies religioses*. Autògrafs. Segle xx. (Donatiu de Claudi Barberà i Gayoso.)
2350. Ignasi Iglésias, *L'estrella enamorada*. Poema autògraf. S. xx. (Donatiu de Claudi Barberà i Gayoso.)
2351. Josep Barberà i Humbert, *L'estudi de la Melòdica dirigit a formar la consciència estètica en el concertista de piano*. Mecanografiat.
2352. Josep Barberà i Humbert, *Estudis analítics i Notes relatives a les Cançons del Vivarais* de Vincent d'Indy. S. xx.
2353. Josep Barberà i Humbert, *Harmonització de la cançó popular*. (Conferència donada al Conservatori del Liceu el 12 de juny de 1926; text i exemplificació musical.) Mecanografiat.
2354. Josep Barberà i Humbert, *Música natural i música tècnica*. (Conferència donada a la Sala Mozart el 18 de juny de 1933; text i exemplificació musical.) Mecanografiat.
2355. Josep Barberà i Humbert, *Morfologia musical (Formes musicals)*. Cicle de conferències destinat a l'Acadèmia Marshall. Anys 1945-1947. Mecanografiat.

2356. Josep Barberà i Humbert i Pere Bohigas i Balaguer, *Enquesta cançonística realitzada a la comarca de Calaf i rodalia l'any 1923*, per encàrrec de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.
2357. Josep Barberà i Humbert i Pere Bohigas i Balaguer, *Enquesta cançonística realitzada a la comarca de Cervera i rodalia l'any 1924*, per encàrrec de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.
2358. Josep Barberà i Humbert i Pere Bohigas i Balaguer, *Enquesta cançonística realitzada a la comarca del Vallès els anys 1924 i 1925*, per encàrrec de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.
2359. Josep Barberà i Humbert, *Primitivisme i Simplisme musicals (Notes analítiques i documents cançonístics)*. S. xx.
2360. Emiliano M. Aguilera, *Historia breve del Derecho Constitucional Español. Con sus principales textos legales*. S. xx. Mekanografiat.
2361. Institut d'Estudis Catalans. *Normes Ortogràfiques*. (Exemplar imprès amb les signatures autògrafes dels membres que les aprovaren. 24 de gener de 1913.)
2362. Josep Ullastra, *Grammàtica cathalana embellida ab dos orthographias extensa i ab apostrophe pera correctament parlar i escriurer en extens i apostrophada la Llengua Cathalana*. S. xviii. (Donatiu del Marquès de Cornellà.)
2363. Comentari a les epístoles i evangelis de l'any litúrgic. Fragment. Lletra carolina catalana. S. xi.
2364. Félix Maciá Bonaplata, *Las artes químicas en la Exposición de Londres de 1862. Memoria presentada a la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*. Any 1863. Firma autògrafa de l'autor.
2365. [José Antonio de Sacanell], *Relación histórica de mis vicisitudes en la tercera parte de mi carrera que comprende la muerte de Fernando 7.º y exaltación al Trono del Señor D. Carlos V de Borbón, Rey legítimo de España. Escrita... en Londres año de 1834*. S. xix.
2366. [José Antonio de Sacanell], *Continuación de mis vicisitudes en mi emigración al extranjero*. Anys 1839-1867. Vols. 2, 3, 4 i 5.
2367. [José Antonio de Sacanell], *3ra. Edición. Continuación de mis vicisitudes en la emigración, que contiene los años del 39 hasta el de 1848*. Datat a Gènova el 3 de febrer de 1848.
2368. [José Antonio de Sacanell], *Continuación de mis vicisitudes en mi emigración al extranjero*. Anys 1839-1871.
2369. [José Antonio de Sacanell], *Miselánea o recopilación de varios puntos dignos de guardar para el uso y entretenimiento del dueño de este Cuaderno... Londres a 1.º del mes de junio de 1855*. S. xix.
2370. Francisco Xavier de Garma y Durán, *Adarga Catalana de las Familias originarias y establecidas en Cathaluña, desde su conquista, recopilada en los Autores Heráldicos de este Principado*. S. xviii.

2371. Ambrosio Borsano, *Discurso general... en que describe toda la carta Topográfica del Principado de Cataluña, Condados de Roselló y Cerdaña, con la qualidad de los Terrenos, Ríos, Ciudades y Plazas en el paraje donde se allan situadas, como también describe los Terrenos donde se puede en ocasión camppear y aquartelar el Ejército*. S. xvii, darrereries.
2372. Pompeu Fabra, *Curs Superior de Català professat a la Universitat Autònoma de Barcelona el curs 1936-1937*. Pres taquigràficament per l'alumna Anna Pi Pousa. Mecnografiat; amb correccions de mà de Joan Coromines. (Donatiu d'Anna Pi i Pousa.)
2373. [Isidoro Antillón], *Historia sobre la Crónica o Comentarios al Rey Dn. Jayme 1.º de Aragón*. S. xix, començament.
2374. Pedro Lucuce i Pedro M. Cermeño, *Discurso de los brigadieres... sobre conservar o abandonar los tres presidios menores Melilla, Peñón y Alhucemas. En Barcelona a 4 de marzo de 1765*.
2375. *Diario del viage que se hace desde el Puerto de Cádiz para conducir a la Corte de Marruecos los embajadores Sidi Hamet el Gacel y el Excmo. Señor Dn. Jorge Juan*. S. xviii.
2376. *Breve noticia de lo acaezido en el viaje que hizo a la Corte de Marruecos el Excmo. Sr. Dn. Jorge Juan, embajador de S.M.C. Año de 1767*. S. xviii.
2377. Ventura Hortuño de Aguirre, *Diario de... la «Europa» en el viage de la Mar del Sur en los años de 1747, 48, 49, 50*. S. xviii.

Any 1976

2378. Marcel Ventura Bort, *La Atlàntida: veritat històrica... Estudio de análisis histórico*. Badalona, 10 de juliol de 1965. Còpia mecnogràfica. (Donatiu de l'autor.)
2379. Felip Pedrell, *Cançons populars*. (Recull de 41 melodies autògrafes, recollides per ell mateix. Segueixen, solts, altres papers pautats amb melodies populars, autògrafes del mestre Pedrell). S. xx. (Donatiu de Claudi Barberà i Gayoso.)
2380. Josep Barberà i Humbert, *Curs de Melòdica*. Anys 1917-1918.
2381. Josep Barberà i Humbert, *El fet estètic musical en ses relacions entre productor i receptor*. (Conferència donada a l'Associació de Música «da Càmera». Teatre Poliorama, 29 de febrer de 1920.) Mecnografiat.
2382. Josep Barberà i Humbert, *Notes per a un estudi analític de les Sonates per a piano de Beethoven*. S. xx.
2383. Josep Barberà i Humbert, *Primera simfonia*. Partitura autògrafa. Any 1928.
2384. Josep Barberà i Humbert, *Tractat d'Harmonització*. Text III, en català. Incomplet. Vers 1938.

2385. Josep Barberà i Humbert, *Tratado de Harmonización*. Text IV. Vers 1943-1944.
2386. Josep Barberà i Humbert, *Tractat d'Harmonització. Escrits complementaris*. 3 vols. S. xx.
2387. Josep Barberà i Humbert, *Tratado de Harmonización*. Text II. Vers 1928-1929.
2388. Josep Barberà i Humbert, Apunts i notes per a un «Tractat d'Harmonització». Anys 1926-1930.
2389. Josep Barberà i Humbert, *Classificació de la cançó popular*. Text inacabat. En castellà i català. Començat el 1927.
2390. Josep Barberà i Humbert, *Contribución al estudio de la «Clasificación de las Melodías Populares»*. Text inacabat. S. xx.
2391. Josep Barberà i Humbert, *Supervivències gregues a la cançó popular catalana*. Any 1936.
2392. Josep Barberà i Humbert, *Jahel. Visión bíblica para orquesta*. Partitura autògrafa. Vers 1945.
2393. Joan Puig i Ferrer, *La farsa i la quimera. Primera part: Els quimèrics*. Incomplet (final del primer volum). S. xx. Mecnografiat; amb correccions autògrafes.
2394. Joan Puig i Ferrer, *La farsa i la quimera. Segona part: La farsa rústica*. S. xx. Mecnografiat; amb correccions autògrafes.
2395. Joan Puig i Ferrer, *La farsa i la quimera. Tercer volum: El somni de foc*. Segle xx. Mecnografiat; amb correccions autògrafes.
2396. Joan Puig i Ferrer, *Vida interior d'un escriptor*. Barcelona, 1928. Text mecnografiat i manuscrit.
2397. Joan Puig i Ferrer, *Les facècies de l'amor. Novella*. Barcelona, abril 1925.
2398. Joan Puig i Ferrer, Conferències polítiques i literàries. (Recull de diversos esborranys, notes i minutes de conferències i cursets.) S. xx.
2399. Joan Puig i Ferrer, *Els tres allucinats. Novela. (Text definitiu.)* Badalona, 1928.
2400. Joan Puig i Ferrer, *La literatura russa*. (Conferència al Casal del Metge, 22 de desembre de 1934). Apunts o guió per a la conferència. (De la foliació original, manca el fol. 15.)
2401. Joan Puig i Ferrer, *El crim de Pere Darnell*. S. xx. Esborrany autògraf.
2402. Joan Puig i Ferrer, *El cercle màgic. Novella*. Badalona 1929. Esborrany autògraf, incomplet.
2403. Joan Puig i Ferrer, *La farsa i la quimera. Novella. Primera part: Els quimèrics*. S. xx. Text autògraf.
2404. Joan Puig i Ferrer, *La farsa i la quimera. Segona part: La farsa rústica*. S. xx. Esborrany autògraf.

2405. Joan Puig i Ferreter, *La farsa i la quimera. Tercer volum: El somni de foc*. S. xx. Esborrany autògraf.
2406. Joan Puig i Ferreter, *Els tres allucinats*. Primera versió. Any 1926. Esborrany autògraf.
2407. Joan Puig i Ferreter, *Camins de França. Primera part: Oratge i tenebra*. Segle xx.
2408. Joan Puig i Ferreter, *Camins de França. Segona part: Llibertat i poesia*. Segle xx. Esborrany autògraf.
2409. Joan Puig i Ferreter, *Camins de França*. S. xx. Esborrany autògraf.

Any 1977

2410. *Relazion de las Parroquias, cassas, vezinos y personas que tiene la Villa de Madrid*. Any 1723.
2411. Llibre d'oracions, en àrab mogrebí. Duu el nom d'un copista: Šayj Sayyid Riḡwān.
2412. Miscel·lània de tractats en àrab. Notes sobre la conquesta d'al-Andalus. Tractat sobre els consells dirigits a prínceps i governants d'Abd-al-Raḥmān b. Muḥammad al-Ta'ṣlabī, titulat «al-Nasū'ih». Còpia d'un manuscrit datat (fol. 210v) a mitjan el ḡumādā segon de l'any 862 (30 abril 1457). — Tractat sobre la doctrina dels sufis (Tasawwuf) d'Abū 'Abd-al-Raḥmān Muḥammad b. al-Ḥusayn al-Salmānī al-Yanāsūbūrī. Datat (fol. 250v) a la sortida del sol del divendres 10 del ḡumādā segon de l'any 1110 (30 abril 1698).
2413. Šams al-Dīn Muḥammad b. Muḥammad al-Ÿazārī. Fragment, en àrab mogrebí, d'un tractat sobre els noms atribuïts a Déu. (Procedeix del ms. 1789.)
2414. Invocacions del nom de Déu, fragment en àrab mogrebí. (Procedeix del ms. 1789.)
2415. Eudald Reynés, *Theórica del cantollano, método fácil para aprender por sí sólo, o con poco trabajo de maestro, la jubentud de ambos sexos que aspira a alabar a Dios en el coro*. S. xviii, acabament.
2416. Adolfo Fernández Casanova, *Ojeada arquitectónica sobre la provincia de Valladolid*. Any 1875.
2417. *Catàleg de Biblioteca de Jaume Llamusi*. S. xx. Mecanografiat. (Donatiu d'Agustí Pedro i Pons.)
2418. Josep Barberà i Humbert, *Els ballaires dintre un sac. Divertiment per a orquestra*. Partitura original. Any 1920.
2419. Miscel·lània de tractats teològics escolars per a ús de Vicenç Serra. S. xvii. (Donatiu de Pilar Herp.)
2420. Executòria d'hidalguia de Pedro Cachorro. Any 1623.

- 2421. Tomàs Aguiló, *Mis niñeces o Rasgos eróticos*. Poemes. S. XIX.
- 2422. Jacint Verdaguer, *L'Atlàntida*. Primer esborrany autògraf en vers. S. XIX. (Procedeix del ms. 373, II.)
- 2423. Jacint Verdaguer, *L'Atlàntida*. Segon esborrany autògraf en vers. S. XIX. (Procedeix del ms. 373, II.)
- 2424. Jacint Verdaguer, *L'Atlàntida*. Tercer esborrany autògraf en vers. S. XIX. (Procedeix del ms. 373, II.)
- 2425. Jacint Verdaguer, *L'Atlàntida*. Primer esborrany autògraf en prosa. S. XIX. (Procedeix del ms. 374.)
- 2426. Jacint Verdaguer, *Brins d'espígol*. Primer esborrany autògraf. S. XIX.
- 2427. Jacint Verdaguer, *Brins d'espígol*. Segon esborrany autògraf. S. XIX.
- 2428. Jacint Verdaguer, *Brins d'espígol*. Tercer esborrany autògraf. S. XIX.
- 2429. Jacint Verdaguer, *Brins d'espígol*. Redacció definitiva. Autògraf. Segles XIX-XX.
- 2430. Jacint Verdaguer, *L'Atlàntida*. Traducció castellana de Gaietà Vidal i Valenciano. Fragment. S. XIX.
- 2431. Missal cistercenc, acèfal. S. XIV, segona meitat.
- 2432. Caterina Albert (Victor Català), *El patrimoni dels defectes*. Esborrany autògraf d'una conferència. 15 desembre 1922.

Any 1978

- 2433. Jacint Verdaguer, *Canigó*. Esborrany autògraf. S. XIX. (Procedeix del ms. 368, V.)
- 2434. «Suite du Merlin». Traducció galaico-portuguesa. Fragment. S. XIV, primera meitat.
- 2435. Àlbum escolar de dibuix lineal d'Agustí Pedro i Pons. Curs 1911-1912. (Llegat d'Agustí Pedro i Pons.)
- 2436. Josep Barberà i Humbert, *L'educació musical en l'escola primària*. Report. Any 1922. Mecnografiat.
- 2437. Miguel Solsona y Aguirre, *Patogenia de la blenorragia*. Any 1889. (Donatiu de Josep Tragant i Carles.)
- 2438. José Tragant Carles, *El problema de la vivienda en Barcelona. Su posible solución*. S. XX. Mecnografiat i esborrany autògraf. (Donatiu de l'autor.)
- 2439. *Index verborum... apud Terentium*. S. XVI.
- 2440. Manuel Galadies, *Cartes a Manuel de Bofarull*, datades a Vic el 28 de setembre i 28 de desembre de 1846. Relligades amb l'imprès *Recuerdo histórico de la carretera de Barcelona á Vich...* Acompañado de varias observaciones y notas por D. M[anuel] G[aladies]. Vic, 1846.

2441. Apunts sobre hipoteca naval. S. XIX, segona meitat.
2442. H. Ghéon, *La farsa del penjat despenjat*. Traducció d'Anna Maria de Saavedra. S. XX. Mecanografiat.
2443. *Catálogo de los libros de Juan Illas Vidal*. Any 1861. (Donatiu d'Erasme de Janer.)
2444. Formulari notarial de Joan Guàrdia. Any 1762. (Donatiu de Pilar Herp.)
2445. Franciscus Titelmann, *Compendium interpretatum a Joanne Samsó*. Any 1591. (Donatiu de Pilar Herp.)
2446. Juan Chumacero y Carrillo, *Memoriales a S. Santidad*. Any 1634.
2447. Josep Barberà i Humbert, Documents sobre l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929.
2448. Josep Barberà i Humbert, *Educació musical*. Reports a la Generalitat de Catalunya. Anys 1931-1936.
2449. Josep Barberà i Humbert, *Consell de l'Escola Nova Unificada. Actes de reunions del Consell. 1938-1939*.
2450. Documents de la Comissió Editorial de Música Catalana. Generalitat de Catalunya. Anys 1938-1939. (Donatiu de Claudi Barberà i Gayoso.)
2451. Josep Barberà i Humbert, Documents sobre la gestió de Direcció al Conservatori del Liceu. Generalitat de Catalunya. Anys 1936-1938.
2452. Josep Barberà i Humbert, Apunts i documents sobre educació musical. S. XX.
2453. Josep Barberà i Humbert, *Correspondència amb mossèn Lluís Camps*. Anys 1926-1929. 2 vols.
2454. *Ars notariae*, autògraf de Joan Guàrdia. S. XVIII. (Donatiu de Pilar Herp.)
2455. *Syntaxis latine dicta constructio*. S. XVIII.
2456. Pau Pou, *Peregrinació en Terra Santa*. S. XVIII.
2457. *Llibre de comptas de Francisco Pons*. Any 1738.
2458. Llibre de comptes de Nicolau Feliu, de Foixà. S. XVII.
2459. Joannes Teres, *Scholia in duos libros sphericos*. Segles XVI-XVII.
2460. I. de Castells, *Declaracions reservades*. Manresa, 1748.
2461. Jaume Bofill i Matas, *Tristas*. Poemes en català. Any 1901.
2462. Jaume Bofill i Matas, *La montanya d'amethystes*. Edició de Barcelona, 1908; amb correccions autògrafes de l'autor.
2463. Jaume Bofill i Matas, *La muntanya d'ametistes*. Revisió feta per l'autor el 1933.
2464. Jaume Bofill i Matas, *La muntanya d'ametistes*. Esborranys autògrafs. S. XX.
2465. *Phisica pars posterior, que dicitur Phisica particularis*. Any 1772.

2466. Dibuix de la Immaculada a la ploma. Any 1759.
2467. Consells d'agricultura, en castellà. S. xix, primera meitat.
2468. *Sermó del Sm. Sagrament predicat en Sant Miquel, en Manresa, el 1813 als 25 de mars.*
2469. Arxiu de la Casa Suaña, *Copiador de cartes*. Anys 1823-1825.
2470. *Sant Ignasi (1491-1534-1556)*. Poema sense signar presentat a un certamen ignasià el 1882.
2471. *Cathecisme cristià y rudiments de nostra fe*. S. xviii.
2472. Andreu Geli, *Llibre de notes*. La Junquera. Any 1762.
2473. Fabulari, en castellà. Segles xviii-xix.
2474. Notes tretes de diverses lectures. S. xix, començament.
2475. *Manual de exemples varios per diversos assumptos missionals*. Any 1786.
2476. *Mayorazgo de Oropesa*. Any 1457.
2477. *Instrucciones para las fondas en buques de vapor*. S. xix.
2478. *Genealogias a favor del Rt. Jacinto Torrents y Dalgar, natural de Sant Feliu de Torelló*. Any 1863.
2479. *Tractatus methaphisicae et phisicae*. S. xviii. (Llegat de Pere Font i Puig.)
2480. *Del Teatro con la obra de la iglesia. Compte dels gastos pagats per compte de la Pasió se representará en lo Teatro de la present vila*. Anys 1826-1828.
2481. Antonio de Sousa de Macedo, *Tratado del dominio sobre la Fortuna y Tribunal de la Razón en que se examinan las felicidades y se beatifica la vida*. Segle xviii.
2482. *Disertación jurídico política. La más alta dignidad y potestad de España: El Presidente de Castilla y el Consejo Real*. S. xviii.
2483. Domingo Pimentel i Juan Chumacero y Carrillo, *Memorial a Urbano VIII*. Segle xvii.
2484. Correspondència del visitador general del virregnat del Perú. Any 1781.
2485. A. Miró Urgellés, *Diarios de navegación*. Anys 1790-1809.
2486. B. Bobera, *Diario de navegación*. Any 1785.
2487. P. J. Bobera, *Diario de navegación*. Any 1790.
2488. *Llibre major de mi doctor Pere Joan Esteve, prevere y capellà major de la Iglesia de Nostra Señora de la Victòria, vulgarment dita de la Comptessa, de la ciutat de Barcelona*. Anys 1691-1706.
2489. *Decissiones Rotae Romanae*. Decisions de Luis Gómez i D. Mohedano. Segle xvii. (Llegat d'Eduard Toda i Güell.)
2490. *Executoria de Marcos de las Roelas*. Any 1707.

2491. *Executoria de los Taviel de Andrade*. Any 1773.
2492. *Tractatus philosophiae naturalis*. S. XVIII.
2493. Documents sobre santa Teresa de Jesús. Segles XIX-XX.
2494. *De visione Dei. De sacramentis in genere. De incarnatione*. S. XVIII.
2495. *Laudemiorum resolutiones variae*. S. XVII. (Llegat de Josep Pella i Forgas.)
2496. *Repertorium juris utriusque*. S. XVII.
2497. A Celles y Azcona, *Memoria sobre el ... Templo de Hércules que se halla en Barcelona*. Any 1835.
2498. J. Mariano de Cabanes, *Templo de Hércules*. S. XIX.
2499. *Executoria de Francisco Fernández Campañón*. Any 1595.
2500. *Executoria de Francisco y Juliana de la Peña*. Any 1588.
2501. *Juro de 375 mil mrs. sobre las rendas de la Mesa de la Orden de Alcántara*. Any 1649.
2502. *Executoria de R. Carrillo de Albornoz*. Any 1584.
2503. *Títulos de nobleza de los Centurión de Génova*. Any 1600.
2504. *Executoria del pleyto... entre el Barón de Albalat y Dn. José M.ª de Cardona, de Valencia*. Any 1817.
2505. *Executoria de Gaspar Horozco de Santacruz, de Huete*. Any 1557.
2506. *Executoria de Lope de la Peña*. Any 1540.
2507. *Forma iuramenti prestandi a... episcopis S. E. Urgellensis*. S. XVI.
2508. *Executoria de Gaspar de Párroga, de Alcázar*. Any 1547.
2509. *Pastorada, ho sea Adoración de los pastores en Velén*. S. XIX.
2510. *Executoria de J. M.ª de Almansa*. Any 1831.
2511. José Aparici, *Descripción y planta del Principado de Cataluña*. Any 1708.
2512. Pedro Irurozqui, *Partitiones in... Pauli... ad Galatas epistolam*. S. XVI.
2513. *Executoria de Pedro Rodríguez Navarro*. Any 1606.
2514. Juan de Mata, *Sainete titulado El Mamauchi*. Segles XVIII-XIX. (Donatiu de Francesc Lafarga i Maduell.)
2515. *Miscel·lània de filosofia escolàstica*. S. XVI.
2516. Alexandre Dumas, *La Paloma*. Traducció castellana de M. Solá y Fonrodona. S. XIX.
2517. Lorenzo A. Pons, *Discurso sobre la Trinidad. Predicado en la catedral de Menorca*. Any 1878.
2518. Alberto de Torme y Liori, *Miscel·làneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña des del año 1639*. S. XVII.

2519. Miscel·lània de tractats de teologia moral. S. xvii, acabament.
2520. [Llucià Gallissà], *Universae Philosophiae Institutiones*. S. xviii.
2521. Josep Vallescà, *Cursus aristotelicus*. S. xviii.
2522. Josep-Francesc Ràfols, *Pintura y escultura del Renacimiento español*. Any 1941. Mecanografiat. (Donatiu dels hereus.)
2523. *Invasión de la isla de Cuba por los piratas, acaudillados por el traidor Narciso López. Año de 1851. Mes de Agosto*. S. xix.
2524. *Legalidad, Justicia y Tolerancia del Partido Moderado. Demostradas en las últimas elecciones de consejales del Distrito del Hospital [Madrid]*. S. xix, segona meitat.
2525. *Sermó crític de las modas y costums, del any 1810*. En vers. S. xix, primera part.
2526. *Armas y origen de la familia Calderón de la Barca*. Any 1906.
2527. Manuel María Ferrer, *Llibre de notes particulars*. Anys 1815-1875.
2528. Jaime Porcar y Tió, *Apuntes de Pedagogía*. Curs 1884-1885.
2529. José María Ventura Pallás, *Breves consideraciones sobre el contrato de Trabajo*. S. xx. Mecanografiat.
2530. *Plan de banderas de España*. S. xix-xx.
2531. *Sucinta relación de los trágicos acaecimientos que causó el terremoto en Ciudad de Quito [l'any 1755]*. S. xviii.
2532. Eugenio de la Cámara, *Ecstractos de las lecciones de geometría*. Curs 1840-1841. Fets per Mariano Matallana.
2533. Antonio de Varas y Portilla, *Ecstractos de las lecciones de matemáticas*. Curs 1841-1842. Fets per Mariano Matallana.
2534. Antonio de Varas y Portilla, *Ecstractos de las lecciones de matemáticas*. Any 1842. Fets per Mariano Matallana.
2535. Josep Galí i Fabra, *Manual d'aritmètica per a obrers mecànics*. Any 1920.
2536. Marià Garcia, *Teodora, drama líric-històric en un acte*. Any 1907. Mecanografiat.
2537. *Gran Teatro Liceo*. Poema satíric en català. Any 1864?

Any 1979

2538. Genealogia de la família Cartellà-Massanet. Any 1619. Rotlle.
2539. Johannes de Utino, *Compilatio librorum historialium totius Bibliae*. S. xiv. Rotlle.
2540. *Codex Justiniani, libri VI-IX*. S. xv.

2541. Fragments de manuscrits en lletra visigòtica.
2542. Venda d'uns béns situats a Ravenna, a prop de la basílica del Salvador. Document de l'any 962. Escripura cursiva nova itàlica del tipus de Ravenna.
2543. Rafael d'Amat Cortada i Senjust, baró de Maldà, *Viatges i descripcions de pobles i indrets de Catalunya*. Versió original. S. XVIII.
2544. Josep Brunet i Bellet, Cartes rebudes. S. XIX.
2545. Antifonari de l'Ofici. S. XIV.
2546. Fragments de manuscrits catalans.
2547. Eugeni d'Ors, *Cournot i l'encadenament de les idees fonamentals*. Cicle de conferències. Anys 1918-1919. Mecanografiat.
2548. Narcís Oller, *Vilaniu*. Edició de «La Veu de Catalunya» (fulletó). Amb correccions autògrafes de l'autor.
2549. Nicolau M. Rubió i Tudurí, *Judas Iscariot. Cinc actes*. Estrenada al Teatre Romea de Barcelona el 1933. Mecanografiat.
2550. Agustí Bartra, *Rapsòdies a la mort d'un soldat i altres poemes*. Abans de 1938? Mecanografiat. Amb la signatura autògrafa de l'autor.
2551. J. Carner-Ribalta, *El plaer de viure. Comèdia en tres actes i sis quadros*. Segle XX. Mecanografiat.
2552. Joan Oller i Rabassa, *Home endins. Novella*. Esberrany autògraf de l'autor. Segle XX. (Donatiu, com tots els altres manuscrits d'Oller i Rabassa que s'inventarien a continuació, de Susanna Oller.)
2553. Joan Oller i Rabassa, *El dimoni mai no jeu. Novella*. Any 1935. Mecanografiat.
2554. Joan Oller i Rabassa, *Els serpents de Laocoont. Novella*. S. XX. Mecanografiat.
2555. Joan Oller i Rabassa, *La maltempsada. Novella. De 1936 a 1939*. Mecanografiat.
2556. Joan Oller i Rabassa, *La Fe i en Claudi*. Esberrany autògraf. S. XX.
2557. Joan Oller i Rabassa, *Els serpents de Laocoont. Novella*. Còpia mecanografiada amb esmenes autògrafes de l'autor. Any 1942.
2558. *Memorias o Estado de la ... Iglesia Colegial de Besalú*. S. XVIII. Hi ha inclosa una lletra de Miguel Amer (Madrid, 26 octubre 1782).
2559. Documents sobre el manifest d'Antonio Goicoechea (dissolució de Renovación Española). Any 1937.
2560. Fotocòpies de documents de la família d'Ausiàs March donats a conèixer per R. Carreras Valls als «Estudis Universitaris Catalans». Text mecanografiat.

2561. *Tabula omnium notariorum* [de Barcelona]. S. XVIII.
2562. Tractat de Corbeil entre Jaume I de Catalunya-Aragó i el rei de França (1258). Còpia del s. XIV. A la coberta del ms. hi ha una anotació autògrafa de Pere Miquel Carbonell.
2563. Arxiu Municipal de Solsona. Índex dels documents anteriors al segle XIX. Any 1901.
2564. *Razón de los Breviarios, Códices y Manuscritos de la Iglesia de Roda* [d'Isàbena]. S. XVIII.
2565. Privilegi reial a favor de Miguel de Castro, de Madrid. Any 1622.
2566. *Barcelona armada con Letras*. Incomplet. Segles XVII-XVIII.
2567. Deodato Turchi, bisbe de Parma, *Discurso a sus diocesanos*. Any 1794.
2568. Tomás María de Aguirre, *Memoria y reconocimiento de la isla de Mallorca*. Any 1843. Esborrany incomplet.
2569. Juan Manuel Piniella Fumaña, *Ystoria sensilla* (Memòries). S. XIX. (Donatiu de Ricard Viñes i Geis.)
2570. Lucio Gil y Fagoaga, *Fundamentación de la crítica estética*. Any 1918. Mecanografiat. (Llegat de Pere Font i Puig.)
2571. *Catálogo de las principales obras del Dr. Dn. Luís Comenge y Ferrer y otros interesantes libros de su biblioteca*. Any 1946.
2572. *Contrepàs llarch ab los seguits per ballar*. S. XIX.
2573. *Relación nominal de los señores que componen la Sociedad de Seguros mutuos contra incendios de Barcelona*. Any 1883.
2574. José Aparici, *Descripción breve del Principado de Cataluña*. Segles XVII-XVIII.
2575. *Tratado de enfermedades de niños*. Any 1840.
2576. *Octavas. A la Victoria que del Dragón Infernal alcanzó... la Virgen María en el primer instante de su Concepción*. S. XVIII.
2577. Plany a la mort del Crist: «Anem, anem ab gran dol, / Al Calvari anem aviat...» S. XIX.
2578. *Junta anual y general de la Sociedad Antihispana en el día de los Inocentes de 1776, y fin de fiesta en el Cuarto del Marqués de Grimaldi*. S. XVIII.
2579. *Paráfrasis y versión de los 7 Psalmos penitenciales*. S. XIX.
2580. *Estatuts de la Societat «Jochs Florals de Catalunya»*. Any 1877.
2581. Francisco de Mendoza y Bobadilla, bisbe de Burgos, *Memorial que dió al Rey... Dn. Felipe 2.º sobre la descendencia de las casas más principales de España... Se copió en el año de 1742*. S. XVIII.
2582. *Quitar de España con honrra el feudo de las doncellas. Comedia nueba. El rey Dn. Alfonso el Casto*. Any 1768.

2583. *Catálogo de los libros manuscritos e impresos que se custodian en la Iglesia Catedral de Vich*. Còpia feta per Manuel de Bofarull i Sartorio. S. XIX.
2584. *Lo carboner*. Obra dramàtica en un acte. S. XIX.
2585. Nòmina de «las personas que figuran más o menos en las Asociaciones públicas y secretas de la presente Revolución de España». S. XIX, primera meitat.
2586. Apunts d'àlgebra copiats per l'estudiant Francesc Macià i Llussà. S. XIX.

Any 1980

2587. Ramon Pomés i Soler, *Llibre de Veritats*. Any 1894. (Donatiu de Carlota Pomés i J.-J. Piquer i Jover.)
2588. Ramon Pomés i Soler, *Lo meu llibre (Diari íntim: 11 octubre 1893-7 març 1895)*. S. XIX. (Donatiu de Carlota Pomés - J. J. Piquer i Jover.)
2589. Juan Vaxeras, *Ser el todo y no ser nada. Comedia en cuatro actos*. Vic, octubre de 1841.
2590. Ramon Pomés i Soler, Obres manuscrites. Prosa. En castellà. S. XIX. (Donatiu de Carlota Pomés - J.-J. Piquer i Jover.)
2591. Ramon Pomés i Soler, Obres manuscrites. Teatre. En català. Segles XIX-XX. (Donatiu de Carlota Pomés - J.-J. Piquer i Jover.)
2592. Ramon Pomés i Soler, *Florida eterna*. Comèdia. Any 1907. (Donatiu de Carlota Pomés - J.-J. Piquer i Jover.)
2593. Ramon Pomés i Soler, *La vaga dels forjadors. Poema-monòlech d'En Francesch Coppée*. Any 1898. (Donatiu de Carlota Pomés - J.-J. Piquer i Jover.)
2594. Ramon Pomés i Soler, Documents de la seva vida professional i privada. Segles XIX-XX. (Donatiu de Carlota Pomés - J.-J. Piquer i Jover.)
2595. Fragment d'un rotlle litúrgic del Pentateuc. En hebreu.
2596. Ramon Pomés i Soler, *Trossos de mon arpa*. Poemes. 1890-1893. (Donatiu d'Antònia, Rosa i Àngela Castro i Coll.)
2597. Memorial dels diputats de les ciutats de Saragossa, València, Barcelona i Palma de Mallorca al rei. S. XVIII. Sense data ni nom dels diputats.
2598. Alain-René Lesage, *Historia de Gil Blas de Santillana*. Còpia taquigràfica feta per Pilar Anglada i Borràs, premiada a l'Exposició Universal de Barcelona de 1888. (Donatiu de Camila Macià Rovira, Vda. Delclós.)
2599. *Receptas extretas per Joan Vila dels quaderns de fra Diego Font, religiós del Convent de St. Francesch de Barcelona*. S. XVIII. (Donatiu de Carles Gubert i Ortega.)

2600. Suposada correspondència entre Bernardo i Ildefonso, en la qual és propugnada la promoció de la classe obrera a través dels dirigents industrials. Segle XIX. — Ramon Pujol Tastàs, Textos literaris, en català i castellà. Anys 1896-1918. (Donatiu de J. J. Piquer i Jover.)
2601. Copiador de cartes de Francesc Fullà. Anys 1821-1827. (Donatiu de Miquel Àngel Estévez i Torrent.)
2602. José Bosch Oliveró, *Los conocimientos necesarios al profesional de librería*. Conferència donada al «Club del Libro» el 22 d'octubre de 1951. Mecanografiat.
2603. *Recopilació sumària dels privilegis y concessions fetes y atorgades per los... reys de Aragón y Comptes de Barcelona... als predecessors del noble...* Joan Sarriera y de Gurb. S. XVI, primera meitat.
2604. Vicente Soriano, *Traslado del Memorial del Paborde Vincente Soriano doctor y cathedrático de Theología en la Universidad de Valencia acerca de la expulsión de los hijos de los moriscos. Sacado del propio original*. S. XVII, començament.
2605. *Tractatus de angelis*. S. XVIII.
2606. Jacint Verdager, Cartes a Cosme Vidal. Anys 1893-1898.
2607. Joan Salvat-Papasseit, Cartes a Lluís Plandiura. Anys 1921-1924.
2608. Joan Salvat-Papasseit, Postals a les filles. (Donatiu de Tomàs Garcés.)
2609. Pere Coromines, *Presons imaginàries*. Esborrany autògraf. S. XX. (Donatiu, com tots els altres manuscrits inventariats a continuació, dels fills de Pere Coromines.)
2610. Pere Coromines, *La vida austera*. Amb el pròleg a la segona edició. S. XX.
2611. Pere Coromines, *Les hores d'amor serenes*. Primera versió. S. XX.
2612. Kalidassa, *Vikramórvaç*. Traducció catalana de Pere Coromines. Primera versió. Amb esmenes de Joan Coromines. S. XX.
2613. Kalidassa, *Vikramórvaç*. Traducció catalana de Pere Coromines. Segona versió. S. XX.
2614. Pere Coromines, *Sindulf el Castellà. La mort de En Joan Apòstol. La passió de En Joan Alsina*, etc. Primera versió. S. XX.
2615. Pere Coromines, *A recés dels tamarius*. I. S. XX.
2616. Pere Coromines, *A recés dels tamarius*. II. S. XX.
2617. Pere Coromines, *La mort de Joan Apòstol*. Segles XIX-XX.
2618. Pere Coromines, *La sobirania de les persones polítiques*. Any 1919.
2619. Pere Coromines, *Les gràcies de l'Empordà*. Any 1917.
2620. Pere Coromines, *El sentimiento de la Riqueza en Castilla*. Notes. Any 1917.

2621. Pere Coromines, *El sentimiento de la Riqueza en Castilla*. Esborrany. Se-
gle xx.
2622. Pere Coromines, *El sentimiento de la Riqueza en Castilla*. S. xx.
2623. Pere Coromines, *Les llàgrimes de Sant Llorenç*. I. Esborrany autògraf. S. xx.
2624. Pere Coromines, *Les llàgrimes de Sant Llorenç*. II.
2625. Pere Coromines, *Els jardins de Sant Pol*. Any 1926.

Any 1981

2626. Pere Coromines, *Putxinellis*. Sant Pol de Mar 1927.
2627. Pere Coromines, *L'Esperit de Finesa*. Anys 1928-1929.
2628. Pere Coromines, *Por Castilla adentro*. Ensayos. Any 1923.
2629. Pere Coromines, *La guerra nacionalista de las Comunidades de Castilla*.
Any 1918.
2630. Pere Coromines, *El concepto de la unidad política en la monarquía leonesa*.
Any 1919.
2631. Pere Coromines, *El sentimiento de la realidad en los libros de Caballerías*.
Any 1922.
2632. Pere Coromines, *Cartes d'un Visionari sobre la Monarquia i la República*.
Any 1920.
2633. Pere Coromines, *Renovació de valors del segle XIX i quatre assaigs més*.
Anys 1928-1930.
2634. Pere Coromines, *La guerra nacionalista de las Comunidades de Castilla*.
Any 1918.
2635. Pere Coromines, *Prometeu*. Any 1933. Mecnografiat.
2636. Pere Coromines, *Pina, la italiana del dancing*. Any 1932. Mecnografiat.
2637. Pere Coromines, *El procés de Montjuïc*. Anys 1896-1897.
2638. Pere Coromines, *Revisión del Proceso de Montjuich. Exposición y súplica*.
Any 1931.
2639. Publi Terenci, *L'Àndria*. Traducció al català de Pere Coromines. S. xx.
2640. Publi Terenci, *Heautontimoroumenos*. Traducció al català de Pere Coromi-
nes. S. xx.
2641. Pere Coromines, *El teatre de l'Iglésias segons «Els Vells»*. Any 1931. Meca-
nografiat.
2642. Pere Coromines, *El teatre de l'Iglésias segons «Els Vells»*. Autògraf. Sant
Pol de Mar 1931.

2643. Pere Coromines, *Xènies sobre l'Ignasi Iglésias. L'home i el poeta*. Any 1929.
2644. Pere Coromines, *Xènies abans d'una representació de «Fructidor»*. Any 1928.
2645. Pere Coromines, *Els obrers al teatre de l'Ignasi Iglésias*. Any 1929.
2646. Pere Coromines, *Ignasi Iglésias. Panegíric a l'Ateneu Barcelonès*. 18 desembre 1928.
2647. Pere Coromines, *La lluita per la Universitat*. Any 1935.
2648. Pere Coromines, *Pròleg a «Conferències Filosòfiques professades durant el curs 1928-1929 a l'Ateneu Barcelonès»*. Any 1930.
2649. Pere Coromines, *Discurs inaugural del Museu d'Art de Catalunya*. Primera redacció. Any 1934.
2650. Pere Coromines, *Pròleg a «Pina, la italiana del dancing»*. Vichy 1933.
2651. Pere Coromines, *Elogi del paisatge català*. Toledo 1931. Mecanografiat.
2652. Pere Coromines, *Conveniència d'adoptar un ritual per a l'ensenyança de la moral a les Escoles*. Any 1912.
2653. Pere Coromines, *Preàmbul del Decret que regula l'ús de la llengua catalana en els Tribunals*. Palau de la Generalitat de Catalunya, 11 setembre 1933.
2654. *Les mil i una nits*. Traducció al català de Pere Coromines del preàmbul de la nit 576: *Hassan al-Bassri*. S. xx.
2655. Nicolau Maquiavel, *El príncep*. Traducció al català de Pere Coromines del preàmbul i capítols 1-3. S. xx.
2656. Pere Coromines, *Elogi del paisatge*. Toledo 1931. Autògraf.
2657. Pere Coromines, *La reforma nacional y social en Cataluña*. Memòria enviada a Segismundo Moret. Madrid 10 juliol 1901. Mecanografiat.

2. RESERVA IMPRESA I COL·LECCIONS ESPECIALS

Les dades de l'any considerades més rellevants en el desenvolupament de l'activitat de Reserva s'exposaran en dos apartats. El primer comprendrà les estadístiques relatives, per una banda, a les obres ingressades, a les fitxes redactades i a les obres enquadernades o restaurades i, per altra, les estadístiques relatives al nombre de lectors de la nostra sala de lectura i al de les obres consultades. Aquestes dades es complementaran, només si cal, amb unes notes breus que intentaran d'il·lustrar-les i d'ampliar-les a d'altres gestions —no reductibles a xifres— que s'hagin dut, així mateix, a terme i que no siguin les absolutament implícites en les funcions pròpies. El segon apartat inclourà la llista de les adquisicions d'obres incunables o pertanyents al segle XVI, diferenciades aquestes darreres segons que siguin gòtiques o que no ho siguin. Enguany

i com a excepció, la relació que, com les estadístiques, ha estat redactada per Assumpció Estivill, bibliotecària de la Secció, sobre el treball fet per l'equip bibliotecari de Reserva — senyores Oñate, Tura i Estivill — abasta obres dels segles XVI al XVIII. Durant l'any 1981 no s'ha ingressat cap incunable ni cap imprès arcaic.

A) ESTADÍSTIQUES

a) Obres ingressades

	Obres
Reserva catalana Aguiló	95
Reserva general	24
Reserva Prat	9
Biblioteca Verdaguer	196
Fulletts Bonsoms	12
Collecció cervàntica Bonsoms	18
Collecció de teatre Almirall	45
Imitatio Christi	5
Sant Joan de la Creu	5
Collecció microscòpica	9
Llibres de consulta (Sala de lectura)	29
Total	447

Del magatzem general ha passat a la reserva impresa un total de 92 volums que, una vegada a la secció, s'han distribuït de la manera següent:

	Volums
Reserva catalana Aguiló	46
Reserva general	30
Reserva Prat	8
Biblioteca Verdaguer	1
Collecció Elzeviriana	1
Collecció Toda	2
Sant Joan de la Creu	3
Llibres de consulta (Sala de lectura)	1
Total	92

b) Fitxes redactades per als catàlegs de la secció de reserva impresa i per al catàleg general

Principals	491
Secundàries	1.774
Sèries	49

c) Obres consultades

	Gen.	Feb.	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.	Total
Obres de referència	375	477	533	429	418	477	627	563	367	583	701	461	6.011
Incunables	1	—	4	2	2	2	7	5	6	7	4	3	43
Reserva catalana Aguiló	164	155	152	110	151	171	247	256	148	180	190	187	2.111
Reserva general	119	72	84	72	58	44	110	98	70	62	77	97	963
Reserva Prat	27	32	36	33	14	29	41	49	21	43	35	35	395
Biblioteca Verdaguer	16	8	5	6	14	15	13	12	28	11	12	10	150
Fulls Bonsoms	65	47	64	38	62	21	130	89	38	60	36	8	658
Col·lecció cervantina	32	46	87	69	49	11	3	18	3	11	21	6	356
Biblioteca Prat de la Riba	4	6	2	1	5	4	4	6	7	6	5	5	55
Col·lecció Elzeviriana	1	2	—	—	2	—	3	5	3	—	—	4	20
Col·lecció Toda	2	3	1	2	2	2	3	6	11	9	13	1	55
Col·lecció de teatre Almirall	9	12	59	32	3	4	4	7	8	14	12	3	167
Imitatio Christi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Col·lecció Bonsoms - Chacon	4	5	5	9	4	11	4	24	20	10	10	8	114
Sant Joan de la Creu	—	—	4	2	5	—	5	—	1	1	3	10	31
Col·lecció Espona	—	1	1	4	1	7	2	13	2	2	5	7	45
Col·lecció microscòpica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Col·lecció Bulbena	—	3	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	7
Sala sarda	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6
Total	820	869	1.037	809	790	801	1.203	1.151	736	999	1.125	847	11.187

El taller d'enquadració ha relligat 283 volums per a la secció de Reserva Impresa i ha confeccionat 11 capses destinades a protegir llibres i altres documents impresos.

El laboratori de restauració ha efectuat la restauració de 8 impresos de la secció: 4 fullets Bonsoms, 3 llibres de la Reserva general i 1 llibre de la Reserva Prat.

d) *Lectors de la sala de reserva*

Gen.	Feb.	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.	Total
569	533	610	524	488	425	648	511	422	545	603	546	6.424

Els lectors d'aquesta sala ho són tant de la reserva impresa com de la reserva manuscrita. Les xifres anteriors recullen el total global dels lectors d'ambdues seccions.

Referent al capítol de les noves adquisicions, val a dir que aquestes han estat, com d'habitud, el resultat de les desiderates emanades de les consultes de catàlegs editorials i de llibreters —llibre recent i llibre vell—, així com de bibliografies diverses. Hi ha hagut enguany un interès especial a completar obres de referència i a ampliar-ne el fons. Entre les adquisicions, voldríem destacar l'edició italiana del *Consolat de Mar*, feta a Venècia a la primera meitat del segle XVI —remetem a la relació d'obres ingressades—, i l'edició facsímil de l'*Apocalipsis figurado de los Duques de Saboya* (Madrid 1980).

El material ingressat ha seguit el procés d'incorporació a les diverses seccions, tasca a la qual s'ha d'afegir la catalogació d'obres de la Biblioteca Juncadella - castell de Montesquiu, ja enllestida, i la de la Biblioteca Magriñà d'obres verdaguerianes, pràcticament enllestida també pel que fa a les edicions impreses.

En relació amb la Biblioteca Torres Amat, s'ha prosseguit el registre de les obres situades a la sala de lectura d'aquest nom, mentre que s'han seleccionat segons haguessin pertangut al Bisbe o fossin posteriors les obres encara ara col·locades al compactus de Manuscrits i Arxiu. S'ha imprès, així mateix, un ex-libris per tal d'assenyalar-ne, en tot cas, la procedència.

Cal assenyalar també que, en aquest període, s'ha preparat l'Exposició Commemorativa del Cinquantenari de Santiago Rusiñol i se n'ha redactat el catàleg (actualment en premsa); s'ha canviat la ubicació de la Col·lecció Miralles, que ha passat de l'antic despatx de Direcció a la Sala dels Compactus; han passat a la Reserva alguns llibres —abans a l'Auditori— del fons Pedro

Pons; s'ha instal·lat calefacció a la Sala Torres Amat, actualment habilitada com a Sala de Lectura d'Arxiu; tota la Reserva Impresa ha estat subjecta a una desinsectació preventiva; els dipòsits generals i la Sala Prat de la Riba, ultra la desinsectació, han estat també desratitzats; s'han traslladat al lloc pertinent materials que ocupaven la Sala Prat de la Riba tot i que no pertanyien a la Reserva; s'ha polit, també, l'estat de l'obra de la Sala Prat de la Riba i de la Sala dels Compactus a fi d'evitar la possible entrada de roedors; s'ha fet entapissar el cadiram de la Sala Cervantes.

Pel que fa a les publicacions, al llarg de l'any s'ha preparat el catàleg imprès *Santiago Rusiñol* (1861-1931), encara en premsa.

Com a projecció exterior, la Secció de Reserva Impresa ha col·laborat amb l'aportació de materials diversos a l'exposició *Dels Bells Oficis al disseny actual*, commemorativa del F.A.D. i organitzada per la Caixa de Barcelona; a l'exposició *Nebrija*, organitzada en col·laboració amb la Universitat Autònoma, i a l'exposició *Estampas. Cinco siglos de imagen impresa*, organitzada per la Dirección General del Patrimonio Artístico.

B) OBRES DELS SEGLES XVI-XVIII INGRESSADES DURANT EL 1981

Obres citades

ADAMS = ADAMS, H. M., *Catalogue of Books Printed on the Continent of Europe, 1501-1600 in Cambridge Libraires*. Cambridge, 1967. 2 vols.

AGUILÓ = AGUILÓ I FUSTER, Marià, *Catálogo de obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860* (Madrid, 1923). Barcelona, Sueca, 1973.

BARRERA = BARRERA Y LEIRADO, C. A. de, *Catálogo bibliográfico y biográfico del teatro antiguo español desde sus orígenes hasta mediados del siglo XVIII*. Madrid, 1860.

BAUDRIER = BAUDRIER, J., *Bibliographie lyonnaise ... au XVIe siècle*. Lyon, 1872-1879, 12 vols.

BMGCPB = *British Museum General Catalogue of Printed Books*. London and Beccles, 1931-1968. 263 vols., 50 vols. de supl.

BOVER = BOVER, Joaquim Maria, *Biblioteca de escritores baleares (la Ciutat de Mallorca, 1868)*. Barcelona, Sueca, 1976. 2 vols.

CCIBE = *Catálogo colectivo de obras impresas en los siglos XVI al XVIII existentes en las bibliotecas españolas*. Madrid, 1972. (En curs de publicació.)

CGBNP = *Catalogue générale des livres imprimés de la Bibliothèque Nationale*. Paris, 1924-1981.

DEL ARCO = ARCO Y MOLINERO, Àngel del, *La imprenta en Tarragona. Apuntes para su historia y bibliografía*. Tarragona, 1916.

PALAU = PALAU Y DULCET, A., *Manual del librero hispano-americano*. 2.ª ed. Barcelona, 1948-1977. 28 vols.

TODA = TODA I GÜELL, E., *Bibliografia espanyola d'Itàlia*. Sant Miquel d'Escornalbou, 1927-1931. 5 vols.

VINDEL (Marcas) = VINDEL, F., *Escudos y marcas de impresores y libreros en España ...* Barcelona, 1942.

Impresos del segle XVI (no gòtics)

BALDUS DE UBALDIS. — V. UBALDI, Baldo degli.

BERO, Agostino. — V. *Qvaestiones Ivris Variae Ac Selectae, Cvm In Scholis Ad Exercenda Ingenia Ac Formandum iudicium studioforum accommodatissimae: ... Adiectis nunc recēs Augustini Beroij, ...*

CONSOLAT DE MAR. *Libro Di Consolato Novamente Stampato Et Ricorretto, nel quale fono scritti capitoli & statuti & buone ordinationi, che li antichi ordinarono per li casi di mercantia & di mare & mercanti & marinari, & patroni di nauilli*. Vinegia, Giouanni Padoano, 1539 (al final: 1549).

4.º 6 f., CXXII fols. (en realitat CXXI), 1 f. Signs. a⁶, A-O⁸, P¹⁰. Gravat a la portada que representa unes naus i els sants: «S. Antonio, S. Nicola, S. Helme, S. Chiara». Marca de l'impressor, a tota plana, en el verso de la portada. Caplletres ornades i alguns espais en blanc, amb minúscules, per a les caplletres. El darrer foli porta la numeració equivocada. Taques d'humitat. Exemplar restaurat. Ex libris de «D. Lorenzo Deodati». Segell de «Walter Ashburner - Firenze» al verso del full cinquè del començament i al verso del darrer full.

Cf. TODA, 1305; cf. PALAU, 59537; cf. ADAMS, C-2534.

[COSTANUS], Antonius Guibertus. — V. *Qvaestiones Ivris Variae Ac Selectae, Cvm In Scholis Ad Exercenda Ingenia, Ac Formandum iudicium studioforum accommodatissimae: ... Adiectis nunc recēs ... Augustini Beroij, Antonij Guiberti, ...*

CRAVETTA, Aimone. — V. *Qvaestiones Ivris Variae Ac Selectae, Cvm In Scholis Ad Exercenda Ingenia, Ac Formandum iudicium studioforum accommodatissimae: ... Adiectis nunc recēs ... Augustini Beroij, Antonij Guiberti, & Aymonis Crauetiae Questionibus. ...*

GUIBERTUS, Antonius. — V. COSTANUS, Antonius Guibertus.

(*Qvaestiones*) *Qvaestiones Ivris Variae Ac Selectae, Cvm In Scholis Ad Exercenda Ingenia, Ac Formandum iudicium studioforum accommodatissimae: ... Adiec-*

tis nunc recēs Augustini Beroij, Antonij Guiberti, & Aymonis Crauetæ Quæstionibus. ... Cvm Dvplici Indice, ... Lvgdvni, [Haer. Jacobi Giuntæ], 1572.

Fol. 58 f., 913 p. Signs. aa⁶, bb⁸, cc-nh⁴, a-z⁶, A-Z⁶, Aa-Zz⁶, Aaa-Fff⁶, Ggg⁸ (?). Marca 5 (1) de l'impressor a la portada. Caplletres ornades. Corcs. Taques d'humitat i d'òxid. Manca el darrer full en blanc? Ex-libris de «Joseph de Carles» i de «Laurentii à Lentiselà» a la portada. Altres ex-libris ratllats i il·legibles. Segell de la «Biblioteca Juncadella - Castell de Montesquiú». Perg.

- (1) BAUDRIER, vol. 6, p. 257; BAUDRIER, vol. 6, p. 335-336;
ADAMS, Q-5; CCIBE, vol. 12, 10.

[UBALDI, Baldo degli, *Super Decretalibus*] [Lugduni, Petrus Fradin, 1551].

Fol. 382 fols., 47 f., 1 f. en blanc. Signs. a-z⁸, A-Z⁸, Aa-Gg⁸, Hh⁶. Caplletres ornades. Postilles marginals impreses i manuscrites. Manca la portada i el darrer full en blanc. Taques d'humitat i d'òxid. Ex-libris «Joseph Pella y Forgas». Segell de la «Biblioteca Juncadella - Castell de Montesquiú». Ex-libris manuscrit de «Dr. Rexach» a la coberta. Perg.

ADAMS, B-112.

Impresos dels segles XVII i XVIII

ABRIL, Pedro Simón. — V. CICERÓ, Marc Tullí, *Epístolas O Cartas De Marco Tulio Cicerón, Vulgarmente Llamadas Familiares. Traducidas Por El Dr. Pedro Simon Abril ...*

ANGLASELL I DE CORTADA, Marià, *Fvnebre Ocaso, Y Oriente Glorioso De Nvestro Amado Sol, A Distinctos Aspectos De La Lyva De Octvbre. Oracion Fvnebre, Qve En Las Reales Exeqvias De ... Carlos Segvndo (...) Dixo ... Fray Mariano Anglasell, y de Cortada ...* Barcelona, Rafael Figverò, [s.a., 1700?].

PALAU, 12574.

ARMANYÀ I FONT, Francesc, Arquebisbe de Tarragona, *D. Fr. Francisco Armañá Por La Gracia De Dios Y De La Santa Sede Apostolica Arzobispo De La Santa Metropolitana Iglesia De Tarragona, Primado De Las Españas ...* [Carta pastoral amb motiu de la invasió del Rosselló per les tropes franceses l'any 1794.] [Barcelona, Juan Francisco Piferrer, 1794].

PALAU, 16884.

ASALTO. [Francisco González y de Bassecourt], comte d'El. — V. JUNTA DE SANIDAD, Real, *Noticia De La Epidemia De Tercianas, Que Se Padeció En Varios Pueblos del Urgel y otros parages del Principado de Cataluña en el año de 1785, formada de orden de la Real Junta de Sanidad, que componen el ... Señor Conde del Asalto ...*

AZARA, Eustaquio de, Bisbe de Barcelona. — V. IZQUIERDO CAPDEVILA, Juan, *El Amigo De Los Hombres, Elogio, Que En Las Solemnes Exequias Celebradas*

Por La Real Junta Del Hospicio I Refugio De Esta Ciudad ... A Su Difunto Presidente ... D. Eustaquio De Azara ... Dixo ...

BANCES CANDAMO, Francisco, *Comedia Famosa. La Inclination Española. De ...* [Valencia, Viuda de Joseph de Orga, 1765] (N. 108). PALAU, 23163.

(Bayaceto). *Tragedia. El Bayaceto. En Tres Actos. Corregida Y Enmendada En Esta Segunda Impresion.* [Barcelona, Carlos Gibert y Tutó, s.a., 1790? (1).]

(1) BMGCPB, vol. 11, col. 269.

BESSA, José Tomás, *Sermon Panegyrico Del Segundo Dia De Las Fiestas, Dedicadas Al ... Archangel San Miguel, Por La Dedicacion Del Nuevo Templo à su grandeza, ... fabricado éste à diligencias del zelo Del ... Señor Don Jayme Miguel De Guzman, Davalos, ... Siendo El Orador De La Fiesta ... Don Joseph Thomàs Bessa, ...* Barcelona, Francisco Suriá, [s.a., 1755?].

PALAU, 28748.

BONIFACI VIII. Papa. — V. CORPUS IURIS CANONICI.

BÒRIA I DE LLINARS, Domènec Ignasi, *Nuestra Paysana, Patrona, Y Tutelar Eulalia Vindicada En La Mejor Porcion De Las Glorias De Su Pasion, Y Triumfo. Discurso Apologetico Historico Que Escribió ... Fr. Domingo Ignacio Boria, y de Llinás ...* Barcelona, Bernardo Pla, [s.a., 1779?].

PALAU, 33099

BOTERO BENESE, Giovanni, *Descripcion De Todas Las Provincias, Reynos, Estados, y Ciudades principales del Mundo, sacada de las Relaciones Toscanas de Juan Botero Benes; En Que Se Trata De las costumbres, industria, trato, y riquezas de cada una de las Naciones de Europa, Asia, Africa, America, ò Nuevo Mundo; de la Cantidad, Qualidad, y Movimientos del Mar; y de todas las Islas, y Peninfulas, hasta oy descubiertas. Por Fr. Jayme Rebulloja ...* Gerona, Jayme Brò, 1748.

BMGCPB, vol. 23, col. 152; CGBNP, vol. 16, col. 872;

PALAU, a continuació de 33705.

BUFFON [Georges-Louis Leclerc], comte de. — V. *Vida Del Conde De Buffon ...*

CALDERÓN DE LA BARCA, Pedro, *La Gran Comedia, Amado, Y Aborrecido, De Don Pedro Calderon De La Barca, Fiesta, que se representò à sus Magestades en el Salón Real de Palacio.* [S.l., s.i., s.a., 1770? (1).]

(1) BMGCPB, vol. 30, col. 730.

CALDERÓN DE LA BARCA, Pedro, *Comedia Famosa. Eco, Y Narciso. Fiesta que se representò à sus Magestades en el Coliseo de Buen-Retiro. De Don Pedro Calderon De La Barca.* [Barcelona, Juan Serra y Nadal, s.a., s. XVIII.] (Núm. 38.)

CGBNP, vol. 22, col. 614.

CALDERÓN DE LA BARCA, Pedro, *Comedia Famosa. El Gran Principe De Fez, Don Balthasar De Loyola. De Don Pedro Calderon De La Barca*. [Barcelona, Francisco Suria y Burgada, s.a., 1765? (1).] (Núm. 42.)

- (1) PALAU, 40101; BMGCPB, vol. 30, col. 736;
CGBNP, vol. 22, col. 617. El BMGCPD
dóna la data aproximada de 1770.

CAMÓS, Narcís, *Jardín De Maria, Plantado En El Principado De Cataluña. Enrichido Con Muchas Imagenes De esta Celestial Señora; que como Plantas Divinas descubrió en él milagrosamente el Cielo, ... Añadese Un Tratado En Que Se Da Noticia De algunas Iglesias Principales, ... Compuesto Por ... Narciso Camós ...* Gerona, Joseph Brò, [s.a., 1772? (1)].

- (1) PALAU, a continuació de 41079.

CAÑIZARES, José de, *Comedia Famosa. Carlos Quinto Sobre Tunez. De Don Joseph De Cañizares*. [Barcelona, Francisco Suriá, 1770.] (Núm. 150.)

PALAU, 42912; BMGCPB, vol. 31, col. 856.

CAÑIZARES, José de, *Comedia Famosa. El Rey D. Enrique El Tercero, Llamado El Enfermo. De Jose Cañizares*. [Salamanca, Imprenta de la Santa Cruz, s.a., 1770? (1).] (Núm. 124.)

- (1) BMGCPB, vol. 31, col. 858.

CAÑIZARES, José de, *Tragedia. El Sacrificio De Yfigenia. De Don Joseph de Cañizares. En Cinco Actos. Segunda Parte. Corregida Y Enmendada En Esta Segunda Impresion*. [Barcelona, Juan Francisco Piferrer, s.a., 1765? (1).] (N. 127.)

- (1) BMGCPB, vol. 31, col. 858; PALAU, 42906.

CARBONELL, Francisco, *Comedia Famosa. No Cabe Mas En Amor, Ni Hay Amor Firme Sin Zelos. Del Doctor Don ...* [Barcelona, F. Suriá y Burgada, s.a., 1770? (1).] (Núm. 133.)

- (1) BMGCPB, vol. 32, col. 295.

CARESMA, Jaume, *Jacobi Caresmar ... Dissertatio Historico-Cronologica De Inscriptione Lapidis Ecclesiae Sancti Meterii Martyris Barcinonen. ... Cervariae Lacetanorum, Typis Academicis*, 1765.

PALAU, 44131.

CARLES II. Rei d'Espanya. — V. ANGLASELL I DE CORTADA, Marià, *Fynebre Ocaso, Y Oriente Glorioso De Nvestro Amado Sol, A Distinctos Aspectos De La Lyra De Octvbre. Oracion Fynebre, Qve En Las Reales Exequias De ... Carlos Segvndo (...)* ...

CARLES III. Rei d'Espanya. — V. MARTÍN, Manuel, *Carlos El Sabio. Elogio Funebre Que En Las Solemnes Exequias Que Celebró A La Gloriosa Memoria De Su Difunto Rey Carlos III ...*

CASTELVI COLOMA, Juan de. Conde de Cervellón. — V. CASTELLVÍ I COLOMA, Joan Basili de. Comte de Cervelló.

CASTELLVÍ I COLOMA, Joan [Basili] de. Comte de Cervelló, *Respuesta De Eneas A La Epistola Ovidiana De Dido. Por ... Don Juan De Castelví Coloma, Conde De Cervellon*. [S.l., s.i., s.a., S. XVIII.]

CERVELLÓ, comte de. — V. CASTELLVÍ I COLOMA, Joan Basili de. Comte de Cervelló.

CICERÓ, Marc Tul·li, *Epístolas O Cartas De Marco Tulio Ciceron, Vulgarmente Llamadas Familiares. Traducidas Por El Dr. Pedro Simon Abril ...* Valencia, Hermanos Orga, 1797, 3 vols.

(1) VINDEL (Marcas), p. 530; PALAU, 54454.

CLIMENT V. Papa. — V. CORPUS IURIS CANONICI.

(Colección) *Coleccion De Las Ceremonias, que hace la Iglesia en la Semana Santa, con la explicacion de lo que significan, paraque (sic) muchos Seglares, que las ignoran, fepan lo que contienen, y con devocion las mediten. Con Un Relox, Que despierta al Alma dando las horas de la Semana Santa, ... Compuesto por D. Juan de Lama ... Van à la fin añadidos los quatro Pafios y las Lamentaciones que la Iglesia canta.* Barcelona, Mathéo Barceló, 1774.

PALAU, 130292.

COMELLA, Luciano Francisco, *Drama En Tres Actos. Christina De Suecia. Por D. ...* [S.l., s.i., s.a., 1790? (1).] (Núm. 3.)

(1) BMGCPB, vol. 41, col. 274; PALAU, 58106.

COMELLA, Luciano Francisco, *El Hombre Singular, Ó Isabel Primera De Rusia: Drama En Dos Actos, Por Don ...* [Barcelona, Juan Francisco Piferrer, s.a., 1795? (1).] (Núm. 138.)

(1) BMGCPB, vol. 41, col. 275.

COMELLA, Luciano Francisco, *Tragedia En Cinco Actos. Ino, Y Temisto. Por D. ...* [Barcelona, Ramon Martín, s.a., 1795? (1).]

(1) BMGCPB, vol. 41, col. 275.

COMELLA, Luciano Francisco, *La Jacoba. Comedia En Quatro Actos, Por Don ...* [Barcelona, Juan Francisco Piferrer, s.a. 1790 (1).] (Núm. 76?)

(1) BMGCPB, vol. 41, col. 275.

COMES, Andrés, *Sermon Funebre Que En Las Exequias De ... Don Juan Antonio De Lanuza Y De Boxadors, &c. Conde De Plasencia, &c., ... Celebradas El Dia XXVII. De Febrero De MDCCLXX. en la Iglesia Parroquial de San Miguel del Lugar de Montfalcó, ... Predicò ... Andres Comes ...* Barcelona, Francisco Suriá [s.a., 1770?].

CORPUS IURIS CANONICI. *Corpus Iuris Canonici In Tres Partes Distinctum ...* Lvgdvni, Ioannes Antonivs Hvgvetan & Gvillielmvs Barbier, 1671. 3 vols.

Vol. I: ... *Glossis Diversorum Illustratum; Gregorij Papae XIII, iussu editum, ... Pars Prima.*

Vol. II: ... *Continens Hac Parte Decretales, Sive Constitutiones D. Gregorii IX. Et Aliorum Pontificum; Cum Glossis Ordinariis, ... Pars Secunda.*

Vol. III: *Continens Librum Sextum Decretalium D. Bonifacii Papae VIII. Constitutiones D. Clementis Papae V. Extravagantes D. Ioannis Papae XXII. Et aliorum Pontificum, ... Cum Glossis Ordinariis, ... Liber Septimus Decretalium, Cum Additionibus Antonii Naldi ... Pars Tertia.*

CUBILLO DE ARAGÓN, Álvaro, *Comedia Famosa. Los Desagravios De Christo. De Alvaro Cubillo De Aragon.* [Valencia, Viuda de Joseph de Orga, 1765.] (N. 99.)

Cf. PALAU, 65806; cf. BMGCPB, vol. 46, col. 35.

DIAMANTE, Juan Bautista, *Comedia Famosa. El Valor No Tiene Edad, Y Sanson De Extramadura De Don ...* [Barcelona, Francisco Suriá, s.a., 1770? (1).]

(1) PALAU, 71759.

DOMÉNECH, Cristóbal, *Sermon Del Angelico Doctor Sto. Thomas De Aquino, Que En Su Dia 7. De Marzo 1757, ... Predicò El R. P. Christoval Domenech ...* Tarragona, Joseph Barber, [1757?]. DEL ARCO, p. 319-320; PALAU, 75064.

Espada (La) De Goliath, En La Mano De David. Rasgo Allegorico Al Segundo David De La Ley De Gracia el Angelico Doctor Santo Thomàs De Aquino, ... Oratorio, ... Dia 23. de Junio del Año 1754. ... Cantò la Capilla de la Santa Iglesia Cathedral siendo su Maestro ... Antonio Iordi ... Vich, Pedro Morera, [s.a., 1754?].

PALAU, 81992

Espada (La) De Oro, Que Diò Jeremias A Judas Macabeo, Con La qual defendiò à Israel de los insultos de Nicanor. Oratorio Sacro, En Que Se Aplauden Los Aciertos De la pluma del Angelico Doctor Santo Thomas De Aquino, En Defender La Ilesia De Los Errores de los Gentiles ... Dia 26. de Junio del Año 1757. Cantò la Capilla de la Santa Iglesia Cathedral siendo su Maestro ... Antonio Iordi ... Vich, Pedro Morera, [s.a., 1757?].

(*Espigadera*). *Comedia Nueva. La Espigadera.* [Barcelona, Viuda Piferrer, s.a., 1765? (1).] (N. 43.)

(1) BMCPB, vol. 68, col. 525; cf. PALAU, 82461.

FARNESE, Isabel. Duquessa de Parma. — V. ISABEL DE PARMA. Reina d'Espanya.

FERNÁNDEZ DE CÓRDOBA, Francisco Javier. — V. SOL, Juan Pablo, *Un Sol En Su Eclipse De Sus Estrellas Funebremente Aplaudido En La Villa De Bellpuig.*

Sermon Funebre, Predicado En Las Fvnerales Exequias, Que La ... Vnion De Clerigos Dedicò ... A ... Don Francisco Xavier Fernandez De Cordova, ...

FLORES PABÓN, Sebastián. — V. MARÍN, José, *La Debilidad De Los Espiritus Fuertes, Y Solida Fortaleza De La Mansedumbre Christiana. Sermon, ... à la buena memoria Del ... Señor Don Sebastian Flores Pabon ...*

FRANCISCO DE LOS SANTOS, *Descripcion Del Real Monasterio De San Lorenzo De El Escorial, Vnica Maravilla Del Mundo. Fabrica De ... Filipo Segundo, Coronada Por ... Filipo IV. ... Reedificada Por ... Carlos II. ... Y Nuevamente Exhornada Con Las ... Pinturas De Lucas Jordan. ... Por ... Madrid, Juan Garcia Infançon, 1698.* PALAU, 300553; BMGCPB, vol. 78, col. 262; CGBNP, vol. 54, col. 516.

GIORDANO, Luca. — V. FRANCISCO DE LOS SANTOS, *Descripcion Del Real Monasterio De San Lorenzo De El Escorial, Vnica Maravilla Del Mundo. Fabrica De ... Filipo Segundo, Coronada Por ... Filipo IV. ... Reedificada Por ... Carlos II. ... Y Nuevamente Exhornada Con Las ... Pinturas De Lucas Jordan. ...*

GONZÁLEZ Y DE BASSECOURT, Francisco. Comte d'El Asalto. — V. ASALTO. Francisco González y de Bassecourt, Comte d'El.

GREGORI IX. Papa. — V. CORPUS IURIS CANONICI.

GREGORI XIII. Papa. — V. CORPUS IURIS CANONICI.

GUZMÁN DÁVALOS, Jaime Miguel de. — V. BESSA, José Tomás, *Sermon Panegyrico Del Segundo Dia De Las Fiestas, Dedicadas Al ... Archangel San Miguel, Por La Dedicacion Del Nuevo Templo à su grandeza, ... fabricado éste à diligencias del zelo Del ... Señor Don Jayme Miguel De Guzman, Davalos, ... Siendo El Orador De La Fiesta ... Don Joseph Thomàs Bessa, ...*

HERAULT DE SECHELLES, Marie-Jean. — V. *Vida Del Conde De Buffon, A Que Acompañan ... La relacion del viage que ...*

HOZ MOTA, Juan de la, *Comedia Famosa. El Villano Del Danubio, Y El Buen Juez No Tiene Patria. De Don ...* [Barcelona, Francisco Suria y Burgada, s.a., 1770? (1).] (Núm. 131.)

(1) BMGCPB, vol. 108, col. 110; PALAU, a continuació de 116445.

INGENIO VALENCIANO, Un. — V. UN INGENIO VALENCIANO.

ISABEL DE PARMA. Reina d'Espanya. — V. MONTERO I D'ALÒS, Josep Gregori, *Oracion Funebre, Que En Las Solemnes Exequias, I Funeral, Con Que La ... Ciudad De Barcelona Honró La ... Memoria De ... Doña Isabel De Farnesio Duquesa De Parma ...*

IZQUIERDO CAPDEVILA, Juan, *El Amigo De Los Hombres, Elogio, Que En Las Solemnes Exequias Celebradas Por La Real Junta De Hospicio I Refugio De Esta Ciudad, En Su Iglesia El Dia 29. De Julio De 1797. A Su Difunto Presidente ... Don Eustaquio De Azara, ... Dixo El M.R.P.M. Fr. Juan Izquierdo, i Capdevila, ...* Barcelona, Francisco Surià i Burgada, [s.a., 1797?].

PALAU, 122448.

J. M. A. — V. *Vida Del Conde De Buffon, ... Traducida Del Frances Y Aumentada ... Por Don ...*

JOAN XXII. Papa. — V. CORPUS IURIS CANONICI.

JORDÁN, Lucas. — V. GIORDANO, Luca.

JORDI, Antoni. — V. *La Espada De Goliath, En La Mano De David. ... Oratorio, ... Cantò la Capilla de la Santa Iglesia Cathedral siendo su Maestro ... Antonio Iordi ...*

JORDI, Antoni. — V. *La Espada De Oro, Que Diò Jeremias A Judas Macabeo, Con La qual defendió à Israel de los insultos de Nicanor. Oratorio Sacro ... Cantò la Capilla de la Santa Iglesia Cathedral siendo su Maestro ... Antonio Iordi ...*

JORDI, Antoni. — V. *El Manà, Y Vara De Aaron Traslados En El Arca, A La Casa de Obededon muy Pobre. Drama Sacro. ... Consagrale ... Dn. Fr. Bartholomè Sarmentero, ... Le Cantò la Capilla de la Santa Iglesia Cathedral, siendo su Maestro el Rdo. Antonio Iordi ...*

JORDI, Antoni. — V. *Triunfo De La Luz. Oratorio Sacro, En Que Se Aplavde La Victoria, Que Contra Los Hereges Villelmo, Y Sigenio Consiguiò Con Solo El Opusculo contra los impugnadores de la Religión El Sol De La Iglesia Santo Thomàs De Aquino ... Cantò la Capilla de Santa Iglesia Cathedral, siendo su Maestro Antonio Iordi ...*

JUNTA DE HOSPICIO Y REFUGIO, Real. Barcelona. — V. IZQUIERDO CAPDEVILA, Juan, *El Amigo De Los Hombres, Elogio, Que En Las Solemnes Exequias Celebradas Por La Real Junta De Hospicio I Refugio De Esta Ciudad, ...*

JUNTA DE SANIDAD, Real, *Noticia De La Epidemia De Tercianas, Que Se Padebió En Varios Pueblos del Urgel y otros parages del Principado de Cataluña en el año de 1785, formada de orden de la Real Junta de Sanidad, que componen el ... Señor Conde del Asalto, ... [y otros].* Barcelona, Viuda Piferrer, [s.a., 1785?].

PALAU, 193475.

LA VILLE SUR-ILION, Bernard Germain Étienne. Comte de Lacépède. — V. LACÉPÈDE, Bernard Germain Étienne de la Ville sur-Illon. Comte de.

LABARRE Y BELTRÁN, Nicolás de, *Discripcion Metrica De Las Plausibles Fiestas, Que Se Han Celebrado, En La Muy Ilustre Ciudad De Barcelona, Con Motivo De La Colocacion Del Divino Sacramento, En La Iglesia Erigida Al Archangel S. Miguel, En La Nueva Poblacion De Barceloneta, en 28. de Setiembre del año de 1755. Escrita Por Don ...* Barcelona, Maria Teresa Barra y Teixidó, 1755.

PALAU, 128854.

LACÉPÈDE. Bernard Germain Étienne de la Ville sur-Ilion, Comte de. — V. *Vida Del Conde De Buffon, Á Que Acompañan ... el elogio fúnebre que á la memoria de su Maestro compuso el Conde de la Cepède ...*

LAMA, Juan de ... *Relox, Que despierta al Alma dando las horas de la Semana Santa, ...* — V. *Coleccion De Las Ceremonias, que hace la Iglesia en la Semana Santa, ...*

LANUZA I DE BOIXADORS, Joan Antoni de. Comte de Plasència. — V. COMES, Andrés, *Sermon Funebre Que En Las Exequias de ... Don Juan Antonio De Lanuza Y De Boxadors, &c. Conde de Plasencia, &c., ...*

[LAVIANO, Manuel Fermín de], *Comedia Nueva En Tres Actos, El Sol De España En Su Oriente Y Toledano Moyses*. [Barcelona, Juan Francisco Piferrer, s.a., siglo XVIII.] (Núm. 130.)

PALAU, 316669; BARRERA, 202.

LECLERC, Georges-Louis. Comte de Buffon. — V. BUFFON. Georges-Louis Leclerc. Comte de.

LEYVA RAMÍREZ DE ARELLANO, Francisco, *Comedia Famosa. Quando No Se Aguarda: El Principe Tonto De D. Francisco de Leiba Ramirez de Arellano*. [Barcelona, Juan Serra, s.a.] (Núm. 196.)

PALAU, 137572.

[LLOBET I MAS-NAVARRO, Francesc], *Carta Pastoral Del Muy Ilustre Señor Prior De Meyá, Sobre Contrabandos*. Barcelona, Francisco Surià, y Burgada, [s.a., 1794?].

PALAU, 145088.

LLORENÇ DE BRINDISI, Sant. — V. MUÑIZ DE CASTILLA, Alonso, *Sermon Que En El Dia 9. De Mayo De 1784. Y Primero De Las Fiestas Con Que El Convento De Santa Eulalia De PP. Capuchinos de Sarrià Celebrò La ... Beatificacion Del Beato Lorenzo de Brindis ...*

(Maná). *El Manà, Y Vara De Aaron Trasladados En El Arca, A La Casa de Obededon muy Pobre. Drama Sacro. A La Translacion Del S^{mo}. Sacramento, Y Santo Christo, Al Nuevo Templo Del Hospital De la Ciudad de Vich. Consagrale ... Dn. Fr. Bartholomè Sarmentero, ... Le Cantò la Capilla de la Santa Iglesia Cathedral, siendo su Maestro el Rdo. Antonio Iordí ... Vich, Pedro Morera, [s.a., 1753?].*

MARÍN, José, ... *La Debilidad De Los Espiritus Fuertes, Y Solida Fortaleza De La Mansedumbre Christiana. Sermon, Que En Las Honras Celebradas Por La Universidad de Salamanca el 23. de Diciembre de 1778. à la buena memoria Del ... Señor Don Sebastian Flores Pabon, De Su Gremio, Y Claustro, Provisor ... Dixo ... Joseph Marin, ...* Barcelona, Carlos Gibèrt y Tutó, [s.a., 1778?].

PALAU, 151925.

MARTÍN, Manuel, *Carlos El Sabio. Elogio Funebre Que En Las Solemnes Exequias Que Celebró A La Gloriosa Memoria De Su Difunto Rey Carlos III. La Insigne Villa De Castellon de la Plana el dia 8. de Junio de 1789. ... Dixo el M.R.P. Fr. Manuel Martin ...* Barcelona, Bernardo Pla, [s.a., 1789?].

PALAU, 153651.

(Más). *El Mas Temido Andaluz, Y Guapo Francisco Estevan. ...* — V. VALLÉS, José.

MENÓS I DE LLENA, Jaume. — V. PUIGDOLLERS, Lluçia, *Memoria Apologetica A La Carta Que Escribió Don Gil Blas A Don Blas Gil, sobre la que contra la inoculación de las Viruelas publicó el Doctor Don Jaime Menós y de Llena ...*

MONTERO I D'ALÒS, Josep Gregori de, *Oracion Funebre, Que En Las Solemnes Exequias, I Funeral, Con Que La ... Ciudad De Barcelona Honró La ... Memoria De ... Doña Isabel De Farnesio Duquesa De Parma, I Reina De Las Españas ... Dixo En La Iglesia Cathedral De Barcelona, ..., el dia 27. de Setiembre de 1766 Don Fr. Joseph Gregorio De Montero, I De Alòs ...* Barcelona, Juan Nadal, [s.a., 1766?].

PALAU, 178476.

MORETO [Y CABAÑA], Agustín. *Comedia Famosa. La Fuerza Del Natural. De Don Agustín Moreto.* [Barcelona, Francisco Suriá, 1769.] (Núm. 120.)

PALAU, a continuació de 182773.

MORETO [Y CABAÑA], Agustín, *Comedia Famosa. Industrias Contra Finezas. De Don Agustín Moreto.* [Barcelona, Juan Serra y Centené, s.a., 1790? (1).] (Núm. 190.)

PALAU, 182747; CGBNP, vol. 119, col. 573;

(1) BMGCPB, vol. 164, col. 234.

MORETO [Y CABAÑA], Agustín, *Comedia Famosa. El Licenciado Vidriera. De Don Agustín Moreto.* [Barcelona, Juan Serra y Nadal, s.a., s. XVIII.] (Núm. 181.)

PALAU, 182660

MUÑIZ DE CASTILLA, Alonso, *Sermon Que En El Dia 9. De Mayo De 1784. Y Primero De Las Fiestas Con Que El Convento De Santa Eulalia De PP. Capuchinos De Sarrià Celebrò La ... Beatificacion Del Beato Lorenzo De Brindis, ... Predicò Don Alonso Muñiz De Castilla.* Barcelona, Bernardo Pla, [s.a., 1784?].

MUÑOZ Y GUIL, Manuel. Bisbe de Vic. *Carta Pastoral Preparatoria, Que En Lo Ingres à Son Bisbàt escriu lo Illm. Sr. Bisbe de Vich Don Manuel Muñoz, y Guil à tots, y à cada vn dels Faels de fon Bisbàt.* [S.l., s.i. (1), s.a., s. XVIII.]

- (1) Marià Aguiló diu que els tipus utilitzats són de Pere Morera.
AGUILÓ, 189.

NALDI, Antonio. — V. CORPUS IURIS CANONICI.

Novena A La Gloriosa Santa Ana, Madre De La Madre De Dios, Y Abuela De Jesu Christo. *Sacala A Luz Un Fino Devoto de la Santa.* Valencia, Joseph García, [s.a., s. XVIII].

ORTIZ GALLARDO, Judas Tadeo, *Almanak, Y Calendario General Para El Año De 1787. Compuesto Por ...* Barcelona, Francisco Suriá, [s.a., 1787?].

ORTIZ GALLARDO, Judas Tadeo, *Almanak, Y Calendario General Para El Año Bisiesto De 1788. Compuesto Por ...* Barcelona, Francisco Suriá, [s.a., 1788?].

Peregrinació Del Venturós Pelegri ... V. Venturós pelegrí ...

Prospecto De Un Semanario De Agricultura, Artes Y Oficios, Dirigido á Los Párrocos. [S.l., s.i., s.a.]

PUIG, Pablo, *Las Partes De La Oracion Nuevamente Copiadas En La Mas Perfecta Gramatica que sin discrepar un apice, ... aprendió en la Cathedra de la Cruz ... Santo Thomás De Aquino. Oracion Panegirica, Que En Los folemnes festivos cultos, ... el día 6. del mes de Julio del año 1749. Dixo El R. P. Pablo Pvig ... Vich, Pedro Morera, [s.a., 1749?].*

PUIGDOLLERS, Lluçia, *Memoria Apologetica A La Carta Que Escribió Don Gil Blas A Don Blas Gil, sobre la que contra la inoculacion de las Viruelas publicó el Doctor Don Jaime Menós y de Llena. ... Escrita Por El Doctor Luciano Puigdollers ...* *Vá añadida una Carta del Doctor Don Jaime Menós al Autor.* Madrid, etc., Libreria de Manuel Millan, [s.a., 1787?].

PALAU, 241753.

REART Y JAÉN, Antonio de, *Trezenario De Viernes De S. Francisco De Pavla, para todo el Año, Y De Dias, que se empezará todos los años el día de la Ascension del Señor ... Deducida De La Practica de los treze Viernes del Santo, que compuesta por D. ..., corregida por vn Religiofo Minimo ...* Barcelona, Joseph Giralt, 1715.

REBULLOSA, Jaime. — V. BOTERO BENESE, Giovanni, *Descripcion De Todas Las Provincias, Reynos, Eftados, y Ciudades principales del Mundo, sacada de las Relaciones Toscanas de Juan Botero Benes; ... Por Fr. Jayme Rebullofa ...*

[RODRÍGUEZ VARELA, Domingo Antonio], *Defensa Legal Que El Real Monasterio De Santa Maria De Poblet, Del Orden Del Cister, En El Principado De Cataluña, Hace En El Pleyto, A que dió motivo la demanda que algunos vecinos de la Villa de Menargues, ..., le pusieron ... pretendiendo la incorporacion á la Corona de dicha Villa ...* Madrid, Blas Roman, 1788.

[RODRÍGUEZ VARELA, Domingo Antonio], *Defensa Legal Que El Real Monasterio De Santa Maria De Poblet, Del Orden Del Cister, En El Principado De Cataluña, Hace En El Pleyto, A que dió motivo la demanda que algunos vecinos de la Villa de Menargues, ..., le pusieron ... pretendiendo la incorporacion á la Corona de dicha Villa, ...* Madrid, Blas Roman, 1788.

SARMENTERO, Bartolomé. Bisbe de Vic. — V. *El Maná, Y Vara De Aaron Traducidos En El Arca, A La Casa de Obededon muy Pobre. Drama Sacro ... Consagrado ...* Dn. Fr. Bartholomè Sarmentero ...

SAURA, Antonio, *Auto Panegyrico, Y Conclusion Evangelica, De La Grandeza Del Portento De La Gracia S. Antonio De Padua, Que En La ... Fiesta, Que Hizo Su Ilustre Cofradia, ... dia 23. de Junio 1748. Predicò ...* Antonio Saura ... Barcelona, Herederos de Bartholomè y Maria Angela Giralt, [s.a., 1748?].

PALAU, 303044.

SIGENIO. — V. *Triunfo De La Luz. Oratorio Sacro, En Que Se Aplauda La Victoria, Que Contra Los Hereges Vilelmo, Y Sigenio ...*

SIMÓN ABRIL, Pedro. — V. ABRIL, Pedro Simón.

SOCIEDAD DE AMIGOS DEL PAÍS. Mallorca, *Examen Publico Y Repartimento De Premios A los Alumnos de las dos escuelas de Matematica Y Dibujo Establecidas Por La Muy Ilustre Sociedad de Amigos del País del Reyno de Mallorca. ...* [S.II., Palma de Mallorca], Ignacio Sarrá y Frau, 1779.

BOVER, 245.

Sol (El) De España En Su Oriente Y Toledano Moyses. — V. LAVIANO, Manuel Fermín de.

SOL, Juan Pablo, *Un Sol En Su Eclipse De Sus Estrellas Funebremente Aplaudido En La Villa De Bellpuig. Sermon Funebre, Predicado En Las Fvnerales Exequias, Que La ... Vnion De Clerigos Dedicò ... A ... Don Francisco Xavier Fernandez De Cordova, ... Dixole En Lengva Cathalana, Y Trasladdò En Castellana El P. Fr. Jvan Pablo Sol, ... en el dia 16 de Junio de 1750. ...* Barcelona, Pablo Nadal, [s.a., 1750?].

(Trecenario). *Trezenario De Viernes De S. Francisco De Pavla, ... que compuesta por D. Antonio de Reart ...* — V. REART Y JAÉN, Antonio de.

Triunfo De La Luz, Oratorio Sacro, En Que Se Aplavde La Victoria, Que Contra Los Hereges Villelmo, Y Sigenio Consiguò Con Solo El Opusculo contra los impugnadores de la Religion El Sol De La Iglesia Santo Thomàs De Aqvino. ... Dia 22. de Junio de 1755. Cantò la Capilla de Santa Iglesia Cathedral, fiendo ju Maestro ... Antonio Iordi ... Vich, Pedro Morera, [s.a., 1755?].

PALAU, 341124

UN INGENIO VALENCIANO. — V. VALLÉS, José.

[VALLÉS, José], *Comedia Famosa. El Mas Temido Andaluz, Y Guapo Francisco Estevan. De Un Ingenio Valenciano.* [Madrid, Antonio Sanz, 1751.] (N. 78.)

BARRERA, p. 417; CGBNP, vol. 199, col. 539;
cf. BMGCPB, vol. 246, col. 104.

(Venturós pelegrí). *Peregrinació Del Venturós Pelegrí Ab Las Coblas De La Mort, ara de nou corregidas.* Cervera, Emanuel Ibarra, [s.a., s. XVIII].

AGUILÓ, 2253; PALAU, 218594, 218591.

VÉLEZ DE GUEVARA, Luis, *Comedia, Cumplir Dos Obligaciones, Y Duquesa De Saxonia. De Don Luis Velez De Guevara.* [Madrid, s.i., Librería de Quiroga, 1796.]

PALAU, a continuació de 357998.

VEYAN I MOLA, Francesc de. Bisbe de Vic, *Dn. Francisco De Veyan Y Mola ... A los Rdos. Parrocos y demás Ecclesiasticos ...* [Circular motivada per una reial ordre en la qual es proposa de proporcionar una ajuda sòlida i permanent als agricultors i es donen les disposicions pertinents.] [S.l., Vic?, s.i., s.a., 1797?]

Vida Del Conde De Buffon, Á Que Acompañan el discurso pronunciado al tiempo de su recepcion en la Academia Francesa, la relacion del viage que Herault de Sechelles hizo á Montbard en 1758, y el elogio fúnebre que á la memoria de su Maestro compuso el Conde de la Cepède, ... Traducida Del Frances Y Aumentada Con Un Apendice Y Notas Por Don J.M.A. Madrid, Pantaleon Aznar, 1797.

PALAU, 362978.

VILLELMO. — V. *Triunfo De La Luz. Oratorio Sacro, En Que Se Aplaude La Victoria, Que Contra Los Hereges Villelmo, Y Sigenio ...*

3. ESTAMPES, GRAVATS I MAPES

L'any 1981 s'han produït diverses donacions a la secció. Les principals han estat la carpeta en homenatge a Picasso — amb gravats de Clavé, Canogar, Genovés, Lucio Muñoz, Saura i Pablo Serrano —, obsequi de Salvador Espriu; una litografia de Joan Miró, oferta per la conselleria de Cultura de la Generalitat; diverses obres gravades o litografiades de Subirachs, Carles Fontserè, Borja de Pedro, Rosa Vives i altres, així com un dibuix original de Francesc Artigau, donat pel conservador de manuscrits, Sr. A.-J. Soberanas.

D'altra banda s'han registrat materials provinents del fons antic de la Biblioteca, entre els quals un exemplar de l'aiguafort *Barbarroja*, de Goya, i diverses làmines del «Real Establecimiento Litográfico», peoneres de la litografia a Espanya, així com documents personals de Ramon Franco.

Entre les adquisicions cal esmentar les carpetes *Lo dolmen de Sant Jordi* sobre text de Jacint Verdaguer, amb gravats calcogràfics de Mario Bedini, Borja de Pedro i Andreu Fresquet, i *Llibre de Sinera* de Salvador Espriu, il·lustrat, també calcogràficament, per Andreu Fresquet, Borja de Pedro, Carbó-Berthold, Glauco Capozzoli, Hernández Pijoan i Jorge Castillo.

Seguint la tònica d'anys anteriors han estat transferits a la secció diverses obres que pel seu valor intrínsec o per la seva qualitat informativa calia conservar-les aquí en comptes del magatzem general de la casa.

La secció ha participat en diverses manifestacions públiques, com és ara en l'exposició *Dels Bells Oficis al disseny actual* — commemorativa del F.A.D. — organitzada al Tinell per la Caixa de Barcelona; exposició *Estampas. Cinco siglos de imagen impresa*, organitzada a la Biblioteca Nacional de Madrid per la Direcció General de Bellas Artes, Archivos y Bibliotecas. Igualment l'exposició d'ex-libris celebrada l'any passat per la Caixa de Barcelona ha estat portada de manera itinerant per diverses ciutats de Catalunya.

En un altre ordre de coses cal subratllar la col·laboració amb el Centre Promotor de la Imatge per a la realització d'uns documentals culturals, i amb el Museu d'Indumentària per a la documentació d'aspectes de la seva exposició sobre el Carnestoltes.

ESTADÍSTICA

Consultes:

Gravats	450	
Ex-libris	359	
Auques	729	
Goigs	12.322	
Romanços	2.706	
Biblioteca de consulta	190	
096	128	
Doc. s. reg.	3.240	
		20.124
Mapes	469	
Bib. con. map.	53	
		522
Planxes	25	
		25
Totals		20.671

Llegidors de la secció: 421.

Fitxes intercalades als catàlegs especials: 1.915.

INVENTARI

Entrades:

Dibuix original	1
Gravats	74
Cartells	13
Ex-libris	56
Goigs (registrat)	1
Romanços	11
096	3
Bib. consulta	6
Mapes	3
Total	168

C) SERVEIS GENERALS

1. PUBLICACIONS I INTERCANVI

a) Publicacions

Volums de publicacions distribuïdes:

Donatiu	96
Canvi	63
Venda	324
Total	483

b) Intercanvi

1) *Llibres i fullets:*

	Volums
Llibres	525
Fulletts	157
Total	682

2) *Publicacions periòdiques:* 201.

2. REPROGRAFIA

a) Microfilm

Consultes: 13 rotlles microfilm.

Lectors de microfilm: 164.

b) Fotografia

Ingressos:

Clixés: 864 blanc i negre, 9 × 12.

Clixés: 8 color negatiu, 9 × 12.

Clixés: 14 blanc i negre, 6 × 6.

Clixés: 16 color negatiu, pas universal.

Transparències: 7, 13 × 18.

Transparències: 7, 9 × 12.

Transparències: 133, 6 × 6.

Transparències: 50, pas universal.

Fotografies: 2, 9 × 12.

Consultes:

107 clixés.
2.240 fotografies.

Lectors atesos: 1.054.

Fitxes redactades i intercalades: 866.

c) *Comandes*

Microfilm: 191. — 8.041 fotogrames negatius; 1.798 fotogrames positius, i 1.700 fotocòpies.

Fotografia: 161. — 606 fotogr. blanc i negre; 19 ampliacions; 108 clixés blanc i negre, i 21 transparències.

Xerocòpies: 6.508. — 176.060 unitats.

Comandes provinents d'Espanya que han estat ateses: 167.

Comandes ateses provinents de l'estranger:

Alemanya	6
Anglaterra	15
Àustria	2
Bèlgica	1
Dinamarca	2
EE.UU.	19
França	21
Holanda	1
Hongria	1
Israel	1
Itàlia	21
Mèxic	1
Suïssa	6
Total	97

Sollicituds de microfilms i xerocòpies fetes a d'altres biblioteques per lectors de la Biblioteca de Catalunya: 24.

3. TALLER D'ENQUADERNACIÓ

a) *Volums intervinguts*

Tapes pròpies	233
Adobs	105
Lloms tela	780
Tela	6.556
Skivèrtex	69
Lloms badana	223
Tot badana	9
Lloms cabra	751
Tot cabra	2
Lloms pergami	21
Tot pergami	7
Total	8.756

D'aqueixa xifra 4.187 pertanyen a volums de Biblioteques Populars.

b) *Treballs especials*

Caixes de fullets	54
Carpetes per a revistes	336
Cedularis	20
Bosses per a mapes	15
«Camises»	25
Cartons per nombres	225
Escativanes	1.869
Plastificació targes lectors	7.990
Fitxes catàleg	181.617

Despeses del material emprat en la conservació dels volums	561.494,75
Despeses del material emprat en els treballs especials	28.522,25
Total	590.017,00

4. LABORATORI DE RESTAURACIÓ

a) Manuscrits i Arxiu

Ms. 2542 (document de Ravenna de l'any 962: enquadernació en pergami). Restauració dels següents manuscrits: 710, *Escala per pujar al cel*; 2603, *Recopilació sumària dels privilegis ... als predecessors de Joan Sarriera i de Gurb*, señor de les baronies de Ozor y Sant Ilari ...; 1553, *Noticias curiosas*, vol. I; Bernat MESTRE, *Armas de algunas familias de Catalunya, Francia e Italia*; 2064, *Protocolos de Jeroni Castells de Tremp*; 2429, Jacint VERDAGUER, *Brins d'espígol* (redacció definitiva). Restauració parcial: Ms. M. 986, doc. núm. 505, carta de S. Rusiñol i d'altres a Isaac Albéniz; 986, PORCELIUS, *Comentarium Scipionis Picinini in bello Venetorum et Mediolanensium ...* amb notes autògrafes de J. Zurita; 1582, *Varia humanistica*; 941, *Compendi de tots los instruments ...*, de Sant Pere d'Àger.

S'ha iniciat la restauració del ms. 2455, *Syntaxis latine dicta constructio*.

Quant a l'arxiu, s'han restaurat els pergamins Arx. 9530 i Arx. 9514.

b) Reserva Impresa

Restauració i nova enquadernació en pergami:

- GUEVARA, Antonio de: *La segunda parte del libro llamado Montecalvario* (Valladolid 1549). Res. 623 - 4rt.

Enquadernació en pergami:

- BÁÑEZ, Domingo: *De fide, spe et charitate* (Lugduni 1587). Res. 779 fol.

Restauració i enquadernació en rústica:

- SIMATS, Saldoni: *Amorosos desagavis de Iesu Christ ...* (Barcelona 1640). F. Bon 7546
— *Coblas de Trucafort y Tallaferro ...* (Barcelona 1616). F. Bon 9090
— ANGLASELL, Marià: *Fúnebre ocaso ...* (Barcelona s.a.) F. Bon 11.285

Restauració parcial:

- PERCKHAMER, Heinz von: *The culture of the nude in China* (Berlin 1928). Res. 428 - 4rt.
— VILLANUEVA, Jaime: *Viage literario a las Iglesias de España*, tomo XII (Madrid 1850). R(9) 8º-286
— *Coblas ab dialogo del espanyol y frances* (Barcelona 1638). F. Bon 8991

C) Estampes, Gravats i Mapes

- «Cada cual tome su cruz y sígame», de L. Vuilleume. 1821. Barcelona. Imprenta Litográfica A. Brusi, 1821.
- Ex-libris de Don Francisco de Bofarull, de F. Boix, s. XVIII.
- «St. Llucià i St. Marcià», d'[Agustí] Sallent, s. XIX.
- [Setge de Barcelona, l'any 1652], d'And. Parisius, s. XVII.
- ATLAS MODERNE ou Collection de Cartes Sur toutes les parties du Globe Terrestre. Par Plusieurs Auteurs ... Boris. Chez Lattré Graveur Ordinaire ... [1771] portada + 78 làms. + 1 f.
- MAPA ITINERARIO MILITAR DE ESPAÑA formado por el Cuerpo de Estado Mayor del Ejército y publicado por el Depósito de la Guerra ... D. Eusebio de Calonge ... en 1865. Escala: 1 : 500.000. 20 fulls.

IV

NOTES COMPLEMENTÀRIES

A) 1. *Exposicions.* — A més de les exposicions permanents d'obres de nova adquisició — al vestíbul de l'entrada principal — i de donacions i ingressos importants de la Secció de Gravats — a la Sala d'Exposicions de l'Àrea de Reserva —, d'altres s'han succeït en els nostres locals: «Exposició històrica del llibre infantil català», «Pintures presentades al concurs convocat per la Clínica Mental de la Diputació de Barcelona», «Premsa Comarcal i Cultura», «La rondalla popular catalana».

2. *Actes i conferències.* — L'ordre cronològic ens porta a esmentar, en primer lloc, l'acte inaugural de les «Primeres Jornades Catalanes del Llibre per a Infants» que es va celebrar el 6 de febrer a l'Auditori. Hi varen pronunciar sengles parlaments Marta Mata, Teresa Rovira i Romà Cuyàs.

El dia 11 de maig va tenir lloc l'acte d'obertura del Congrés de la Premsa Comarcal de Catalunya, organitzat per la Diputació de Barcelona. Dintre el cicle de l'esmentat Congrés, el dia 27 de maig es va celebrar una conferència-debat sobre «El present i el futur de la Premsa Comarcal», moderat per Josep M. Huertas, amb participació de Jordi Sarsanedas, Isabel-Clara Simó i Jaume Guillaumet.

Del 15 al 20 de juny, organitzades per la Secció de Física de la Societat Catalana de Ciències, les Universitats Central i Autònoma de Barcelona i amb la participació de destacats professors estrangers, es dugueren a terme les «Jornades sobre acció a distància relativista».

L'octubre, del 10 al 12, es varen celebrar les «Primeres Jornades Catalanes sobre Comunicació audiovisual». Ponències i comunicacions anaren a càrrec

de coneguts professors de Ciències de la Informació i d'altres professionals d'aquests mitjans.

El dia 24 de novembre, organitzat per l'Agrupació de Centres de Formació Permanent per a l'Ancianitat, va tenir lloc un acte en el qual parlaren el Dr. Lluís Folch i Camarasa, sobre «Per a no perdre el goig de viure», i el Diputat Sr. Àngel Parera, sobre la «Situació internacional de les universitats de la tercera edat. El Congrés de Sherbrooke (Canadà)».

L'Associació de Bibliotecaris va organitzar, el dia 28 de novembre, una conferència a càrrec del Sr. J. Turuguet, sobre el tema: «Els *thesauri* i la seva importància en el tractament i recuperació de la informació.»

3. *Concerts.* — L'Orquestra de Cambra «Amics dels Clàssics» ha continuat celebrant regularment els seus tradicionals concerts dominicals.

B) *Reunió Anual de Bibliotecaris.* — La Reunió Anual, en la seva 58.ª edició, va tenir lloc a l'Auditori de la Biblioteca el 21 de desembre, sota la presidència de l'Ihm. Sr. Cèsar López i Vera, Diputat President de la Comissió de Cultura. La directora del Servei de Biblioteques, Sra. Rosalia Guilleumas, va informar sobre les activitats del Servei. Sota els títols «Llenguatge i literatura» i «Novella popular i societat industrial», Jordi Rubió i Lois i Joaquim Molas, respectivament, van pronunciar sengles conferències en el transcurs d'aquesta reunió.

ÍNDEX DE NOMS DE PERSONES

- Aarón, 152, 153, 156.
 Abadal i de Vinyals, Ramon d', 18, 46, 49.
 'Abdallah b. Sa'id b. 'Abd-al-Na'im al Sūsi, 124, 129.
 'Abd-al-Rahmān b. Muḥammad al-Ta'alabī, 129.
 Abril, Pedro Simón, 146, 149, 156.
 Abū Bakr (califa), 124.
 Abu 'Abd-al-Rahmān Muḥammad b. al-Husayn al-Salmanī al-Yanāsābūri, 129.
 Adams, H. M., 144, 145, 146.
 Agnesio, Venerable, 25.
 Agramont Jacme d', 18.
 Ágreda, María Jesús de, 123.
 Agrigento, Mateu d', 41.
 Aguayo, Jorge, 69.
 Aguilera, Emiliano, M., 126.
 Aguiló, A., 20.
 Aguiló, Tomás, 129.
 Aguiló, Estanislau de K., 23, 26.
 Aguiló i Fuster, Marià, 28, 142, 144, 154, 157.
 Agustí, sant, 119.
 Aguirre, Tomás María de, 136.
 Agustín, Antonio, 121.
 Ainaud de Lasarte, Joan, 53, 96.
 Ainaud de Lasarte, Josep M.^a, 53, 87.
 Albalat, baró d', 133.
 Albareda, Anselm M., 31, 46, 47, 58.
 Albareda Herrera, J. M., 58.
 Albéniz, Isaac, 163.
 Alberch i Fugueras, Ramon, 89, 97.
 Albert, Caterina, 130.
 Alcanyiz, Lluís d', 27.
 Alcoatí, 35.
 Alcover, Antoni Maria, 34.
 Alfons el Magnànim, 11, 17, 36, 38, 42, 44, 47, 48.
 Alfons el Cast, 136.
 Algueró i Puigdel·lívol, Marta, 105.
 Ali (califa), 124.
 Alighieri, Dant, 26, 39.
 Allué, Vicenç, 63.
 Almansa, J. M.^a de, 133.
 Alonso de Aragón, 17.
 Alonso Rodríguez, S., 22.
 Alós-Moner, Ramon d', 17, 19, 20, 23, 27, 28, 36.
 Alsina, Joan, 138.
 Alsina i Bofill, Josep, 53.
 Alsius, Salvador, 53.
 Allison Peers, Edgar, 26, 30, 31, 33, 40.
 Amann, 30.
 Amat Cortada i Senjust, Rafael d', 135.
 Amer, Miquel, 135.
 Anglada i Borràs, Pilar, 137.
 Anglade, Joseph, 32.
 Anglasell i de Cortada, Marià, 146, 148, 163.
 Anglès, Higini, 27, 43, 125.

- Anna, santa, 155.
 Anspach, E., 33.
 Antillón, Isidoro, 127.
 Antoni, sant, 145.
 Antonio Jordi. — V. Jordi, Antonio.
 Antonio de Padua, sant, 156.
 Aparici, José, 133, 136.
 'Aqīda al-Šayj al-Šāliḥ al-Wālī al-'Arīf
 bi-l-Lāhi sayyid b. 'Abdallāh b. Sa'id
 b. 'Abd-al-Na'im al-Sūsī, 124.
 Arco y Molinero, Angel del, 22, 145,
 150.
 Armando Gómez, César, 61.
 Armanyà i Font, Francesc — arquebisbe
 de Tarragona —, 140, 146.
 Armengol i Solé, Assumpta, 106.
 Arouet, François-Marie. — V. Voltaire.
 Arqués, Josep, 94.
 Artigau, Francesc, 158.
 Artís-Gener, Avellí, 53.
 Asalto, comte d'El, 146, 151, 152.
 Ashburner, Walter, 145.
 Aschendorf, 31, 33.
 Asín Palacios, Miquel, 18.
 Ausias March, 135.
 Austria, Joan d', 123.
 Averçó, Lluís, d', 42.
 Avinyó, Joan, 34, 36.
 Azara, Eustaquio de — Bisbe de Barce-
 lona —, 146, 147, 152.
 Azara, Nicolás, 124.
 Aznar, Pantaleón, 157.
 «Azorín», 40.
 Bach i Riu, Antoni, 94.
 Badia, Lola, 53.
 Badia i Margarit, A. M., 53.
 Badias i Llavall, M.* Dolors, 106.
 Baldus de Ubaldis. — V. Ubaldí, Baldo
 degli.
 Ballesteros, Manuel, 62.
 Bances Candamo, Francisco, 147.
 Bandineli, Anton, 120.
 Banksian, 76.
 Bañez, Domingo, 163.
 Barbèr, Josep, 150.
 Barberà i Gayoso, Claudi, 122, 125,
 127, 131.
 Barberà i Humbert, Josep, 122, 125,
 126, 127, 128, 129, 130, 131.
 Barbier, Gvillielmvs, 150.
 Barceló, Matheo, 149.
 Bartra, Agustí, 135.
 Barra y Teixidó, M.* Teresa, 153.
 Barraquer, Cayetano, 121.
 Barrau-Dihigo, Louis, 33.
 Barrera i Leirado, C. A. de, 144, 153,
 157.
 Barriach i Molas, Francesc, 89.
 Bastardas, Ramon, 51.
 Bastardas i Parera, Carme, 105.
 Batista i Roca, J. M., 20, 123.
 Batlle, J., 23.
 Batlle, Juan Bta., 28.
 Batlle, Josep, M., 14.
 Batlle i Prats, Lluís, 97.
 Batllori Miquel, 42, 43, 54.
 Baudrier, J., 144, 146.
 Bayaceto, 147.
 Bech i Camps, Montserrat, 106.
 Bedini, Mario, 158.
 Bellostas i Ymbert, M. Rosa, 105.
 Benaiges, 19.
 Benn, 30.
 Berdós, Modest, 24.
 Berenguer de Cartayllà, Johan, 122.
 Berger, J., 119.
 Bergnes de las Casas, 38.
 Bernardo, 138.
 Bero, Agostino, 145, 146.
 Bertoni, 19.
 Bessa, José Tomás, 147, 151.
 Betí, Mossèn, 29.
 Bezold, Friedrich von, 26.
 Biagi, Guido, 28.
 Biermann, 31.
 Bisuccio, Leonardo da, 38.
 Blanch, Josep, 121.
 Blas, Gil, 154, 155.
 Boada i Villalonga, Teresa, 105.
 Bobera, B., 132.
 Bobera, P. J., 132.

- Bock, Hans-Joachim, 54.
 Bofarull, Francesc de, 119, 164.
 Bodoni, 27.
 Bofarull i Sartorio, Manuel de, 130, 137.
 Bofill i Matas, Jaume, 131.
 Bohigas i Balaguer, Pere, 9, 32, 51, 54, 55, 59, 126.
 Boil, Pere, 19.
 Boix, F., 164.
 Boix Angelat, Jaume, 55.
 Boleda i Issarre, Pilar, 105.
 Bonay i Albaigès, Mercè, 105.
 Bonet, Honoré, 122.
 Bonet, Ramón, 20.
 Bonifaci VIII (papa), 147, 150.
 Bonshoms, Isidre, 27, 141, 142.
 Bori, Rafael, 35.
 Bòria i de Llinars, Domènec Ignasi, 147.
 Borsano Ambrosio, 127.
 Borràs, Pere, 124.
 Bosch-Gimpera, P., 55.
 Bosch Oliveró, Josep, 138.
 Bostwick, A. E., 35.
 Botero Benese, Giovanni, 147, 155.
 Bover, Joaquim M.^a, 144.
 Boyle, Pere, 19.
 Brò, Jayme, 147.
 Brò, Josep, 148.
 Brocà, G. M., 21.
 Brunet i Bellet, Josep, 135.
 Brusi, A., 164.
 Buffon, comte de, 147, 151, 152, 153, 157.
 Burger, Konrad, 20.
 Burns, 30, 31.
 Byles, Alfred, T. P., 30.
 Cabanes, Mariano de, 133.
 Cabrit, 24.
 Cachorro, Pedro, 124.
 Cahner, Max, 55, 63.
 Calafat, 45.
 Caldentey, 45.
 Calderón de la Barca, Pedro, 34, 134, 147, 148.
 Calonje, Eusebio de, 164.
 Cámara, Eugenio de la, 134.
 Camós, Narcís, 148.
 Campillo, Antoni, 87.
 Camps, Lluís, 131.
 Canals (arxiu), 85.
 Canals, Antoni, 18, 43.
 Canals, B. de, 46.
 Canellas, Josep, 121.
 Canibell, E., 24.
 Canogar, 158.
 Cañizares, José de, 148.
 Capmany, Maria A., 55.
 Capozzoli, Glauco, 158.
 Capua, Johannes de, 45.
 Carabba, 34.
 Carandell, Josep M., 55.
 Carbó-Berthold, 158.
 Carbonell, Francisco, 148.
 Carbonell, Jordi, 55.
 Carbonell, Pere Miquel, 29, 32, 136.
 Cardinal, Pèire, 21.
 Cardona, José M.^a de, 133.
 Cardona, Oswald, 55.
 Caresmar, Jaume, 148.
 Carles, Josephus de, 146.
 Carles V (de França), 81.
 Carles II, 146, 148, 151.
 Carles III, 120, 148, 154.
 Carles V (d'Alemanya), 43, 44, 148.
 Carles V de Castella (branca carlina), 126.
 Carner, Josep, 44.
 Carner-Ribalta, J., 135.
 Caro Miguel, Antonio, 56.
 Cartellà-Massanet, 134.
 Carulla, Lluís, 49.
 Carrasco Robles, Anna, 105.
 Carreras, Concepció, 76.
 Carreras i Artau Joaquim, 34, 39.
 Carreras i Artau, Tomás, 39.
 Carreras Valls, R., 135.
 Carreres Baldini, 119.
 Carreres i Pera, Joan, 55.
 Carrillo de Albornoz, R., 133.
 Carteyllà, Joan Berenguer de, 122.

- Casacuberta, C., 38.
 Casacuberta, Josep M. de, 27, 29.
 Casadevall, R., 31.
 Casas-Homs, Josep M., 42.
 Casey, William, 39.
 Castañeda, Jacinto de, 123.
 Castañeda y Alcover, V., 20, 23, 29, 32.
 Castelldefels, Jeroni de, 58.
 Castellví Coloma, Juan de, Conde de Cervellón. — V. Castellví i Coloma, Joan Basili.
 Castellví i Coloma, Juan, Basili, comte de Cervelló, 149.
 Castells, I. de, 131.
 Castells, Víctor, 110.
 Castells de Tremps, Jeroni, 163.
 Castillo, Jorge, 158.
 Castro, Manuel de, 45.
 Castro Miguel de, 136.
 Castro i Coll, Antonia, Rosa i Àngela, 137.
 Català, Víctor, V. Albert, Caterina.
 Caxton, William, 30.
 Celles y Azcona, A., 133.
 Centurió, 133.
 Cépède, conde de la. — V. Lacépède, conde de.
 Cermeño Pedro, M., 127.
 Cervantes Saavedra, Miguel de, 38, 141, 142, 144.
 Cervelló, comte de. — V. Castellví i Coloma, Joan Basili de.
 Cervera, Manuel Ibarra, 157.
 Ciceró, Marc Tul·li, 146, 149.
 Cicerón, Marco Tulio. — V. Ciceró, Marc Tul·li.
 Clavé, 158.
 Climent V (papa), 144, 150.
 Coci, Jorge, 24.
 Colom, Joan, 121.
 Colomer i Calsina, Josep M., 51, 53.
 Colomines, Joan, 55.
 Coll i Alentorn, Miquel, 41, 49, 55.
 Comas, Antoni, 56.
 Comella, Luciano Francisco, 149.
 Comenge y Ferrer, Lluís, 136.
 Comes, Andrés, 149, 153.
 Corbató, H., 33.
 Córdoba, Francisco de, 119.
 Cornellà, Marquès de, 126.
 Coromines, Joan, 127.
 Coromines, Pere, 117, 138, 139, 140.
 Corral y Guzmán, Francisco de, 119.
 Corró-Cortey, 28.
 Cortiella i Martret, Aureli, 56.
 Corts i Huguet, Josep, 94.
 Costa i Llobera, Miquel, 39, 56.
 Costanus, Antonius Guibertus, 145, 146.
 Cot i Miralpeix, Núria, 106.
 Cotta, Joan Frederic, 29.
 Cournot, 135.
 Cracherode, 76.
 Craveta, Aimone, 145, 146.
 Crespi i Gonzàlez, Joana, 81, 82.
 Crexells, 32.
 Cristina de Suècia, reina, 149.
 Critchlow, F. L., 32.
 Crous, E., 31.
 Cruzet, Josep M., 47.
 Cuatrecases, Joan, 43.
 Cubí i Soler, Marià, 121.
 Cubillo de Aragón, Álvaro, 150.
 Cucurulla, Lluís, 88.
 Cuesta Gutiérrez, Luisa, 45.
 Custius, E. R., 39.
 Cuyàs, Romà, 165.
 Charlus, 55.
 Chía, Julián de, 97.
 Chiara, santa, 145.
 Childs, James Bennett, 29.
 Christo. — V. Jesucrist.
 Chumacero y Carrillo, Juan, 131, 132.
 Churman, Ph. H., 26.
 Dalmases, 94.
 Darío Rubén, 50.
 Darnel, Pere, 128.
 Datini, Francesco, 32.
 David, 150, 152.
 Deffontaines, Pierre, 44.

- Del Arco y Molinero, Àngel. — V. Arco y Molinero, Àngel del.
- Delfos, I. G., 104.
- Deodati, Lorenzo, 145.
- Desclós, Vda. de, 137.
- Desclot, Bernat, 11, 18, 32, 41.
- Destany, Lluís, 35.
- Diamante, Juan Bautista, 150.
- Díaz-Plaja, Aurora, 44, 56.
- Díaz-Plaja, Guillermo, 39, 45, 56.
- Dido, 149.
- Diepgen, Paul, 17, 19.
- Domenech, Cristofor de, 150.
- Domínguez Bordona, J., 26.
- Donatello, 38.
- Dorca i Pujol, M. Dolors, 105.
- Draws-Tychsen, Hellmut, 47.
- Dulce, Domingo, 120.
- Dumas, Alexandre, 133.
- Duran, E., 20.
- Duran i Sanpere, Agustí, 42, 48, 56, 94, 95.
- Duran de València, Miquel, 56.
- Eco, 147.
- Ecorcheville, Jules, 81.
- Eimeric, Nicolau, 99.
- Eitner, Robert, 80-81.
- Eximénez, Francesch. — V. Eiximenis, Francesc.
- Eiximenis, Francesc, 24, 25, 39, 45.
- Elías, José, 104.
- Eneas, 149.
- Enric III, 148.
- Enric VII (d'Anglaterra), 76.
- Entwistle, W. J., 34.
- Escar, Marià, 17, 24.
- Escobedo i Abraham, Joana, 104, 105.
- Espinàs, Josep M., 57.
- Espona, 142.
- Espru, Salvador, 57, 79, 158.
- Estevan, Francisco, 157.
- Esteve, Joan, 94.
- Estévez i Torrent, Miquel Àngel, 138.
- Estivill i Rius, Assumpció, 70, 75, 106, 141.
- Eulàlia, santa, 147.
- Fabra, Pompeu, 35, 48, 127.
- Falke, Rita, 46.
- Farinelli, Artur, 22, 26.
- Farnese, Isabel, Duquesa de Parma. — V. Isabel de Parma, reina d'Espanya.
- Faulí, Josep, 48, 56, 57.
- Felip II, 136, 151.
- Felip IV, 151.
- Felip V, 94.
- Feliu, Nicolau, 131.
- Fernández Campañón, Francisco, 133.
- Fernández Casanova, Adolfo, 129.
- Fernández de Córdoba, Fco. Javier, 150, 151, 156.
- Fernández de Heredia, Juan, 26.
- Fernández de Córdoba, Francisco Javier, 150, 151, 156.
- Fernández de Córdoba, Francisco Xavier. — V. Fernández de Córdoba, Francisco Javier.
- Fernández y Medina, Benjamín, 122.
- Ferran I d'Aragó, 11.
- Ferran II el Catòlic, 11, 43, 45.
- Ferran VII de Castella, 126.
- Ferrer, Manuel Maria, 134.
- Ferrer, Miquel, 58.
- Ferrer de Blanes, 26.
- Ferrer i Cos, Narcís, 97.
- Ferreres, Ignasi, 122.
- Ferreres, J. B., 22.
- Figueró, Rafael, 146.
- Figuerola, Laureà, 49.
- Filipo II. — V. Felip II.
- Filipo IV. — V. Felip IV.
- Finke, Heinrich, 17, 30, 41.
- Fita, Fidel, 92.
- Fino Devoto de la Santa, Un. — V. Un Fino Devoto de la Santa.
- Florentino, Daniel, 38.
- Flores Pabón, Sebastián, 151, 154.
- Flórez, Enrique, 50.
- Foix, J. V., 44.
- Folch i Camarasa, Lluís, 166.

Folch i Recasens, Xavier, 57.
 Fonoll i Valls, Montserrat, 89, 105.
 Fonseca, Isabel, 73.
 Font, Diego, 137.
 Font i Puig, Pere, 57, 132, 136.
 Fontbona i Vallescar, Francesc, 88, 105.
 Fontseré, 45.
 Fontseré, Carles, 158.
 Foulché-Delbosch, R., 32.
 Fradin, Petrus, 146.
 Francisco de los Santos, 151.
 Francisco de Padua, 155, 156.
 Franco, Francisco, 10.
 Franco, Ramón, 158.
 Frank, Cèsar, 81.
 Frede, Carlo de, 45.
 Fresquet, Andreu, 158.
 Frulovisiis, T. L., 34.
 Fullà, Francesc, 138.
 Fuster, Joan, 57.
 Gaiffer, B. de, 33.
 Galadies, Manuel, 130.
 Galba, Martí Joan de, 22.
 Galve Mariano, 41.
 Galí, Jordi, 50.
 Galí i Fabra, Josep, 134.
 Galmés, Salvador, 40.
 Gallissà, Lluçia, 134.
 Gándara, Miquel de la, 120.
 Garau, Jaume L., 26.
 Garcés, Tomàs, 138.
 García, Diego, 48.
 García, Joseph, 155.
 García, Marià, 134.
 García y Argarate, Miquel, 120.
 García Ballester, Luí, 57.
 García Infançón, Juan, 151.
 García Silvestre, A., 34.
 García Soler, J., 57.
 García Villada, Z., 24.
 Garcilaso de la Vega. — V. Vega, Garcilaso de la.
 Garma y Durán, P. Xavier, 126.
 Gaselee, Stephen, 26.

Gavín, Josep Maria, 87.
 Gazzali, 19.
 Geli, Andreu, 132.
 Genovés, 158.
 Ghéon, H., 131.
 Gibert i Tutó, Carlos, 147, 154.
 Giese, Wilhelm, 31, 34, 57.
 Gil Blas. — V. Blas, Gil.
 Gil y Fagoaga, Lucio, 136.
 Gilbert, Charles A., 119.
 Gili, Joan, 35.
 Giménez Soler, A., 17.
 Giordano, Luca, 151, 152.
 Giralt, Joseph, 155.
 Giralt, Herederos de Bartholomé y María Angeles, 156.
 Girbau i Villaret, Montserrat, 105.
 Giró, Francesc, 17, 28.
 Giunta, Jacobus, 146.
 Givanel i Mas, Joan, 27.
 Godet, Marcel, 29.
 Godó, Francisco Xavier, 121.
 Goethe, 29.
 Goff, Frederick R., 45.
 Goicoechea, Antonio, 135.
 Goliath, 150, 152.
 Gómez, Luí, 132.
 Gomis, Llorenç, 57.
 Góngora, Luí de, 119.
 González y Bassecourt, Francisco. — V. Asalto, Comte d'El.
 González Hurtebise, E., 19.
 González Llubera, I., 44.
 González Palencia, A., 33.
 Gotard, Hubert, 31.
 Gottron, Adam, 18, 21, 50.
 Goya, 158.
 Grafton, 30.
 Granollachs, Bernat de, 39, 54.
 Granyer, Josep, 38.
 Grases, Pedro, 57.
 Gregori IX (papa), 150, 151.
 Gregori XIII (papa), 150, 151.
 Grenville, 76.
 Grimaldi, Marqués de, 136.
 Gual, Adrià, 85.

- Guàrdia, Joan, 131.
 Gubert i Ortega, Carles, 137.
 Gudiol i Cunill, Josep, 18, 22, 24, 28, 33, 87.
 Güell i Riberas, Francesca, 106.
 Guerau de Arellano i Tur, M.ª Dolors, 105.
 Guevara, Antonio de, 163.
 Guibertus, Antonius. — V. Costanus, Antonius Guibertus.
 Guijarro, Fernando, 57.
 Guillamet, Jaume, 165.
 Guillén García, G. J. de, 119.
 Guilleumas i Brosa, Rosalia, 16, 105, 166.
 Gutiérrez Ríos, Enrique, 58.
 Guzmán Dávalos, Jayme Miquel de, 147, 151.
 Guzmán Esponda, Eduardo, 56.
 Hadley, Chalmers, 28.
 Haebler, Konrad, 12, 24, 30.
 Hamed el Gazel, 127.
 Harlem, 35.
 Heaton, H. C., 21.
 Helme, sant, 145.
 Henrich, 18.
 Herault de Sechelles, Marie-Jean, 151, 157.
 Hernández Pijoán, 158.
 Hernàndez i Rojo, Elisabeth, 105.
 Hernàndez i Sanz, Francesc, 36.
 Herp, Pilar, 129, 131.
 Herrera, Juan de, 36.
 Hiersemann, K. W., 20, 24, 28, 34.
 Holderlin, 29.
 Homs, Eladi, 22.
 Horozco de Santa Cruz, Gaspar, 133.
 Hortuño de Aguirre, Ventura, 127.
 Hoz Mota, Juan de la, 151.
 Huertas Claveria, J. M., 165.
 Hug de St. Víctor, 18, 119.
 Huguetan, Ioanes Antonius, 150.
 Hurtado, Juan, 18.
 Ibáñez Escofet, Manuel, 58.
 Ibarra, Emanuel, 157.
 Ivars Andreu, 22, 32.
 Ifigènia. — V. Yfigenia.
 Iglesias, Ignasi, 125, 139, 140.
 Iglesias, del Marquet, J., 58.
 Ildefonso, 138.
 Illas Vidal, Joan, 131.
 Indy, Vincent, d', 125.
 Ingenio Valenciano, Un. — V. Un ingenio Valenciano.
 Ino, 149.
 Ioannes (papa). — V. Joan XII, papa.
 Irurozqui, Pedro, 133.
 Isabel I, reina de Rússia, 149.
 Isabel II (d'Anglaterra), 80.
 Isabel de Parma, reina d'Espanya, 150, 151, 154.
 Isop, 17.
 Izquierdo, Luís, 58.
 Izquierdo Capdevila, Juan, 146, 152.
 J. F. V., 48.
 J. M. A., 152, 157.
 Jacme, Joan, 35.
 Jacoba, la, 149.
 Janer, Erasme de, 131.
 Janer, Ignasi de, 122.
 Janés, Josep, 39.
 Jardí, Enric, 44, 50, 58, 96.
 Jaume I, 17, 119, 127, 136.
 Jaume II, 19, 29.
 Jaurés i Grau, Maria, 106.
 Jepús, 20.
 Jeremias, 150, 152.
 Jeroni de Castelldefels. — V. Ferrer, Miquel.
 Jesucrist, 150, 153, 155.
 Joan (Apòstol), 138.
 Joan XII, papa, 150, 152.
 Joan II, 41, 43.
 Joan de Galba, Martí, 22.
 Joan de la Creu, sant, 141, 142.
 Joan Esteve, Pere, 132.
 Jofre, Joan, 46.
 Jorba, D. J., 31.
 Jorba, Manuel, 58.
 Jordán Lucas. — V. Giordano, Luca.

Jordi II, 76.
Jordi III, 76.
Jordi IV, 76.
Jordi, Antonio, 150, 152, 153, 157.
Juan, Jorge, 127.
Juan de Galba, Martín. — V. Joan de Galba, Martí.
Judas Macabeo, 150, 152.
Judice, cardenal, 121.
Juli II, 41.
Juretschke, Hans, 58.
Justinià, 134.

Kalidassa, 138.
Kehr, Paul, 30.
Keicher, Otto, 18.
Kirchner, J., 31.
Klemperer, Victor von, 30.
Klinkhardt, 31.
Kruitwagen, B., 24.
Kurz, Martin, 28, 34.

Labarre y Beltrán, Nicolás de, 153.
Laboa, José Sebastián, 43.
Lacépède, Bernard Germain Etienne de, comte de la Ville sur Ilion, 152, 153, 157.
Lafarga i Maduell, Francesc, 133.
Lama, Juan de, 149, 153.
Lamarca, Dolors, 70.
Langlois, Ch. V., 32.
Lanuza i Boixadors, Juan A. de, comte de Plasencia, 149, 153.
Laviano, Manuel Fermín de, 153, 156.
Leclerc, Georges-Louis, comte de Buffon. — V. Buffon, comte de Leiba.
Ramírez de Arellano, Francisco. — V. Leyva Ramírez de Arellano, Francisco.
Lesure, François, 81.
Letouzey, 30.
Leveroni, Rosa, 58.
Leyva Ramírez de Arellano, Francisco, 153.
Libri, 23.
Ligugé, Defensor de, 119.

Longpré, E., 30.
López, Atanasio, 24.
López, Narciso, 134.
López Estrada, Francisco, 58.
López, Robert, 20.
López i Vera, Cèsar, 166.
Lorenzo de Brindis, Beato. — V. Llorenç de Brindisi, sant.
Loyd, Samuel, 119.
Loyola, Balthasar de, 148.
Luence, Pedro, 127.
Lyell, J. P. R., 30.

Lladó i Mora, Isabel, 105.
Llacuna i Ortínez, Pau, 91.
Llamsí, Jaume, 129.
Llobet i Mas-Navarro, Francesc, 153.
Llobet i Portella, Josep M., 91.
Llompert, Gabriel, 58.
Llorenç de Brindisi, sant, 153.
Llorens, José María, 104.
Lluís XIV, 81.
Lluís XV, 81.
Lluís XVI, 81.
Llull, Ramón, 11, 12, 18, 19, 20, 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 41, 42, 44, 45, 46, 50, 83, 84, 85, 99, 120.

Macanaz, Melchor de, 120, 121.
Macià Bonaplata, Fèlix, 126.
Macià i Llusa, Francesc, 137.
Macià Rovira, Camila, 137.
Madurell i Marimon, Josep M., 10, 12, 41, 46, 51, 54, 58, 60, 63.
Magriñà, 143.
Maldà, baró de. — V. Amat Cortada i Senjust, Rafael d'.
Maluenda, 25.
Manent, Albert, 59.
Mangenot, 30.
Manzano, Rafael, 59.
Maquiavel, Nicolau, 140.
Maragall, Joan, 59.
Maragall i Mira, Pascual, 95.
March, Ausiàs, 135.

- March, J. M., 22.
 Marco, Joaquim, 59.
 Marfany, Joan Lluís, 59.
 Maria, mare de Déu, 148, 155.
 Maria (reina), 47.
 Marín, José, 151, 154.
 Marmer i Amagat, Montserrat, 105.
 Martinis, Tammaro, 46.
 Marqués i Planagumà, Josep M., 100.
 Martí (abad), 81.
 Martí (rei), 46.
 Martí II (de Sicília), 18.
 Martí Bonet, Josep M., 86.
 Martí i Vilà, Carles, 40.
 Martin, A., 62.
 Martin, abbé, 81.
 Martín, Alberto, 38.
 Martín, Manuel, 148, 154.
 Martín, Ramón, 144, 149.
 Martínez i Ascaso, Maria Rosa, 105.
 Martínez Ferrando, Jesús Ernesto, 43, 48.
 Martínez y Martínez, Francisco, 22.
 Mártir, M., 119.
 Martorell, Joanot, 32.
 Martorell i Jordà, Josepa, 106.
 Martorell i Trball, Francesca, 17, 27, 36.
 Mas, J., 21.
 Mas i Vives, Joan, 59.
 Masoliver, Juan Ramón, 59.
 Massip i Tarragó, R., 122.
 Massó i Torrents, Jaume, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 47.
 Massot i Muntaner, Josep, 58, 59.
 Mata, Juan de, 133.
 Mata, Marta, 165.
 Matallana, Mariano, 134.
 Mates, Bartomeu, 21.
 Matons, August, 108.
 Maurí Serra, Josep, 43.
 May, Miquel, 44.
 Meià, Prior de. — V. Llobet i Mas-Navarro, Francesc.
 Mele, Eugenio, 34.
 Mendoza y Bobadilla, Francisco de, 136.
 Menéndez y Pelayo, Marcelino, 42.
 Menéndez Pidal, Ramón, 18, 41.
 Menós i de Llena, Jaume, 154, 155.
 Mestre, Bernat, 163.
 Mestre i Noè, Francesc, 60.
 Mestre i Rexach, Lluís, 60.
 Metge, Bernat, 39, 46.
 Meyà, Prior de. — V. Meià, Prior de.
 Milà i Fontanals, Manuel, 48, 49, 57, 123.
 Millán, Manuel, 155.
 Miquel, arcàngel, 147, 151, 153.
 Miquel Carbonell, Pere, 20.
 Miquel i Planas, R., 17, 21, 23, 24.
 Miralda, Maria, 35.
 Miravall, Ramón, 60.
 Miret i Sans, J., 21.
 Miró, Joan, 51, 158.
 Miró Urgellés, A., 132.
 Mohedano, D., 132.
 Moisés, Toledano, 153, 156.
 Molas, Joaquim, 16, 48, 58, 60, 166.
 Moliné i Brases, E., 24, 31.
 Montblanch, Benjamín, 120.
 Montero i d'Alós, Josep Gregori, 151, 154.
 Montesinos, J. F., 31.
 Montis, 60.
 Montmany i Torrella, Antònia, 106.
 Monliu, Manuel de, 34.
 Moore, Th., 39.
 Morera, Pere, 150, 153, 155, 157.
 Moret, Segismundo, 140.
 Moreto y Cabaña, Agustín, 154.
 Muḥammad-al-Tammām b. Ahmad. b. Muḥammad al-Tūnīsī al-Andalusī, 124.
 Muḥammad-ibn-Sulaiman al-Yazūlī, 124.
 Muntaner Bujosa, J., 45.
 Muñiz de Castilla, Alonso, 153, 154.
 Muñoz y Guil, Manuel, bisbe de Vic, 155.
 Muñoz, Lucio, 158.
 Mussons i Artigas, Montserrat, 105.

Nadal, Bernat, 25, 121.
 Nadal, Joaquim, 97.
 Nadal, Juan, 154.
 Nadal, Pablo, 156.
 Naldi, Antonio, 150, 155.
 Narciso, 147.
 Nebrija, 104.
 Nicanor, 152.
 Nicola, sant, 145.
 Nicolau d'Olwer, Lluís, 22, 31, 46, 50.
 Nihoff, 36.
 Nonell, Lluís, 42.

Oates, 30, 31.
 Obededon, 152, 153, 156.
 Obrador, Mateu, 82.
 Odriozola, Antonio, 45.
 Olesa, Francesc d', 34.
 Olieu, Pèire Joan, 121.
 Olivar-Bertrand, R., 55.
 Olivella i Prats, Rosa Maria, 105.
 Oliver, Bernat, 32.
 Oliver, Joan, 44.
 Olives Canals, Santiago, 38.
 Olivi, Petrus Johannes. — V. Olieu, Pèire Joan.
 Oller, Narcís, 32, 135.
 Oller, Susanna, 135.
 Oller i Rabassa, Joan, 135.
 Omar (califa), 124.
 Oñate i Camps, Modesta, 106, 141.
 Orga, germans, 149.
 Orga, Vda. de Joseph de, 147, 150.
 Ors, Eugeni d', 59, 60, 135.
 Orsini, Napoleó, 29.
 Ortiz Gallardo, Judas Tadeo, 155.
 Ottaviano, C., 34.
 Ovejero y Mauri, 32.
 Overna, Martín de, 22.
 Ovidi, 19, 149.

Padoano, Giovanni, 145.
 Pagés, Amadeu, 40.
 Pagés, Joseph A., 18.
 Palau, Bertomeu, 121.

Palau Dulcet, Antoni, 20, 26, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157.
 Palmieri, J. B., 21.
 Paluzie i Lucena, Josep, 119.
 Pàmies, Teresa, 60.
 Panizzi, Antonio, 77.
 Panyella, Vinyet, 89, 93.
 Parera, Àngel, 166.
 Parisius, And., 164.
 Parma, duquessa de. — V. Farnese, Isabel.
 Pàrroga, Gaspar de, 133.
 Pascual, Ramón, 88.
 Pascual Beltrán, V., 25.
 Paz, Pedro de la, 120.
 Pedrell, Felip, 127.
 Pedro, Borja de, 158.
 Peers, E. Allison, 26, 30, 31, 33, 40.
 Pedro Pons, Agustí, 120, 129, 130, 143, 144.
 Pella i Forgas, Josep, 120, 124, 133, 146.
 Peña, Francisco de la, 133.
 Peña, Juliana de la, 133.
 Peña, Lope de la, 133.
 Peña, Pere d'Alcàntara, 59.
 Peraldus, Guillelmus, [Ludgunensis], 121.
 Perarnau i Espelt, Josep, 60, 82, 83, 84, 85.
 Perckhamer, Heinz von, 163.
 Pere el Gran (II de Catalunya, III d'Aragó), 32.
 Pérez i Alarcón, Adoració, 78, 79.
 Pérez Gómez, Antonio, 44.
 Pérez Martínez, Lorenzo, 46.
 Pérez-Rioja, José Antonio, 60.
 Pey i Estrany, Santiago, 49, 60.
 Pfandl, Ludwig, 35, 40.
 Pi Pousa, Anna, 127.
 Picasso, 158.
 Piferrer, Juan Francisco, 146, 148, 149, 153.
 Piferrer, Vda., 150, 152.
 Pijoan, Josep, 22, 59.

Pimentel, Domingo, 132.
 Picinino, Scipio, 163.
 Piniella Fumaña, Juan Manuel, 136.
 Pinós, Mn., 94.
 Pinyol i Balasch, Ramón, 50.
 Piquer i Jover, J. J., 137, 138.
 Pla, Bernardo, 147, 154.
 Pla, Jaume, 39.
 Pla, Josep, 42.
 Planas i Banús, Maria Rosa, 105.
 Plandiura, Lluís, 27, 138.
 Plasencia, Conde de, 152.
 Plault, Michel, 61.
 Pomés, Carlota, 137.
 Pomés i Soler, Ramón, 137.
 Ponç, Guillem, 46.
 Pons, Antoni, 34.
 Pons, Francisco, 131.
 Pons Lorenzo A., 133.
 Pons i Guri, Josep M., 91, 92.
 Porcar y Tió, Jaime, 134.
 Porcel, Baltasar, 61.
 Porcelius, 163.
 Portella i Llevaria, Pilar, 105.
 Pou, Pau, 131.
 Prades i Camps, Rafael, 95.
 Praesent, H., 27.
 Prat de la Riba, Enric, 10, 48, 50.
 Prats, Modest, 61.
 Previtè-Orton, C. W., 34.
 Prim, Josep Maria, 61.
 Primo de Rivera, Miguel, 9.
 Probst, J. M., 19.
 Puig, Pablo, 155.
 Puig i Cadafalch, 38.
 Puig i Ferreter, Joan, 128, 129.
 Puig i Oliver, Jaume de, 61, 85, 86, 91, 97, 98.
 Puigblanch, Antoni, 44.
 Puigdollers, Lluçia, 154, 155.
 Pujol i Soley, Jordi, 61.
 Pujol Tastàs, Ramón, 138.
 Pujol i Tubau, Pere, 22.
 Pujols, Francesc, 59.

Rabell i Cibils, Concepció, 26.
 Ràfols, Josep Francesc, 134.
 Rahola i Lleal, Rosa, 106.
 Raimondi, A., 19.
 Ramon Vila, Jaume, 119, 123.
 Razquin i Jené, Josep M., 95, 105.
 Reart y Jaén, Antonio de, 155, 156.
 Rebullosa, Jaime, 147, 155.
 Religioso Mínimo, Un. — V. Un religiós Mínimo.
 Revest i Corzo, L., 33.
 Rexach, Dr., 146.
 Rey Pastor, Julio, 36.
 Reynés, Eudald, 129.
 Rhodes, Denis E., 45.
 Riba, Carles, 44.
 Ribé i Ferré, Carme, 105.
 Ribelles i Comín, Josep, 40.
 Riber, Llorenç, 121, 122.
 Ribot, Felip, 99.
 Ricart i Ribera, Rosa, 61.
 Rico, Francisco, 104.
 Ridruejo, Dionisio, 61.
 Riemann, H., 81.
 Ripoll i Vilamajor, Jaume, 22.
 Riquer, Martí de, 35, 61.
 Rius i Vila, Joan, 61, 63.
 Rivadeneyra, Pedro de, 122.
 Roca, Joseph M., 18.
 Rocabertí, 21.
 Rodríguez Navarro, Pedro, 133.
 Rodríguez Varela, Domingo Antonio, 156.
 Roelas, Marcos de las, 132.
 Rogent, E., 20.
 Rohde, Hans E., 20.
 Romaguera, 26.
 Román, Blas, 156.
 Romea (arxiu), 85.
 Romero, Mario Guzmán, 56.
 Romeu i Figueras, Josep, 47, 50, 61.
 Rosenbach de Heidelberg, Joan, 27.
 Rossell i Rosal, Mercè, 105.
 Rossell i Rosal, Núria, 105.
 Rothschild, Walter, 17, 18, 30.
 Rovira, Carmen, 69.

Rovira, Teresa, 165.
 Rubí, Basili de, 43.
 Rubió, Marta, 52.
 Rubió i Balaguer, Jordi, 5-63 passim, 82, 83.
 Rubió i Lois, Jordi, 16, 51, 60, 62, 166.
 Rubió i Lluch, Antoni, 9, 26, 37, 50, 56, 57, 60.
 Rubió i Ors, Joaquim, 51, 56, 57.
 Rubió i Tudurí, Nicolau M., 135.
 Ruiz i Calonja, Joan, 40, 41.
 Ruiz i Parés, Ariadna, 106.
 Rusiñol, Santiago, 104, 121, 143, 144, 163.
 Saavedra, Anna Maria, 131.
 Sabarés (abat), 46.
 Sabat, Andreu, 124.
 Sabadini, Remigio, 25.
 Saboya, ducs de, 143.
 Sacanell, J. Antonio de, 126.
 Sagarra, Joan de, 62.
 Sagarra i de Ciscar, Ferran de, 25.
 Sagasta, Julián, 104.
 Sallusti, 46.
 Saltor i Soler, Octavi, 56, 62.
 Salvà, Vicente, 23.
 Salvat-Papasseit, Joan, 138.
 Sallent, Agustí, 164.
 Sallent, Juan, 38.
 Sampol i Ripoll, P., 22, 25, 26.
 Sams al-Din Muḥammad b. Muḥammad al-ʿYazārī, 129.
 Samsó, Joannes, 131.
 San Jerónimo, prior de, 123.
 San Pedro, Diego de, 37.
 Sanchis Sivera, J., 25.
 Sansón de Extremadura, 150.
 San Victor, Huc de. — V. Hug de St. Víctor.
 Santaulària i Pujol, Joan, 95.
 Santos, Francisco de los. — Francisco de los Santos.
 Santpere, Josep, 85.
 Sanz, Antonio, 157.

Sarmentero, Bartolomé, bisbe de Vic, 152, 153, 156.
 Sarsanedas, Jordi, 165.
 Sarrà y Frau, Ignacio, 156.
 Sarragua i Fernández, Otilia, 106.
 Sarret i Arbós, J., 23.
 Sarriera y de Gurb, Joan, 138, 163.
 Saura, 158.
 Saura, Antonio, 156.
 Saxònia, duquessa de, 157.
 Savarés (abat), 46.
 Sāvī Muḥammad ibn Sulayman al-Yazūjī, 124.
 Šāyī Šayyid Ridwān, 129.
 Schevill, R., 19.
 Schiller, 29.
 Schleicher, Wolfgang, 45.
 Schroeder, 26.
 Schulte, Aloys, 26.
 Scott, Walter, 26.
 Sedó, Artur, 85.
 Segura, 121, 122, 123, 124.
 Serra, Juan, 153.
 Serra, Vicenç, 129.
 Serra Buixó, E., 41.
 Serra y Centenè, Juan, 154.
 Serra i Nadal, Juan, 147, 154.
 Serra i Ràfols, Elies, 49.
 Serrahima, Maurici, 62.
 Serrano, Pablo, 158.
 Sibiuda, Ramón, 99.
 Sigenio, 152, 156, 157.
 Sigüenza, José de, 122.
 Simats, Saldoni, 163.
 Simó, Isabel-Clara, 165.
 Simón Abril, Pedro. — V. Abril, Pedro Simón.
 Simon de Guilleuma, Josep M., 35.
 Sindulf el Castellà, 138.
 Sloane, Hans, 76.
 Soberanas i Lleó, Amadeu J., 13, 15, 53, 62, 104, 105, 158.
 Sobrequés i Callicó, Jaume, 95.
 Sol, Juan Pablo, 150, 156.
 Solà i Fonrodona, M., 133.
 Solà i Llopis, Maria Lluïsa, 105.

- Solberg, Th., 32.
 Soldevila, Carles, 62.
 Soldevila, Ferran, 46, 49, 52, 56, 62.
 Solé i Puntonet, Montserrat, 105.
 Solé i Ribas, Maria Dolors, 105.
 Soler i Palet, J., 21.
 Solivellas, 40.
 Solsona i Aguirre, Miquel, 130.
 Soria, Andrés, 42.
 Soriano, Vicente, 138.
 Sousa de Macedo, Antonio de, 132.
 Spindeler, 51.
 Starkie, Walter, 39.
 Subirachs, 158.
 Subirana, E., 22.
 Surià, Miquel, 123.
 Surià y Burgada, Francisco, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155.

 Tallaferro, 163.
 Tarradell, Miquel, 46.
 Tarradellas, Josep, 61.
 Tasis i Marca, Rafael, 48.
 Tasso, Vda. de Luís, 34.
 Taverner i d'Ardena, Josep, 120.
 Taviel de Andrade, 133.
 Teixidor, 25.
 Teixidor, Joan, 62.
 Temisto, 149.
 Terenci, Publi, 130, 139.
 Teres, Joannes, 131.
 Teresa de Jesús, 133.
 Théodulfe, 26.
 Thomas, Henry, 30.
 Timoneda, Joan, 50.
 Titelmann, Franciscus, 131.
 Toda i Güell, Eduard, 30, 121, 132, 141, 142, 145.
 Todesco, V., 31.
 Toledano, Moyses. — V. Moisés Toledano.
 Tomàs d'Aquino, sant, 150, 152, 155, 157.
 Torme y Liori, Alberto de, 133.
 Tormo, Elias, 18.

 Torre y del Cerro, Antonio de la, 11, 25, 49.
 Torrent, Montserrat, 104.
 Torrente Baleato, Manuel, 121.
 Torrents y Delgar, Jacinto, 132.
 Torres Amat, Fèlix, 51, 104, 117, 143, 144.
 Tragant i Carles, Josep, 130.
 Tramoyeres Blasco, Luís, 23.
 Tretes, Juan Pablo, 120.
 Triadú, Joan, 62.
 Trinxer, 24.
 Trucafort, 163.
 Tura i Soteras, Margarida, 106, 141.
 Turchi, Deodato, 136.
 Turmeda, Anselm, 19.
 Turuguet, J., 166.

 Ubaldi, Baldo degli, 145, 146.
 Ullastra, Josep, 126.
 Un Fino Devoto de la Santa, 155.
 Un Ingenio Valenciano, 151, 157.
 Un Religioso Mínimo, 155.
 Unamuno, Miquel de, 59.
 Urbà VIII, 132.
 Utino, Johannes de, 134.
 'Utman (califa), 124.

 Vacant, 30.
 Vallès, José, 154, 157.
 Vallescà, Josep, 134.
 Valls i Martí, Magí, 38.
 Valls i Taberner, Ferran, 23, 40, 47, 48.
 Vallseca, Gabriel de, 23.
 Vallverdú, Francesc, 62.
 Varas y Portilla, Antonio de, 134.
 Vaxeras, Joan, 137.
 Vázquez i Estévez, Anna, 85, 86.
 Vega, Garcilaso de la, 38.
 Vega y Carpio, Lope de, 31, 39.
 Vélez de Guevara, Luís, 157.
 Vendrell Gallostra, F., 36.
 Ventadorn, Bernat de, 21.
 Ventura Bort, Marcel, 127.
 Ventura Pallás, José María, 134.
 Verdaguer, Jacint, 121, 122, 130, 138, 158, 163.

- Verrié, 87.
 Veyan i Mola, Francesc de, bisbe de Vic, 157.
 Vez y Prellezo, Fernando, 122.
 Viada i Lluch, Lluís Carles, 18.
 Vicens i Vives, Jaume, 44, 46, 48, 62.
 Vidal, Cosme, 138.
 Vidal i Valenciano, Gaietà, 130.
 Vidier, August, 26.
 Vidriera, Licenciado, 154.
 Vigil y Vázquez, Manuel, 63.
 Vignau, Vicente, 18.
 Vila, Joan, 137.
 Vilanova, Arnau de, 17, 19, 29, 34, 43, 99.
 Villanueva, Jaime, 24, 163.
 Villanueva, Lorenzo, 43.
 Ville sur Ilion, Bernard Germain Etienne de la. — V. Lacépède, Bernard Germain Etienne de, comte de la Ville sur Ilion.
 Villelmo, 152, 156, 157.
 Vincke, Johannes, 36, 46.
 Vindel, F., 145, 149.
 Vindel, Pedro, 29.
 Viñes i Geis, Ricard, 136.
 Vititza, 49.
 Vives, Josep, 63.
 Vives, Rosa, 158.
 Vives Casajuana, Salvador, 51.
 Vives Mora, Francisco, 22.
 Vives i Roca, Maria Dolors, 106.
 Voltaire, 124.
 Vossler, Karl, 21.
 Vuilleume, L., 164.
 Washbourne, 30, 31.
 Willemsen, C. A., 29.
 Witten, Laurence, 44.
 Wohlhaupter, Eugen, 34.
 Yániz, Juan Pedro, 63.
 Yfigenia, 148.
 Zimmer i Rodríguez, Elvira, 40.
 Zurita, Jerónimo, 163.

ÍNDEX GENERAL

	<u>Pàgines</u>
Quaranta-cinc anys després	5
 I. Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982)	7
L'obra impresa de Jordi Rubió, per Pere BOHIGAS	9
Bibliografia de Jordi Rubió i Balaguer, per A.-J. SOBERANAS	15
Estudis i notes sobre Jordi Rubió i Balaguer, per A.-J. SOBERANAS	53
 II. Bibliografia	65
 III. Biblioteca de Catalunya. Memòria 1981	101
I. Crònica	103
II. Personal	105
III. Estadístiques	107
A) Fons generals de la Biblioteca de Catalunya	107
1. Adquisicions i Registre	107
2. Catalogació	108
3. Publicacions periòdiques	109
4. Magatzem general	110
5. Informació als lectors i catàlegs	111
6. Préstec	114
B) Fons especials de la Biblioteca de Catalunya	117
1. Manuscrits i Arxiu	117
Inventari de manuscrits ingressats	119
2. Reserva impresa i col·leccions especials	140
Obres dels segles XVI-XVIII ingressades	144
3. Estampes, gravats i mapes	158

	Pàgines
C) Serveis generals	160
1. Publicacions i intercanvi	160
2. Reprografia	160
3. Taller d'Enquadernació	162
4. Laboratori de restauració	163
IV. Notes complementàries	165
Índex de noms de persones	167
Índex general	181

